

VILNIAUS PEDAGOGINIS
UNIVERSITETAS

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

Albertas DAUGIRDAS

Vilniaus pedagoginio universiteto

STUDENTŲ- SAVANORIŲ KUOPA

1991-1996 metais

VILNIAUS
PEDAGOGINIO UNIVERSITETO
SAVANORIŲ ŽENKLAS

SAVANORISKOS
KRASTO APSAUGOS TARNYBOS
ŽENKLAS

Dvidešimtmetį minint

Vilniaus Pedagoginio universiteto

STUDENTŲ- SAVANORIŲ KUOPA

1991-1996 metais

Taip jau
nuvirts
pingsi gis
ūnas ir as)
nis (tutelo
a, Po jos -
vedē nāsi -
ai nēra ra -
; res šau -
icār vāns
s, kuris su
ankiojā aplin -
ja reāli, pasar -
ek nāno mā -
cātē (o hāi hār
rādējo pāliisti
a ir sāvitrardos.
z tai laikinās rūs

gyrējai sukriācia
sykis, hāi galējo
au hāip valandā
vov. Kōhiam reika -
sai gauti jō parāšg.
cās ir prekidiūro
ja parāina ir Kau -
apsaugos tarupā). Jō
rys nacionālinis goar
ionālinis KAD (Kriāsto
orāis. Dar pūkhūte
jō, hāip bus vedāna
s jūdējūgā, lūh šāuris
sūm su tuo busg sūsti
itrodo bēvīh ir vīshas.

had mūsū bērys jau
orija! Kol bevon Prof -
AT net nēvinojō. Pra -

VILNIAUS PEDAGOGINIS
UNIVERSITETAS

GENEROLO JONO ŽEMAIČIO
LIETUVOS KARO AKADEMIJA

ALBERTAS DAUGIRDAS

Vilniaus pedagoginio universiteto

STUDENTŲ- SAVANORIŲ KUOPA

1991-1996 metais

Dvidešimtmetį minint

2011, Vilnius

UDK 947.45.09

Da395

Atsakingasis redaktorius
mjr. GINTAUTAS JAKŠTYS

Recenzavo:
doc. dr. ROMAS BATŪRA
prof. dr. EUGENIJUS JOVAIŠA

Kalbos redaktorė
Rasa Šimaitienė

Dizainerė
Loreta Keršytė

- © Albertas Daugirdas, 2011
- © Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija, 2011
- © Vilniaus pedagoginis universitetas, 2011

ISBN 978-9955-423-98-0

TURINYS

LEIDINIŲ PRISTATANT	6
IŠVADAS	9
PADĖKA	10
I. ŠALTINIŲ IR ISTORIOGRAFIJOS APŽVALGA.....	13
II. STUDENTAI 1990–1991 METAIS.....	16
1990 metai. Preliudija	17
1991 metai. Išbandymas.....	19
1991 metai. Patirties kaupimas.....	30
Vilniaus pedagoginio universiteto studentų-savanorių kuopos susikūrimas	41
III. STUDENTŲ KUOPA 1992–1996 METAIS.....	47
Valstybinės ir karinės vadovybės užduotys.....	48
Studentų-savanorių ir pedagoginio universiteto bendradarbiavimas	58
Kovinis rengimas.....	61
Kuopos tradicijos	75
VU studentų-savanorių būrys – ginklo broliai kitame Neries krante	82
Studentai-savaniai ir kariuomenė šiandien.....	88
VIETOJE PABAIGOS	90
DARBO BIBLIOGRAFIJA	91
PRIEDAI	94
Kuopoje tarnavusių karių sąrašas	94
Anketa 1999 m.	96
Atsiminimai pagal 1999 m. anketą	97
Kuopos narių biografijos ir žvilgsnis iš 20 m. perspektyvos.....	110
Ekipuotė	134
Ištraukos iš kuopos dainyno „Padainuokim mes sustoję“	142
Nuorodos	145
Asmenvardžių rodyklė	148

LEIDINIŲ PRISTATANT

ĮKVEPIANTI KNYGA APIE STUDENTŲ SAVANORIŲ PAREIGĄ IR ATSAKOMYBĘ, INICIATYVIĄ VEIKLĄ TAUTOS IR TĖVYNĖS LAISVĖS LABUI

Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos majoro, Lyderio ugdymo skyriaus viršininko Alberto Daugirdo parengtas leidinys – „Vilniaus pedagoginio universiteto studentų-savanorių kuopa 1991–1996 m.“ – pasakoja apie jo paties ir draugų, buvusių studentų-savanorių, veiklą 1991 m. sausio–rugpjūčio mėn. saugant Atkuriamąjį Seimą, vėliau ir kitus svarbius valstybės objektus, entuziastingai įsijungiant į savanorišką valstybės gynybą nuo sovietinės agresijos.

Tai dokumentinė knyga, kurioje panaudoti autoriaus užrašai nuo 1991 m. vasario, kelių kolegų tekstai, kuopos metraštis, budėjimų ir mokymų žurnalai, fotonuotraukos, tų dienų bendražygių anketos apie jaunų Lietuvos žmonių ryžtą ir pasišventimą Tėvynei, kūrybiškumą siekiant užsibrėžto tikslo. Jų kuopa – vienintelis Lietuvos ginkluotose pajėgose kovinis studentų padalinys. Kuopos pirmtakai dar 1991 m. sausį prisiekė Lietuvos Respublikai. Turėjo įvairių kovinių užduočių: saugant Parlamentą, jo šturmo atveju – atakuoti priešą iš užnugario, tam specialiai rengėsi. Vėliau, susikūrus kuopai, kūrybiškai tobulinosi. Tai buvo vienintelis SKAT padalinys jau nuo 1992 m. rengęs daugiadienes ištvermės ir valios reikalaujančias žiemos ir vasaros pratybas, daugiausia naktinius žygius; vienintelis – organizavęs karinės literatūros rengimą ir leidybą (kuopos vado A. Daugirdo parengta knygelė „Tai turi žinoti savanoris“ ne tik moko, bet ir perduoda partizanų kovos patirtį, kuopos dienynas, vertimai iš JAV karinės literatūros ir kt.). 1993 m. pabaigoje atidarytas kuopos muziejus, yra kuopos

archyvas. Sukurtas garbės ženklas „Studentas-savanoris“ (laurų vainikas ir kalavijas ant atverstos knygos, autorius Liudas Gedminas) geriausiems savanoriams, skatinantis patriotizmą ir garbingus veiksmus. Kuopos dvasią kėlė daina, dažnai pradedama paties kuopos vado Alberto, ir senovės lietuvių karo šokis „Meškutė“.

Kuopa buvo pripažinta stipriausiu kariniu padaliniu Vilniaus rinktinėje. Vadovybės palinkėjimas – kad studentų kuopos nariai taptų įvairaus lygio vadais – išsipildė. Net 19 buvusių VPU kuopos studentų tapo profesinės karo tarnybos kariais, iš jų 14 – karininkų, 10 – dabartinių majorų. Jų dvasinės, kovinės brandos kelio ištakos autentiškai, dalykiškai atskleistos leidinyje. Kuopa tikrai buvo, pačių dalyvių nuomone, kažkas daugiau nei patriotizmo išraiška, draugų ir bendraminčių sambūris, geriausia taurumo, žmogiškumo mokykla. Tai gražiausias ir tauriausias tarnavimo Tėvynei pavyzdys.

Leidinyje pateikti įvykiai, studentų-savanorių kuopos narių sąrašai ir biografijos, Laisvės kovų, valstybės atkūrimo metų jaunimo žygius priartina prie mūsų dienų.

Knyga svarbi auklėjant mūsų jaunimą, visuomenę, karius, pažįstant Laisvės kovų istoriją.

Atskleista studentų-savanorių kuopos patirtis ir mūsų gyvenimas rodo, kad dabartinėje vidurinio ir aukštojo mokslo sistemoje yra reikalingas karinis-patriotinis ugdymas.

Doc. dr. ROMAS BATŪRA
2011-07-11

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS GYNĖJAI

Kai žvelgi į 1990-ųjų įvykius, skendinčius 20 metų atminties kloduose, klausi savęs: „Nejaugi tiek nedaug liko atmintyje?“ Ir teisūs tie, kurie sako, kad atmintį reikia nuolat atgaivinti ir puoselėti. Alberto Daugirdo biografinė knyga „Vilniaus pedagoginio universiteto studentų-savanorių kuopa 1991–1996 metais“ kaip tik ir yra reikšminga atminties gaivintoja. Tų dienų likimo linijos dažnai susidurdavo Nepriklausomybės kovų erdvėje, ypač kritinėmis 1991-ųjų sausio 7–9 dienomis, kai studentija ir profesūra gynė Aukščiausiąją Tarybą nuo Maskvos palaikomos „Jedinstvos“ siautėjimo. Neišblėstantys tų dienų epizodai aprašyti Alberto knygoje. Kiekvienas mes darėme tai, kas tada buvo svarbu, – gynėme savo nepriklausomybę, gynėme savo jaunimą nuo prievartinės tarnybos sovietų kariuomenėje, skaičiavome sovietų padarytus nuostolius, naikinant 1918–1940 metų Lietuvos Respublikos kariuomenę. Jau Nepriklausomoje Lietuvoje kūrėme demokratinę švietimo sistemą ir daugelį kasdienių darbų. Su tų dienų studentais mane sieja daugelis dalykų: studijos, archeologinės praktikos Dauglaukyje, Nepriklausomybės kovos ir naujojo Istorijos fakulteto kūrimo reikalai. Tie jauni žmonės – savanoriai – buvo ir yra gyvi pavyzdžiai, kaip laisvė ir gilus jos siekis sau ir ateinantiems padarė JUOS, Vilniaus pedagoginio universiteto savanorius, savo epochos didvyriais.

Prof. dr. EUGENIJUS JOVAIŠA

ĮVADAS

„Lietuva yra neabejotinai labai svarbi kariniu atžvilgiu vieta Rytų Europoje. Tokia ji pasidarė nuo to laiko, kai išnykus didžiosioms girioms pasidarė labiau prieinama. Todėl ir matome, jei pažvelgsim į istoriją, Lietuvos teritorijoje dažnai vykdomus pagrindinius karo veiksmus...

Aišku, kad kiekvienas kaimynas, kuriam karo pradžioje pavyktų Lietuvos teritoriją pasigrobtį, gautų didelių karinių pirmenybių.

Tokia padėtis yra tol, kol žodžio netaria tikrasis šios kryžkelės šeimininkas, lietuvis.“

VYTAUTAS BULVIČIUS „Karinis valstybės rengimas“¹

Istorija iš tikro dažnai buvo mums negailestinga, užsiundydamą galingais priešais, ištroškusiais mūsų Žemės, Laisvės ir Turtų. Tuomet lietuvių pareikšta valia nekartą stojo skersai gerklės visiems neprieteliams.

Legendomis apipintas Margirio žygdarbis daugeliui lietuvių kartų kurstė tautinio pasididžiavimo ir orumo ugnį. Pergalių prieš vokiečių ordinus skonis, pajuntamas dar Motinos piene, suteikdavo jėgų naujose kovose. Po Tado Kosciuškos pralaimėto sukilimo XIX ir XX šimtmečiuose gniuždomas ir ujamas lietuvis kaip feniksas kas keturiasdešimt penkiasdešimt metų vis atgydavo ir primindavo, kas lopinėlyje prie Baltijos yra šeimininkas. Taip buvo 1831 m. ir 1863 m., taip buvo Nepriklausomybės kovų ir 1941 m. birželio sukilimo metu, daugiau kaip penkiolika metų trukusio rezistencinio pasipriešinimo, 1991 metų sausio dainuojančios revoliucijos metu.

Netgi paskandinta kraujyje, tauta netylėjo. Neturėdama jėgų pakelti ginklą, ji

Tad 1991–1996 metų periodą, kai studentų-savanorių kuopa susikūrė ir tapo kovingu padaliniu, apžvelgsiu kai kurių politinių Lietuvos įvykių fone. Taip pat kalbėsiu apie valstybinių ir karinės vadovybės skirtų užduočių vykdymą. Trumpai apžvelgsiu studentų-savanorių ir Pedagoginio universiteto santykius, pabandysiu atskleisti įvairialypes šio bendradarbiavimo puses. Pateiksiu, kokia buvo kuopos karinio mokymo ir mokymosi sistema bei kaip buvo stengiamasi sukurti padalinio tradicijas, paremtas tautiniais papročiais ir kitų šalių kariuomenių tradicijomis. Prisiminsiu ir Vilniaus universiteto studentų-savanorių būrį, kurio egzistavimas visuomet buvo motyvuojantis pavyzdys Vilniaus pedagoginio universiteto kuopai. Užsiminsiu apie buvusių studentų dabartinę karinę karjerą. Papasakosiu kai kurių buvusių studentų-savanorių biografijas ir pateiksiu jų mintis apie savo jaunystės pasirinkimą. Pasakojime grynai istoriniais sumetimais siekiu įterpti kiek įmanoma daugiau smulkių detalių apie tuometinį savanorių aprūpinimą, ginkluotę, buitį pratybų metu. Sąmoningai nevengiau ir emocinio buvusių studentų-savanorių prisiminimų atspalvio, nes įvykiai su laiku išdyla ir tuomet lieka tik ... jausmas...

Viliuosi, kad šis leidinys mūsų kartos „istorinį veiksma“ padarys labiau prieinamą palikuonims...

ALBERTAS DAUGIRDAS

Šiandien sėdėtiškai įdomi ir turininga diena. Su Povilumi ir atbūdejom ant
kanda pravitynų stabe, su visais nuolinkom ir AT vestibulij, kur 7¹⁰ val turėjo p
deja... Diekas neatpa¹¹ - jos praversti, ir mes vil parslūkinom alpa
10 30 prasidėjo užsimerimai: 45 min. paskaita apie
naudotis racija. Šiua n

PADEKA

Ši knygelė nebūtų pasirodžiusi, jei sumanymo nebūtų palaikiusi visa grupė bendraminčių. Dar 1999 m., rašant bakalauro darbą, į prašymą pasidalinti savo atsiminimais atsiliepė beveik dvi dešimtys žmonių. Dalis iš jų, buvusių studentų-savanorių, parėmė pečiais ir dabar. Ypatingai dėkoju Vidui Švedui ir Joanai Knietienei, leidusiems pasinaudoti jų pačių rašytais bakalauro darbais, visų mūsų trijų bakalauro darbų vadovui dr. Romui Batūrai, taip pat Linai Ambroževičiūtei, be kurios techninės ir moralinės pagalbos 1999 m. nebūtų pavykę užbaigti mano paties diplominio darbo, tapusio šio leidinio skeletu. Kai kurias prisiminimų spragas solidžiai papildė Rimvydas Adomavičius, Giedrius Krušnauskas, Modestas Chmieliauskas, o apie kolegų, Vilniaus universiteto studentų-savanorių būrį, parašė dr. Vytautas Račkauskas. Daug idėjų ir organizacinės paramos dėl teksto stiliaus, turinio, leidybos klausimų pateikė Gintautas Jakštys. Tekstą redagavo Vilniaus pedagoginio universiteto absolventė Rasa Šimaitienė, o leidybos subtilybes išaiškino Neringa Repečkienė. Neoficialiu kuopos fotoreporteriu buvo sausio įvykių bendražygis Eugenijus Žygaitis. Atkuriant audiovizualinę medžiagą nepaprastai padėjo Vidmantas Guršnys. Ačiū visiems už bendrumo jausmą, kuris mus, studentus-savanorius, jungė prieš dvidešimt metų, neapleido ir šiomis dienomis...

I. ŠALTINIŲ IR ISTORIOGRAFIJOS APŽVALGA

ekscitacija
dar pariežoti, kas turi pati
kli (kaip laikyti, kaip šauti
visa tai suvinojome po b
uštasis, jį panaudojimas
vėl kas bus. Po vakarien
nis visų suįkūlijimas,
rios, taikios minutes: o
kiau ant vady, nes jė
ant hito ir pūsukhiti
savo „karinis“ teris
kui su cigarete dantys
tosiu sovietinis terminas
kauli dar išvieto, l
i įėjau) kaip nieka
dar pirmadienis, o
iš kitos pusės - ryš
kinys.

Šaigi teris
ri į AT salę. Š
ne tik į šią sa
jauti po užpal
kui mus čia s
(deja, tuometu
išaichino to
no. Kurie nori
pasirašę, tapo
dijos brandu
apsaugos de
isakymus de
rūmų gynim
štelio ir
pūsti post
Do

Tapo, ope
sajungos
įpus kiek
buron

ŠALTINIŲ IR ISTORIOGRAFIJOS APŽVALGA

Apie XX a. paskutinio dešimtmečio istorinius įvykius šiuo metu yra rašoma pakankamai daug. Tačiau istorija susideda iš mažų sraigtelių, kurie kiekvienas savaip yra reikšmingas. Maži sraigteliai, maži žmonės, mažai rašo... Laikui bėgant, išsitrina, kartais ir neįžtamai, vis daugiau informacijos. Ima formuotis „prisiminimų prisiminimai“, kaip yra pasakęs Vilniaus pedagoginio universiteto Filosofijos katedros docentas Liutauras Degėsys.

Dar 1991 metų vasario mėnesį pradėjau aprašinėti tų dienų įvykius, jausmus, pamąstymus turėdamas vilties, kad kažkada šito gali prireikti.

Tad neatsitiktinai šio leidinio pagrindą sudaro mano diplominis darbas, kuriame pirmą kartą pabandžiau nuosekliai aprašyti istorines dienas. Jis buvo grįstas asmeniniais atsiminimais ir įvairia medžiaga iš studentų kuopos, kurios nariu buvau, archyvo. Tačiau vieno žmogaus nuomonė gali būti labai subjektyvi, todėl 1999 m. organizavau 22-jų tų dienų liudininkų ir bendražygių apklausą. Anketoje buvo 11 klausimų (žr. priedą), į kuriuos atsakė 18 žmonių. Anketa stengiausi išprovokuoti liudininkus paliesti aprašomojo laikotarpio faktus, įspūdžius, istoriją, motyvus. Šiame darbe cituojamos tik 12 žmonių mintys kai kuriais klausimais, tačiau pabaigoje publikuojami išsamūs visų apklaustųjų atsakymai. Jie papildyti 2011 m. pirmoje pusėje pateiktais atsakymais į klausimą „Kokį pėdsaką mano gyvenime paliko tarnyba studentų-savonorių kuopoje?“

Rašydamas apie studentus-savonorius naudoju ir kuklius rašytinius šaltinius. Tai yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai, po kurių, kaip ir reikalauja karinė subordinacija, buvo išleidžiami KAM, SKAT štabo ir Vilniaus rinktinės įsakymai. Čia labai pasitarnavo Vilniaus pedagoginio universiteto absolventės Joanos Petrauskaitės (Knietienės) bakalauro darbas apie SKAT Vilniaus rinktinę.

Kito Vilniaus pedagoginio universiteto absolvento, Vido Švedo – buvusio AT rūmų gynėjo – bakalauro darbas apie Sausio 13-ąją ir AT rūmų gynimą svariai papildė turėtą informaciją ir suvokimą apie tų kritinių dienų atmosferą. Kadangi darbas pagrįstas taip pat įvykių dalyvių atsiminimais, užrašytais praėjus tik trejiems metams po Sausio 13-osios, tai jame dar puikiai jaučiasi tikrosios emocijos ir išgyvenimai bei pateikiami unikalūs faktai.

Apie Vilniaus universiteto studentų-savonorių būrį savo prisiminimais pasidalino buvęs šio būrio narys dr. Vytautas Račkauskas, kuris yra publikavęs ir keletą straipsnių šia tema.

Studentų kuopos raidą gana tiksliai atspindi kuopos metraštis, budėjimų ir mokymo žurnalai, fotonuotraukos ir vaizdo siužetai.

Šiek tiek rėmiausi periodika, būtent: Savonorių pajėgose leidžiamo laikraščio „Savonoris“ publikacijomis, kuriose rašoma apie karių kasdienybę, mokymus, šventes

ogo (4-6 v
aciditi Tai
: kas nusi
audojings
es (karūnas
sprogrenis (ti
ashaita, Po
nber išvedė m
faktiškai nėra
knickių; nes š
ny; reikiar vien
tikančių, kurie
uras Jankioja a
tuoja realie,

II. STUDENTAI 1990–1991 METAIS

pasirūpinti
karinius judėjimus, tikt
ai. Ryšium su tuo busq
) Jai atrodo beveik ir viska
ka kad mūsų būrys

Maždaug 1990 m. vasario mėn. Sovietų karinis sraigtasparnis MI-8 virš VPI rūmų mėto kvietimus į „Jedinstvo“ mitingą prieš Lietuvos nepriklausomybę. Nuotraukos autorius A. Daugirdas

1990 METAI. PRELIUDIJA

„Vienas užsienietis senesniais laikais ilgai klausėsi mūsų gana žymaus žmogaus aima-
navimų, kad mes toki menkučiai, toki nekalti, o visi nori mus skriausti, ir galop pasakė:

– Jeigu esate vabalai, tai ko dar spurdate, kai kas ant jūsų užmina.

Šiandien aiškiai turime jausti ir suprasti, kad vabalai nesame, turime teisę ir galią laisvai
gyventi, tačiau su sąlyga, jei taip gyventi norėsime ir dėl tokio gyvenimo pasiryšime
kovoti. Jei patys nesirengsime iškovoti sau teisės gyventi, joki sąjungininkai mus neiš-
gelbės.“

VYTAUTAS BULVIČIUS „*Karinis valstybės rengimas*“

1990 m. kovo 11 d. Lietuvos Respublikos (toliau – LR) Aukščiausioji Taryba (toliau –
AT) paskelbė Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimo Aktą.⁴ Buvo priimti keli
svarbūs įstatymai. Didžiulis dėmesys buvo skirtas okupacinės kariuomenės ir lietuvių
jaunuolių tarnybos joje klausimui. Jau kovo 12 d. priimtas Lietuvos Respublikos AT
nutarimas „Dėl 1967 m. spalio 12 d. TSRS visuotinės karinės prievolės įstatymo ne-
galiojimo Lietuvos Respublikos teritorijoje“.^{5,6} Kovo 13 d. LR Aukščiausiosios Tarybos
pirmininkas V. Landsbergis kreipėsi į TSRS AT pirmininką M. Gorbačiovą, pareikšda-
mas, jog nuo 1940 m. birželio 15 d. TSRS ginkluotųjų pajėgų dalinių buvimas Lietuvos
teritorijoje neturėjo ir dabar neturi teisinio pagrindo. Siūloma pradėti derybas dėl tų
dalinių statuso, dislokavimo ir visiško išvedimo iš LR teritorijos. Taip pat pareikštas
noras, kad už Lietuvos ribų esantys LR piliečiai kareiviai, karininkai ir jų šeimos būtų
apsaugoti ir nedelsiant sugrąžinti į Lietuvą.⁷

Nepatenkintas „vabalų spurdėjimu“ M. Gorbačiovas jau kovo 16 d. skelbia ultimatu-
mą, kad per dvi dienas Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo Aktas būtų atšauktas, o
kovo 24 d. lietuvių jaunuoliams įsako grįžti į savo karinius dalinius, iš kurių jie savava-
liškai pasitraukė. Tokių buvo apie 1500.⁸

Žodžių karas tarp Lietuvos Respublikos ir Tarybų Sąjungos politikų pamažu peraugo
į realius veiksmus, kurie į savo verpetą po truputį įsuko ir eilinius Lietuvos piliečius.
Tarp jų buvo ir būsimieji studentiškosios kuopos nariai.

Albertas DAUGIRDAS: „1990 m. buvau Vilniaus pedagoginio instituto Istorijos fakul-
teto neakivaizdinio skyriaus I kurso studentas. Gyvenau Raseiniuose kartu su tėvais.
1990 m. vasario mėnesį gavau „paviestkę“ (rusų kalba rašytas šaukimo į sovietinį
karinį komisariatą lapelis), tačiau tuo metu buvau sesijoje Vilniuje ir į komisariatą ne-
prisistačiau (o ir neturėjau jokie noro tai daryti). Balandžio pradžioje gavau kvieti-
mą atvykti į Vilniaus pedagoginį institutą. Labai nustebau ir sunerimau: „Gal kokio
kontrolinio darbo neparašiau?“ – pamaniau sau. Tačiau mano nustebimas buvo dar
didesnis, kai gerbiamas Istorijos fakulteto dekanas docentas Eugenijus Jovaiša pa-

karinių vadovų nurodymais, negaliojančiais Lietuvos Respublikoje, sąmoningai didina įtampą... Klaipėdoje įvedamas ginkluotų kariškių patruliavimas mieste, patruliams suteikiama teisė ne tik tikrinti kareivių dokumentus, bet ir suiminėti civilius praeivius, surašinėti aktus apie tų praeivių tariamai neteisėtą elgesį, o kokį nors veiksma apibūdinus kaip „prievertą“ naudoti ginklą...¹³

Pirmieji atkurtos nepriklausomos Lietuvos valstybės metai ėjo į pabaigą. Nepaminėti to laiko politinės situacijos bent bendrais bruožais, kai kalbama apie akademinį jaunimą, negalima. Sudėtinga, dažnai net kritiška valstybės padėtis, visus piliečius vertė priimti ne mažiau sudėtingus asmeninius sprendimus, išryškinusius kiekvieno individo pilietinį ir žmogiškąjį brandumą.

* * *

1991 METAI. IŠBANDYMAS

„Pirmutinė karo diena ar ta diena, kada nustojama nepriklausomybės neišdrįstant pradėti karo, dažniausiai yra svarbesnė visos tautos ateičiai, negu dešimtys metų taikos meto darbo. Tą dieną tauta turi atsiminti, kad tautų istorija krauju rašoma. Turi bijoti ne nustojimo nepriklausomybės kariaujant, bet bijoti praradimo laisvės be kovos. Tauta, kuri prieš neerzinimo sumetimais neišdrįsta reikiamu momentu griebtis karo, nėra laisvės verta. Tad, pasirodykime laisvės verti ir tą dieną, kada kovos pradžia atrodys esanti tik pasiaukojimu.“

VYTAUTAS BULVIČIUS „Karinis valstybės rengimas“

Kovos pradžia iš tikro atrodė esanti tik pasiaukojimas. Albertas DAUGIRDAS: „Viskas prasidėjo, tikriausiai, dar sausio 7 d., kainų pakėlimo dieną.¹⁴ Kaip neeilinį rytmetį su kambario draugais Gintautu Jakščiu ir Ramūnu Kaletka patraukėme pasižvalgyti po Vilnių: pažiūrėti, kokios kainos, paklaustyti, kokios kalbos sklinda. Kainos iš tikrųjų pasirodė fantastiškos, todėl nenuostabu, kad jos sukėlė kažkam pyktį, kažkam panišką baimę dėl tolesnio pragyvenimo... Tiesa, kažko ypatingo žmonių nuotaikose bei veiduose neįžiūrėjome: tokios pat eilės, beveik tie patys rūpesčiai. Mes taip pat labai neėmėm į „plaučius“ ir kainų pakėlimo proga nusipirkom baltos duonos kepaluką už 1, 08 rublio. Faktiškai tai buvo visi įspūdžiai iš šios dienos.“

Tuo metu Vilniaus pedagoginiame institute vyko žiemos egzaminų sesija, todėl studentijos galvos buvo užimtos rūpesčiais dėl mokslo. Daugelis tų dienų įspūdžių susiję tik su vizualine informacija, t. y. su tuo, ką galima buvo pamatyti gatvėje. Televizijos laidas ir radijo pranešimus galėjo sekti tik nedaugelis studentų (paprasčiausiai

nebuvo techninių sąlygų). Todėl dalis informacijos tik gerokai vėliau pasiekdavo mus, akademinį jaunimą. Pavyzdžiui, žinia apie tai, jog TSRS gynybos ministro D. Jazovo įsakymu (sausio 7 d.) bus įvesta specialios paskirties desantininkų divizija, prievarta imsimanti jaunuolius į Tarybinę Armiją.¹⁵

Albertas DAUGIRDAS: „Sausio 8 d. ryte, prieš 9 val., patraukiau į M. Mažvydo biblioteką, nes reikėjo ruoštis vidurinių amžių istorijos egzaminui. Dar iš tolo mane nustebino neįprastas žmonių srautas iš Gedimino prospekto. Pirmą naivą mintį – žmonės traukia į darbą, bet netrukus viską supratau – prasideda „Jedinstvo“ organizacijos suorganizuotas mitingas, atseit, prieš kainų pakėlimą. Pajutau, kad manyje kažkas kyla...

Mokyti nesisekė, puikiai girdėjosi, kas vyksta šalia: garsus skandavimas, riksmas, mačiau vis plūstančius žmones (skaityklos langai buvo tiesiog prieš Aukščiausiąją Tarybą). Po valandos atvažiavo specialiosios paskirties policijos dalinio vyrai, pastebėjau Krašto apsaugos departamento „juodukus“ (jie dėvėjo juodas uniformas, aut. past.). Visa tai mane taip įkaitino, kad „spjoviau“ į mokslus ir, supykęs, kad negalima susikaupti, patraukiau į bendrabutį Studentų gatvėje. Pakeliui, ties pravažiuoju po AT tuneliu, patekau į doc. E. Jovaišos vedamą studentų būrį, skubantį į pagalbą Aukščiausiosios Tarybos apsaugai. (Tuo metu AT pirmininkas V. Landsbergis per radiją kreipėsi į žmones Lietuvos nepriklausomybės vardu: „Atvykite ir padėkite savo vyriausybei, kurią pasirinkote. Kitu atveju, jūs turėsite kitą vyriausybę.“¹⁶) Prisijungiau prie jų ir taip pirmą kartą patekau į AT. Mus nuvedė į vestibulį prie centrinio įėjimo. Čia pirmiausia pastebėjau ištiestas priešgaisrines žarnas, moteris, tiesiog semtuvėliais semiančias grindis apsėmusį vandenį, policininkus, „juodukus“ ir liulančių minių prie pat durų... Taigi, kai aš jau stovėjau AT vestibulyje, pati kulminacija – bandymas įsiveržti į rūmus – buvo atslūgusi. Baigėsi pirmas susidūrimas.

Kitą dieną, sausio 9 d., iš ryto iki pietų bandžiau vėl pasimokyti, bet jau apie 13.30 val. iškūriau į bendrabutį pasiimti fotoaparato, nes 15.00 val. turėjo prasidėti mitingas, palaikantis parlamentą, o apie 16.00 val. turėjo įvykti „jedinstvininkų“ susijėimas. Per skubėjimą suklupau ant šaligatvio ir fotoaparatai sudaužiau, bet greitai apie jį užmiršau, nes visu kūnu ir siela veržiausi į Nepriklausomybės aikštę. Taigi, su kambariokais nuskuodėm prie AT. Čia jau buvo tikra košė! Policija ir sovietiniai kariškiai (pastarųjų buvo gal 5–8 sunkvežimiai) tarėsi dėl saugaus mitingų vedimo.

Truputį po 15.00 val. prasidėjo mūsų mitingas. 16.00 val. pasirodė tie, kurie sakydavo „v Litvie chorošo, tolko litovcev mnogo“ („Lietuvoje gerai, tik lietuvių per daug“, aut. vert.). Žinoma, mes (nors V. Landsbergis ir prašė to nedaryti) neišlaikėm ir ėmėm švilpti, skanduoti „Gėda!“, „Namo, namo, Jedinstva, namo!“ ir pan. Ir taip iki pat 19.00 val., kol „anie“ nepasišalino.

Na, o sausio 10 d. teko susikaupti ir atsidėti mokslams. Tik vakare, išėjęs iš Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos, leidau sau pusvalandį pabūti su minia prie AT.“

Tuo tarpu politinė situacija vis labiau komplikavosi. Sausio 10 d. TSRS prezidentas M. Gorbačiovas atsiuntė ultimatyvų raštą, kuriame apkaltina Lietuvos Respublikos Aukščiausiąją Tarybą siekimu atkurti buržuazinę santvarką ir reikalauja panaikinti visus anksčiau priimtus antikonstitucinius aktus, atkreipia dėmesį į „masių“ reikalavimą įvesti prezidentinį valdymą Lietuvoje.¹⁷

Lietuvos Respublikos AT pirmininko pavaduotojas K. Motieka kreipėsi į Lietuvos žmones, kviesdamas ginti savo parlamentą. Prie AT rūmų nuolat budėjo ne mažiau kaip 10 tūkst. žmonių, atvykstančių iš visos Lietuvos.¹⁸

XVII a. prancūzų poetas Ž. B. Lakordenas yra pasakęs: „Kai tėvynė pavojuje, niekas neturi teisių, visi turi tik pareigas.“ Tomis dienomis savo valstybę ginti ryžosi daug jaunų žmonių. Būsimasis studentų kuopos vadas, Vilniaus pedagoginio instituto II kurso istorikas Modestas Chmieliauskas prisimena: „*Jau sausio 10 d. nebegalėjau apie nieką kitą pagalvoti, kaip tik apie tai, kokių būdu patekti į Aukščiausiąją Tarybą. Vakare pavyko įsirašyti į Profsąjungų tarybos rūmuose* (dabar – III Seimo rūmai, aut. past.) formuojamus gynėjų būrius.“

Dainius PAŠVENSKAS: „*Buvau „užsidegęs“ Vilniaus Gedimino technikos universiteto I kurso studentas, tris paras praleidau prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų. Labai norėjau patekti į AT gynėjų gretas, bet neturėjau nė vieno pažįstamo iš jų tarpo. Momentais buvo išvis neaiški mano, mūsų padėtis.*“

Albertas DAUGIRDAS: „*1991 m. sausio 11 d., iš ryto, turėjau laikyti vieną iš sunkiausių egzaminų – vidurinių amžių istoriją. Apie 11.00 val., jau po egzamino, grįžau į bendrabutį galvodamas tik apie tai, kas dabar galėtų vykti Vilniuje. Kambario draugas Gintautas Jakštys informavo, kad per radiją ką tik pranešė apie Spaudos rūmų užgrobimą. Užvirė kraujas! Nors buvo pakankamai šalta, kažkoks vidinis balsas skatino apsirengti kuo lengviau ir patogiau, kitaip tariant, pasiruošti galbūt netgi kautis (aš juk buvęs imtynininkas). Kadangi nežinojome tikslios situacijos prie Spaudos rūmų, o pakeliui į juos buvo susidaręs žmonių ir transporto spūstis, su Gintautu patraukėme ant Mėnulio kalno aplinkiniais keliais. Beeinant, Gintautas papasakojo, kad turi pažįstamų žmonių Šaulių sąjungoje ir kad galvoja pats tapti šauliu. Susidomėjau ir aš. Tačiau, užsiropštus ant Mėnulio kalno, mane užvaldė vienintelė mintis – greičiau prie rūmų! O ten pamatėme minią, beskanduojančią patriotinius šūkius, tris ar keturis tankus T-72 ir Tarybinės Armijos kareivių būrį, išsirikiavusį stačiakampiu prieš Spaudos rūmų įėjimą. Ilgokai stovėjau per kelis žingsnius nuo tokių pat, ir netgi jaunesnių, prieš kareivių, draskomas prieštarų jausmų. Nežinojau, ar jų neapkęsti, ar gailėtis, ar... Kažkuriuo momentu pamatėm, kaip atvažiavo keletas sunkvežimių ir iš jų išlipo juodomis uniformomis vilkintys ir juodas beretes dėvintys sovietų kariškiai (manau, kad tai buvo jūrų pėstininkai-liktiniai).*

Išsirikiavę į vieną eilę, po komandos, jie surengė psichologinę ataką: visi ant Kalašnikovo sistemos automatinių šautuvų uždėjo peilius-durklus be maksčių. Metalu blizgesys, šalti trisdešimties–keturiasdešimties metų amžiaus vyrų veidai ir įsivaizdavimas, kas atsitiktų, jei jie pradėtų „šienauti“ minią, privertė nusipurtyti.

Staiga išgirdome per garsiakalbį raginimą skubėti ginti televizijos bokštą. Minia tiesiog ėmė plūsti dabartiniu Laisvės prospektu. Aš su Gintautu taip pat bėgte pasileidome link bokšto. Stabtelėjusi lengvoji mašina mus nuvežė prie jo. Čia mes išbuvome maždaug nuo 14.00 iki 19.00 val. Po to pakviečiau Gintautą užėiti pas mano pažįstamą Aleksandriną Kavaliukaitę, jos mamą Dalią ir senelę Ireną-Mikaliną Petrylienę, gyvenusias Lazdynų mikrorajone, ir šiek tiek pailsėti bei susišildyti. Beje, būtent ši šeima jau po sausio 13-osios nakties sutiko pasaugoti mano asmens dokumentus, o

1991 m sausio 11 d., Vilnius, Spaudos rūmai – Sovietinės armijos motošaulių būrys, iš visų pusių apsuptas minios. Nuotrauka iš knygos „Lietuva – dokumentai, liudijimai, atgarsiai 1991. 01. 13“, V. 1991

metams prabėgus Aleksandrina – Vilniaus medicinos mokyklos absolventė – padėjo mokyti studentus-savanorius suteikti pirmąją medicinos pagalbą. Netrukus grįžome į bendrabutį Studentų gatvėje, kur mano keliai su Gintautu išsiskyrė.

Atsimenu labai aiškų siekį užsiimti kuo nors konkretesniu nei tik dainos ir skandavimas, todėl patraukiau prie Aukščiausios Tarybos rūmų: tikėjau si patekti į vidų. Nežinia kurį ratą aplink rūmus sukdamas, ties Profsąjungų tarybos korpusu sutikau bendrakursį Antaną Klidžių su gražiai ištekintu basliu rankose. Nors buvome pažįstami tik iš veidų, ryžausi paklausti, ar yra galimybė patekti į pastato gynėjų gretas. Pasirodo, kad formuojamame apsaugos būryje buvo laisva dar viena vieta – man pasisėkė.

Profsąjungų tarybos rūmuose buvo suformuoti 5–10 būrių po 30 įvairaus amžiaus žmonių. Būrio vado instruktažas buvo trumpas: be jo žinios į lauką neiti, po 23.00 val. būti tik viduje, ginklu kol kas pasirūpinti pačiam.

Tą patį vakarą į pastato vidų norėjo patekti ir bendrakursis Ramūnas Kaletka, tačiau dėl anksčiau minėtų priežasčių tai buvo neįmanoma. Susitarėme susitikti iš ryto su viltimi, kad galėsime ir jam padėti prie mūsų prisijungti.“

Sausio 12-oji Lietuvos piliečiams nežadėjo nieko gera. Vilniuje 01.00 val. nakties OMON-as (otriad miliciji osobovo naznačeniya – specialios paskirties milicijos būrys, aut. vert.) užgrobė dar vieną Krašto apsaugos departamento pastatą. 03.00 val. buvo užgrobtas policijos pastatas, o 05.00 val. užimta Policijos akademija. Penkiolika (kitais duomenimis 32, aut. past.) ypatingosios paskirties milicijos padalinio, pavaldaus Lietuvos vyriausybei, pareigūnų, sulaužę priesaiką, perėjo į OMON-o pusę. Visą naktį po miestą važinėjo tankai ir šarvuočiai. Atvyko nauji kariuomenės daliniai iš Kaliningrado srities.¹⁹ Lietuvos Respublikos AT priėmė nutarimą dėl priemonių Lietuvos Respublikai ginti: „Įvertindama įvykių pobūdį ir mastą, Lietuvos Aukščiausioji Taryba nutaria:

3. Pažymėti, kad Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ir krašto apsaugos padaliniai svarbiausiųjų valstybinių objektų užpuolimo atvejais turi teisę priešintis bet kuriam užpuolikui.“²⁰

Kokios sudėtingos tai buvo dienos patvirtina ir buvusio AT gynybos štabo viršininko Jono Gečo prisiminimai. „Lyg tai 12-os dienos vakare į AT perkėlė KAD-q. 11 d. priėmėm priesaiką ir, susėdę 308 kambary, nutarėm, kad reikia organizuoti minių ir pradėjom dalytis portfelius. KAD generalinis direktorius A. Butkevičius buvo paskirtas AT rūmų gynimo vadu. Jis sudarė gynimo štabą ir paskyrė mane jo viršininku. Paskyrė ne todėl, kad aš ką nors mokėčiau daugiau nei kiti, o todėl, kad tie, kurie buvo iš pradžių KAD-e, dingo be žinios. Rūmų gynimo štabo posėdis buvo sunkus, sunkus buvo pokalbis. Buvę pulkininkai KAD-e sėdėjo ir tylėjo, panarinę galvas, kad tik ne jį kurį paskirtų vadu. Tai buvo psichologinio karo laikotarpis, žmonių psichologinio ryžto momentas.“²¹

Albertas DAUGIRDAS: „Sausio 12 d. apie 01.00 val. nutarėm šiek tiek prigulti. Aš ir bendrakursis Modestas Chmieliauskas, su kuriuo susipažinau gal tik prieš pora valandų, ištiesėm savo kūnus tiesiog vestibulyje ant betoninių grindų ir dėžių su dujokaukėmis. Toks guolis nebuvo itin patogus, todėl ėmėm šnekučiuotis apie galimus savo veiksmus rūmų šturmo atveju. Teko pripažinti, kad bent jau Profsąjungų tarybos rūmai visiškai nepasirengę gintis! Visas pirmas aukštas apsuptas tik didžiuliais vitriniais stiklais ir jokių kliūčių nei iš išorės, nei iš vidaus! Neiškentėm ir su Modestu paklausėme sėdinčių prieš vitrinas vidutinio amžiaus vyrų, ar jie nemano, kad reikėtų įrengti bent kokias nors barikadas. Atsakymas sukrėtė: „O kam? Juk vis tiek ilgiau kaip 5 minutes neatsilaikysim!“ Supratome, kad pasikliauti galime tik savo patirtimi ir jėgomis. Aš pasiūliau paruošti bent patį primityviausią svaidomąjį ginklą, kad galėtume savo priešininką atakuoti nors iš keliolikos metrų atstumo. Tokiu ginklu tapo puslitriniai buteliai nuo limonado, kurių rūmuose buvo kiek tik nori. Surinkę kelias dešimtis stiklinių indų, juos dar „patobulinome“ – kad būtų sunkesni, pripylėme vandens.

Ryte prie rūmų atėjo Ramūnas Kaletka ir dar atsivedė bendrakursį Vidą Švedą. Netrukus mūsų gretas papildė bendrakursiai Giedrius Oranskis ir Vaidas Sakalauskas (pravarde Sultonas, aut. past.). Taigi, sausio 12 d. Profsąjungų tarybos rūmų gynėjų gretose buvo jau septyni Vilniaus pedagoginio instituto istorijos specialybės II kurso studentai:

1. Modestas Chmieliauskas
2. Antanas Klidžia
3. Albertas Daugirdas
4. Ramūnas Kaletka
5. Vidas Švedas
6. Giedrius Oranskis
7. Vaidas Sakalauskas

*Tada ir nusprendėme prašyti, kad būrio vadas – Antanas Žilinskas – (deja, dėl var-
do ir pavardės nesu tikras) mus visus paskirtų į vieną skyrių, o vadu būtų Modestas
Chmieliauskas (jis buvo anksčiausiai atėjęs į AT rūmus ir pasižymėjo iškalbingumu, be
to – jau buvo davęs priesaiką).*

*Po truputį mes ėmėme tapti nors ir nedidele, bet labai darnia ir organizuota jėga, kuri
ėmėsi energingai rengtis rūmų gynybai. Vidas Švedas pasiūlė butelius pripildyti ben-
zinu ir, nors abejojome, kad kas nors sutiks nemokamai paaukoti degalų, mums pavy-
ko. Iš pradžių keletas vairuotojų atsisakė padėti, tačiau Fizikos instituto darbuotojas
neabejodamas pripylė 20 litrų benzino talpą. Netrukus jau turėjome apie 50 butelių
su degiuoju skysčiu, todėl pasijutome gerokai tvirčiau.*

*Po pietų budėjome prie įėjimo į Profsąjungų tarybos rūmų valgyklą iš Pedagoginio
instituto pusės. Su Ramūnu Kaletka iš šalia parlamento vykusių statybų (dabartinio
Seimo viešbučio, aut. past.) parsinešėme „asmeninius“ ginklus – metalinius baslius
(M. Chmieliauskas turėjo vadinamuosius „nančiakus“ – smogiamąsias medines lazde-
les, sujungtas grandinėėmis). Apie 16.00 val. buvome tokie pavargę, kad vieningai kas
kur prigulėme porą valandų numigti, o po to su nauja jėga tęsėme parengiamuosius
gynybinius darbus. Būrio vadas į mūsų studentišką grupę paskyrė Vilniaus universiteto
chemijos fakulteto dėstytoją ir kažkurio fakulteto studentą bei dar vieną jauną vaikinuką,
Eugenijų Žygaitį. Tad mūsų jau buvo dešimt. Chemiko pasiūlymu dar kartą patobu-
linome studentišką „molotovo“ kokteilio variantą: vietoje skudurinės dagties panaudo-
jome pagaliuką su vatos kamščiu. Tai gerokai palengvino šio ginklo panaudojimą.*

*Inicijavome ir barikadų įrengimą mums patikėtame antrame aukšte. Kėdėmis, stalais,
rūbų kabyklomis užgriozdėme visus laiptus, vedančius į mūsų aukštą. Palikome tik
siaurus praėjimus, kad galėtų atsitraukti pirmo aukšto gynėjai. Pasiskirstėme, kur kas
stovėsime ir ką kas kada turėsime daryti. Tik tada supratome, kad ginkluoti basliais,
benzino buteliais, ugnies gesintuvais ir priešgaisrinėmis vandens sistemomis ilgai at-
silaikyti prieš sovietų kareivius su šaunamaisiais ginklais negalėsime. Tad ėmėme
ieškoti atsitraukimo kelių. Po to, kai išmaišėme visus septynis aukštus, galutinai suvo-
kėme, kad esame gryna „mėsa“. Tai, atrodo, kai kuriems iš mūsų sukėlė abejonių dėl
pasipriešinimo prasingumo... Nepaisydami nieko, nusprendėme iki paskutiniosios
ginti pirmą ir antrą aukštus.*

*Atsitraukimui paruošėm ir laiptus iki viršutinio aukšto bei nusprendėme ugnimi, ba-
rikadomis ir vandeniui stengtis kareivius sulaukyti kuo ilgiau, o po to... Po to tik trys
galimybės: arba „iškepti“ ant stogo (paskui save juk viską ketinome deginti), arba nuo
ten šokinėti laiptuota pastato konstrukcija žemyn, arba bandyti nušliuožti priešgaisri-
nėmis žarnomis, tikintis, kad mūsų nenuklaus išorėje esantys kareiviai...*

*Jeigu pavyktų ištrūkti iš pastato, nutarėme stengtis padėti nukentėjusiems žmonėms,
kurių, be abejonės, būtų buvę. Todėl kiekvienas iš mūsų turėjome po 4–5 tvarsčių
ritinėlius.“*

**Įtampa augo nepaliaujamai. Sausio 13 naktį 01.50 val. tankai priartėjo prie televizi-
jos bokšto ir jį apsupo, o netrukus ir užgrobė. Nuo kulų ir po tankų vikšrais žuvo
14 žmonių (iš jų du mirė nuo žaizdų ligoninėje) ir 539 buvo sužeisti (vėliau šis skaičius
išaugo iki daugiau kaip 1 tūkst.).**

1991 m. maždaug sausio 28 d. prie įėjimo į AT Profsąjungų tarybų rūmus. Iš kairės: A. Daugirdas, M. Chmieliauskas, penktas – V. Švedas. Nuotraukos autorius A. Girdžiušas

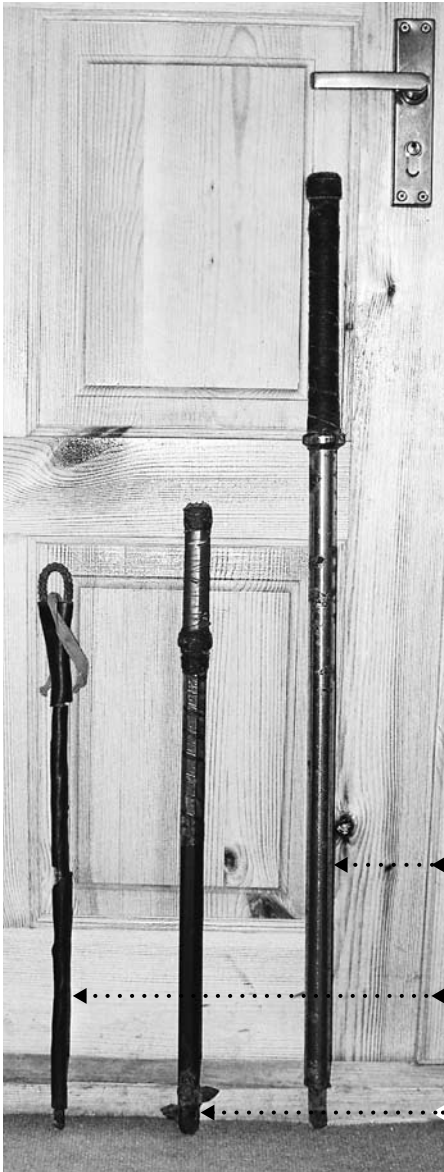
Užgrobusi radijo ir televizijos pastatus, tankų kolona nuvažiavo prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų, prie kurių buvo susirinkę apie 20 tūkst. žmonių. Pulti minią dar kartą kariuomenė nesiryžo. AT rūmuose buvo išjungta šviesa.

Apie 02.20 val. pradėjo veikti Kauno radiofonas ir televizija.

Sovietų kariškiai reikalavo, kad iki 06.00 val. ryto visi apleistų AT, priešingu atveju, rūmai būsią užimti jėga. AT gynėjai drauge su LR AT pirmininku V. Landsbergiu ir ten esančiais deputatais prisiekė, kad grumsis iki mirties.²²

Albertas DAUGIRDAS: „Sėdėjome lyg ant adatų. Aliarmo signalas pasigirsdavo vos ne kas pusvalandį ar valandą. Bijojome net į tualetą nueiti, kad šturmas neužklyptų būnant jame. Pastebėjome, kad kai kuriems iš mūsų nervai vos vos „laikosi“, todėl tokiems sukonkretinome užduotis, pavyzdžiui, po komandos paspausti priešgaisrinės vandens sistemos mygtuką, o toliau daryti, ką tik nori.“

Staiga, gal jau po 02.30 val., išgirdome, kad žmonėms aplink rūmus liepta atsitraukti apie 20 metrų nuo sienų. Puolėme skambinti į pagrindinius AT rūmus, norėdami sužinoti, kieno tai nurodymas, tačiau ten pasakė, kad nieko apie tokį nurodymą nežino. Tada pamanėme, jog tai provokacija. Reikėjo perspėti žmones lauke. Aš bandžiau išspirti duris į balkoną M. Mažvydo bibliotekos pusėje, tačiau vengriška spyna nepasidavė. Modestas turėjo pagalį, todėl pribėgęs keliais smūgiais išmušė durų stiklą, bet pirmi dėl nedidelės sumaišties į balkoną išoko Policijos akademijos studentai. Paskui juos balkone atsidūrėme ir mes – aš, Vidas Švedas ir Modestas Chmieliauskas. Išgirdome minioje šūksnius: „Jie jau viduje! Desantininkai viduje!“ Nustėrome! Tik po akimirkos supratome, kas atsitiko: dūžtančio stiklo garsas atsimušė į pastatus

Studentiškas „Molotovo kokteilis“

Baslys, padarytas iš AT
laiptinės turėklų. Dvirankio
kalavijo analogas

Baslys iš armatūros gabalo,
apvilktas guma. Lengvai
paslepjamas po rūbais

Specialiai suvirinta kuoka ir
jos fragmentas

Studentų-savanorių ginklai
1991 m. sausio įvykių metu.
Nuotraukų autorius A. Daugirdas

ir nuskambėjo per visą aikštę, sukeldamas įsitempusiai miniai vos ne šoką. O čia dar būsimeji policininkai ant galvų buvo užsidėję gaisrininkų šalmsus su antveidžiais (o gal riaušių malšinimo šalmsus) ir dėvėjo melsvus policininkų apsiaustus. Žmonės suklydo, todėl „desantininkus“ išstūmėme iš balkono ir sušukome, kad niekas nuo pastato nesitrauktų. Tik po keleto metų išaiškėjo, kad nurodymas miniai atsitraukti iš tikro buvo duotas siekiant, kad šturmo metu besiginantys nesužeistų civilių žmonių.“

Modestas CHMIELIAUSKAS: *„Po to, kai išdaužiau durų stiklą, visas tiesiog „kalatojais“ (drebėjau, aut. past.). Kartojau sau: „Suimk save į rankas, nusiramink!“ Įtampą didino ir tie, kurie buvo tik ką grįžę nuo televizijos bokšto ir dabar pasakojo, kaip tankai traiškė žmones...“*

Rytą priėjimai prie AT rūmų jau buvo užblokuoti sunkvežimiais ir barikadomis. Aikštėje priešais pastatą susirinko daugiau kaip 100 tūkst. žmonių. Mitingas, palaikantis teisėtą Respublikos valdžią, tęsėsi iki 21.00 val. V. Landsbergio paprašyta minia išsiskirstė. Tačiau prie AT pastato liko keletas tūkstančių žmonių. Visą dieną prie AT rūmų toliau buvo statomos ir stiprinamos barikados.²³

Modestas CHMIELIAUSKAS: *„Paryčiais buvome tokie pavargę ir tiek nusiteikę neišvengiamam mūšiiui, kad kai pasigirdavo – „Tankai!“ – sėdėdavome lyg niekur nieko niurnėdami: „Tegul privažiuoja arčiau...“ Vėliau sužinojau, kad tėvai labai jaudinosi dėl mano likimo tą naktį, todėl net ieškojo ir po morgus. Po to, kai 13 d. ryte mums buvo liepta palikti AT rūmus, tėvai mane uždarė Lazdynuose pas gimines, tačiau išsimiegojęs, pabėgau iš giminių buto.“*

Albertas DAUGIRDAS: *„Gal apie 06.00 val. neišlaikiau ir aš, tad, atsisėdęs į kažkokį krėslą, užmigau. 08.00 val. mus pažadino. Pastebėjome, kad prie rūmų yra didelių pakitimų – buvo statomos barikados. 09.30 val. dar beveik nieko nesuvokiantiems, kas vyksta, pasakė, jog yra nurodymas palikti Aukščiausios Tarybos rūmus. Jokių paaiškinimų nesulaukėme (kažkas tik pasakė, kad okupacijos atveju susitinkame bažnyčioje, Žvėryne), bet paklusti turėjome. Skaudančia širdimi išėjau į aikštę, kur vyko intensyvus barikadų statymas. Nežinojau, ką daryti, tai sukau ratas po rato aplink rūmus, tai stovėjau lyg įbestas prieš parlamento sieną, tai padėjau rėsti užtvarką iš armatūros aplink pirmojo aukšto langus. Po to nubėgau į bendrabutį persirengti. Duše po deginančio vandens čiurkšle prastovėjau gal kokią valandą. Visas drebėjau nuo šalčio (rodėsi, jog jis persismelkė iki pat kaulų čiulpy) ir bejėgiško pykčio.“*

„Mus šiąnakt žudė ir mes nieko negalėjome padaryti!“ beldėsi į galvą mintis. Apsivilkęs šiltesniais rūbais, jau ruošiausi išeiti, kai kilo idėja brūkštelti kambario draugams, kurie išvargę miegojo, atsiveikinimo raštelį. Tačiau tik prisėdau ir apžvelgiau miegančiuosius. Kažkas suspaudė gomurį, nesulaikiau ir ašarų – pirmą sykį gyvenime: „Gal daugiau nebespasimatysim“. Po to vėl išbėgau prie Aukščiausios Tarybos. Pakeliui, ties tilto per Nerį pradžia (dabartinis Geležinio Vilko tiltas, aut. past.), pamačiau tai, kas niekad neišdils iš atminties – ant žemės klūpojo gal 60 metų amžiaus vyras ir veidu į parlamentą meldėsi! Mane apėmė jausmai buvo nenusakomi.“

Prastovėjęs prie rūmų beveik iki 20.00 val., pagaliau vėl patekau į „savo“ korpusą – Profsąjungų tarybos rūmus. Buvau laimingas!“

Stebėjimo postas į Geležinio : Atsitraukimo kelias :
Vilko tilto pusę po sausio įvykių : sausio 13 naktį :

Sausio mėn.
studentai
dalyvavo ginant
šį dviejų aukštų
korpusą

Vasario mėn.
studentai
perkelti į AT
pagrindinius
rūmus

Studentų-savanorių dislokacija AT rūmuose 1991 m. sausio-vasario mėn.
Nuotraukos autorius A. Daugirdas

Atsargos pulkininkas Jonas Gečas mena, kad „tragiškausia buvo sausio 13–14-osios naktis, o ne sausio 12-13-osios, kai mes dar ne viską suvokėme. 13-sios vakare įvyko AT posėdis, kuriame V. Landsbergis pasakė atsisveikinimo kalbą, kad būsiąs rūmuose (nors daug kas sakė, kad reikia kurti Vyriausybę užsienyje, kad reikia pasitraukti į pogrindį ir pralaukti keletą dienų, netgi lėktuvas buvo paruoštas). Buvo siūlymų ir premjerui A. Šimėnui pasitraukti į pogrindį, pralaukti pora dienų ir tada išlįsti (A. Šimėno dingimas – tai proimperinių jėgų darbo rezultatas, nes jį sugebėjo įtikinti izoliuotis). Buvo aišku, kad ši naktis bus lemiama, nes radijo pelengas (sovietinių radijo pokalbių pasiklausymas, aut. past.) tai įrodė. Prasidėjo agitavimas. Prieina vienas iš AT aparato darbuotojų ir sako: „Jonai, tai išdavystė, visi bėga, jūs per naktį tik lavonais liksite, tai tuščias pastatas, ne pastate juk Lietuvos simbolis“. Prieina vienas iš aukštų šaulių vadų ir sako: „Nėra jokios gynybinės prasmės, reikia visus žmones išvesti, palikti rūmus“. Nebuvo net minties išeiti, mes, čia esantys, galime padaryti tai, ko nepadarė Lietuvos kariuomenė 1940 m., reikėjo bent simbolinio pasipriešinimo. Vėl sukviečiama rikiuotė, perskirstomi postai, laukiame. Trūksta maisto, duoną dalinam būriams. Užsikimšo tualetai, čiuzinių nėra, miega kas kur – ir ant laiptų, ir ant žemės, sąlygos antisanitarinės, benzino kvapas, ir taip penkios košmariškos dienos“.²⁴

Sausio 13-osios naktį prie televizijos bokšto ir parlamento rūmų bei juose buvo dar kelios dešimtys Vilniaus pedagoginio instituto studentų ir tikriausiai ne vienas šimtas akademinio jaunimo iš kitų Lietuvos aukštųjų mokyklų.

Štai Vido Švedo diplominiame darbe randame tokią informaciją: „Ginklai pradėjo plaukti į AT po spaudos rūmų šturmo, nes vyrai pamatė su kuo turi reikalų ir pradėjo patyliukais nešti į AT medžioklinius ir kitus šautuvus. Vyrai ruošėsi kovai, netgi juokavo, kaip vienas VPI studentas, kuris buvo tarptautinės klasės sporto meistras ir buvo su savo ginklu: „o aš į desantininkus nešaudysiu, aš į jų galvas šaudysiu.“

Liutauras VELIČKA: „Buvau televizijos bokšto gynėjų gretose. Kai prasidėjo šturmas, budėjau prie priešgaisrinių žarnų antrame aukšte. Pamenu, kad spėjome atsukti ir paleisti vandenį, o po to užsidarėme ir užsibarikadavome viename iš kabinetų. Pro išdaužtą langą iššokau tik tada, kai pastatą jau „valė“ sovietiniai kareiviai...“

Gintautas JAKŠTYS: „Apie 02.00 val. nakties, kai išgirdome šūvius, buvau bendrabutyje Studentų g. 41. Aš, Egidijus Uksas, Mindaugas Skrickis išbėgome į gatvę ir su kažkokia mašina nulėkėme prie televizijos bokšto. Išlipome netoli požeminio įėjimo link liftų. Šalia šlaito, prie gatvės, sukinėjosi tankas. Staiga pajutau karštą smūgio bangą, kuri mane tiesiog nubloškė. Su Mindaugu vis tiek užsiropštėme šlaitu ant laukymės prie bokšto, o nuo ten pastebėjome iš Lazdynų pusės atriedantį tanką ir keletą šarvuočių. Bėgdamas link bokšto pasijutau beesąs vienas. Buvo visiška sumaištis, žmonės cypė, klykė, kai kurie krito... Nejauku, kulkos švilpia. Gal už pusmetro nuo manęs peršovė ranką kokių penkiasdešimties metų vyrui. Aiškiai mačiau tamsų, gausiai bėgantį kraują. Nutariau grįžti prie AT rūmų, tačiau nubėgau ten kažkodėl aplinkiniu keliu – pro Lazdynus ir Vingio parką. Tikriausiai vis dar buvau apkvaitęs ir ne visiškai orientavausi.

Prie rūmų sutikau nemažai studentų, tarp jų ir merginų. Papasakojau, kas atsitiko prie bokšto. Staiga pasigirdo triukšmas, pasirodė tankas ir kareiviai (prie tunelio greta AT, aut. past.). Bendrakursė Vilė gavo šoką – jai net kojas pakirto. Nunešiau ją į šalia Gedimino prospekto esančio namo laiptinę ir bandžiau nuraminti. Juokinga, bet ji tik ištarė: „Tai ką, dabar Pedagoginiame institute vėl TSKP istoriją dėstys?...“

Švintant pradėjome statyti barikadas. Iš šalia esančių statybų visi vilko kas ką galėjo pakelti. Apie 09.00 val. grįžome į bendrabutį pamiegoti. Čia sutikau dar vieną bendrakursį, Irmantą Strišką, kuriam krintantys bokšto stiklai sužeidė galvą.

Buvo nutikę ir savotiškai linksmy dalykų. Štai sausio 14-osios dienos vakare, einant pro Žvėryno tiltą, išgirdome kažką riaumojant. Griuvome ant žemės, tačiau pro mus pralėkė tik senutėlis „Moskvič“. Gal tik po kokių metų sužinojau, kad gimtajame kaime buvo pasklidęs gandas, jog jaunasis Jakščiuukas, t. y. aš, žuvęs. Pasirodo, spaudoje išspausdinus žuvusių nuotraukas, vienoje klaidingai buvau atpažintas ir aš. Matyt, gyvensiu ilgai.“

Albertas DAUGIRDAS: „Sausio 14-ąją ar 15-ąją dieną teko bendrauti su rokeriais, kurių dalis budėjo Profsąjungų tarybos rūmuose, o dalis turėjo užduotį su benzino buteliais „aplamdyti“ priešą dar parlamento prieigose – prie tunelio ir prieštankinio griovio (iškasto autobusų užtvaros vietoje). Jie stovėjo pirmose linijose!“

Dar nežinojome, ką reikės daryti toliau, bet jautėme nenusakomą pasididžiavimą dėl to, kad nepalūžome kritiškomis akimirkomis. Galėjome drąsiai pasakyti, kad esame švarūs prieš savo sąžinę ir prieš savo tautą.

1991 METAI. PATIRTIES KAUPIMAS

„Didžioji valstybė, puldama mažąją, daug vilties deda mažosios valstybės vidujiniam sugriuvimui. Manoma, kad mažosios valstybės piliečiai, matydami kovos beprasmiškumą, pakriksią ir tai atsiliesią karinio pasipriešinimo stiprumui. Jeigu tai įvyktų, būtų tas atvejis, apie kurį buvo kalbama, kad ir poros divizijų pakaktų Lietuvai parblokti. Bet gi gali būti ir kitas atvejis. Jei pirmosiomis karo dienomis mažoje valstybėje moralinės jėgos būtų ypač stiprios, jei tauta būtų pasiryžusi visais atvejais energingai kovoti, būtų tas atvejis, kada ir labai stiprios prieš jėgos galėtų atsidurti prieš kariškai labai sunkų uždavinį.“

VYTAUTAS BULVIČIUS „Karinis valstybės rengimas“

Tauta ir valstybės vadovai nepabūgo pirmųjų netekčių ir toliau ryžtingai siekė apginti ir įtvirtinti Lietuvos nepriklausomybę.

1991 m. sausio 17 d. Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba – Atkuriamasis Seimas – priėmė įstatymą Nr. 1-958 „Dėl Savanoriškosios Krašto apsaugos Tarnybos“ ir nurodė šios tarnybos (toliau – SKAT) tikslus:

1. Rengti krašto apsaugos specialistus.
2. Saugoti svarbius valstybinius, ūkio objektus.
3. Padėti likviduoti ekologinių katastrofų, stichinių nelaimių padarinius.
4. Prireikus padėti pasienio apsaugos tarnyboms saugoti pasienį, o policijai – užtikrinti viešąją tvarką, palaikyti visuomenės rimtį ir saugumą.
5. Gresiant valstybės saugumui, vykdyti teritorinę krašto gynybą.
6. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus atlikti valstybines užduotis.

SKAT štabo viršininku paskirtas Jonas Gečas.

„Prie Lietuvos Respublikos AT pastatytos barikados. Ant jų užrašyti šūkiu įvairiomis kalbomis, iškabinti plakatai su šūkiu ir sovietų armijos bei M. Gorbačiovo karikatūromis. Artimiausiose gatvėse pastatytos prieštankinės užtvartos. Ant AT rūmų stogo statomi sutvirtinimai prieš ataką iš oro. Prie rūmų stovi du automobiliai, kurių garso stiprintuvai perduoda radijo laidas ir kalbas parlamente. Barikadose Lietuvos, Rusijos, Ukrainos, Baltarusijos ir Armėnijos vėliavos. Prie barikadų stendai su užmuštųjų portretais ir fotografijos su žudynių scenomis. Prie rūmų nuolat budi nuo 2 iki 5 tūkst. žmonių.“²⁵

„Tarp LR AT rūmų gynėjų yra ir 10 iš Ukrainos atvykusių savanorių ukrainiečių šaulių, kartu su lietuviais jaunuoliais prisiekusių ginti šiuos rūmus.“²⁶

Albertas DAUGIRDAS: „Aukščiausiosios Tarybos gynėjams, tarp jų ir studentams, prasidėjo gal ir ne tokia įtempta, bet varginanti ir pasišventimo reikalaujanti kasdienybė.

Pirmosios dienos po sausio 13-osios buvo lyg ir pereinamasis laikotarpis į taikos meto režimą. Tiesa, iki tikrosios taikos dar buvo toli. Atsirado pirmieji gynėjų išsekimo požymiai, į psichiatrinę ligoninę buvo išvežti du ar trys vyrai.

Iš mūsų studentiško dešimtuko liko tik pusė:

1. Modestas Chmieliauskas
2. Albertas Daugirdas
3. Vidas Švedas
4. Ramūnas Kaletka
5. Giedrius Oranskis

Nebegalėjome funkcionuoti kaip atskiras padalinys, todėl mus įtraukė į naujai, po sausio 14-osios, suformuotą Profsąjungų tarybos rūmų apsaugos būrį. Jam vadovavo Kazys Domeikis. Mūsų penketukui skyrė stebėjimo postą septintame aukšte. Iš pradžių įsitaisėme ant stogo, tačiau dėl žiemos šalčių teko kraustyti į vidų. Poste mes budėdavome tik naktimis, o ryte mus pakeisdavo kiti būrio vyrai.

Įsiminė dar keletas momentų. Kai sužinojome, kad pagrindiniuose AT rūmuose buvo prisaikdinti gynėjai, paprašėme savo vadų, kad ir mums organizuotų šią ceremoniją. Nors aiškiai suvokėme, kad ir be priesaikos galime atlikti savo pareigą, bet jos mums reikėjo lyg oro, lyg kažkokio dokumento. Jautėme, jog tik prisiekę Lietuvos Respublikai, įgausime tvirtą pagrindą po kojomis ir lygiavertį moralinį statusą su likusiais parlamento gynėjais.

Reikalavome iš savo vadų parūpinti mums ir kokius nors dokumentus, liudijančius, kad esame savanoriai. Atrodo, kad būtent šis reikalavimas ir paskatino Jono Gečo vadovaujamą Savanorių tarnybos štabą išspausdinti pirmuosius pažymėjimus.“

SAVANORIS

Vardas Modestas

Pavardė Chmieliauskas

Numeris 94-5

nuo 1991 sausio 14°

Jonas Štublas

L. Linskas

Pirmasis savanorių pažymėjimas

1991 m. sausio–liepos įvykiai, mano manymu, turėjo lemtingą reikšmę studentiškos kuopos susikūrimui, jos mokymo sistemos, bendravimo ir tradicijų susiformavimui. Norint geriau suvokti, kaip brendo būsimų studentų vadų kariškas ir pilietinis mąstymas, negalima nesusipažinti su to kritinio meto veikla. Būdamas dar Aukščiausiojoje Taryboje, pradėjau rašyti dienoraštį, kuris kol kas yra gal net vienintelis tokio pobūdžio liudijimas iš jau minėto Profsąjungų tarybos rūmų apsaugos būrio narių tarpo. Tad toliau pateiksiu paskutinės savaitės (prieš pabaigiant nepertraukiamą tarnybą AT rūmuose) įvykių chronologiją (kalba netaisyta).

VASARIO 15 D. (PENKTADIENIS)

Šiandien savotiškai įdomi ir turininga diena. Su Ramūnu K. (dienoraštyje pavardžių dėl konspiracinių sumetimų buvo vengta tikslingai, aut. past.) budėjome ant stogo nuo 04.00 iki 06.00 val. ir, valandą pasitrynę štabe, su visais nuslinkom į AT vestibulį, kur 07.10 val. turėjo prasidėti taip jau akcentuota mankšta. Deja, deja... Niekas neatėjo jos organizuoti ir mes vėl parslūkinom atgal: kas nuvirto dar pamiegoti, kas ėmė patalpas tvarkyti. 10.30 val. prasidėjo užsiėmimai: 45 min. paskaita apie naudojimąsi ginklu (kaip taikyti, kaip šauti ir pan.). 11.45 val. pasakojo ir aiškino, kaip naudotis racija (radijo stotimi, aut. past.). Tiesa, mes (Ramūnas ir aš) visa tai sužinojom po budėjimo nuo 12.00 iki 14.00 val. Netrukus išklausėm dar vieną paskaitą apie sprogmenis (trotilo užtaisai, jų panaudojimas, granatos). Kol kas tai pati informatyviausia ir įdomiausia paskaita. Po jos – vėl kas kur. Po vakarienės patekau į konfliktinę situaciją su tarnybos draugais. Iš kantrybės išvedė masinis visų sujūlėjimas, atgrubimas, sulaukėjimas... Įsivaizduokim tokią situaciją, kai faktiškai nėra ramios, taikios minutės: vadai – Arūnas, Kazys, Gintaras – šaukia ant mūsų dėl visokių niekniekių. Mes šaukiam ant vadų, nes jie nesuteikia reikalingos informacijos, dėl to kyla daug neaiškumų. Rėkiam viens ant kito už prišiukšlintas patalpas, už „ilgus nagus“, už grubumą, nerūkantys ant rūkančių, kurie su savo „kaminiais“ teršia orą visuose kampuose (štai ir dabar mūsų „daktariūkštis“ Artūras slankioja aplinkui su cigarete dantyse). Galiausiai, beveik visi ūdija „Šešėlj“ (Arvydą D.), t. y. egzistuoja reali, pavartosiu sovietinį terminą, „diedovščina“. Velniai griebtų – tikras košmaras! Kas dėl to kaltas? Kiek mano makaulė dar išmąsto, labiausiai čia kaltos sienos. Taip, būtent sienos, uždara erdvė. Jau savaitė (o kai kam ir ilgiau), kai niekas (išskyrus vadus (!) ir vieną kitą iš mūsų) neišeina iš AT, nors valdžia žadėjo paleisti dar pirmadienį, o po to – trečiadienį. Tas nuolatinis trynimasis kažkaip žmones bukina, veda iš savitvardos. Iš kitos pusės – ryškus kultūros, paprasčiausio žmoniškumo nebuvimas!!! Na, bet tikėsimės, jog tai – laikinas reiškinys.

Taigi tęsiu dieną pajvairinusių įvykių aprašymą. Apie 20.00 val. visi rūmuose buvę gynėjai sukvičiami į AT salę. Tikriausiai nesuklysiu pasakęs, jog didelei daugumai tai buvo pirmas sykis, kai galėjo ne tik į šią salę, mačiusią daug istorinių žmonių ir istorinių įvykių, jeiti, bet ir daugiau kaip valandą jausti po užpakaliu vieno ar kito deputato kėdę! Ta proga mes net nusifotografavom. Kokiam reikalui mus čia sukvietė, nežinojom, todėl kai kurie atsinešėm V. Landsbergio nuotraukas, tikėdamiesi gauti jo parašą (deja, tuo metu Jo rūmuose nebuvo). Netrukus viskas paaiškėjo. Štabo virši-

ninkas J. Gečas iš prezidiumo išaiškino tolimesnę mūsų ateitį: pirmadienio vidurdienį būsim paleisti, nes atvažiuoja pamaina iš Kauno. Kurie norėsime, galėsime pasirašyti sutartį dėl tarnybos SKAT (Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba). Ją pasirašę, tapsime morališkai ir juridškai atsakingais SKAT savanoriais, kurie sudarys nacionalinės gvardijos branduolį, t. y. tapsime rezervistais, reikalui esant, šaukiamais į pagalbą profesionaliems KAD (Krašto apsaugos departamento) daliniams. Pagal „Savanorių“ įstatymą būsim rikiuotės savanoriai. Dar perskaitė įsakymus dėl dienotvarkės ir vadų, atsakingų už tam tikrą sritį. Po to papasakojo, kaip bus organizuojama rūmų gynyba, informavo, kad antroji dienos pusė sustiprėjo kariškių judėjimas link Šiaurės miestelio, kad ten ruošiami darbui kranai ir buldozeriai. Atsižvelgiant į situaciją, buvo sustiprinti postai, išduoti ginklai (daugiausia mažakalibrai šautuvai „TOZ“). Tai, atrodo, ir viskas.

Vakarinės rikiuotės metu išaiškėjo dar vienas įdomus dalykas. Pasirodo, kad mūsų būrys jau tapo „operatyviniu štabo“ būriu! Kodėl tai „įdomus dalykas“? O, tai visa istorija!... Kol buvom Profsąjungų rūmuose, buvome tik paprasčiausi savanoriai – kamikadzės, apie kuriuos AT net nežinojo. Praėjus kiek laiko, išsikovojom šiojį tokį popierėlį, liudijantį, kad mes priklausome savanoriams. Vasario 1 d. buvom perkelti į AT kaip „banditų“ būrys (galbūt taip J. Gečas mus pavadino dėl ginkluotės ir pernelyg liberalios tvarkos). O štai šį trečiądienį, vasario 13 d., informuojant, t. y. mažinant žmonių skaičių rūmuose, sužinojom, jog mes jau nebe paprasti savanoriai (kaip paleidžiamieji), o priklausome SKAT-ui ir liekame AT! Ir štai šiandieninis „pokštas“. Prie šios tirados reiktų dar pridurti, jog maždaug savaitę prieš pervedant mus į AT, ten sužinojo apie Profsąjungų rūmų gynėjus, t. y. apie mus. Po poros dienų, sausio 27 d. (2011-01-12 duomenimis, gautais iš J. Gečo, tai buvo sausio 25 d., tačiau šis neatitiktikas vis dar išlieka tyrimo objektu, aut. past.), prisiekėm Lietuvos Respublikai. Tai mums suteikė didžiulį dvasinį pasitenkinimą – pasijutome esą tikri kariai. Tai tokie mūsų „karjeros“ laiptai.

Visa tai baigiu rašyti 02.00 val. nakties (budėjau prie durų nuo 22.00 iki 02.00 val.).

VASARIO 16 D. (ŠEŠTADIENIS)

Dar naktį viens kitą pasveikinom su Vasario 16-ąja. Užsiėmimų šiandien, bent jau mūsų būriui, nebuvo. Užtat gerą pusdienį terliojomės su dujokaukėmis: aš, Vidas ir Modestas surinkom jas iš visų pakampių ir gražiai viską supakavom, kad, reikalui esant, galima būtų greitai jas paimti.

12.00 val. įvyko iškilminga rikiuotė, kurios metu su Vasario 16-ąja mus pasveikino V. Landsbergis, A. Butkevičius, J. Gečas. Viskas truko apie 10 min., bet to užteko, kad pasijustumėm esą civiliai asmenys: rikiuotėj dalyvavo profesionali karių kuopa, kuri ryškiai išsiskyrė ne tik savo uniforma, bet ir organizuotumu (2011 m. duomenimis, tai buvo mokomojo junginio kariai, aut. past.).

Po pietų trumpam išėjau pasivaikščioti, nes pats organizmas šaukėsi gryno oro ir erdvės.

Per vakarinę rikiuotę nieko gero nepasakė. Tiesa, perdavė V. Landsbergio padėką.

VASARIO 17 D. (SEKMADIENIS)

Parašiau prašymą priimti mane į Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą. Galutinai įteisinau savo padėtį (beliko pasirašyti tik sutartį). 10.00–14.00 val. budėjau prie durų. Kazys „atsivarė“ naujokų būrį, kurie iš mūsų vestibulio išstampė visus maišus langams barikaduoti. 18.30 val. pažadino į budėjimą prie „lango“. Prieš 20.00 val. atlėkė Vidas, atnešė binto ir papasakojo, jog gauta informacija apie tai, kad iš Murmansko išskrido į Pabaltijį tas pats „juodųjų berečių“ dalinys. Reikia pasakyti, kad tai manęs nenustebino ir neišgąsdino. Paskui Vidą atskuodė ir Modestas, kuris iškvotė mano drabužių ir batų dydžius. Pasirodo, rytoj turėtų išduoti uniformas. Žodžiu, jautėsi nedidelis sujudimas (naujokai studentai net gelžgalius susirado).

Vakarinės rikiuotės metu J. Gečas pasakė, jog karinių dalinių judėjimo link Vilniaus nepastebėta, išskyrus horizonte pasirodžiusias „juodąsias beretes“. Daugiau nieko ypatingo neatsitiko.

VASARIO 18 D. (PIRMADIENIS)

Nieko ypatingo neatsitiko. Vilniaus kuopą pakeitė Kauno kuopa. Mūsų būriui buvo panaikinti budėjimai – gal bent dabar bus kiek laisviau ir bus galima šiek tiek pasimokyti. Rikiuotės metu J. Gečas pranešė, jog į Vilnių atsiųsta grupė profesionalių žudikų. Atsižvelgdamas į tai, paprašė didesnio budrumo, bet bent jau pas mus niekas per daug reikšmės šiems žodžiams nesuteikė ir toliau liko atsipalaidavę...

VASARIO 19 D. (ANTRADIENIS)

Šiandien nukulniavau į Lietuvos istorijos seminarą (tuometiniame Vilniaus pedagoginiame institute, aut. past.). Sėkmingai pristačiau vieną iš temų. Truputėlį paplepėjau su Ligita, su Agniumi: vis dėlto labai malonu, kai tavęs nelaiko koku karjeristu, o pavadina „kareivėliu“. Tai suteikia ir tvirtybės, ir kartu didesnės atsakomybės prieš gerbiamus žmones. O ta atsakomybė pasireiškia bent jau tuo, kad stengiuosi „darmiais“ (be prasmės, aut. past.) laiko neleisti: bandau mokytis, pagal galimybes sportuoju, štai dienoraštį ėmiau rašyti.

Visą dieną prasistumdėm: persikraustėm į kitas patalpas, nes grįžo kabinetų šeimininkai. Pastarieji iš karto ėmė reikšti pretenzijas dėl sulaužytų baldų, dingusių kai kurių daiktų... Visiškai juos suprantu, bet ir jie turėtų suprasti, kad tom dienom (sausio 11–16 d.) nelabai kam rūpėjo baldų ir interjero saugumas. Tikėsimės, jog viskas susitvarkys.

Vakare atvežė uniformas, kurių mes be rytojaus, atrodo, taip ir nepamatysim. Kazys, kipšas, nieko konkretaus nepasako, todėl jau ėmė sklisti kalbos, kad uniformas išduos tiems, kurie pasiliks nuolatinei tarnybai. Tai savotiškai erzina, nes tiek laiko išbuvus sargyboj, uniforma būtų bent moralinė paskata, o atvirkštiniu atveju – nuoskauda. Na, bet dėl tokių niekniekių, žinoma, neimsim psichuoti... Pavyzdžiui, mūsų vaikinai visiškai nesijaudina: atsinešė orinį (tirinį) šautuvą, iš laikraščio sučiaumoja „šovinį“ ir šaudo į taikinį. Kai jį sutaršė, pastatė butelį, ant butelio stiklinę ir su vaikišku užsidegimu tęsia „šaudymo pratybas“.

VASARIO 20 D. (TREČIADIENIS)

Šiandien, atrodo, paskutinė nepertraukiamos tarnybos AT diena. Žinoma, buvo galima dar „trintis“ kokią savaitę, bet būtent tas trynimasis ir įgriso iki gyvo kaulo: slampinėji pirmyn atgal, valgai, miegi, žiūri televizorių ir ... vėl viskas iš naujo. Iš pradžių taikstėmės, nes jau praeitą penktadienį (vasario 15 d.) J. Gečas žadėjo, kad vasario 18 d. galėsime pasirašyti sutartį dėl tarnybos SKAT. Atėjus pirmadieniui, apie sutartis niekas nė žodžiu neužsiminė: tik Kauno kuopa pakeitė Vilniaus kuopą, o mus ir toliau paliko apsaugoj. Tiesa, kaip jau minėjau, mes įgavom ypatingą statusą – operatyvinis štabo būrys. Tos pačios dienos vakare apie sutartis paklausiau būrio vadą Kazį. Šis lyg ir pažadėjo viską sutvarkyti antradienį... Deja, pažadai ir liko pažadais. Mane tai stipriai sunervino, nes aš jau toks žmogus: jei pasakau, tai ir padarau. Taigi, šiandien, dar tikėjėsi, bet taip ir nesulaukė Kazio iniciatyvos, ją perėmėm į savo rankas. Prieš pat pietus visi studentai nušuoiliavom į štabą pas patį J. Gečą. Trumpai išaiškinom reikalą ir gavom teigiamą atsakymą: „Teisingai, dabar jūs rūmuose nereikalingi. Geriau – mokykitės, rinkit studentų būrį, laikinus pažymėjimus išduosim šį vakarą.“ Kai užsiminėm apie uniformas, jis paaiškino, kad dabartinė 300 vienetų siunta bus išdalinta nuolatinėj tarnyboj liekantiems žmonėms ir atvažiuojantiems saugoti rūmų (pastarieji po savo pamainos privalėjo uniformą perduoti kitiems). Kita siunta turėtų ateiti maždaug po dviejų mėnesių.

Taigi, išėjom iš štabo patenkinti, nes per maždaug 10 min. viskas buvo gražiai išaiškinta ir susitarta.

Šios dienos „triumfo“ žygį tęsėme toliau. Modestas susisiekė su psichologais, kurie mus neseniai filmavo, ir susitarė dėl filmuotos medžiagos perrašymo į mūsų videokasetę. Praeis kažkiek metų ir aš savo vaikams galėsiu ne tik papasakoti apie savo jaunystę, apie šias dienas, bet ir bet kuriuo momentu viską parodyti. Galbūt tada jie nežiūrės į mus kaip į kažkokius keistuolius ar nepilnapročius, su pagaliais stojusius prieš kulkas ir kūnais stabdžiusius tankus, galbūt jų nugarom taip pat nubėgs šiurpas, o širdis ims daužytis krūtinėje iš baimės ir bejėgiško įniršio, kaip tai buvo su mumis. Ir duok Die, kad mūsų vaikai suprastų, kokia kaina iškovota Nepriklausomybė, kad nedarytų tų pačių klaidų, kad nebambėtų ir neuliavotų (kaip tai darė tam tikra VPI studentų dalis) gedulo dienomis, kurių, atrodo, per metus susidaro ne viena ir ne dvi. Duok Die...

VASARIO 22 D. (PENKTADIENIS)

Galutinai baigėm beveik dviejų mėnesių nepertraukiamą tarnybą Aukščiausioje Taryboje. Gavome specialų Krašto apsaugos ir vidaus reikalų komisijos pirmininko Z. Vaišvilos raštą, liudijantį, kad nuo 1991 m. sausio pradžios saugojom Aukščiausiosios Tarybos rūmus.

Grįžtame į civilinį gyvenimą. Tiesa, ne visi. Vidas Švedas pasirašė Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos etatinio darbuotojo sutartį. Jis tvirtai nusprendė savo ateitį susieti su kariškio gyvenimu. Mačiau, koks jis buvo susijaudinęs dėl šio pasirinkimo ir labai džiaugiasi už jį. Na, o mes stengsimės pirmiausia baigti mokslus, o po to jau bus matyti.

Šioje vietoje ir baigiau rašyti dienoraštį, tačiau buvusių Aukščiausios Tarybos gynėjų studentų veikla nesibaigė. SKAT operatyvinio būrio vadas Kazys Domeikis skyrė mums, studentams, specifinę užduotį. Parlamento šturmo atveju mes turėjome atakuoti priešininką iš nugaros. Tuo tikslu gavome nešiojamas radijo stotis ir specialiai pagaminto „Molotovo kokteilio“ butelius (apie 20 vnt.). Visa tai slapta saugojome Studentų gatvės 41-ame bendrabučio korpuse.

Albertas DAUGIRDAS: „Užduotis buvo labai rimta ir atsakinga, todėl su būdingu mums užsidegimu ir kruopštumu jai ruošėmės iš anksto. Kad tiksliai žinotume, per kiek laiko, reikalui esant, galėtume palikti bendrabutį, darėme „aliarmo“ treniruotes. Išaiškėjo, kad atsikelti iš lovos, apsirengti ir su reikalingais daiktais išbėgti į lauką mums tereikėjo 2 minučių.

Atlikome ir „pramoninės“ gamybos „Molotovo kokteilių“ bandymus. „Poligonu“ pasirinkome artimiausias statybas (dabartinis Vilniaus pedagoginio universiteto Gamtos mokslų fakultetas, aut. past.), kuriose vieną butelį ryžomės sudaužyti. Šita garbė buvo suteikta man. Šiek tiek jaudindamasis sviedžiau indą į sieną ir ... nieko!? Po keliolikos sekundžių, kai skystis taip ir neužsidegė, keiksnodamiesi susiruošėm grįžti. Tačiau Modestas dėl viso pikto su pagaliu dar pavartė išsiliejusioje masėje bertoletos druskos maišelį, tai padėjo – plykstelėjo ugnis. Na, dabar bent jau žinajome, kokios kokybės ginklu mes disponavome.“

Teko studentams vykdyti ir daugelį kitokių užduočių. Po studijų, naktimis, turėjome patruliuoti atokiau nuo Parlamento, taip užtikrindami išankstinį informacijos perdavimą į SKAT štabą.

Albertas DAUGIRDAS: „Kartą patekome į komišką situaciją. Kovo pabaigoje kažkurią naktį aš ir Ramūnas Kaletka patruliuavome ties Pedagoginio instituto penktuoju bendrabučiu. Netikėtai mūsų radijo stoties dažniu išgirdome kažkieno rusišką pašnekesį. Ramūnas, taip pat rusiškai, užmezgė su tuo „kažkuo“ pokalbį. Užduodami suktus klausimus, išsiaiškinome, kad rusakalbiai yra prie pat AT rūmų. Iš nuostabos ir baimingo jaudulio net nustėrome: „Priešo stebėtojai tiesiog prie pat rūmų, mūsų panosėje!“ Paskambinome štabo operatyviniam būriui (tuo metu paskambinti galėdavome tik iš telefono būdelių, todėl prieš patruliuojimą turėdavome pasirūpinti ir atitinkamo nominalo monetomis, aut. past.) ir „sukėlėme jį ant kojų“. Pastarieji irgi ėmėsi įvairių gudrybių, stengdamiesi neišduoti savo ketinimų stebėtojus suimti... Dar ilgai juokėmės vieni iš kitų, kai sužinojome, kad „priešas“ – ukrainiečių interbūrio vaikinai, saugoję artimųsias prieigas prie rūmų. Jie taip pat pastebėjo kažką įtartina (t. y. mūsų „gudruolių“ automobilį) ir apie tai pranešė tam pačiam operatyviniam būriui...“

Buvo stebimi ir keli valstybiniai ir okupacinių pajėgų objektai. Balandžio mėnesį keletą naktų teko budėti prie Tarptautinės telefonų stoties (dabar telekomunikacijų bendrovė TEO; aut. past.) ir Ryšių ministerijos (buvęs TEO filialas Vilniaus gatvėje). Dvi naktis budėta stebėjimo poste tiesiai prieš OMON-o bazę (dabar Mykolo Riomerio universiteto Politikos ir vadybos fakultetas, aut. past.). Pagrindinė užduotis visais šiais atvejais – stebėti, fiksuoti ir pranešinėti apie sovietinės kariuomenės judėjimą mieste bei prie nurodytų objektų.

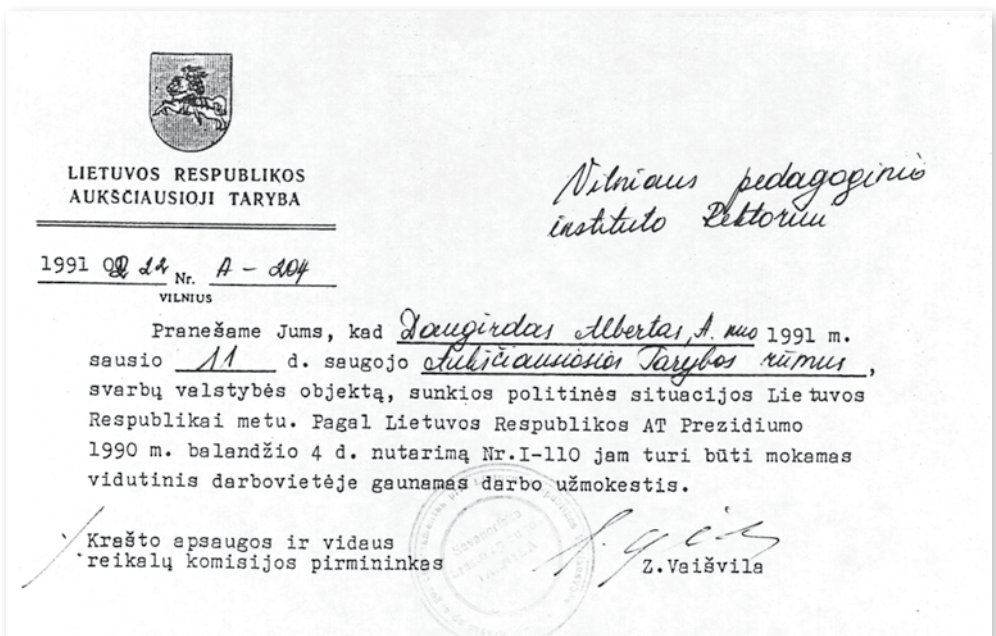
Kartais studentams – neetatiniams SKAT štabo operatyvinio būrio nariams – tekdavo pakliūti ir į pavojingas situacijas. Ypač pavojingas buvo kovo mėnuo.

Albertas DAUGIRDAS: „Kovo 5 d. mūsų gretos pasipildė nauju nariu – bendrakursis Gintautas Jakštys nusprendė tapti neetatiniu savanoriu. Praėjus vos vienai parai po šio džiugaus įvykio, Gintautas gavo pirmą kovinį krikštą (neįskaitant televizijos bokšto): pasiekė žinia, kad sovietų kariškiai sulaukė Krašto apsaugos departamento direktorių Audrių Butkevičių. Tikėtasi netgi Aukščiausiosios Tarybos užpuolimo, todėl buvo paskirstyti į gynybinius postus pastato viduje. Prieš užimant pozicijas, operatyvinio būrio vadas Kazys Domeikis skirstė ginklus. Vėliau gardžiai juokėmės, prisimindami, kaip vadas nenorom ištiesė Gintautui mažakalibrį šautuvą ir išspaudė – „Irrr...te...“, o šovinių dėžutę įbruko man: Kazys dar nepasitikėjo naujoku. Šovinius aš, žinoma, paskui atidaviau Gintautui, tačiau nuo to jo jaudulys nesumažėjo, nes pirmą kartą po sausio 13-osios atsidūrė pavojingoje situacijoje. Na, o paryčiui mus išvežė stebėti oro uostą, kadangi buvo bijomasi, kad A. Butkevičiaus slapta neišgabentų iš šalies. Apie pietus „aliarmas“ buvo atšauktas – KAD direktorių paleido.“

„1991 m. vasario 9 d. Lietuvoje įvyko visuotinė apklausa (plebiscitas) dėl Lietuvos nepriklausomybės. Balsavimo duomenys buvo tokie: 90,47 proc. balsavo „TAIP“, 6,56 proc. – „NE“, 2,97 proc. – negaliojančių balsų. Iš viso balsavo 84,43 proc. turinčių teisę balsuoti gyventojų.“²⁷ „Kadangi 1991-02-09 Lietuvos gyventojų dauguma pasisakė už „nepriklausomą ir demokratinę Lietuvą“, dar kartą tai patvirtino, 1991-02-11 Lietuvos Respublikos AT priėmė Deklaraciją „Dėl LR lygiateisio dalyvavimo pasaulio valstybių bendrijoje.“²⁷¹

Ši Lietuvai labai svarbi diena praėjo be didesnių incidentų, tačiau netrukus, kovo 17 d., TSRS vykdė referendumą dėl naujos respublikų sąjunginės sutarties (Lietuva,

Pažyma, liudijanti apie studentų-savanorių dalyvavimą AT gynyboje

Latvija, Estija, Armėnija, Gruzija ir Moldova jame nedalyvavo). Savanoriai šią dieną slapta vykdė stebėjamą.

Gintautas JAKŠTYS: „Visą dieną buvome kovinėje parengtyje. Gavome užduotį fiksuoti bandymus agituoti žmones, kad jie dalyvautų Tarybų Sąjungos organizuotame referendume. Diena ritosi į pabaigą, kai pasiekė informacija apie renkamus parašus Vilniaus Užupio rajone. Aš, Modestas Chmieliauskas ir Albertas Daugirdas sušokome į tarnybinį „Moskvič“ ir nurūkome į nurodytą vietą. Ir iš tikrųjų, ten pamatėme autobusą ir prie jo įsitaisiusį parašų rinkėją. Pasišvalgyti išėjome aš ir Albertas, o Modestas lūkuriavo automobilyje (jis vienintelis iš mūsų tuo metu turėjo vairuotojo teises, aut. past.). Tik priartėję prie autobuso pastebėjome, kad jis pilnas OMON-ininkų. Nugarą nubėgo šiurpuliukas. Apsimetėme, jog norėjome užėiti į greta buvusią „šašlykinę“, nes pastebėjome, kad mumis ir Modestu susidomėjo civiliai slaviškais veidais.

Bet studentas nebūtų studentas, jei nemėgintų pagudrauti. Modestas, pasirodo, lyg niekur nieko skaitė žurnalą „Komunist“, na, o mes su Albertu ryžomės priėti prie agitatoriaus ir apsimesti, jog domimės jo darbu. Bendravome rusiškai ir netgi paprašėme suteikti garbę kartu nusifotografuoti. Nežinau, kiek gera buvo mūsų vaidyba, tačiau kailį išnešti neprieteliai leido sveiką.“

Panašaus pobūdžio operacijos vėliau padėjo sužinoti, kad tarybinis referendumas bent trijose Vilniaus rajono administracinėse apylinkėse neįvyko. Ši akcija iš viso nevyko mažiausiai keturiolikoje rinkiminių apylinkių. Daugelis rinkiminių komisijų suiro. Vilniaus ir Šalčininkų rajonuose po kaimus važinėjo asmenys su urnomis ir rinko balsus. Urnas vežiojo ir kareiviai. Vilniaus krašte į rinkimines apylinkes užeidavo pavieniai žmonės, daugelyje jų per dieną apsilankė vos keliasdešimt ar šimtas žmonių.²⁸

Gintautas JAKŠTYS: „Tikriausiai kovo pabaigoje, o gal jau ir balandžio mėnesį, aš ir Ramūnas Kaletka buvome pasiūsti pasišvalgyti prie Profsąjungų rūmų ant Tauro kalno, nes gavome pranešimą apie kariškių pasirodymą. Eidami Tauro kalno papėde palei gatvę, susidūrėme su keliolikos rusiškai šnekančių vyrų grupe. Net nežinau kaip ten atsitiko, bet jie prie mūsų „pristojo“. Ramūnas kyštelėjo ranką į užantį, kur turėjo teleskopinį „bananą“. Šis judesys ruselius galutinai „užvedė“. Supratęs, kad geruoju nesibaigs, riktelėjau: „Bėgam!“ Tačiau Ramūną jie prisivijo, o man pavyko atsimušti ir pabėgti. Atsigręžęs mačiau ant šaligatvio gulintį ir rankomis galvą užsidengusį Ramūną. Iš „Pergalės“ kino teatro paskambinau operatyviniam štabo būriui prašydamas pagalbos, o po to grįžau atgal, tačiau jau nieko neradau. Tik šiek tiek vėliau su Ramūnu susitikome jau Aukščiausiojo Taryboj. Džiaugėmės, kad jis buvo gyvas ir tik „lengvai“ apspardytas.“

Albertas DAUGIRDAS: „Bėgdami gelbėti Ramūno ir Gintauto, aš ir Modestas norėjom sutrumpinti kelią, todėl nėrėm į kažkokį kiemą, kuriame atsitrenkėme į maždaug 2 metrų aukščio tvorą. Tamsoje praradome orientaciją ir nebežinojome, kur esame. Kad negaištume laiko, nutarėme tvorą peršokti. Kai atsidūrėme kitapus jos, išgirdome užtaisomo automatinio šautuvo džerkstelėjimą. Sustingome, nes nenorėjome rizikuoti. Tik po kokių dešimties minučių „akių dūmimo“, kad esame atvykę studentai, kad nepažįstame miesto ir pasiklydome, suvokėme, jog patekome į Ministrų Tarybos rūmų kiemą (dabar Užsienio reikalų ministerija, aut. past.). Visa laimė, kad pastatą saugojo

sava policija, tad greit paaiškinom, kas iš tikro esame. Viskas baigėsi sėkmingai, o juk galėjome gauti kulką ir nuo saviškių...”

O štai kiti studentai jau šaudė patys.

Vidas ŠVEDAS: „*Tai atsitiko 1991 m. gegužės mėnesį. Operatyvinio štabo būrio vadas Kazys Domeikis pakėlė mus pagal aliarmo signalą. Gauta žinia, kad prie Lukiškių kalėjimo užpultas „Geležinio Vilko“ patrulis. Kai nubėgom į vietą, pamatėm, kad kažkoks pilietis pjudo didžiulį šunį ant patrulio karių. Pastebėjęs mus, jis nėrė link kažkokių sandėliukų. Patrulio vyresnysis Liutauras Kavoliūnas spėjo tik šūktelėti, kad „blogietis“ turi kažkokį ginklą, kai puolėme paskui bėglį. Užspeitėme jį į kampą. Tada pastebėjome, kad vyriškis rankose laiko lyg ir harpūną. Staiga išgirdau komandą „Fas!“. Nesiruošiau laukti, kol keturkojis žvėris perkąs man gerklę, todėl šoviau į jį iš karabino SKS. Algis Malakauskas dar pridėjo ir iš pistoleto TT. Šuo jau buvo nepavojingas, tačiau jo šeimininkas pabėgo. Netrukus jį sulaukė į pagalbą atskubėjusi policija. Įdomu tai, kad užpuolikas turėjo su savimi peilį, o krūmuose iš tikro radome povandeninės žūklės šautuvą. J. Gečas iššautą tūtelę perdavė į muziejų – pasirodo, tai buvo pirmas gynybinis šūvis Tarnyboje! (Savanoriškoje krašto apsaugos tarnyboje, aut. past.)“*

Vasaros pradžioje Lietuvoje sklido gandai, kad naktį iš birželio 6 d. į 7 d. bus mėginama užimti Aukščiausios Tarybos rūmus ir padaryti vyriausybės perversmą. Uždarame LR AT posėdyje Laikinoji gynybos vadovybė pateikė ataskaitą ir Laikinosios gynybos vadovybės įgaliojimų įstatymo projektą. Siūloma, kad krizės atveju, kol susirinks Aukščiausioji Taryba, teisė daryti skubius sprendimus būtų suteikta Laikinajai gynybos vadovybei. V. Landsbergis ir kiti deputatai pasilieka budėti AT rūmuose. Naktį Vilniaus miesto centre kareiviai šaudė į orą. Vėliau įvyko sprogimas tunelyje arti AT rūmų.²⁹

Albertas DAUGIRDAS: „*Birželio 6 d. vakare svečiavomės pas bendrakurses, kai kažkas, įbėgęs į kambarį, pasakė, jog „rusai puola Aukščiausiąją Tarybą!“ Pašokom lyg ant adatų. Nubėgę į bendrabučio balkoną, kuris buvo Parlamento pusėje, ten jau radome Modestą ir visą šutvę studentijos. Ant pastarųjų taip pykstu, nes jie jau ne kartą piktai šaipėsi iš mūsų. Ne išimtis buvo ir šis sykis, nes Modestui nesisekė užmegzti radijo ryšio su rūmų radistais. Išsiklausinėję, kur buvo pastebėti sovietiniai kariškiai, griebėm „Molotovo kokteilius“, „bananus“ ir Neries krantine, per Žvėryno tiltą, nuskuodėm į Aukščiausiąją Tarybą. Operatyvinio būrio vadas Kazys vėl buvo originalus – davė man du šautuvus – mažo kalibro „TOZ“ su 50 šovinukų ir „vinčesterio“ tipo medžioklinį su 5 šoviniais. Dar pridūrė: „Baigsis medžioklinio šoviniai, pliek iš „toziko“. Mane, Modestą ir Gintautą paskyrė į laikinąją AT televizijos studiją. Netoliese buvo ir Giedrius Oranskis.*

Naktis praėjo be įvykių. 06.00 val. ryto grįžome į bendrabutį. Kažkodėl buvo gera!? Tikriausiai, tai lėmė galimybė vėl, kaip tomis sausio dienomis, pabūti su savo bendražygiais, pajusti šaltą ginklo metalą ir išvengti susirėmimo...”

1991 m. liepos 6–7 d. Vilniuje vyko pirmosios savanorių sporto žaidynės. Tai buvo ne tik sportinis renginys, bet ir politinė akcija.

Albertas DAUGIRDAS: „*Lūkuriavome Aukščiausioje Taryboje, kai gavome nurodymą vykti į Vingio parką padėti vykdyti žaidynių apsaugą. Tai buvo įsimintina diena: paga-*

liau bent kelioms valandoms galėjau apsivilkti pirmąją atkurtos Lietuvos kariuomenės uniformą. Tai buvo nuostabus jausmas!“

Modestas CHMIELIAUSKAS: *„Per šias žaidynes buvo duotas įsakymas neįleisti jokio transporto į Vingio parką. Aš su dviem policininkais budėjau prie pagrindinio įvažiavimo į Vingio parką iš „Vingio“ gamyklos pusės. Atvažiavo V. Landsbergio žmona, policininkai jau ruošėsi praleisti, tačiau aš pasakiau, kad yra įsakymas ir negaliu praleisti. R. Landsbergienė pasakė: „Karininkas pasakė, vadinasi taip ir turi būti“ ir pėsčiomis patraukė į Vingio parką link estrados.“*

Vasarą visi studentai, taip pat ir savanoriai, išsiskirstė po Lietuvą. Tačiau rugpjūčio pabaigoje teko vėl pasiruošti žūtbutinei kovai. Maskvoje rugpjūčio 19–21 d. įvyko valstybinis perversmas – „pučas“. Vilniuje vėl vyravo sausio dienų nuotaika: į Nepriklausomybės aikštę skubėjo žmonės, buvo tvirtinamos barikados. Lietuvoje siautėjo sovietinė kariuomenė.

Tuo metu sostinėje buvo tik keletas studentų, būsimų Vilniaus pedagoginio universiteto kuopos narių. Vienas iš jų, Ramūnas Kaletka, budėjo Pedagoginio universiteto rūmuose ir buvo Artūro Sakalausko mirties liudininkas. Kiti studentai – operatyvinio štabo būrio nariai – gavo nurodymą registruotis savo gimtųjų miestų ir rajonų Krašto apsaugos departamento skyriuose.

Gintautas JAKŠTYS: *„Gavę iš Vilniaus įsakymą registruotis vietinėje KAD būstinėje, su Albertu susitikome Raseinių centre. Prisistatėme pareigūnams. Iš pradžių į mus žiūrėjo šiek tiek pašaipiai, tačiau kai parodėme tarnybinius pažymėjimus ir papasakojoje apie savo veiklą štabo operatyviniame būryje, požiūris iš karto pasikeitė. Mums pasiūlė krizės atveju vadovauti savanorių būriams...“*

Albertas DAUGIRDAS: *„Rugpjūčio 21 d. ryte mano žemietis, Vaidas Skurvydas, pasiūlė pabendrauti su vyrais, kurie pučo dienomis buvo susirinkę viename Raseinių rajono kaime. Kai pamačiau, kaip gerai jie buvo ginkluoti ir organizuoti, labai nudžiugau. Supratau – jeigu Vilnius būtų okupuotas, kovos draugų rasčiau ir savo gimtinėje...“*

Jau kitą dieną su tuo pačiu bendraamžiu važinėjome po Raseinių kraštą. Jis pažinojo keletą rezistencijos kovų dalyvių, kuriuos ir aplankėme. Vėliau, vadovaudamiesi jų nuorodomis, nuvykome ir į kelias buvusių bunkerų vietas, o vieną iš jų net ryžomės pakasinėti. Buvę partizanai pasakojo, kad dalis bunkerų turėdavo dvigubas grindis, po kuriomis būdavo slepiami ginklai. Todėl ne visuomet sovietai net ir užimtuose bunkeruose viską surinkdavo...“

VILNIAUS PEDAGOGINIO UNIVERSITETO STUDENTŲ SAVANORIŲ KUOPOS SUSIKŪRIMAS

„Turime gerai atsiminti, kad, proporcingai imant, Lietuvos saugumas yra ne mažiau tvirtas už bet kurios didžiosios valstybės saugumą. Sielvartauti turime pagrindo tik tuomet, kai manome, kad mūsų vyrų pasiryžimas ginti savo kraštą mažėja arba, kai jaučiame, kad kiti geriau už mus kariškai susiorganizuoja, moderniškiau apsiginkluoja. Bet kol mūsų vyrai pilni jauno patriotizmo, galime organizuoti atitinkančią mūsų interesų didumą ginkluotą jėgą, tol mūsų valstybės mažumas mums nieko nekenkia.“

VYTAUTAS BULVIČIUS „Karinis valstybės rengimas“

Rugsėjo mėnesį studentai ir buvę Aukščiausiosios Tarybos gynėjai grįžome į studijas. Priklausėme 9-tai rinktinei, t. y. Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos štabui. Po rugpjūčio pučo dalis žmonių pasitraukė iš aktyviosios tarnybos, todėl ėmė trūkinėti buvusių bendražygių ryšiai. Rugsėjo pabaigoje savanorių būstinė iš Aukščiausiosios Tarybos rūmų persikėlė į naujas patalpas Viršuliškių gatvėje (buvęs DOSAAF pastatas; lietuviškai – savanoriška draugija armijai, aviacijai ir laivynui remti).³⁰

Albertas DAUGIRDAS: „Po vasaros mūsų, neetatinių štabo operatyvinio būrio narių, ryšiai su vadovybe nutrūko. Tiesiog nežinojome, kur mums dėtis, o informacijos apie egzistuojančias karines struktūras beveik neturėjome. Pasijutome užmiršti... Be to, reikėjo kažkaip prisidurti prie kuklios stipendijos, tad pradėjome ir darbo paieškas. Atsimenu, kad džiugino vieningas visų noras rasti su karine tarnyba susijusį pragyvenimo šaltinį.“

Radom. Tai buvo Vilniaus pasienio užkarda. Jiems kaip tik trūko žmonių, tad sutikom pradėti budėti dar nepasirašę sutarties. Išsiskaičiavimas lėmė man budėti užkardos būstinėje prie Vilniaus universiteto (dabar Filosofijos fakultetas, aut. past.), o Gintautui Jakščiui, Ramūnui Kaletkai ir Modestui Chmieliauskui – Vilniaus geležinkelio stotyje. Kitą dieną, kai turėjome pasirašyti tarnybos sutartis, mums staiga atsakė. Tokio nusivylimo jausmo ir priešui nelinkėčiau! Kai išanalizavome praėjusios nakties įvykius, supratome – buvome tiesiog per sąžiningi, o tokių jau net tuomet pasienyje nereikėjo...“

Modestas CHMIELIAUSKAS: „Budėdami užkirtom kelią visiems į Maskvą važiuojantiems spekuliantams, kurie savo prekes į traukinį kraudavo ne geležinkelio stotyje, o jos šone.“

Albertas DAUGIRDAS: „Ieškojom, kur galėtume realizuoti savo gebėjimus ir troškimus, nesėdėjome rankų sudėję. Aiškiai suvokėme, ko trūksta besikuriančiai kariuomenei, tad ėmėmės ir konkrečių veiksmų. Savais kanalais susisiekėm su asmeniu, kuris turėjo ryšių su sovietų kariškiais. Sužinojom, kad yra galimybė nupirkti nemažą

kiekį šalmy. Su Ramūnu Kaletka iš karto nuvykome pas SKAT štabo vadovybę. Ten šią galimybę rimtai apsvairstė ir be jokių ceremonijų įdavė mums pundelį „vagnorkių“. Tai buvo 200 tūkst. talonų, banknotais po 500. Skyrė sunkvežimį ir vairuotoją. Taip 1991 m. rugsėjo mėn. iš Kaune dislokuoto vieno sovietinio dalinio buvo parvežta 1000 vnt. sovietinių šalmy. 1992 m. vėlyvą pavasarį radom galimybę įsigyti ir NURS-ų – aviacinių nevaldomų raketų, tačiau SKAT ginkluotės specialistai tuo metu nutarė su jomis neprasidėti. Jau būdami SKAT Vilniaus rinktinės sudėtyje už skirtus pinigus savais kanalais nupirkom ir rinktinei perdavėm kelis tūkstančius įvairaus kalibro šovinių. Gerokai vėliau, kai pamatėm, koks elgetiškas buvo savanorių finansavimas, juokais galėjomės, kad „neužmetinėjom“ už šovinį nė vieno cento, kurie būtų papildę kuopos fondą, skirtą mūsų pratyboms paremti (M. Chmieliauskas ir aš pirmoms kuopos šaudymo pratyboms šovinius įsigijom už asmeninius pinigus). Modestas mena, kad, gavęs finansų iš karinės vadovybės (tai įvyko dar iki pučo), su kažkuo iš jaunimo sugebėjo Šiaurės miestelyje nupirkti tris lauko virtuves. Šiuos epizodus vienija ir dar vienas jausmas: Savanorių tarnybos vadovybė mumis – jaunais, ne ypatingai dar patyrusiais, ne ypatingai dar pažįstamais – labai pasitikėjo. Šis pasitikėjimas kėlė tik dar didesnį atsakomybės jausmą bei pagarbą savo viršininkams.“

Tuo metu žmonių reikėjo ne tik Pasienio tarnybai, bet ir SKAT. 1991 m. kovo 1 d. buvo patvirtinta laikinoji SKAT struktūra ir etatai. Tarnybą sudarė: štabas, štabo operatyvinis būrys, SKAT mokykla, aštuonios rinktinės, 200 kuopų.³¹ Nežiūrint didelių galimy-

VPU studentai-savanoriai 1992 m. kovo 11 d. prie AT rūmų. Nuotrauka iš kuopos archyvo

bių plėstis, 1991 metų pabaigoje SKA tarnyboje buvo tik 7321 rikiuotės savanoris.³² Tikriausiai dėl šios priežasties 1991 m. spalio 29 d. į Vilniaus pedagoginio instituto antruosius rūmus, Ševčenkos gatvėje, atvyko SKAT Vilniaus rinktinės antros kuopos vadas Vaclovas Juknevičius.

Albertas DAUGIRDAS: „*Spalio 29 d. pirmo aukšto vestibulyje pastebėjome ryškiai išsiskiriantį policijos ženklą (Jogailos kryžių mėlyno skydo fone). Perskaite, kas po juo buvo parašyta, stipriai nustebome: studentai buvo kviečiami stoti į Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos gretas. Kad kviečia – tai gerai, bet kodėl policija ir SKAT? Kaip ten bebūtų, šis skelbimas atitiko mūsų, sausinukų, siekius priklausyti kariškai struktūrai. Tad nurodytu laiku nuėjome į dėstytojų susirinkimų kambarį...*“

Susirinko apie 15 žmonių (tarp jų ir dvi merginos). Kokių tikslu kuriama Vilniaus pedagoginio instituto kuopa, paaiškino SKAT Vilniaus rinktinės atstovas V. Juknevičius. Jis atsakė į pateiktus klausimus. Morališkai palaikė pagrindinis mūsų „šefas“ docentas V. Kryževičius.

Buvo paskirta laikina būsimosios kuopos vadovybė:

- Kuopos vadas – Modestas Chmieliauskas
- I būrio vadas – Albertas Daugirdas
- II būrio vadas – Ramūnas Kaletka
- III būrio vadas – Gintautas Jakštys
- IV būrio vadas – Kęstas Siaurukas.

I ir II būriai sudaromi iš studentų, besimokančių Naujuosiuose VPI rūmuose, o III ir IV būriai – iš studentų, besimokančių Senuosiuose rūmuose. Į pirmą būrį užsirašė 8 žmonės. Į antrą būrį – 5. Į trečią ir ketvirtą būrius – 0.³³

Taigi 1991 m. spalio 29 diena tapo studentiškos savanorių kuopos, sudarytos iš Vilniaus pedagoginio instituto akademinio jaunimo ir dėstytojų, gimtadienio data.

1991 m. lapkričio 7 d. įvyko antras susirinkimas. Tikslas – pranešti, jog lapkričio 13 d. vyks susitikimas su SKAT Vilniaus rinktinės vadovybe. Bus renkamas kuopos vadas ir kuopininkas. Pasitarime buvo iškeltos dvi kandidatūros iš studentų tarpo: Modestas Chmieliauskas ir Albertas Daugirdas. Buvo pabrėžta būtinybė kuopos vadovybę suurti iš pačių studentų. Tam pritarė visi susirinkusieji, taip pat ir doc. E. Kryževičius.³⁴

Albertas DAUGIRDAS: „*Iš pat pradžių turėjome gilų įsitikinimą, kad geriausiai galėsimė tvarkytis, jeigu vadai bus iš mūsų pačių tarpo. Savo kandidatūras siūlėme todėl, kad jau buvome „seni vilkai“ – turėjome tarnybos patirties.*“

Į kiekvieną kuopos pasitarimą susirinkdavo vis daugiau studentų. 1991 m. lapkričio 7 d. I būrys padidėjo dviem žmonėmis (iš viso 10), II būrys – keturiais žmonėmis (iš viso 9), III būrys – dviem žmonėmis (iš viso 2). IV būryje savanorių vis dar nebuvo. Lapkričio 13 d. pasitarime dalyvavo 28, o gruodžio 12 d. – jau 36 studentai ir studentės bei trys dėstytojai rėmėjai (doc. E. Kryževičius, doc. R. Batūra, J. Klapatauskas).

1991 m. lapkričio 20 d. SKAT įsakymu Nr. 597-k buvo patvirtinta Vilniaus pedagoginio instituto kuopa, jai suteiktas „190“ numeris. Kuopos vadu paskirtas Modestas Chmieliauskas, o kuopininku – Albertas Daugirdas. SKAT Vilniaus rinktinė sustiprėjo ir 1991 m. pabaigoje turėjo 51 etatinį darbuotoją bei 1260 savanorių.

1992 m. vasario 18 d. Krašto apsaugos ministro įsakymu Nr. 18-k buvo patvirtinti nauji Vilniaus rinktinės padalinių etatai. II batalionui priklausė 176, 177, 178, 183, 184, 185, 186, 190, 192 ir 189 kuopos.³⁵

Dėl Krašto apsaugos struktūrose vykdytų reorganizacijų ne kartą keitėsi kuopos numeris ir dislokacijos vieta.

SKAT štabo žodiniu nurodymu ir rinktinės vado 1992 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. 8-40 studentiškai 190 kuopai suteiktas 809 numeris (aštuntos rinktinės devinta kuopa, aut. past.).

KAM 1993 m. kovo 12 d. įsakymu Nr. 211 buvo patvirtinti Vilniaus apskrities ir rajonų teritoriniai gynybos štabai, teritoriniai padaliniai, jų pavadinimai, teritorijos, dislokacijos vietos ir numeriai. 809 kuopai suteiktas 823 numeris. Kuopa priklausė 82 batalionui (vadas Algirdas Guobys). 1995 m. kuopa jau turi 833 numerį.

Keitėsi ir kuopos dislokacijos vieta. Pirmoji būstinė buvo Ševčenkos g. 19. Šiame pastate 1991 m. rugpjūčio 15 d. Lietuvos Vyriausybės nutarimu Nr. 16-16517 įmonei „APSTA“ buvo leista išnuomoti 10 kambarių Vilniaus rinktinei.

SKAT Vilniaus rinktinės 1992 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 8-65 rinktinės apsaugai buvo perduotas sovietinis karinis dalinys 73487 (Olandų g. 21, Vilnius).³⁶

Netrukus ten persikėlė ir studentų kuopa. Tačiau jau 1993 m. pavasarį 82 batalionui, kurio sudėtyje buvo ir studentų kuopa, suteiktos patalpos Mindaugo g. 26. Tai buvo susiję su KAM 1993 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. 156 dėl Vilniaus apskrities komendantūrų funkcijų perdavimo SKAT Vilniaus rinktinei.

Per keletą metų taip pat keitėsi ir kuopos vadas. Įdomu tai, kad buvo laikomasi pirminės idėjos, kad kuopos vadovybė būtų skiriama iš pačių studentų, kuopos narių, tarpo.

SKAT 1992 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 701-S nuo 1993 m. sausio 1 d. Albertas Daugirdas skiriamas į 809 kuopos (vėliau suteiktas 823 numeris) vado pareigas (vietoje į civilinį gyvenimą išėjusio Modesto Chmieliausko).

Modestas CHMIELIAUSKAS: *„Pasitraukti iš karinės tarnybos paskatino susiklosčiusi situacija. Jau buvo paskelbtas prezidento dekretas apie jaunesniojo leitenanto laipsnio suteikimą man, tačiau jaunatviškas užsispyrimas padarė savo... Tiesą sakant, įvyko požiūrių konfliktas dėl to, kaip buvo elgiamasi su Olandų kariniame miestelyje buvusia įranga ir inventoriumi, kuris liko po miestelio perėmimo iš sovietų. Jis buvo kažkur išvežtas ir faktiškai pasisavintas. Kadangi nesitaikščiau su tokia padėtimi, bet ir pakeisti jos niekaip nepavyko, priėmiau sprendimą trauktis iš karinių pajėgų...“*

SKAT 1994 m. kovo 15 d. įsakymu Nr. 124-k Egidijus Knieta skiriamas 823 kuopos vadu. SKAT 1995 m. gegužės 1 d. įsakymu Nr. 177-k 833 kuopos vadu skiriamas Darius Žičkus. Nuo 1998-02-02 iki 1999-01-01 833 kuopos vado pareigas ėjo Simonas Martinaitis.

Jau nuo 1993 m. kuopos savanoriai intensyviai kviečiami tapti etatiniais arba, kitaip tariant, profesinės karo tarnybos kariais. Kuopos metraštyje parašyta, kad „etatiniais darbuotojais tapo 6 kuopos savanoriai: G. Jakštys – 806 kuopos vadu, G. Jundzila – 823 kuopos kuopininku, vėliau – rinktinės karinio rengimo vyriausioju specialistu, Audrius Maleravičius – 821 kuopos vadu, vėliau SKAT mokymo centro vyriausioju

1992 m. pavasaris.
Studentai-savaniai – AT gynėjai.
Pirmoje eilėje iš kairės:
G. Jakštys, V. Švedas; antroje eilėje
iš kairės: R. Kaletka, A. Daugirdas

1992 m. spalio 29 d. VPI antrieji
rūmai Ševčenkos g. – pirmosios
studentų-savanių kuopos
gyvavimo metinės.
Nuotraukos autorius E. Žygaitis

specialistu, Aidanas Andziulis – 834 kuopos vadu, E. Knieta – 823 kuopos kuopininku (G. Jundzilai perėjus į kitas pareigas). Tad mūsų kuopa, kaip sakoma – „maitinanti kuopa“ – iš kurios reikalaujama gerų tarnautojų“. 37 1994 m. trys kuopos savanoriai tapo etatiniais darbuotojais: D. Pašvenskas – 831 kuopos vadu, M. Garšva – 833 kuopos vadu, G. Lapinis – 821 kuopos kuopininku, vėliau Valstybinių objektų apsaugos oro uosto apsaugos viršininko pavaduotoju. 38

Kuopos narių skaičius taip pat kito. Dėl nepatyrimo detalūs ir nuolat atnaujinami sąrašai nebuvo sudaromi nuolat, tačiau, remiantis išlikusiais šaltiniais, bendrą personalo situaciją vis dėlto galima susidaryti. Jau po metų nuo įkūrimo dienos kuopoje buvo apie 70–80 studentų-savanorių, o 1994 m. pabaigoje kuopos dokumentai liudija, kad savanoriais trumpiau ar ilgiau yra tarnavę 99 jaunuoliai. Tačiau netrukus gyvenimas parodė, kad nebuvo išvengta ir atsitiktinių personalijų, turėjusių tikslą tik pasinaudoti socialinėmis savanorio garantijomis, ypač galimybe nemokamai važiuoti visuomeniniu transportu. Be abejo, buvo ir tokių, kurie nelabai suvokė, kas jų laukia užsivilkus uniformą, tad jau po pirmų užsiėmimų ir pratybų jų aktyvumas išgaruodavo. Todėl netrukus teko priimti nemalonius, bet būtinus sprendimus. „Siekiant išvengti „popierinės“ kuopos įvaizdžio, 1993 m. balandžio 6 d. vyko kuopos „valymas“. Iš savanorių pašalinta 19 žmonių – juk mums reikia dirbančių, o ne dėl skaičiaus narių.“39 Iš kuopos pašalintas ir studentas, kuris, kaip išaiškėjo, buvo baustas 24 administracinėm nuobaudom, neblaivus sulaikytas policijos. Tad vien tik 1993 m. iš kuopos už nepažangumą pašalinti 23 žmonės, o sutartį nutraukė 4 savanoriai. 1994 m. priimta 17 naujų savanorių, už nepažangumą pašalinta 12, o sutartį nutraukė 5 žmonės.40

Albertas DAUGIRDAS: „*Tuo metu dar nebuvau itin kruopščiai įsigilinęs į biurokratinis personalo apskaitos klausimus, o ir iš rinktinės aiškių nurodymų nebuvo. Tad, kai susidarė šalintinių už nepažangumą kuopos savanorių sąrašas, tiesiog parašiau įsakymą, kad yra nutraukiama su jais kario-savanorio sutartis. Taip vienu kartu 1993 m. pavasarį popieriuje „suliesėjome“ devyniolika žmonių.*“

Specifinė kuopos sudėtis – studentai – nuolat keldavo ir kitą dilemą – ar priimti į kuopą dar nestudijuojančius, bet šiame padalinyje norinčius tarnauti jaunuolius. Kadangi iki 1994 m. vasaros tokie atvejai dar buvo labiau išimtis nei taisyklė, tai laikydavosi nuomonės, kad būsiami studentai neprieštaruoja akademiškumo idėjai. Bet 1994 m. buvo lemtingi kuopos transformavimuisi iš studentiškos į jaunimo, nes šiais ir kitais metais savo aukštąsias mokyklas baigė dauguma pirmųjų kuopos savanorių. Dalis jų išsivažinėjo į gimtuosius kraštus, nemaža dalis, kaip jau minėta, buvo pakviesti į profesinę karo tarnybą. Naujų studentų į kuopą ateidavo tik vienetai. Buvo akivaizdu, kad nei politinė-ekonominė situacija (valdančioji partija stipriai sumažino Krašto apsaugos sistemos finansavimą, buvo pastebimas antagonistinis požiūris į karius), nei karinės vadovybės požiūris (jokio kryptingo suinteresuotumo akademinų padalinių kūrimu nebuvo) neskatino studentų rinktis karinės tarnybos. Visa tai lėmė, kad kuopa iš studentiškos virto į studentų ir jaunimo, o galiausiai – tik į jaunimo. 1996 m. vykęs penktųjų kuopos metinių įkūrimo minėjimas buvo solidžiausias, bet paskutinis akordas. Jo skambesys galutinai nuslopo maždaug 1998 m. pabaigoje, kai Gintaro Koryznos iniciatyva ir Simono Martinaičio pastangomis buvo organizuota jaunimo kuopos šventė, kurioje buvo pakviesti dalyvauti ir buvę senosios kuopos savanoriai...

III. STUDENTŲ KUOPA 1992–1996 METAIS

1991 m. gruodis. Studentai-savoriai VDPS apsaugoje. Iš kairės: D. Švenčionis, R. Jacikevičius, G. Oranskis, A. Ambroževičiūtė. Nuotrauka iš kuopos archyvo

VALSTYBINĖS IR KARINĖS VADOVYBĖS UŽDUOTYS

Reik senių išminties, jaunų drąsos – ir pergalė tikrai nusišypsos.

G. KRIZIANOVSKIS

Po diversijos vienoje iš Vilniaus miesto elektros pastočių, 1991 m. gruodžio 17 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė išleido potvarkį „Dėl energetinių objektų apsaugos sustiprinimo“. Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba gavo užduotį nuo gruodžio 20 d. pradėti saugoti 34 svarbiausius Lietuvos energetikos objektus. Užduoties vykdyti į tarnybą buvo pašaukta 1000 savanorių.

SKAT Vilniaus rinktinei buvo priskirti šie objektai:

1. Vilniaus 330 kw įtampos pastotė
2. Neries (Nemenčinės) 330 kw įtampos pastotė
3. Dujų pilstymo stotis (Vokė)
4. Vilniaus pagrindinis dujų reguliavimo punktas (Verkių g.)
5. Naujosios Vilnios pagrindinis dujų reguliavimo punktas
6. Vilniaus kuro bazė
7. Vilniaus dujų kompresorinė stotis.⁴¹

Rinktinės 1991 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 8-23 atsakingu už energetinių objektų apsaugos organizavimą buvo paskirtas štabo viršininkas vyr. lttn. Valentinas Guršnys, o už apsaugos vykdymą – kuopų vadai pagal atsakomybės teritorijas. Objektų saugoti į tarnybą buvo pašaukti 143 savanoriai.

190-ajai studentiškai kuopai skirta Vilniaus dujų pilstymo stotis (toliau – VDPS).

Albertas DAUGIRDAS: „Gruodžio 17 d. rinktinės vadas mjr. Romualdas Katinas pasikvietė batalionų ir kuopų vadus ir paskirstė, kam kokį objektą saugoti. Dėl mūsų, studentų, vadas baiminosi: netarnavę jokiaj kariuomenėj, jauni, mažiau kaip prieš mėnesį suburti į naują kuopą... Žodiniu nurodymu liepė vyresniems kolegoms mūsų objekto viršininku skirti ką nors iš savo senesnių savanorių. Visi palinksėjo galvomis, o, išėję iš kabineto, nuskubėjo į kuopas: visiems pakako ir savų rūpesčių – tai juk pirma tokio mąsto užduotis po pučo! Na, o aš su Modestu, lengviau atsidusę, nuvažiavome apžiūrėti mums skirto objekto.“

Vilniaus dujų pilstymo stotis buvo pradėta saugoti 1991 m. gruodžio 23 d. Tai buvo rimtas kuopos vadovybės ir studentų-savanorių išbandymas. Vadovybės – nes studentai stebėjo kaip elgsis Aukščiausiojoje Taryboje buvę jų bendražygiai, studentų – nes dauguma buvo netarnavę karinėse struktūrose ir nesusidūrę su įvairiausiais nepritekliais ir sunkumais.

Ginklų taip pat trūko. Beveik visą objekto apsaugos laikotarpį studentai-savanoriai turėjo tik revolverį „NAGANT“ (trumpam vienu metu buvo paskirtas ir pistoletas PM, aut. past.), mažo kalibro šautuvą „TOZ“ ir Pirmąjį pasaulinį karą menantį vokišką karabiną „MAUZER“, vėliau pakeistą į rusišką šautuvą „MOSIN“. Pirmomis savaitėmis saugumo sumetimais sargybinėje turėtas net savadarbis mažo kalibro šaunamasis prietaisas – buvo jaučiama reali grėsmė. Nors ginklai buvo seni, bet ir jie savo vaidmenį suvaidino. 1992 m. vasario 14 d. 20.00 val., sulaukiant įtartiną asmenį, Algimantas Šakočius iš karabino „MAUZER“ iššovė į orą įspėjamąjį šūvį.⁴² „Nuo netikėtai galingo šūvio garso ir pats net pritūpiau ir pažeidėjui nebekilo noras daugiau judėti.“ – juokėsi Algis.

Studentams-savanoriams budint VDPS, vietinių darbuotojų tvirtinimu, beveik visiškai nustota grobstyti dujų balionus. Sumažėjo vagystės ir aplinkinėse įmonėse.

Apie gerą objekto apsaugos organizavimą ir sargybos vykdymą liudija ir II bataliono vado j. ltn. Dariaus Užkuraičio įrašai posto žurnale. 1992 m. kovo 6 d. ir kovo 20 d. įrašai: „Tikrintas postas. Dokumentacija vedama. Sargybiniai pareigas vykdo gerai.“

Energetiniai objektai buvo saugomi iki 1992 m. gegužės 29 d. Kadangi studentiškoje kuopoje visi buvo skatinami paragauti realios sargybinio duonos, ilgiau ar trumpiau objekte budėjo didesnė dalis savanorių:

A. Cicėnas	N. Nagys	A. Ambroževičiūtė
D. Žičkus	S. Pituška	K. Siaurukas
A. Paulavičius	K. Vilkaitis	V. Paukštė
N. Keršytė	G. Oranskis	J. Mickūnas
D. Kidykas	Ž. Jaskelvičius	E. Kavaliauskas
A. Voveris	R. Jacikevičius	B. Varnas
D. Kalesnykas	I. Vaškevičiūtė	G. Petronis
G. Jundzila	D. Švenčionis	G. Jakštys
A. Šakočius	V. Pleikytė	R. Kaletka
V. Teišerskis	G. Steponavičius	E. Knieta
L. Velička	R. Meškelevičiūtė	A. Daugirdas
A. Čižakas		

Vykdydami SKAT 1992 m. kovo 9 d. įsakymą Nr. 87, apie dešimt 190 kuopos savanorių kartu su kitais rinktinės kariais patruliavo Vilniaus gatvėse, palaikydami visuomenės rimtį ir saugumą. Šios unikalios užduoties metu pirmą kartą Lietuvos ginkluotosios pajėgos viešai demonstravo savo organizuotumą ir jėgą bei realiai tikrino taktinio ryšio veikimą miesto sąlygomis. Tokioje operacijoje sudalyvauti studentams-savanoriams buvo tiesiog garbės reikalas.

1992 m. gegužės pradžioje Savanoriškajai tarnybai buvo pavestas dar vienas sudėtingas uždavinys. Tris mėnesius pagal iš anksto parengtą planą buvo blokuojami Rusijos kariniai daliniai, siekiant sutrukdyti įvesti į Lietuvą papildomas karines pajėgas. Tuo tikslu buvo įrengti 44 postai. Juose vienu metu budėjo 201 savanoris. Operacijos

metu patikrinta 18 341 karinis automobilis ir 47 810 Rusijos kariuomenės karių. Nors vyravo didelė psichologinė įtampa, bandyta išprovokuoti incidentų, tačiau užduotis buvo įvykdyta.⁴³

SKAT Vilniaus rinktinei taip pat buvo pavesta blokuoti buvusius sovietų armijos dalinius.⁴⁴ Rinktinės vado įsakymu Nr. 8-39 už blokavimą atsakingu paskirtas štabo viršininkas vyr. ltn. V. Guršnys, o už organizacinį darbą – bataliono vadas j. ltn. D. Užkuraitis.

Už karinių dalinių blokavimą bataliono vadas atsakingais paskyrė šiuos karius:

- Dalinys Nr. 29231 Valčiūnuose – 177 kuopos vadas ltn. Romas Mintautas;
- Dalinys Nr. 45130 prie Lydos plento – 186 kuopos vadas Česlovas Germanavičius;
- Dalinys Nr. 75285 prie Minsko plento – 184 kuopos vadas Antanas Maskeliūnas;
- Dalinys Nr. 36839 Visoriuose – 176 kuopos vadas Algirdas Guobys;
- Dalinys Nr. 36896 Lentvaryje – 81 bataliono vadas j. ltn. R. Chodosevičius.

Blokuojant karinius dalinius, dalyvavo 36 savanoriai ir 20 etatinių rinktinės karių. 1992 m. gegužės 15 d. 12.00 val. prie visų minėtų karinių dalinių buvo įrengti penki postai, kuriuose vienu metu budėjo 25 savanoriai. Operacijos metu buvo tikrinami į dalinius įvažiuojantys ir išvažiuojantys Rusijos kariškių automobiliai bei asmenys.

Studentų kuopa, o ypač buvę AT gynėjai, taip pat nenorėjome likti nuošalyje, todėl patys pasiprašėme į postus. Prie Valčiūnų, Minsko plente ir Visoriuose teko budėti šiems kuopos kariams:

Modestui Chmieliauskui
Gintautui Jakščiui
Ramūnui Kaletkai
Albertui Daugirdui.

Rusijos kariuomenei traukiantis iš Lietuvos, savanoriai periminėjo saugoti buvusius sovietinius dalinius. Vilniaus rinktinei teko perimti buvusį priešlėktuvinį dalinį Raudondvaryje (Vilniaus raj., šiauriau Gulbinų ežerų, aut. past.), kuris vėliau tapo Vilniaus rinktinės mokymo centru. Studentų-savanorių kuopa vasario mėn. kaip tik ir gavo užduotį pradėti vykdyti šio dalinio apsaugą. Šią misiją perėmė iš SKAT štabo kuopos. Užduotis buvo baigta birželio mėnesį.

Šis uždavinys taip pat buvo ne iš lengviausių. Būsimojo mokymo centro teritorija – apie 156 ha miškingos vietovės. Kadangi spygliuota tvora daugelyje vietų buvo išdraskyta, o teritorijoje mėtėsi daug visokio „gero“, tai ir pažeidėjų, o tiksliau – vagių, netrūko. Teko panaudoti ir kovinį ginklą, kai buvo bandoma sulaikyti vieną iš vagių. Budėjimą sunkino ir tai, kad žiemą patalpose buvo taip pat šalta, kaip ir kieme, o pavasarį ėmė garuoti raketinio kuro likučiai. Todėl patruliuojant tekdavo naudoti net dujokaukes.

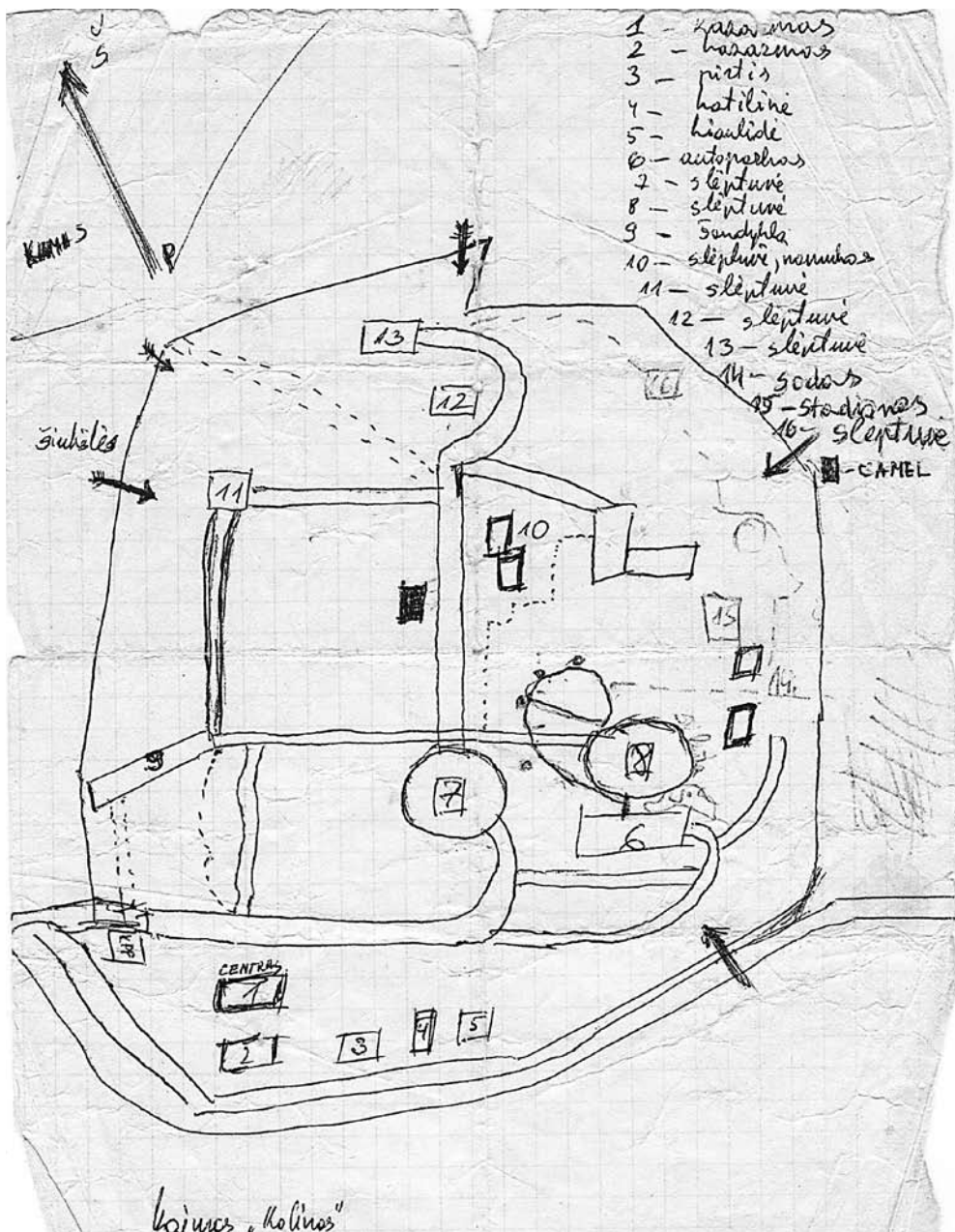
Rimvydas ADOMAVIČIUS: *„Budėti buvusiam sovietiniame raketiniame dalinyje, Vilniaus raj. Raudondvaryje, pradėjau 1993 m. vasario pabaigoje, praktiškai iš karto po Vasario 16 d. priesaikos. Karinės uniforminės striukės man niekas taip ir neišdavė, nes sandėlyje turėjo tik uniformas be striukių. Priesaikos metu ir pradėdamas budėjimą, dėvėjau nuosavą „studentišką“ rudą spalvos striukę. Atrodė, žinoma, nerimtai, gal net juokingai, bet studentui savanoriui tai buvo nė motais.“*

Vieną tarnybos pamainą sudarė 4 savanoriai. Vienas iš jų buvo skiriamas pamainos vyresnioju. Virgis Paukštė, Giedrius Krušnauskas, Vytautas Stankevičius ir aš – tai pirmoji mano „komanda“ Raudondvaryje. Budėdavome administraciniame pastate, praleidžiamajame punkte, patruliuodavome. Patrulį sudarė 2 savanoriai, o pats patruliavimas trukdavo apie 2 valandas. Patruliuodavome ginkluoti AK-74 su 2 dėtūvėmis šovinių ir peiliu-durklu bei nešdavomės radijo stotį R-148 ryšiu su pamainos vyresnioju palaikyti. Kas norėdavo, galėdavo „išskoti“ į veltinius ir su jais žingsniuoti. Nežinau tiksliai, ar veltiniai buvo išduoti, ar vietoje surasti, nes dar vyko „nenugalimosios armijos“ išvedimas, tai visur aplink mėtėsi įvairių tipų senų dujokaukių, milinių, batų, kažkokių detalių – žodžiu, visko, ko nebesugebėjo praporščikai parduoti.

Pirmą kartą patruliuojant, ši vietovė, t. y. Raudondvario karinė bazė, kažkuo priminė apylinkes, matytas dokumentiniame filme apie 1986 m. Černobylį, kai žmonės iš miestelių buvo evakuoti bei paliko beveik viską taip, kaip tuo metu buvo. Patruliuojant iš už kiekvieno posūkio išnirdavo įvairūs apleisti objektai, pastatai, raketų paleidimo aikštelės – vietovė priminė „mirusį miestą“. Pavyzdžiui, prie kai kurių objektų kabėjusios informacinės lentelės buvo mums labai juokingos. Visuotinio savanorių susidomėjimo buvo sulaukusi lentelė „Prie įėjimo atiduok degtukus, cigaretes, žiebtuvėlį“ (rus. „Pered vchodom sdaj spički, sigarety, zažygalku“), kurią buvo siūloma garbingai perkabinti prie įvažiavimo į teritoriją vartų. Kai kurie užrašai ant objektų sienų buvo ir nelabai jau linksmi. Kažkas savo pyktį „dėl išsikraustymo“ dažais ant sienos buvo išliejęs tokiu sakiniu rusiškai: „Labusiai čiulpkit b.....“ Teritorija buvo didelė ir žemėlapiu jokio visai nebuvo. Turėjome ant sąsiuvinio lapelio praporščiko Samsonovo nubraižytos schemelės kopiją. Patrulio pamainai priklausė prižiūrėti, kaip vyksta raketinio dalinio perdavimo darbai. Dalinyje dirbo 5–7 „praporščikai“, vyko raketinio kuro išvežimo darbai.

Ką jie ten veikė? Dažniausiai atkasinėdavo žemėje užkastus kabelius, juos susukę įmesdavo į laužą, o apdeginę spalvotuosius metalus pasiimdavo. Tokių laužaviečių žiemą teritorijoje buvo matyti nemažai. Kartą pastebėjom gal 5 praporščikų grupę, jau bepradedančią šį „procesą“. Bandėm aiškintis, ką čia daro ir kodėl pažeidžia įėjimo į teritoriją tvarką (turėdavo jie atvykti ir išvykti pro praleidžiamąjį punktą, o tada įlindo pro skylės apsauginėje tvorėje). Teko „trakstelėti“ automato spyňa ir visus išrikiavus palydėti pro praleidžiamąjį punktą. Pamenu, kaip iš nueinančios laukais į Raudondvario kaimą grupelės atskriejo konstatuojantis mūsų diagnozę sakinys: „Šitie studentai – kvaili“ (rus. „Eti studenty – pridurki“). Vadovybė buvo nurodžiusi su besitraukiančios kariuomenės kariais nesipykti, nes vyko sovietinės kariuomenės išvedimas pagal patvirtintus grafikus. Tiesiog, kai atvykdavo naujai įkurto Vilniaus rinktinės mokymo centro viršininkas lttn. Darius Užkuraitis (dabar pulkininkas), informuodavome apie padėtį, o jis jau detaliau su jais aiškindavosi. Būdavo teritorijoje sulaikomi ir aplinkinių kaimų gyventojai, kurie, pagauti „metalų karštinės“, stengėsi ką nors nugvelbti teritorijoje. Tokius sulaikę „auklėdavome morališkai“ – trumpam uždarydavome į buvusios ginklinės patalpą su grotuotomis durimis ir langais. Tokie daugiau nebesirodydavo ir jau nemokamai reklamuodavo, kad dalinys yra saugomas.

Budėjimas praleidžiamajame punkte vyko tik dieną. Budėdavo vienas savanoris (naktiniai vartai buvo užrakinami spyňa). Per radijo stotį reikėjo informuoti pamainos vyres-

1993 m. žiemą paporščiko Samsonovo braižyta mokymo centro schema. Ją išsaugojo R. Adomavičius

nijį apie atvykstančius-išvykstančius bei stumdyti vartus. Patalpa buvo nešildoma, tai lauke būdavo šilčiau nei viduje. Ši bėda buvo greitai išspręsta. Kažkas sukonstravo iš parankinių priemonių šildymo teną. Arbatai ir kavai vandenį reikėjo taupyti. Pastatuose vandentiekio sistema neveikė, todėl vandenį su kibiru atsinešdavome iš artimiausios sodybos arba tirpindavome sniegą. Vandeniui užvirinti naudojome paprastą prietaisėlį,

1993 m. žiemą R. Adomavičius saugant Vilniaus rinktinės mokymo centrą.
Nuotrauka iš kuopos archyvo

pagamintą iš laido gabalo ir skutimosi peiliukų (kas tarnavo, žino...). Tokį „agregatą“ įjungus į rozetę ir įmerkus į puodelį, vanduo kaip mat užvirdavo. Tik atrodydavo, kad tuo metu priešais esančio Raudondvario kaimo languose šviesos prigęsta...

Kartą, budėdamas praleidžiamajame punkte, pastebėjau nuo kaimo per sniegus brendančią 5–6 Lietuvos karininkų grupę. Judėjo jie labai jau iš lėto ir atsargiai. Kai jie priartėjo, vienas garsiai sušuko: „Čia gi mūsiškiai!“ Tai, pasirodo, buvo komisija iš KAM, kurią sukraidino ta pati mano „savanoriška“ apranga.

Kartais būdavo situacijų, kai savanorių pamainos iš Vilniaus neatvykdavo arba atvykdavo ne visos sudėties. Tekdavo budėti ne po vieną, o po kelias paras. Toks buvo laikmetis. Buvo būtina budėti bei elgtis taip, kaip būdamas studentas-savanoris išmanei, pasikliauti tik savo žiniomis, gebėjimais.“

Giedrius KRUŠNAUSKO prisiminimai: „RAUDONDVARIO PLENTAS. *Važiuojant link Molėtų, vos už keliolikos kilometrų nuo Vilniaus, geriau įsižiūrėjus toluoje, dešinėje, matyti vienišas baltų plytų namelis pamiškėje. Vieno aukšto kubas – kontrolės praleidimo punktas, karinio radijo ryšio priemonėmis vadintas „Vartais“. Paprastas kaimo žvyrkelis vinguriuoja pro sodybas link miško. Žalias „Gazas“ (karinis sunkvežimis GAZ-66, aut. past.), paveldėtas iš besitraukiančios okupacinės armijos, burgzdamas ir krypuodamas, vangiai, bet užtikrintai, šliaužia link Raudondvario karinio dalinio vartų.*

Į pamainą dažniausia važiuodavome dviese, trise, o kartais ir būriu. Įsikibę į atramas ir įsispyrę, kad per duobes šokinėjančio sunkvežimio metaliniai būdos rėmai ir masyvūs mediniai suolai nesudaužytų galvos ar šonkaulių. Prie vartų sunkvežimis stabtelėdavo, kad galėtų išlipti kariai, bet smagiausia būdavo iššokti jam dar tebevažiuojant. Toliau GAZ-66 dardėdavo link sarginės, kur laukdavo parą trunkančio budėjimo perdavimas.

BAZĖ. *Laimingi išvykstantieji ir drąsūs bei ryžtingi pasiliekantieji kariai-savanoriai saugojo buvusią sovietų priešlėktuvinės gynybos ir raketų bazę – Raudondvario karinį dalinį, kur vien pastatai užima 64 ha plotą (Pėsčias patrulis skersai teritoriją pereinavo per gerą valandą!). Pagrindinis bazės pastatas – tarsi sustojęs laikas, netolimos sovietmečio praeities konservai, pilkos sienos, medinės, dešimtis kartų perdažytos grindys ir plyšiai languose dvelkė kažkokiais ypatingais kvapais, šalčiu ir gęstančio monstro alsavimu. Čia kūrėmės sau štabą, poilsio kambarį, o vėliau panaudojome ir areštinę. Visos rusiškų kareivinių durys buvo atviros: kazarmose (kareivinėse, aut. past.), salėse ir politrukų (už politinį-idėjinį auklėjimą atsakingas sovietų kariškis, aut. past.) kamarose voliojosi besitraukiančių okupantų išmėtyti rakandai. Tad ten, kur vieta dalijosi keli šimtai kareivių, keletas studentų-savanorių įsikūrė tikrai patogiai.*

ŠTABAS. *Jei Raudondvaryje kada nors bus muziejus, tai jame būtinai turėtų stovėti sena stomatologo kėdė, kurią, kartu su jos masyvia, štangos diską primenančia koja, žiemą per apledėjusį pliačių (aikštę, aut. past.) atitempėme iš netoliese buvusio lazareto. Tai buvo odinis sostas su atsilenkiančia iki horizontalios padėties atrama. Po sočių kariškų-studentiškų pietų stoti į postą šalia štabo radijo stoties buvo didžiulė palaima. Tada tarnybos vietoje galėdavai išsitiesti kėdėje, kojas susikrauti ant stalo ir užsirukyti iš anksto sutaupyta cigaretę su filtru. Čia pat dera paminėti ir atsitikimą, kuris ilgainiui tapo nuolat prisimenama smagia istorija. Anuomet galiojęs kariuomenės statutas numatė, kad sarginės patalpose, be stalo, berods, dviejų kėdžių, lemputės ir kibiro su geriamu vandeniu, turi būti ant sienos pakabintas ir paveikslas karine tematika. Mes teradome kažkokį rudeninį vaizdelį, labai panašų į vėlesnių metų Windows ekrano užsklandą. Jis ir kabėjo ant sienos, tačiau jokios karinės tematikos ten ilgai nepavyko įžvelgti – ryškiai geltonais lapais nuklotas rudens takelis vedė į miško tankmę, ir tiek. Kai apie tai užsiminėme studentų kuopos vadui Albertui Daugirdui, tai tas, kiek pagalvojęs, atsakė: „O jūs pabandykite šioje tankmėje surasti penkis užsimaskavusius savanorius“.*

SAVA ŽEMĖ. *Žmonių nesuniokotame nuostabiame pušyne, tarp sovietiniu totalitarizmu ir propaganda pradvisusių sienų, pradėjome kurti karinio dalinio vidinę tvarką. Žinojome, kad čia nėra vietos „diedovščinai“ (sovietinėje kariuomenėje paskutinį pusmetį tarnavusių kareivių nestatutiniai santykiai su jaunesniais kareiviais, aut. past.), kad tik atkūrusios nepriklausomybę šalies karinės pajėgos turi būti tvirtos savo garbe. Pasidaliję postus (sarginė – „Rytas“ (radijo šaukinys, aut. past.), jau minėtas kontrolės punktas – „Vartai“ ir „Aušra“ – patrulis dalinio teritorijoje), organizavome budėjimus ir išlikusių vertybių apsaugą. Netrukome pastebėti, kokios masyvios ir lig šiol neregėtos konstrukcijos buvo sukurtos šalčio karo metais: didžiuliai supilti kalnai raketų paleidimo „ustanovkėms“ (paleidimo įrenginiams; iš tikro, šie kalnai buvo skirti priešlėktuviniam radarui, aut. past.), po storu žemės sluoksniu, atitvertose zonoje, paslėpti kelių dešimčių metrų ilgio lafetai raketoms. Mums nekilo abejonių, kad šalia Vilniaus rusai laikė branduolinį ginklą!*

Didžiuliai požeminiai bunkeriai, kuriuose lengvai tilptų bent pora sunkvežimių, masyvios cisternos su raketiniu kuru, pusės sporto salės dydžio garažų tankams ir šarvuotiems kompleksams bei daugybė neištyrinėtų vietelių ne vien žadino neapsakomą smalsumą, bet ir priminė apie čia pat tebetukančią grėsmę, pavojų ir atsakomybę.

VAGYS. Okupacinės armijos išvedimas tęsėsi. Į dalinį atvykę rusų kariškiai, kuriuos palydėdavome į jų nurodytus objektus, neva, rinkdavo paskubomis besitraukiančio dalino išmėtytus ar praganytus „ypatingai svarbius“ įrenginius ar jų dalis. Kalnai senos elektronikos, kariškos technikos detalių, atviri aukštos įtampos variniai laidai anuomet viliojo ne tik užsilikusius okupantų karius, bet ir apylinkių gyventojus – jaunimą ir senolius. Pačiomis pirmosiomis budėjimų dienomis – 1993-ųjų vasarį – sulaikėme ir pirmuosius pažeidėjus. Žiemą, kai mišką dengia akinamai baltas sniegas, nesunku pastebėti svetimus pėdsakus. Galite įsivaizduoti, koks pasididžiavimas apima aštuoniolikmetį, kai jis prieš savo kursiokus gali pasigirti pirma sėkminga operacija!

Smagu prisiminti, kaip vienos sulaikymo operacijos metu konfiskuoti elektronikos prietaisai sukėlė tikrą netikėtą atradimo euforiją Gintarui, kuris ilgai svajojo studentiškame bendrabutyje pasigaminti šviesos muziką, bet niekaip negalėjo rasti reikalingų detalių.

Žinojome, kad, mums, vykdančiams atsakingą užduotį, patikėtos ne tik itin brangios vertybės, bet ir karinė paslaptis, žinios. Visgi tenka pripažinti, kad keliems, nors ir labai drąsiems bei ryžtingiems, jaunuoliams prižiūrėti didžiulį plotą ir apsaugoti visą Raudondvario turtą buvo neįmanoma...

PARAŠAI. Atskirai verta aprašyti istorinio momento ir savo vietos suvokimą. Dauguma mūsų buvo Pedagoginio universiteto Istorijos fakulteto studentai, todėl uoliai rankiojome pakampėse gausiai besimėtančių sovietinės armijos atributiką: galybes geltonų sagų su žvaigždėmis, krūvas antpečių ir antsiuvų, vėliavas ir ženklukus su geltonomis Lenino galvomis. Buvome sukaupę ir įvairiausių užsilikusių dokumentų: nuo važtaraščių vairuotojams iki apskaitos knygų. Iš jų nustatėme, kad Raudondvario kariniame dalinyje paskutinėmis okupacinės armijos atsitraukimo dienomis daug įsakymų ir potvarkių pasirašydavo tūlas Samsonovas. Radome ir kitų pavardžių. Ant jau minėto kontrolinio praleidimo punkto sienos, po storu kreidos sluoksniu, vinimi ar koku gelžgaliu išbraižyta ir lietuviška Stanišausko pavardė. Čia pat puikavosi ir populiariausia rusų armijos kareivių epitafija – „ДМБ“.

Albertas DAUGIRDAS: „Ši užduotis man ypatingai įsiminė todėl, kad kuopos savanoriai rodė nepaprastą sąmoningumą. Jeigu darydavo kokių klaidų, ar įvykdavo kokių nors nesklandumų, tai nebuvo nutylima. Dar budėjimų pradžioje Audrius Maleravičius (vienas iš nedaugelio studentų, kurie buvo ragavę tarnybos sovietinėje armijoje, aut. past.) informavo mane apie saugaus elgesio su ginklais taisyklių pažeidimus. Atsižvelgęs į pastabas, nusprendžiau detalizuoti instruktažus prieš budėjimus. Ypatingą dėmesį šiai problemai skyriau ir per kovinio rengimo pratybas. Birželio mėn. man paskambino Rimvydas Adomavičius, kuris informavo, kad jau trečia para budi Mokymo centre ir niekas neatvyksta jo pakeisti. Be abejo, supykde toks studentų-savanorių neatsakingumas (vyko egzaminų sesija ir eiti sargybą darėsi iš tiesų vis sunkiau, aut. past.), tačiau tuo pat metu sužavėjo ir Rimvydo pareigingumas. Skubiai visuomeniniu transportu išvykau pats asmeniškai sustiprinti sargybos. Praėjus gal tik kokiam 15 min. po to, kai iš Rimvydo išgirdau situacijos apibūdinimą, pakeliui į postą prie įvažiavimo vartų susidūriau ir su pažeidėjais. Trys ar keturi vietiniai jaunuoliai nesislėpdami ėjo pagrindiniu keliu teritorijos viduje. Kraujas taip užvirė, kad net nesumojau prie jų prisiartinti arčiau. Gal kokį 70 m. atstumu pradėjau šaukti „Stok, šausiu!“ Kadangi jie nesustojo, o leidosi bėgti, paleidau ir perspėjimo šūvį iš „TOZ“ šautuvo. Vargu, ar per

medžių ošimą jie šūvį girdėjo. Kaip ten bebūtų, vietiniai geriau pažinojo teritoriją ir sugebėjo pasprukti...“

1993 m. rugsėjo 5 d. popiežiaus Jono Pauliaus II vizito į Lietuvą metu 18 kuopos studentų kartu su kitais Vilniaus rinktinės savanoriais Vingio parke padėjo suteikti medicininę pagalbą žmonėms bei palaikyti tvarką renginio metu. Jungtiniam rinktinės savanorių būriui vadovauti vadovybė patikėjo man, studentų kuopos vadui Albertui Daugirdui. Tai tik patvirtina, kad studentais-savanoriais buvo labai pasitikima.

1995 m. liepos mėnesį pratybų Pabradės kariniame poligone metu, dalyvauta ir kovinėje operacijoje. Vykdydamas mokomąją žvalgybinę užduotį, kuopos jaunimas aptiko įtartinų jaunuolių grupę. Pastarieji vilkėjo maskuojančius rūbus ir turėjo medinius „Kalašnikovo“ maketus. Ant vieno iš jų buvo uždėtas tikras optinis taikiklis. Po pirminės apklausos paaiškėjo, kad jie yra ne lietuvių kilmės, o jiems vadovauja buvęs sovietų kariuomenės karininkas. Apie tai buvo pranešta į rinktinę. Šiuo įvykiu susidomėjo ir Lietuvos valstybės saugumo departamentas. Jo darbuotojų nurodymu kuopos savanoriai visą parą blokavo ir stebėjo vietovę. Manoma, kad tai buvo slapta sukarinta jaunimo stovykla, kurią organizavo nedraugiškos Lietuvai jėgos...

Būsimieji mokytojai, vykdydami SKAT Vilniaus rinktinės vado įsakymus, atstovavo rinktinėi ir kultūriniuose Savanorių tarnybos renginiuose. 1993 m. Prienų rajone ir 1994 m. Švenčionių rajone iš studentų sudaryta komanda dalyvavo II-jame ir III-jame SKAT turizmo sąskrydžiuose.⁴⁵ Komanda atitinkamai užėmė ketvirtą ir antrą vietas tarp aštuonių rinktinių. III-jame turizmo sąskrydyje studentams buvo įteiktas ir ypatingas prizas – už drausmę ir karišką laikyseną.

1993 m. birželio 6 d. SKAT II turizmo sąskrydis. Studentų-savanorių komanda su SKAT vadu J. Geču. Nuotraukos autorius E. Žygaitis

* * *

STUDENTŲ-SAVANORIŲ IR PEDAGOGINIO UNIVERSITETO BENDRADARBIAVIMAS...

Ir po blogos rugiapjūtės reikia vėl sėti.

SENEKA

...Bendradarbiavimas nebuvo nei intensyvus, nei kažkuo labai išsiskiriantis. Jis labiau panašėjo į dviejų suinteresuotų pusių bendravimą, pagrįstą pagarba ir atitinkamu savo statuso suvokimu. Buvo ir nemažai pragmatizmo, buvo ir nemažai emocijų. Visi dar tik mokėmės dirbti bendram labui...

Valstybinį mastymą ir rūpestį savo piliečiais-studentais Vilniaus pedagoginis institutas (nuo 1992 m. – Vilniaus pedagoginis universitetas) pademonstravo dar 1990 m. pavasarį. Kaip jau buvo minėta šios knygelės pradžioje, Instituto vadovybė priėmė sprendimą pagelbėti šaukiamojo amžiaus vaikinams išvengti tarnybos sovietinėje armijoje, sudarydama galimybę pereiti neakivaizdininkams į dieninį skyrių.

Puikiu pavyzdžiu gali būti ir asmenine tarpusavio pagarba bei patriotizmu grįstas VPU dėstytojų ir studentų-savanorių bendradarbiavimas. 1991 m. rugpjūčio pučo dienomis studentas-savanoris Vidas Švedas docentui R. Batūrai patikėjo saugoti dalį Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos štabo archyvo, o 1992 m. dėstytojas J. Klapatauskas padėjo parengti ir išleisti studentų-savanorių parašytą mokomąją knygelę „Tai turi žinoti savanoris“.

Dar neegzistavo studentiškas SKAT padalinys, kai Vilniaus pedagoginiam institutui prisireikė studentų-savanorių pagalbos plačiąja prasme. Po rugpjūčio pučo Vilniaus aukštosios partinės mokyklos pastatas (Ševčenkos g. 31) ir sovietinių kariškių bendrabutis (Švitrigailos g. 4) buvo perduoti Pedagoginio instituto Istorijos ir Lituaniškosios fakultetams.

Gintautas JAKŠTYS: „1991 m. rugpjūčio pabaigoje per radiją išgirdau Istorijos fakulteto dekaną docentą Eugenijaus Jovaišos kreipimąsi į studentiją. Jis kvietė atvykti į Vilnių dar iki rugsėjo 1-osios ir padėti apsaugoti naujuosius rūmus ir bendrabutį nuo grobstymo... Iš karto paskambinau Albertui, su kuriuo susitarėme vykti į sostinę kaip galima greičiau.“

Albertas DAUGIRDAS: „Atvažiavau į Vilnių rugpjūčio 29 ar 30 dieną. Čia jau radau Modestą Chmieliauską, Giedrių Oranskį ir Vidą Švedą, kurie pasakojo savo nuotykius saugant bendrabutį. Naktį praleidau buvusioje komunistų „kalvėje“...“

Kuriantis Vilniaus pedagoginio instituto savanorių kuopai, iš pat pradžių jai buvo suteikta parama. Dar 1991 m. lapkričio 7 d. doc. E. Jovaiša pažadėjo skirti patalpą II-siuose VPI rūmuose. Kad ši patalpa iš tikrųjų labai reikalinga, išaiškėjo po trijų

mėnesių. Studentai-savanoriai tuo metu saugojo Vilniaus dujų pilstymo stotį. Po naktinės pamainos vaikinai ir merginos skubėdavo tiesiai į paskaitas net nepersirengę, t. y. uniformuoti. Prorektorius doc. E. Jovaiša priekaištavo: institutas negali virsti karėvinėmis, studentai šokiruoja dėstytojus, SKA tarnybos žmonės laisvai šeimininkauja institute.⁴⁶ Dėl šių priežasčių buvo griežtai uždrausta eiti į paskaitas su uniforma. Be abejonės, visa tai sukėlė įtampą tarp autonominių statusą turinčios aukštosios mokyklos ir valstybinę instanciją atstovaujančių studentų. Štai tuomet iš dalies ir pasitarnavo VPI rūmuose studentams-savanoriams skirtos patalpos – jose, prieš einant į paskaitas, galima buvo persirengti. Nežiūrint to, susidariusi situacija akivaizdžiai atspindėjo net akademinės bendruomenės mąstymo inertiškumą, o gal net ir baimes – juk Lietuvoje vis dar buvo dislokuota okupacinė kariuomenė ir už Nepriklausomybės įtvirtinimą dar reikėjo pakovoti.

Lietuvos kariai ne kartą prašė instituto leidimo pasinaudoti patalpomis. 1991 m. lapkričio 21 d. II-ųjų rūmų aktų salėje SKAT Vilniaus rinktinės savanoriai pirmą kartą oficialiai paminėjo Lietuvos kariuomenės dieną.⁴⁷ Dalyvavo SKAT štabo viršininkas Jonas Gečas ir kiti pareigūnai. Šiame minėjime įžanginį žodį tarė doc. R. Batūra, prisiekė pirmieji studentiškos kuopos nariai. Panašus renginys įvyko ir 1995 m.

1992 m. sausio 27–30 d. 5A auditorija suteikta pirmiesiems VPI studentų kuopos užsiėmimams.⁴⁸

1992 m. vasario 18 d. su VPI sporto komplekso vadovu Juozu Astrausku buvo pasirašyta sutartis dėl sporto salės, esančios bendrabutyje, Švitrigailos g. 4, panaudos. Joje studentai-savanoriai organizavo fizinio pasirengimo treniruotes.

Akademinio jaunimo kuopa ne tik ėmė, bet ir davė. 1992 m. gegužės pabaigoje iš Norvegijos institutui buvo atvežta įvairios įrangos siunta. Doc. E. Jovaiša tik vakarop paprašė pagalbos. Kuopos vadas M. Chmieliauskas pagal aliarmo signalą sušaukė keliolika vaikynų, kurie padėjo iškrauti brangų krovinį. Buvo dirbama iki antros valandos nakties.

Albertas DAUGIRDAS: „Ne kartą teko dalyvauti ir bendrose valstybinių švenčių paminėjimo šventėse ar konferencijose. Štai 1992 m., minint Vasario 16–ąją, sakiau kalbą II-uosiuose VPI rūmuose, o 1998 m. Kariuomenės dienos paminėjimo konferencijoje pasakojau apie studentų-savanorių kuopą. Ir jau visai simboliška, kad 2011 m. vasario 15 d. pagrindiniuose VPU rūmuose vėl teko priminti išskirtinį tiek universiteto, tiek ir Savanorių pajėgų istorijos puslapį. Dar džiugiau buvo tai, kad 2011 m. salė jau buvo apyplinė, skirtingai nei 1992 m., kai susirinko tik apie 20 dėstytojų ir tiek pat studentų...“

Kiekvienais metais, spalio 29 d., švėsdavome padalinio įkūrimo metines. Didžiudamiesi, kad esame Pedagoginio instituto studentai, į šią šventę kviesdavome ne tik karinę vadovybę, bet ir profesūrą.

Albertas DAUGIRDAS: „Mes visiems norėjome parodyti, ką nuveikėme per praėjusius metus, kokių rūpesčių turėjome, kuo džiaugėmės. Mums labai svarbu buvo, kad tiek profesūra, tiek ir rinktinės vadai pajustų, kas mes tokie esame!“

Per keletą metų II-uose Vilniaus pedagoginio universiteto rūmuose studentų-savanorių kuopos pastangomis surengėme daugiau kaip šešias fotonuotraukų ekspozicijas.

1992 m. spalio 29 d. VPI antrieji rūmai. VPI profesūra dalyvauja pirmosiose studentų-savanorių kuopos gyvavimo metinėse. Iš kairės: J. Banys (NF), J. Paltanavičius (GGF), D. Grabauskas (FF), J. Klapatauskas, R. Batūra (IF)

1992 m. gegužės 13 d. kuopos įkūrėjai baigė studijas VPU. Nuotrauka iš kuopos archyvo

Deja, keičiantis politinei situacijai šalyje, keitėsi požiūris ir į savanorius. Į kuopos šventes teateidavo dėstytojai, kurie patys buvo savanoriai-rėmėjai. 1993 m. oficialūs kontaktai tarp studentiškos kuopos ir VPU vadovybės nutrūko...

Gintautas JAKŠTYS: „*Vilniaus pedagoginis universitetas turėjo gražią pradžią puikioms tradicijoms vystyti, SKAT turėjo puikią progą pritraukti į tarnybą akademinį jaunimą, tačiau abi pusės tuo nepasinaudojo.*“

* * *

KOVINIS RENGIMAS

„Mokymas yra svarbiausias kariuomenės prioritetas. Jis paruošia mus kovai. Kaip vadovų, mūsų šventa pareiga yra užtikrinti, kad nė vienas karys nežūtų kovoje dėl to, kad jis nebuvo tinkamai paruoštas.“

Generolas CARL. E. VUONO

Dėl studentų tarnybos kariuomenėje ilgus metus buvo abejojama ir diskutuojama įvairiose institucijose. Tik 1998 m. Vyriausybė išleido potvarkį dėl galimybės studentams įgyti karinę specialybę studijų metu ir gauti atsargos puskarininkio ar leitenanto laipsnį. Tuo tarpu beveik šešerius metus Savanorių tarnyboje gyvavo unikalūs padalinys – vienintelė visose ginkluotosiose pajėgose akademinio jaunimo kuopa.

Skirtingai nuo kitų padalinių ji turėjo savitą kovinio rengimo programą (nuolat mokydavosi papildomų dalykų, neįtrauktų į SKAT mokymų planus) ir sistemą, pritaikytą prie studijų ritmo. Kelių valandų užsiėmimai vykdavo kiekvieną ketvirtadienį, tačiau jau 1992 m. rugsėjo 24 d. susitikime su Vilniaus rinktinės vadovybe buvo klausama, „ar įmanoma finansinė pagalba, nes mes norim daryt apmokymus savaitgaliais“.⁴⁹ Buvo ieškoma ir kitokių variantų, kaip palaikyti aukštą kovinio rengimo lygį kuopoje. Pavyzdžiui, po žiemos sesijų, studentišku atostogų metu, vykdavo trijų parų teoriniai-praktiniai mokymai, kuriuose buvo siekiama ne tik pasivyti mokymo programą, bet ir išmokti naujų dalykų, įtvirtinti teoriją praktikoje.

Kaip jau buvo minėta, pirmieji tokie užsiėmimai organizuoti dar 1992 m. sausio 27–30 d., t. y. po kuopos įkūrimo praėjus vos trimis mėnesiams. Paskaitas skaitė kviestiniai dėstytojai ir Vilniaus rinktinės etatiniai kariai. Užsiėmimai buvo grynai teorinio pobūdžio (statutai, ryšiai, taktika, šaudyba ir ginklai, topografija), išskyrus rikiuo-

tės pratybas. Juose dalyvavo 33 kuopos nariai. Jaunieji studentai-savanoriai ėmė kaupti karines žinias.⁵⁰

1993 m. sausio 27–29 d. mokymai jau buvo gerokai sudėtingesni. „Vadovavomės vienuintele mintimi – karys turi, kaip sakoma, savo kailiu patirti, kas yra įmirkusi avalynė, šaltis, nakvynė miške, kas tai yra gyvenimas lauko sąlygomis. Pirmąją mokymų dieną, sausio 27 d., ruošėmės žygiui į mišką: ardėm ir surinkinėjom ginklus, kartojom žinias apie sprogmenis, minas, kai kuriuos taktikos elementus. Leitenantas Arnoldas Žiauberis surengė kovinės savigynos treniruotę, supažindino su pagrindiniais gynybos nuo šaltojo ginklo veiksmais ir t. t.

Sausio 28 d. dar su prietema išžygiavom iš Olandų karinio dalinio. Kiekvienas nešėmės tik daiktamaišį (sovietų gamybos maišą, užrišamą diržais, aut. past.) arba kuprinę, medinį AK-74 ir miegmaišį (rusišką geologų). Atvykę į numatytą vietą Rokantiškių miške (Vilniaus pakraštys, aut. past.), pirmiausia įsirengėm stovyklavietę, o tiksliau – nuo karo laikų išlikusį apkasą, apdenę ir iškloję egliašakėm, pavertėm pačiu primityviausiu būstu 16-ai žmonių. Dėl patirties stokos patyrėm ir pirmą nesėkmę – egliaškių stogas, neatlaikęs svorio, šlumstelėjo ant žemės. Ką gi, paklotas pasidarė storesnis – nēr to blogo, kas neišeitų... Pasiruošę nakvynei, apsilikome baltus maskuojamuosius chatalus ir patraukėme gilyn į mišką. Pasakysiu tik tiek: mokėmės to paties, ko ir vasarą (partizaninės taktikos), bet žiemą visa tai atlikti buvo kur kas sudėtingiau... Beveik tris valandas dirbom neprisėdami. Po to grįžom atsipūsti, pasistiprinti. Tačiau neilgam. Jau temstant atvyko II bataliono vadas jaunesnysis leitenantas Darius Užkuraitis ir pranešė, jog gauti duomenys apie tam tikrame kvadrato veikiančią „diversinę radijo stotį, kuri periodiškai išseina į eterį“. Ir štai mums iškeliamą kovinę užduotis – nustatyti tikslią priešininko stoties buvimo vietą ir sunaikinti „diversantus“.

Išdalinami koviniai ginklai (šoviniai – mokomieji), išsiunčiamos trys radijo pelengo grupės, ruošiasi žygiui paieškos grupė. Po valandos radijo pelengatoriai aptiko „diversantų“ stoties siunčiamus signalus, nustatė koordinatas ir perdavė jas paieškos grupės vadui. Buvo nustatyta vieta, iš kurios sklinda signalai. Visų nuostabai ji pasirodė besanti tik už puskilometro nuo mūsų! Tučtuojau išvyko paieškos grupė. Deja, priešininkas, matyt, pajutęs pavojų, pasitraukė greičiau, negu spėjome jį užklupti.

Visus apėmė apmaudas. Guodė tik viena mintis – tai juk mokomoji kovinė užduotis. Grupės vadas puskarininkis Albertas Daugirdas per radiją pranešė apie neįvykdytą užduotį bataliono vadui, kuris įsakė vykti į Rokantiškių šaudyklą. Čia j. ltn. D. Užkuraitis apžvelgė rezultatus: viskas ne taip jau blogai, o pagrindinė nesėkmių priežastis – patirties stoka. Kitą kartą būsime kur kas gudresni!... Tačiau skamba naujas įsakymas: „Naktinio šaudymo pratyboms pasiruošk!“ Nesuklysiu pasakęs, jog mūsų kuopa iš visos rinktinės buvo pirmoji, kuri turėjo galimybę susipažinti su naktinio šaudymo ypatumais. Kylant į orą šviečiančioms raketoms, kiekvienas paleidom į taikinį po 3 šūvius iš pistoleto-kulkosvaidžio UZI. 24.00 val. pratybos baigėsi. Netrukus jau tvarkėmės savo būstą. Didesnioji dalis, šiaip taip nuplėšusi nuo kojų permirkusius batus ir jau pradedančias ledėti kojines, sulindo į miegmaišius ir tuoj pat užmigo. Kiti stiprinosi, tretį džiaugėsi palaimingai traškančia lauželio liepsna. Galiausiai nuovargis įveikė visus.

Pirmieji pakirdom apie 08.00 val., nors pabusti per naktį teko nekartą, nes buvo labai ankšta ir egliaiškių pakloto niekaip nepavadinsi minkštu. Rytas nudžiugino saulės spinduliais, vienur kitur prasiskverbusiais pro miško tankmę, ir smagiu šaltuku – juk naktį temperatūra nukrito iki – 14° C. Bet tai mūsų neišgąsdino, todėl po truputį ėmėm ropštis iš šiltų miegmaišių. Štai tuomet ir prasidėjo visos įdomybės. Pasirodė, jog visiems prie žemės prišalo miegmaišių kraštai, kitiems gertuvėse ne vanduo kliuksėjo, o ledas dunksėjo. Juokas juokais, bet štai batus atitirpinti turėjom kiekvienas! Ne-nuostabu, kad po tokių gamtos išdaigų daugeliui kilo klausimas – iš kur gi pokario partizanai sėmėsi tiek atkaklumo, ištvėmės ir jėgų? O tokiomis sunkiomis sąlygomis sugebėjo kovoti beveik 10 metų!

Papusrėčiavę kartojom svarbų partizaninės taktikos elementą – kelio perėjimą. Kad šį veiksma neblogai išmokom parodė toks faktas: keleliu į Rokantiškių šaudyklą mūsų nepastebėję 10 metrų atstumu praėjo apie dešimt „Kalašnikovais“ ginkluotų policininkų, kurie susidūrimo atveju tikriausiai nebūtų praleidę progos parodyti savo pranašumo prieš mūsų „medinukus“... Likusį laiką mokėmės rengti pasalas, o prieš temstant patraukėm atgal į Vilnių. Tuo ir baigėsi mūsų žiemos mokymai.⁵¹

Gytautas JUNDZILA: „*Labiausiai man įsiminė pirmieji mokymai su naktiniu šaudymu Rokantiškėse (1993 m. sausio 27–29 d., aut. past.). Galbūt todėl, kad pirmą sykį teko šaudyti naktį, šviečiant raketoms. Aišku ir patys mokymai buvo unikalūs. Prisimenu, kaip D. Užkuraitis mokė atlikti radijo pelengą su trimis nešiojamomis radijo stotimis. Apie tai anksčiau net nebuvau girdėjęs.*“

Šie kuopos mokymai buvo tikrai išskirtiniai dėl šių priežasčių:

1. Pirmoji kuopa visoje rinktinėje (tikėtina, kad net ir visoje Savanoriškoje krašto apsaugos tarnyboje) žiemos metu, esant 14 laipsnių šalčio, nakvojo miške.
2. Pirmoji vykdė naktinį šaudymą.
3. Pirmoji rinktinėje vykdė radijo pelengavimą (paiešką).
1992–1994 m. trijų dienų žiemos užsiėmimai Vilniaus rinktinėje buvo vykdomi tik studentiškoje kuopoje.

Vasarą studentai išsivažinėja į gimtuosius kraštus, atlieka įvairią privalomą studijų praktiką. Siekdami kompensuoti praleistus užsiėmimus ir norėdami patikrinti praktiškai tai, ko buvo mokytasi visus metus, studentai-savanoriai 1992–1996 metų vasaromis organizuodavo 7–10 parų mokymus. Tai taip pat buvo vienintelės tokios trukmės ir pobūdžio padalinio pratybos ne tik Vilniaus rinktinėje, bet tam tikrą laiką ir visoje Savanoriškoje tarnyboje. Jos vyko:

1. 1992 m. vasarą Raseinių rajone. Mokytasi 7 dienas.
2. 1993 m. studentai įvykdė 150 km žygį nuo Vilniaus iki Panevėžio. Mokymai truko 10 d. – tris dienas rinktinės mokymo centre, septynias dienas – žygyje link Aukštaitijos sostinės. Mokymuose epizodiškai dalyvavo ir dvi Vilniaus rinktinės kuopos bei jungtinis Panevėžio rinktinės padalinys.
3. 1994 m. – maždaug 100 km žygis po Rūdninkų apylinkes.
4. 1995 m. – maždaug 100 km žygis po Pabradės poligoną.
5. 1996 m. – maždaug 100 km žygis po Pabradės poligoną.

Darius KIDYKAS: „*Labiausiai įsiminė pirmosios lauko pratybos prie Dubysos (1992 m. vasara, aut. past.). Tai buvo pirmas išėjimas į mišką, pirmas teorinių žinių pritaikymas praktikoje. Pasirodė, kad ne viskas taip paprasta, kaip anksčiau atrodė.*“

Egidijus KNIETA: „*1992–1993 m. mokymai buvo pagal tuometinius standartus aukšto lygio. Man, kaip eiliniam savanoriui, tuo metu daug kas matėsi „rožinėmis“ spalvomis. Tik vėliau, kai turėjau vienokias ar kitokias pareigas, pradėjau suprasti, kiek tai laiko, pinigų ir nervų kainuoja.*“

„Savanorio“ laikraštyje apie mūsų nusiteikimą rimtai mokytis karinių dalykų buvo galima perskaityti ir tokias eilutes: „Jau 1991 m. Profsajungų tarybos rūmuose mūsų nerašytas devizas buvo „Mažiau kalbų, daugiau darbų“, o susikūrus kuopai prisidėjo dar vienas mėgstamas posakis: „Jeigu karas rytoj?“ Ne, tai visai ne vėjavaikiški pasakymai – tai kryptingas psichologinis nusiteikimas pačiam blogiausiam atvejui. Jeigu mes norim išlikti, privalom ruoštis šį norą ir ginti!“⁵²

Tarp šių didžiųjų mokymų karinius dalykus studijuodavome, kaip jau buvo minėta, arba kassavaitiniuose 3 val. trukmės užsiėmimuose, arba kasmėnesiniuose 1–2 parų mokymuose. Tad per metus vidutiniškai pratybose išbūdavome apie 25 paras.

„Taigi, visus metus mokėmės ir mokėm savo kuopos studentus-savanorius pagal SKAT mokymų programą. Bet šito mums buvo maža, todėl konsultavomės ir praktikavomės su „Geležinio Vilko“ vyrais, rinkome teorinę medžiagą, o vasarą nutarėm įgytas žinias patikrinti praktikoje. Tad 1992 m. liepos mėn. (20–27 d., aut. past.) 14 savanorių, tarp jų ir 3 merginos, išvykome į Padubysio miškus Raseinių krašte.

Pagal planą turėjome per 7 dienas pramokti įrengti stovyklą ir ją užmaskuoti, orientuotis vietovėje, tyliai ir nepalikdami pėdsakų judėti miške, rengti pasalas ir t. t. Pasirodė, kad tai ne taip jau paprasta, todėl ir rašau, kad turėjome ne išmokti, o bent pramokti...

Nors buvo nelengva, tačiau ir vyrukai, ir merginos tikrai negailėjo nei jėgų, nei prakaito. Apie tai liudijo iki kraujo nutrintos kojos ir po savaitės sukritę skruostai bei smunkančios kelnės. Buvo akimirku, kada jau į pavakarę, paskutinį kartą atliekant kokį nors kovinės taktikos elementą, išsprūsdavo: „Ne, nebesimaskuosi! Tegul jau geriau nušauna!...“ Bet tai būdavo tik reti protrūkia, kurie vakare prie košės puodo skambėdavo kaip anekdotai. Beje, į anekdotines situacijas pakliūdavom gana dažnai. Štai artinamės prie sodybos, kur tikimės prisipildyti gertuves, o ten, kai pastebi mus, prasideda sumaištis: bobutė anūkus suvaro į trobą, o pati prie mūsų atskuba. Išgirdusi mūsų prašymą, maloniai sutiko jį patenkinti, bet kieman neįsileido, teko laukti toliau nuo sodybos.

Septynios dienos ir naktys prabėgo labai greitai, bet savo ženklą paliko. Tiek įpratome laikytis tylos, eiti pėda pėdon ir neštis rankoje „ginklą“ (medinį „Kalašnikovo“ maketą, aut. past.), kad, kai buvo atšauktas „karo stovis“, dar negreitai grįžom į „taikaus“ gyvenimo ritmą. Viso to užteko, kad suprastumėm, kiek daug mes dar nemokam ir kad didžiausią naudą duoda būtent praktika.“⁵³

„Antros dienos ryte, po mankštos ir pusryčių, Albertas įteikė žemėlapius ir pasakė: „Orientacinis!“ Kiekvienas turėjome rasti 7 punktus. Trasos ilgis apie 9–10 km. Visi

įvykdė užduotį, tik merginoms truputį nepasisėkė. Jos šiek tiek padidino atstumus ir po dviejų punktų pakliuvo tiesiai į penktą.

Po pietų mišku ėjome į aikštelę, esančią už 3 km nuo stovyklos. Ten I ir II būrių vadai mokė naudotis ginklais. Tiesa, ginklai netikri, bet praktika nepakenkė. Taip ir baigėsi mokymų diena. Kadangi jautėsi nuovargis, tai neužilgo ir sumigome.

Kitomis dienomis mokėmės pereiti kelius. Gana neblogai pavyko išmokti skyriaus ėjimą mišku. Buvo ir nuovargio minučių, bet Dubysos vanduo mus atgaivindavo. Vieną dieną vaikinai nužygiavo iki apleistos Bedančių sovietinės raketinės bazės. Teko įveikti apie 15 km nuotolį, įvairias kliūtis, perbristi upę.

Dieną stovykloje palikdavome du sargybinius. Jie prižiūrėdavo stovyklą, virdavo maistą.⁵⁴

Albertas DAUGIRDAS: „Vasaros mokymus pasiūliau vesti mano kraštuose, Raseinių raj., prie Dubysos, kadangi tas vietas neblogai pažinojau. O ir logistiką buvo paprasčiau sutvarkyti. Modestas, kuopos vadas, savo automobiliu atvežė pagrindinius daiktus iki mano namų (pats turėjo išvykti). Mokymų dalyviai rinkosi Raseinių autobusų stotyje. Po to visi nuo mano namų tėvuko suorganizuotu iš savo darbovietės autobusu išvykome į vietovę prie Padubysio sodų masyvo. Iki stovyklavietės reikėjo nueiti dar apie kilometrą, o mantos buvo ne taip jau ir mažai – asmeniniai daiktai, palapinės, puodai, įrankiai, mediniai „Kalašnikovai“, maisto produktai... Beje, maisto vėliau šiek tiek prisidūrėme išsiuntę pas vietinius ūkininkus darbinę „brigadą“, t. y. keletas vyrų už pagalbą ūkio darbuose gavo pieno, bulvių, svogūnų ir kt. Štai šio „vizito“ metu pasijutome tikrų pokario partizanų kailyje, nes kaimo gyventojai, įsikalbėję, partizanus pavadino banditais (sovietai, pasirodo, vietiniams žmonėms buvo primetę tokį rezistentų

1992 m. vasaros pratybos Raseinių raj. Nuotraukos autorius A. Daugirdas

vardą). Bet ne tai nustebino – vietiniai, susizgribę, kad kažką ne taip sako, pastebimai sutriko mišriai apsirengusių mūsų vyrų akivaizdoje (dar ne visi šiuose mokymuose turėjo standartines uniformas).

Pratybos buvo iš dviejų pagrindinių dalių – penkias dienas buvo mokomasi įvairių karinių dalykų, o paskutines dvi paras buvo laukiama „Geležinio Vilko“ karių paieškos grupės. Siekėme išbandyti įvairius partizaninės taktikos elementus, apie kuriuos buvome spėję prisiskaityti ir prisiklausyti. Didelį dėmesį skyrėme atvirų vietų ir kelių perėjimui. Čia teko treniuotis ir pagal sovietų „specnazo“ (specialios paskirties daliniai, aut. past.) naudojamą taktiką (kelio perėjimas „koncentriniais žiedais“). Visi užsiėmimai vyko skirtingose vietose kelių šimtų metrų ar kelių kilometrų spinduliu nuo bazinės stovyklos. Nuo sausų treniruočių pereidavome ir prie savotiškų žaidimų-egzaminų. Vieną dieną, naudodami visus iki tol įgytus įgūdžius, atlikome maždaug 8 km taktinį žygį iki buvusios Bedančių karinės bazės. Tiesa, tai vis tik mūsų neapsaugojo nuo smalsių ir visa matančių vietinių vaikų. Grįžome jau nesislapstydami. O štai, išmokę pereiti miško keliuką įvairiais būdais, po kelių dienų atlikome beveik 4 km taktinį žygį prie judraus plento Raseiniai–Baisogala, kur tą patį pabandėme atlikti „kovinėmis sąlygomis“. Buvo ir juoko, kai Vilma Pleikytė, sėkmingai perbėgusi plentą, taip šlumštelėjo kitoje pusėje, kad net visas Dubysos slėnis suvirpėjo, ir įtampos, kai Gintautas Jakštys vos neatsisakė vadovauti perėjimui dėl per didelio mano iniciatyvos rodymo, ir lengvų traumų, ir klaidų, tačiau nauda buvo milžiniška. Juk mums „priešu“ buvo ir vietiniai gyventojai, poilsiautojai, pravažiuojantys automobiliai ir laukiami „vilikai“, kuriuos, atvykstančius automobiliu, pavyko pastebėti. Tiesa, pastarieji dėl pateisinamų priežasčių apsiribojo tik vietovės apžiūra automobilyje, bet nurodytą kvadratų taip ir neapieškojo. Grįžimai į bazinę stovyklą iš užsiėmimų vietų taip pat buvo atliekami taktiškai. Kadangi stovykloje budėdavo du–trys kariai, tad stengdavomės priartėti taip, kad jie mūsų neišgirstų. Buvo daug juoko, kai vieną kartą aptikome pusiau apkirptą Ramūną Kaletką, kuris paskutinę akimirką pajuto „priešą“ ir užėmė su „kirpėjomis“ Aušra Ambroževičiūte ir Neringa Keršyte gynybines pozicijas. Vakarais saugos postuose, ant tako link stovyklos, buvo budima iki 22.00, nes stodavo tokia tamsa, kad per rankos atstumą nieko nesimatydavo. Tad tikėjomės, kad ir „priešas“ tokiomis sąlygomis negalės nepastebėtas judėti. O ir pailsėti prieš kitą užsiėmimų dieną buvo būtina. Nepaisant nieko, tamsa tapo geru mūsų mokytoju. Kartą, grįžtant iš vakarinio žygio, priekinėje saugoje buvęs Gytautas Jundzila ilgokai pralaikė visą skyrių ant tako. Iki stovyklos buvo belikę gal koks 100 m. Kai jau neapsikentėme „beprasmiško“ tupėjimo, išaiškėjo, kad tamsoje Gytautas priekyje esantį kelmą palaikė tupinčiu žmogumi, galbūt – „priešu“... Kitą vakarą pastebėjome, kad gamta sugeba sukurti „šviečiančias lazdeles“ – supuvusių medžių pūzrai skleisdavo blankią šviešą. Tad šią gamtos dovaną tvirtindavome ant nugarų, kad bent šiek tiek įžiūrėtume priekyje einantį. Teko ir gardžiai pasijuokti iš savęs, kai sutemus bazinėje stovykloje graužikų sukeltą traškėjimą palaikėme mus turėjusių ieškoti „vilky“ sėlinimu.

Vandenį sėmėm iš netoli stovyklos griova tekėjusio šaltiniuoto upelio, prausėmės ir maudėmės Dubysoje. Upę keletą kartų forsavome ir mokymų tikslais. Čia ir išaiškėjo, kad nemokame tinkamai ištempti virvės. Gintautas Jakštys, didesnio svorio karys, tiesiog su visa virve žemiausiame taške paniro į vandenį. Tačiau pasididžiavimo jaus-

mas, kuris užplūdo širdis po to, kai iš niekur išdygome prieš nieko nenujaučiančių besideginančių civilių akis ir tylomis vienas po kito sušokome su visais rūbais ir ekipuote į vandenį ir vėliau išnykome kitame krante, buvo nepakartojamas. Tiesa, vakare tokias maudynes studentai panaudojo tam, kad išprašytų iš manęs po gurkšnelį medicininio spirito. Atseit profilaktikai nuo peršalimo. Gudrauti jiems teko ne be reikalo. Kuopoje buvo nustatyta geležinė taisyklė – jokio alkoholio, kol nepasibaigia pratybos. Bet šiuo atveju teko įvertinti ir motyvacijos, gero psichologinio klimato palaikymo būtinybę. O ir beveik 100% grynumo spirito nenursi daugiau nei telpa į arbatinį šaukštelį. Taigi, kas vakarą visiems norintiems tekdavo po šlakelį „vaistukų“.

Kai prisimenu tas pratybas, nepaprastai džiugino gaunama praktinė nauda, pastebimai didėjantis mūsų – studentų-kariškių – profesionalumas, bet dar labiau – nuostabi atmosfera tarp mūsų pačių. Nebūdami profesionalūs kariai puikiai išlaikėme pusiausvyrą tarp kariškos drausmės ir bendraminčių draugystės. Puikus lydinys!“

Vienais įspūdingiausių tapo jau kitos vasaros daugiadieniai mokymai (1993-07-22–08-01), kurių metu buvo sumanyta išmėginti legendinio partizano, Didžiosios Kovos apygardos įkūrėjo ir vado Jono Misiūno – Žalio Velnio, naudotą mobilių padalinių taktiką. Tuo tikslu, po trijų parų parengiamųjų pratybų SKAT Vilniaus rinktinės Raudondvario mokymo centre buvo atliktas savaitinis žygis per Širvintas, Ukmergę iki Panevėžio prieigų – Raguvos. Žygiuojama buvo tik naktimis. Dienomis buvo ilsimasi bei vykdoma žvalgyba ir operacijų planavimas. Siekiant išjudinti ir kitus savanorių padalinius, buvo sutarta, kad studentai-savanoriai atakuos Širvintų, Ukmergės ir Panevėžio savanorių atsakomybėje esančius objektus.

Štai ką apie šiuos mokymus byloja kuopos metraštis. „Štai ir susirinkome Olandų kariniame miestelyje, iš kur, sulipę į mašiną su sunkiomis kuprinėmis ir įvairia amunicija, patraukėme į Vilniaus rinktinės Raudondvario mokymo centrą. Mūsų susirinko 22 savanoriai, tad buvo pradėta ruošti kitos dienos darbui. Kalbėta apie drausmę, tvarkos laikymąsi. Kaip ir buvo nurodyta, visi atsivežė maisto, kurį atidavėm virėjos žinion, nes ji mums gamino maistą.

23 d. visi pakilome 06.30 val. ir išbėgome į rytinę mankštą. Teko girdėti, kad ne visi apsidžiaugė trijų kilometrų bėgimu, nes daugelis buvo ne kokios sportinės formos. Tačiau nuovargis nugalimas ir kimbama į savišvietą. Skaitoma kuopos vado A. Daugirdo parengta knygelė „Tai turi žinoti savanoris“. Papusryčiavę visi išbėgome į šaudyklą. Kiekvienas gavome po 3 šovinius ir bandėme taiklumą AK-74 automatiniais šautuvais iš 100 m atstumo. Šaudymo pratyboms vadovavo 821 kuopos vadas Kęstutis Lisauskas.

Vėliau į mokymo centrą atvyko 6 žmonių būrelis iš SKAT štabo kuopos, vadinamosios „rapnikiukų“ (pagal kuopos vado Gintaro Rapniko pavardę), kuriems vadovavo mums jau žinomi instruktoriai Rokas Kalvaitis ir Edvardas Jankus. Buvome supažindinti su naujesniais ginklais. Vėliau vyko pratybos mažajame taktikos lauke. Iš pradžių buvo dirbama skyriais. Prisiminėme griuvimo, šliaužimo elementus. Toliau dirbo visas būrys kartu. Maskuodamiesi išsitepėme suodžiais (specialių dažų veidui tuo metu dar neturėjome, aut. past.). Vaizdas tikrai gražus – visi atrodė kaip negrai. Po pietų Gintautas Jakštys, tuomet jau 834 kuopos vadas, pasakojo apie pasalos

1993 m. vasaros pratybos. Taktikos užsiėmimai Vilniaus rinktinės mokymo centre prieš žygį į Panevėžį. Nuotrauka iš kuopos archyvo

darymą. Vaikiniai šokinėjo iš važiuojančios mašinos (sunkvežimio GAZ-66, aut. past.), Gytautas Jundzila pravedė rikiuotės pratybas. Pavakarieniavę bėgome maudytis į ežerą. Atgaivinę savo kūnus, dabar visi miega kaip užmušti. Šios dienos mokymai buvo fotografuojami ir filmuojami (rinktinės štabo karininko Valdo Vito, aut. past.).

24 d. nuo pat ryto smarkiai lijo, labai didelis vėjas. Laužomos medžių šakos. Išverstas vienas medis. Žodžiu, oras – ne pasaka. Po sunkios vakarykštės dienos, kuopos vadas visus kėlė pusvalandžiu vėliau, t. y. 07.00 val. Mankštą atlikome patalpose. Pamiklinę raumenis, susitvarkėme ir visi bėgte į valgyklą. Vėliau peržiūrėjome 23 dienos filmuotą medžiagą, kur aiškiai buvo matomos padarytos klaidos, iš kurių reikia pasimokyti. Filmuotoje medžiagoje buvo ir komiškų vaizdų. 12 val. prasidėjo teorinė pamoka, kurioje buvo kalbama apie granatų mėtymą, ėjimą mišku, žvalgybą. Šią pamoką pravedė viršila Gytautas Jundzila. Instruktorius Kęstutis Lisauskas pasakojo apie kliūčių įveikimą. (Per šią paskaitą I-o būrio vadas saldžiai miegojo (neilgai)). Vakare vyko rikiuotės pratybos.

25 d. prasidėjo nuo šaudymo varžybų. Tvarka buvo tokia: šūviai iš 100 m atstumo, 10 m šliaužte, bėgant pakeičiama dėtuvė, kūlverstis, šaudymas atsiklaupus, persiver timas ir šūvis iš 30 m. Rezultatai ne patys geriausi, bet tam ir yra mokymai. Po šaudymo pratybų 16 žmonių grupė buvo suskirstyta į du skyrius. Pirmo skyriaus vadas – Gintaras Koryzna, antro – Virgis Paukštė. Nuo 15.00 val. visi poilsiaваме, miegojome, kaupėme jėgas. G. Koryzna ir M. Garšva buvo pasiūsti į žvalgybą. Jie turėjo apžiūrėti kelią, kuriuo buvo numatoma žygiuoti išėjus iš Raudondvario MC.

Tomis dienomis šauktinius kareivius (privalomosios pradinės karo tarnybos karius, kurių būrys saugojo mokymo centrą, aut. past.) pakeitėme sargybos poste, buvo paskirti budintys valgykloje.

Pagaliau prasidėjo mūsų žygis Vilnius–Širvintos–Ukmergė–Panevėžys. Užsikrovėme kuprines („RD“ – riugzak desantnyj/desantininko kuprinė ir daiktamaisius, aut. past.), kuriose tilpo 10 dėžučių konservų (žuvies ir mėsos su grikiais, aut. past.), puskepalis duonos, katiliukas, džiovėšiai, riešutai, drabužiai ir t. t. (maisto produktus ėmėm iš kuopos sukauptų atsargų, taip pat pirkome už kuopos savanorio Dariaus Žičkaus paaukotus 600 Lt, nes rinktinė dėl kažkokių priežasčių prieš pat mokymus nebegalėjo finansuoti šių pratybų, aut. past.). Pasiėmėme „medinukas“ („Kalašnikovo“ maketus, aut. past.) ir patraukėme į mažąjį taktikos lauką, kur suodžiais „papuošėme“ savo veidus, rankas. Sušokome „Meškutę“ – seną karinį šokį, kuris simboliškai turi nešti mums sėkmę. Iš Raudondvario MC išėjome 21.00 val. Dar buvo šviesu, tad ėjome mišku, o sutemus – laukais. Jau beveik nebematyti priekyje einančio. Trumpa pertraukėlė – ir vėl pirmyn. Rodos eitum ir eitum, tik kad kuprinė prie žemės spaudžia. Pagaliau išėjome į keliuką. Visiškai tamsu. Sodybos miega, šunys suloja, o mes einame išsidėstę šachmatine tvarka. Teko kirsti plentą. Iš štai jau beveik aušta. Apie penktą valandą ryto apsistojome ties Karvio ežeru. Jautėsi nuovargis, norėjosi miego, bet tai ne turistinis žygis, o kariniai mokymai, todėl buvo išstatyta sargyba. Už stovyklavietės saugumą atsakingu paskirtas puskarininkis Egidijus Knieta. Dienos metu buvo ilsimasi ir kaupiamos jėgos vakarui, nes toliau judėsime Širvintų link.

27 d. vakaras. Plentas. Išėjė į autostradą (Vilnius–Panevėžys, aut. past.), žygiavome į Širvintų pusę, prieš tai truputį paklaidžioję. Keliavome 2–3 val., o atrodė, kad visą naktį. Atvažiuojant mašinai, šokdavome nuo kelio į pakraštį, bėgom per žoles, brūzgynus. Jautėsi nuovargis – vis tiek pirmyn. Juk laikas nelaukia. Rodos jėgos visai išseko, bet, pamatę ant kelio sustojusią mašiną („MAZ“ sunkvežimis su platforma technikai transportuoti, aut. past.), susitarėme su vairuotoju, kuris mus pavežė link Širvintų (važiavome ant platformos buvusioje „dėžėje“, aut. past.). Dar penki kilometrai pėstute. Susiradome miške stovyklavietę, truputį pailsėjome. Gytis su Albertu apsilankė vienoje sodyboje, kur šeimininkai pavaišino bulvėm, svogūnais, kopūstais. Tai šiek tiek pajvairino mūsų racioną. Merginos, persirengusios civiliais rūbais, nuėjo į Širvintas, kur nupirko papildomai maisto, kitų daiktų, apžiūrėjo Širvintų vandenvietę, kur vakare susikibo „mūšyje“ mūsų būrys su Širvintų savanoriais. Iš laukų pusės žvalgybą atliko Dainius Pašvenskas. Po pietų mūsų grupę dėl sveikatos pablogėjimo paliko Mindaugas Garšva ir Domas Čiapas. Tad mūsų liko 14. Vakare dalis būrio pasiliko „atakuoti“ Širvintų vandenvietę, o likusieji, gavę mašiną, pavažiavo iki Pašilės. Ten, įkūrę stovyklavietę, sulaukėme likusiųjų ir, naktį praleidę miške, (o buvo šalta) išėjome link Kopūstėlių (buvusio sovietų karinio dalinio, aut. past.). Dieną lyjant, teko apsistoti sodyboje, kur mus priėmė labai malonūs senukai. Įsikūrę daržinėje, pailsėjome, išsidžiovinome, šeimininkai davė daržovių, pieno. Tad teko šauniai papietauti ir pavakarieniauti. O vaikinai šeimininkams padėjo kraut šieną, kapoti malkas. Net nesitiki, kad yra žmonių, kurie priims ir mielai padės. Juk mes turėjome atrodyti gana „įspūdingai“: veidai suodini, uniformos nusitrynusios, su „medinukais“. Virgjis Paukštė, iš mus priėmusių šeimininkų gavęs civilius rūbus, tapo „vietiniu“ ir išėjo į karinio dalinio žvalgybą. Vėliau juokėmės dėl jo krypuojančios eisenos – guminiai batai buvo mažoki, tad gerokai įsiskaudo kojos. Vakare, apie 22.00 val., būrys išsiruošė į Kopūstėlių karinį dalinį, kur jo jau laukė „priešas“ (Ukmergės kuopos savanoriai, aut. past.).

1993 m. vasaros pratybos. Atviros vietos taktinis perėjimas kažkur prie Ukmergės. Iš kairės A. Ambroževičiūtė ir V. Gaina. Nuotraukos autorius A. Daugirdas

Objektą vyrai atakavo iš trijų krypčių – vieni turėjo sukelti kuo didesnę triukšmą ir nukreipti dėmesį, kiti – įsiveržti ir pridaryti kuo daugiau bėdos. Vėliau Egidijus su Albertu, kurie vykdė nukreipiamąjį manevrą, užsidegę pasakojo, kaip susidūrė su „priešu“ patruliu, akliinoje tamsoje metėsi į artimiausią krūmais užžėlusį griovį, o ukmergiečiai, vengdami vykdyti persekiojimą, gąsdino virš galvų šaudydami iš „UZI“ koviniais šoviniais (imitacinių šovinių šiam ginklui kariuomenėje nebuvo, aut. past.)... Po „mūšio“, antrą valandą nakties, patraukėme toliau. Žygiavome iki 07.00 val. ryto. Ėję miško keliuku pasiekėme autostradą (Vilnius–Panevėžys, aut. past.). Mūsų tikslas buvo pasiekti kuopos savanorio Juliaus Lunio sodybą, esančią 10 km už Ukmergės (buvo sutarta, kad Julius realiai atliks kovotojų rėmėjo-ryšininko rolę, aut. past.). Tai ir žingsniavome autostrada dulkiant lietučiui. O svečiuose pasirodėme visi šlapai. Matyti, kad mus lydi sėkmė, kad visur sutinka svetingai, visur sulaukiam pagalbos. Sugulę miegojome iki 12.00 val. dienos, ir mūsų džiaugsmui galėjome išsivanioti pirtyje. Juliaus mama paruošė pietus – didžiulį puodą cepelinų! Šiandien mus paliko Virgis (Paukštė, kuris turėjo rytojaus dieną dalyvauti kitame renginyje, aut. past.). Tad dabar mūsų 13.

Kitą dieną teko stabdyti mašiną (autostradoje, aut. past.), kad pavežtų link Raguvos, nes laiko buvo nedaug iki susitikimo su Panevėžio savanoriais, o kojos nutrintos. Mūsų laimei važiavo futbolininkų komanda, kuri ir pavežė link reikiamos pusės. Toliau žygiavome pro Maženių kaimą, buvome sutikę brakonierius. Apyryčiais įvyko „mūšis“ su panevėžiečiais apleistoje girininko sodyboje. Ir vėl buvo šaudymo koviniais šoviniais į orą, buvo ir laimėjusių ir pralaimėjusių, buvo ir ginčų, kas ką „nušovė“, bet po to, panevėžiečių svetingai priimti, pavalgę, pamiegoję ir išsimaudę pirtyje, atvykom į Panevėžį. Žygis baigėsi. Panevėžiškių prašymu sudalyvavome vienos iškilmės (Žaliojoje Girioje buvo pagerbti 1863 m. sukilimo dalyviai, aut. past.).“⁵⁵

1993 m. vasaros pratybos. Po naktinės operacijos ties Ukmerge, netoli kuopos savanorio J. Lunio sodybos. Nuotraukos autorius A. Daugirdas

Daugiadieniuose mokymuose vidutiniškai dalyvaudavo 18, o trumpalaikiuose – 28–30 savanorių. Daugelį užsiėmimų vesdavo patys kuopos nariai, ypatingai – būrių vadai. Štai III būrio vadas Gytautas Jundzila net gi inicijavo atskirus savo būrio užsiėmimus. „1992 m. gruodžio 5 d. į vienos dienos pratybas išvyko trečio būrio savanoriai... Jų kryptis – Belmonto miškai. 08.57 – išėjimas. 10.34 – pradėtos pratybos. Mokomasi išsiskleisti į vilnį. 10.56 – pirmas parūkymas. Dirbame su vietiniais žiūrovais ir karvėmis... Pirmoji auka – Gintaras Čiulkevičius pasitempė koją. 11.08 – nutraukti užsiėmimai ir persikelta į kitą vietą (dėl žiūrovų). Bandome eiti į Rokantiškes. Žvalgu eina Evaldas Kavaliauskas. 12.17 – sustojimas. Pabandyta pereiti kelią. Deja, nepasisekė, nes daug naujų žmonių, kuriems trūko žinių. 15.18 – grįžimas į Olandų dalinį. Nueita apie 7 km“.⁵⁶ Tuo pat metu kuopos vadovybė ieškodavo ir didesnę karinę patirtį turinčių instruktorių ir patarėjų. Jais tapo pirmieji „Geležinio Vilko“ kariai raseiniškiai Edgaras Gabševičius ir Vaidas Skurvydas (Alberto Daugirdo žemiečiai, aut. past.). Jie įgūdžių buvo pasisėmę iš buvusių sovietinio „specnazo“ karininkų lietuvių. Taip pat jau minėti SKAT štabo kuopos, vadovaujamos Gintaro Rapniko, kariai Rokas Kalvaitis, Edvardas Jankus, Kęstutis Lisauskas, SKAT Vilniaus rinktinės karininkas Arnoldas Žiauberis. Kovinės savignyos treniruotes vesti buvo samdomas Rimas Bugenis.

Nemažas dėmesys buvo skiriamas ir ginkluotės studijoms bei šaudymo įgūdžiams formuoti, nes praėjus tik mėnesiui po kuopos įkūrimo jau teko ginkluotiems stoti saugoti valstybinių objektų. Kuopos savanoriai per pratybas mokėsi išrinkti ir surinkti bei naudoti visus Vilniaus rinktinės sandėliuose ir SKAT štabo kuopos ginkluotėje buvusius ginklų pavyzdžius – pistoletą TT, PM (Makarov), revolverį NAGANT, karabiną MOSIN-NAGANT, karabiną MAUZER, pistoletą kulkosvaidį PPŠ, MP-40 („šmaiser“), kulkosvaidį MG-42, automatinį šautuvą AK-74, AKS-74U, kulkosvaidį RPK-74, pistoletą-kulkosvaidį UZI, granatsvaidį RPG-18 („Mucha“), automatinį granatsvaidį RPG-17

1996 m. vasaros pratybos Pabradėje. Nuotrauka iš kuopos archyvo

(„Plamia“), valdomą prieštankinį raketinį kompleksą 9K111 („Fagot“). Pirmosios šaudymo pratybos iš mažo kalibro šautuvo įvyko dar 1992 m. balandžio 2 d. Čia būtina pažymėti, kad moderni ginkluotė, pavyzdžiui, automatiniai šautuvai AK-74, rinktinėje pasirodė tik 1992 m. pabaigoje, todėl džiaugėmės turėdami bent retą galimybę šaudyti iš bet ko. Tad 1992 m. spalio 22 d. Rokantiškių šaudykloje, Vilniuje, studentai-savanoriai turėjo galimybę iššauti po tris šūvius iš karabino MOSIN-NAGANT, o tik lapkričio 12 d. įvyko pirmos šaudymo pratybos su AK-74. Vėliau, kai kuopa jau buvo apginkluota šiais automatiniais šautuvais, iki pat 1994 m. rinktinės vadovybė neleisdavo vesti pratybų su jais, jei tik jos vykdavo už mokymo centro teritorijos ribų.

Trūko ne tik ginklų. Štai apie minėtas šaudymo pratybas iš karabino MOSIN-NAGANT metraštyje yra toks įrašas: „Oras kaip tyčia tą dieną mūsų nelepino. Bėgome, ėjome į mišką smarkiai sningant, kartu ir lyjant, per ką tik iškritusį sniegą... Kiek sunkiau buvo su apranga. Daugelis neturėjo uniformų, batų. Šiam išvykimui gavom pasiskolinti iš štabo kelias uniformines striukes.“⁵⁷

O štai 1992 m. lapkričio 19 d. įrašas: „Kaip ir daugelyje užsiėmimų, pradžioje šiek tiek informacijos dėl uniformų, batų, kitų kuopos žmonėms reikalingų daiktų. Deja, visko trūksta, nieko nėra. Tad reikia suktis patiems...“ Ir buvo sukamasi. Kuopos savanoriai bendru sutarimu įkūrė piniginį fondą, iš kurio dalis lėšų buvo skiriama ekipuotei įsigyti. Iš Panevėžio savanorių buvo nupirka apie 10 sovietinių desantininkų kuprinių RD, kurios tuo metu buvo laikomos pačiomis kokybiškiausiomis.

Albertas DAUGIRDAS: „Kad kuo greičiau studentai būtų aprūpinti uniformomis, tekdavo ir gudrauti – pasiūlydavome rinktinės vadovybei kuopos savanorius įvairiems paradams ar renginiams, o tai pagreitindavo uniformų išdavimą iš sandėlių. Retai gau-

1993 m. spalio 24 d. baigiamojoje Vilniaus rinktinės pratybų rikiuotėje. Nuotrauka iš kuopos archyvo

namą labdarą kartais tekdavo „išsirūpinti“ taip pat imantis neoficialios iniciatyvos...“

Kaip jau buvo minėta anksčiau, studentai-savanoriai nesitenkino standartinėmis kovinio rengimo temomis, tad nuolat buvo įtraukiamos ir papildomos temos, suteikiančios ir realiai apčiuopiamos naudos, ir papildomos motyvacijos. „Šį sykį mokėmės į rankos raumenis susileisti „nuskausminamuosius“ (neutralų tirpalą, aut. past.). Aišku, pradžioje buvo baisu, bet visi įveikė baimę. Čia vienas iš momentų, kai reikia nugalėti save. Džiugu, kad tai visiems pavyko. Naktį praleidome miške, stovyklavietė buvo rengiama individualiai. Kaip visada apsiėjome ir be palapinių.“⁵⁸ „Kovo mėnesio užsiėmimuose toliau buvo tęsiamas paskaitų ciklas „Išgyvenimas gamtoje“. M. Garšva supažindino su vaistiniais augalais, praktiškai patarė, ką galima pagaminti iš augalų. Vieno užsiėmimo metu (1994 m. kovo 17 d.) buvo kalbama apie grūdinimąsi. Tai išties reikalinga žinoti... Po užsiėmimo kuopos vadas A. Daugirdas parodė, kiek yra užsigrūdinęs: išėjęs į lauką, būdamas iki pusės nuogas, užsipylė ant savęs šalto vandens kibirą. Paskui išsitrynė rankšluosčiu ir šypsodamasis su kuopos savanoriais grįžo į patalpas.“⁵⁹

Neapsiribota vien tik mokymais. Kadangi trūko karinės literatūros, dar 1992 m. savo jėgomis ir lėšomis parengiau ir su Vilniaus pedagoginio universiteto, o ypatingai technologijų dėstytojo Juozo Algirdo Klapatausko, pagalba išleidau partizaninės kovos knygelę „Tai turi žinoti savanoris“. Tai buvo pirmas tokio pobūdžio leidinukas visoje Lietuvos kariuomenėje. Tiesa, nei leidybos metai, nei autorius, nei išleidimo vieta knygelėje konspiraciniais sumetimais nenurodyti – Lietuvoje vis dar buvo svetimos šalies kariuomenė. Gyvenimą išvydo apie 200 knygelės egzempliorių, tačiau karius pasiekė tik apie 100 vienetų. Problema – neturėjome patirties ir nežinojome platinimo subtilybių. Studentai-savanoriai patys pardavinėjo šį leidinuką kolegoms

1994 m. birželio 5 d. po SKAT III turizmo sąskrydžio. Studentai-savanoriai su savos kūrybos taktinėmis liemenėmis. Nuotrauka iš kuopos archyvo

už kelis litus, kurie iš karto papildydavo kuopoje įkurtą finansinį fondą. Tačiau sklaidą apsiribojo SKAT Vilniaus rinktinė ir savanorių renginiai, vykusiais SKAT štabe. 32 puslapių knygelėje nagrinėjamos šios temos: Partizano palydovas; Koviniai ginklai; Žygis; Kaip išsaugoti produktus; Žvalgyba; Šaulys žvalgyboje; Maskuotė; Maskavimas; Orientavimasis vietovėje; Iš partizanų patirties; Slėptuvių statyba; Partizanai; Matomumas iš įvairių atstumų; Įvairių garsų girdimumas; Kaip nustatyti orą; Sovietų desanto apranga; Lietuvos kariuomenės pėstininkų statusas.

1994 m. buvo suorganizuotas JAV karinės literatūros apie kovą mieste vertimas. Tekstą vertė kuopos narys Darius Žičkus ir VPU užsienio kalbų fakulteto penktakursis, mano bendraklasis Rolandas Dapkus. Jau 1995 m. SKAT Respublikinis savanorių vadų mokymo centras, remdamasis gauta iš studentų kuopos medžiaga, paruošė knygelę „Koviniai veiksmai mieste“.

1994 m. kuopa sukūrė ir išbandė specialią liemenę pėstininkui (plačiau žiūrėti skyrelyje „Ekipuotė“). Buvo pasiūta 40 liemenių. Kuopoje jų liko apie 10 vienetų. Ją dėvint, buvo galima autonomiškai, be jokios paramos, veikti nuo trijų iki septynių parų. Ir nors šis produktas buvo pristatytas aukščiausiai SKAT vadovybei, deja, sumanymas aprūpinti savanorius šiomis liemenėmis, nebuvo palaikytas (tuo metu SKAT buvo itin prastai aprūpinama ekipuote, aut. past.).

Toks intensyvus karinis mokymasis ir švietimasis netruko duoti ir savų vaisių – kuopa buvo pripažinta stipriausiu koviniu padaliniu Vilniaus rinktinėje. Savotišku to įrodymu tapo ir visos SKAT Vilniaus rinktinės mokymai Raudondvario mokymo centre, įvykę 1993 m. spalio 22–24 d.

Albertas DAUGIRDAS: „Iš mūsų, studentų, buvo suformuota maždaug penkių karių „diversantų“ grupė, kuri pirmąją parą nedavė ramybės į dislokacijos rajoną atvykstantiems padaliniams. Vėliau dalyvavome 82 bataliono puolamojoje operacijoje bei iš karto gavome neplanuotą nurodymą likusiems rinktinės padalinių vadams pademonstruoti, kaip vykdomas pastato šturmas. Kadangi jau turėjome įgūdžių iš ankstesnių kuopos pratybų, tad beliko tik pasiskirstyti užduotimis. Netrukus visi galėjo stebėti, kaip šturmo grupė akimirksniu išsilaipino iš lekiančio pro pastatą GAZ-66 bei staigiu šuoru dviem kryptimis atakavo objektą. Ir nors oras per tas tris paras nelepino, o fizinis krūvis buvo didelis, tačiau du metus vykusios intensyvios kuopos pratybos davė puikių rezultatų.“ Studentų kuopai per šias pratybas atstovavo 21 studentas-savanoris.⁶⁰

Brigados generolas Gintautas ZENKEVIČIUS: „Tai buvo tie žmonės, kurie pastoviai stengėsi padaryti kaip galima geriau ir išmolti kaip galima daugiau. Manau, kad tai buvo priežastis, kodėl, tapęs bataliono vadu, o vėliau ir rinktinės vadu, stengiausi, kad studentų kuopos savanoriai taptų įvairaus lygio vadais, ypač kuopų vadais, mokymo centro dėstytojais. Jie puikiai sugebėjo ir sugeba dirbti su žmonėmis. Gal būt jiems trūksta karinių žinių ir įgūdžių, tačiau jie nori išmolti (yra labai gerai motyvuoti)“.

* * *

KUOPOS TRADICIJOS

Reikia būsimoms kartoms palikti tai, kas praeityje buvo gera, ir atrasti naujų dalykų, jei jie naudingi mūsų laikais.

MO TI

Per penketą gyvavimo metų Vilniaus pedagoginio universiteto kuopa daug dėmesio skyrė ne tik koviniam pasirengimui, bet ir tradicijų kūrimui. Sąlyginai jas galima būtų suskirstyti taip:

1. Istorinės
2. Muzikinės
3. Dvasinės
4. Finansinės
5. Kovinės

ISTORINĖS TRADICIJOS

Dar būdamas Aukščiausioje Taryboje pradėjau rašyti atsiminimus ir rinkti su tuometiniais įvykiais susijusią įvairią medžiagą: nuotraukas, piešinius, AT gynėjų pirmuosius ginklus (strypus) ir kt. Po truputį kaupėsi asmeninis archyvas, su laiku tapęs visos kuopos archyvu.

Susikūrus studentiškai kuopai, jau 1991 m. lapkričio 7 d. pasitarime buvo nutarta rašyti kuopos metrašį. Atsakingu už tai paskirtas Albertas Daugirdas.⁶¹ Netrukus susitarta, kad įvykių seką fiksuos savanorė Aušra Ambroževičiūtė (Barkauskienė).

Kasmet, spalio 29 d. arba artimą šiai dienai datą (išskyrus 1994 m.), buvo iškilmingai paminimos kuopos įkūrimo metinės. Šventė susidėdavo iš dviejų dalių: oficialiosios ir neoficialiosios. Į pirmąją dalį buvo kviečiami Vilniaus rinktinės ir Pedagoginio universiteto vadovybių atstovai, o į antrąją – linksmąją – dalį rinkdavosi studentai-savanoriai ir artimiausi jų draugai.

Artūras PUČINSKAS: „*Tai buvo linksmas pobūvis su alumi ir su tradiciniu kuopos gėrimu, kurio receptą iki šiol žino tik du ar trys tos kuopos nariai. Buvo linksmas, girtų nebuvo. Nepaprastai šilta atmosfera.*“

Vietoj ataskaitos du metus iš eilės (1992 ir 1993 m.) buvo kuriami vaizdo filmukai. Vienas iš šių filmų („Kas mes?“) kurį laiką reprezentavo Vilniaus rinktinę ir, tam tikra prasme, Vilniaus pedagoginį universitetą. 1994 m. jis buvo parodytas ir kino mėgėjų festivalyje. Vėlesniais metais buvo stengiamasi tik reguliariai filmuoti kuopos mokymus.

Kitas būdas fiksuoti vaizdinę studentų-savanorių gyvenimo ir tarnybos istoriją buvo fotonuotraukos. Dalis jų atsidūrė foto albumuose, dalis buvo nuolat eksponuojamos

1993 m. spalio 29 d. Antrosios kuopos gyvavimo metinės. Nuotrauka iš kuopos archyvo

(rinktinės štabe ir VPU II-uose rūmuose surengtos daugiau nei šešios ekspozicijos). Per keletą metų susikauptė daugiau kaip 400 nuotraukų. Nemažai studentiškame padalinyje užfiksuotų vaizdų buvo publikuojami rinktinės ir SKAT istoriniuose ir reklamiiniuose leidiniuose, o 2009 m. Tado Dambrausko vardo nuotraukų konkurse viena iš nuotraukų (matoma ant knygelės viršelio) užėmė trečiąją vietą.⁶²

Reikšmingas įvykis, įamžinant kuopos istoriją, buvo 1993 m. lapkričio 23 d. atidarytas kuopos muziejus Vilniaus rinktinės štabe (Mindaugo g. 26). Jį savo rankomis ir lėšomis įrėngė patys studentai-savanoriai (ypač daug padirbėjo Virgilijus Paukštė ir Evaldas Kavaliauskas). Muziejuje buvo eksponuojami daiktai iš Aukščiausios Tarybos, visų atkurtos Lietuvos kariuomenės uniformų pavyzdžiai, avalynė, nuotraukos ir kt. Muziejų yra aplankę kariškiai iš Latvijos, Danijos, Vokietijos. Netrukus jis tapo SKAT muziejaus filialu. Deja, maždaug 1997 m. muziejus buvo apleistas, todėl, kaip buvęs kuopos vadas, priėmiau sprendimą saugumo sumetimais dalį eksponatų grąžinti į kuopos archyvą.

MUZIKINĖS TRADICIJOS

Kuopoje buvo dainuojama įvairiomis progomis. Nuolatinės, tradicinės dainos „gimė“ SKAT turizmo sąskrydžiuose, kur reikėjo pateikti meninę programą. Po truputį repertuaras plėtėjo. Į kuopą įsiliejant naujiems žmonėms, vakarėliuose kildavo problemų – ne visi mokėjo dainų žodžius. 1996 m. per penktųjų kuopos gyvavimo metinių šventę buvo pristatytas dainynas „Padainuokim mes sustoję“. Jo turinį sudarė:

1995 m. lapkričio 9 d. Trečiosios kuopos gyvavimo metinės. Vyrų daina „Oi lunkela...“.
Nuotrauka iš kuopos archyvo

GIESMĖS, DAINOS, ŠOKIAI:

Lietuvos himnas
Rinktinės daina
Studentų jaunimo kuopos daina
Šokam, šokam mes meškutę...
SKAT-o broliai
Oi lunkela...
Mažam kambarėly ugnelę kuriu
Vai ko nusižvengei
Ei, Lietuvos kareivėliai
Kur lygūs laukai tapus Nėrio
Palinko liepos palei kelią
Vienlangėj grytelėj
Augin tėvas tris sūnelius
Tau, sesute
Oi ant kalno
Žemė Lietuvos
Kur tas dulkėtas traukinys
Žemaičių himnas
Mes gynėjai
Ilgiausių metų

SKANDUOTĖS:

Vėjas pučia, medžiai triuška
Žiūri senis ankstų rytą
Aš įsimylėjau
Čiga liga
Ciku caku

LINKSMOS DAINOS:

Neoficialus rinktinės himnas
Tu žvaigždute sidabrine
Atskrend sakalėlis
Toli už jūrų
Stovi malūnas
Dzūkija
Padainuosim mes sustoję
Daug daug dainelių
Kalnuos dainuoja
Tyliai leidžias paraudusi saulė
Svajoklis
Tu paglostyk
Pievų knyga
Gyveno kartą
Mano tėvas
Šešios žąsų
Vai kur buvai
Ėjo senis lauko arti
Aš turėjau kuiną seną
Tave aš kabinoj matau
Ėjo Ona
Vo kon tas znuočij
O, akys tos...
Išgalvotas gyvenimas
Mūsų dienos kaip šventė
Kai aš numirsiu
Ilgą kelionė namo
Eisim broleliai

„Gražu buvo pažiūrėti, kaip devyniasdešimt jaunų žmonių traukia tą pačią dainą!“ – prisiminė šventės dalyviai. Mėgstamiausių dainų tekstai pateikiami prieduose.

Kuopos vyrai, prieš išeidami į ilgesnį žygį ir per šventes, šokdavo senovės lietuvių karo šokį „Meškutė“. Tai jau buvo ir dalis psichologinio, dvasinio pasirengimo būdų.

DVASINĖS TRADICIJOS

Vienas iš svarbiausių principų – nepalikti draugo nelaimėje. Jeigu kuris nors kuopos savanoris netekdavo artimo žmogaus, visada buvo stengiamasi nuvykti pareikšti užuojautą. Buvo stengiamasi aplankyti ir rimčiau susirgusius kuopos narius. Savanoriai sveikindavo vieni kitus gimtadienių ar šeimos švenčių proga. 1994 m. Egidijaus

Ženklas „Studentas savanoris“

1995 m. lapkričio 9 d. Trečiosios kuopos gyvavimo metinės. Pristatomas kuopos gėrimas ir taurė. Iš kairės: A. Daugirdas ir E. Knieta. Nuotrauka iš kuopos archyvo

Knietos iniciatyva sukurtas kuopos ženklas, o pagal jį buvo pagamintas metalinis įsegamas ženklelis. Ženklo „Studentas-savanoris“ nuostatai skelbė:

1. Ženklas „Studentas-savanoris“ yra oficialus kuopos skiriamasis ženklas, kurį gauna geriausi kuopos savanoriai ir kariai, palikę šią kuopą. Šis ženklas įgalioja būti Tėvynės patriotu ir nesuteršti garbingo savanorio vardo.
2. Ženklas pagamintas iš žalvario, apvalios formos, ženklo šonus juosia lauro lapų vainikas. Per ženklo vidurį – iškilęs kardas (kalavijas, aut. past.), kuris guli ant atverstos knygos (baltos spalvos). Ant kardo (kalavijo, aut. past.) viršaus išspaus-ti „Studento-savanorio“ inicialai. Visas fonas – vyšninės spalvos. Ženklas įsmei-giamas į mundurą ar kostiumą. Ženklo autorius – Liudas Gedminas.
3. Ženklas „Studentas-savanoris“ suteikiamas akademinio jaunimo kuopos savanoriams pagal šiuos reikalavimus:
 - Savanoris turi sugebėti savarankiškai išdėstyti šešias karinio pobūdžio temas;
 - Turi būti dalyvavęs nemažiau 25 parų lauko mokymų;
 - Turi aktyviai dalyvauti kuopos visuomeninėje veikloje.
4. Akademinio jaunimo kuopos savanoriams bei šios kuopos vadovybei su ženklu „Studentas-savanoris“ suteikiamas antsiuvas „Studentas-savanoris“ (realiai šis su-manymas taip ir nebuvo įgyvendintas, aut. past.).
5. Ženklas „Studentas-savanoris“ suteikiamas tik tiems etatiniams SKAT tarnauto-jams, kurie prieš tai buvo savanoriais akademinio jaunimo kuopoje, ir atsižvel-giant į šiuos reikalavimus:
 - Savanoris turi sugebėti išdėstyti šešias karinio pobūdžio temas;
 - Turi būti dalyvavęs bent vienuose daugiadieniuose 10 parų lauko mokymuose su akademinio jaunimo kuopa;
 - Teikiantis visokeriopą pagalbą akademinio jaunimo kuopai.

9. Ženklas „Studentas-savatoris“ gali būti atimamas už bet kokį savatorio vardo suteršimą akademinio jaunimo kuopos vado įsakymu.

10. Ženklo „Studentas-savatoris“ nuostatai viešai neskelbiami.⁶³

Kad ženklas nešiotojai išsiskirtų ir vilkėdami lauko uniformą, buvo iškelta idėja išsiuvinėti ir medžiaginį ženklo variantą. Šią mintį praktiškai realizavo Aušros Ambroževičiūtės sesuo, Panevėžio „Tigrų kuopos“ savatorė, Lina Ambroževičiūtė, kuriai už paramą studentų-savatorių kuopai buvo suteiktas kuopos garbės savatorio statusas. Vėliau šį didelio kruopštumo reikalaujantį siuvinėjimo darbą perėmė ir kuopos savatorės Renata (pavardė nežinoma, aut. past.) bei Eglė Tamulevičiūtė. Garbė nešioti ženklą buvo suteikta 24-iesiems vaikams ir merginoms.

Kokią galią įgavo šis mažas ženklelis įrodo tokie nutikimai, kai neprideramai besielgiantį savatorį sutramdydavo įspėjimas atimti ženklelio nešiotą vardą.

Nė viena didžioji šventė nepraeidavo be specialaus kuopos gėrimo, taurės ir gėrimo ceremonijos, primenančios senuosius pagoniškus papročius.

Švenčiant penktąsias kuopos gyvavimo metines pasiūlyta turėti ir savo šūkį „Ne garseti, o būti!“

Albertas DAUGIRDAS: „Buvo idėja įdiegti kuopoje tam tikrus simbolius ar simbolinius veiksmus, kurie dar labiau „sucementuotų“ savatorius. Šūkį pasiskolinau iš senovės rusų riterio, ant kurio skydo jis ir puikavosi. Man atrodė, jog jis nepaprastai tiksliai atspindėjo mūsų kuopos dvasinę nuostatą – netuščiažodžiauti, o demonstruoti realius praktinius rezultatus, būti tikrais Kariais! Tiesa, dalies tradicijų padaryti visų savastimi jau nebespėjome...“

FINANSINĖS TRADICIJOS

Besikurianti Lietuvos kariuomenė buvo neturtinga. Dar skurdesnė buvo Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba. Nuolat trūko uniformų, avalynės, ekipuotės. Be to, reikėjo nuomoti sporto salę ir mokėti atlyginimą treneriui. Todėl 1992 m. kovo 10 d. kuopos susirinkime buvo nutarta rinkti (aukoti) pinigus kuopos reikmėms tenkinti. Kadangi tuo metu vykdyta Vilniaus dujų pilstymo stoties apsauga, už kurią buvo mokamas atlyginimas, tad studentai-savatoriai turėjo galimybę šiek tiek paaukoti bendram labui. Štai 1992 m. buvo įsigyti tokie daiktai:

1. Primusas „Šmel-4“ – 120 rub.
2. Metalinės gertuvės – 190 rub. (10 vnt.)
3. Sterilūs bintai (kiekvienam savatoriui individualiai ir medicininiam krepšiams užpildyti) – 323,40 rub. (136 vnt.)
4. Medicininiai krepšiai – 25 rub. (5 vnt.)
5. Medikamentai medicininiam krepšiam užpildyti – 50,46 rub.
Pastaba: nemažai medikamentų ir tvarstomųjų priemonių sunėšė patys savatoriai.
6. Metodinės literatūros ruošimui išleista – 260 rub.

7. Sportinės granatos – 24 rub. (8 vnt.)
8. Plokšti prožektoriai ir elementai prie jų – 220 rub.
9. Kompasai – 182 rub. (4 vnt.)
10. Metalinė dėžė amunicijai – 204 rub. (1 vnt.)
11. Folija (dokumentams įpakuoti evakuacijos atveju) – 45 rub.
12. Batų raišteliai – 60 rub. (20 vnt.)
13. Dėžė dokumentams evakuoti
14. Mokomasis granatsvaidis „Mucha“
15. Neperšaunamos liemenės – 2000 rub. (2 vnt.)
16. Pasiūti maišeliai gertuvėms (7 vnt.)
17. Videokasetė – 500 talonų.⁶⁴

Pavyzdžiui, 1993 m. savanorių paaukoti pinigai buvo panaudoti taip:

1. Vasaros mokymams – apie 130 Lt.
2. Muziejui įrengti – apie 80 Lt.
3. Filmo apie kuopą kūrimui – apie 150 Lt.
4. Kitos išlaidos – apie 180 Lt.⁶⁵

1995 m. „Studento-savanorio“ ženklelio nešiotojai įkūrė savišalpos fondą, kuris ne kartą yra padėjęs išsisukti iš keblių finansinių situacijų, pvz., atsitikus kokiam nors nelaimiui.⁶⁶ Fondo nuostatuose rašoma, kad pajamas sudaro laisvi aukojimai ir mokesčio rinkimas: kiekvieną mėnesį kiekvienas etatinis KA tarnautojas, nešiojantis „Studento-savanorio“ ženklą, moka 10 Lt; kiekvieną mėnesį neetatinis savanoris, nešiojantis ženklą, moka 5 Lt; kiti ženklo nešiotojai, nebetarnaujantys KA struktūrose, pagal galimybę moka nefiksuotą sumą. Fondo išlaidas sudaro: nelaimės atveju – negrąžinama nefiksuota pinigų suma; paskolos atveju – kuo greičiau be palūkanų grąžinama nefiksuota pinigų suma. Visais atvejais reikalingos trijų fondo narių garantijos. Naujai įstojantys į fondą sumoka pradinį 50 Lt įnašą. Kiekvienais metais kuopos įkūrimo metinių proga išmokama fondo premija ženklo nešiotojui ar nešiotojams. Premija negrąžinama. Kasmetinė premija kiekvienais metais išmokama vis kitiems žmonėms. Premijos dydis fiksuotas – 30% visos fondo sumos.⁶⁷

KOVINĖS TRADICIJOS

Kai nevyksta jokie kariniai veiksmai, lyg ir keista yra kalbėti apie kovines tradicijas. Tačiau visa, kas stiprina studentų-savanorių kuopos pasirengimą vykdyti savo karinę pareigą tam tikra prasme galėtų būti vadinama tokių tradicijų užuomazga. Nebuvo spėta daug nuveikti šioje srityje, išskyrus tiesioginį kovinį pasirengimą, tačiau keletą išskirtinių momentų vis dėlto noriu paminėti.

1991–1993 m. periodas buvo ypatingas tuo, kad Lietuvoje vis dar buvo okupacinė kariuomenė. Taigi rengėmės ir pačiam blogiausiam variantui. Dar 1991 m. pabaigoje su bendrakursės Jūratės Streckytės (Jakštienės) pagalba už studentų asmeninius

405 rub. (vėliau SKAT Vilniaus rinktinės vadovybė padengė šią sumą, aut. past.) įsigijom mėsos konservų (apie 20 vnt.), kurie buvo laikomi kaip neliečiama atsarga nenumatytam atvejui (sunaudoti 1993 m. daugiadienių vasaros pratybų metu, aut. past.). Tuo pačiu laikotarpiu savo kanalais gavome apie 10 ampulių morfijaus, kurios turėjo padėti sužeidimų atveju. Po truputį buvo kaupiamos ir popieriaus atsargos, kad karinių veikslių atveju būtų ant ko spausdinti įsakymus, atsišaukimus ir pan. Vėliau, gaunant įvairią karinę labdarą, šiek tiek uniformų (žieminių švedišku, aut. past.) taip pat atidėjome kaip rezervą kritiniam atvejui. Rūpinomės ir kitomis atsargomis, kurias, beje, saugojome decentralizuotai po visą Lietuvą.

1996 m., prieš sunykstant studentiškai kuopai, buvo suorganizuotas vienos dienos išbandymų maratonas-egzaminas kandidatams į „Studento-savanorio“ ženklelio nešiojoms. Buvo puoselėjama idėja, kad ateityje tai turėtų tapti tradiciniu akcentu prieš įteikiant ženklelį.

Aušra AMBROŽEVIČIŪTĖ (BARKAUSKIENĖ): *„Žiūrint iš dabarties pozicijų, labiausiai studentų kuopoje įsiminė tarpusavio santykiai: nuoširdus bendravimas, pagalba, supratimas, vieningas požiūris. Iš to išaugo ir tradicijos. Išėjus iš kuopos, tokių santykių, įspūdžių ir nuotykių patirti daugiau neteko.“*

* * *

VU STUDENTŲ-SAVANORIŲ BŪRYS – GINKLO BROLIAI KITAME NERIES KRANTE

*dr. VYTAUTAS RAČKAUSKAS
VU GMF mokslo darbuotojas*

Vilniaus universiteto bendruomenei, ypač studentijai, norisi papasakoti, o kai kam priminti, jau beveik 15 metų užmarštin nugrimzdusią garbingą Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos (SKAT) Vilniaus rinktinės VU studentų-karių savanorių būrio (1991–1993 m) istoriją. Kariškių bendruomenėje šio dalinio istorija daugiau ar mažiau žinoma (laikraštis „Savanoris“, 1992, 2005 m., V. Voverio knyga „Trečioji savanorių karta“, 2006 m.). Dabartiniai VU studentai apie šį dalinį praktiškai nežino nieko. Ši „nežinia“ ir skatina papasakoti: kaip „gimė“ šis dalinys, ką jis nuveikė. Norisi papasa-

koti apie dalinyje tarnavusius žmones, kurie sugebėjo sujungti savyje dvi priešybes – laisvę ir pareigą, studentą ir karį. Ši istorijos „karinė akimirka“ taip pat dėsningai atspindi visą to laikmečio dvasią ir patriotizmą bei atgimstančios Lietuvos kariuomenės pradžių pradžią...

VU karių savanorių būrys neatsirado tuščioje vietoje, jo branduolys pradėjo formuotis jau 1988 m., papūtus Lietuvoje „permainų vėjams“. Vilniuje, VU studentų „barakuose“, ypač Čiurlionio gatvėje, plazdėjo tautinės trispalvės, žygiuose po Lietuvą drąsiai giedotas nacionalinis himnas, aktyviai dalyvauta Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio struktūrose.

1989–1990 m. – „Žaliaraiščių laikotarpis“. Žaliaraiščių štabe aktyviai veikusiems A. Kubiliui, A. Rupšytei ir kt. prašant, „būsimasis VU būrio branduolys“ suorganizavo studentus, išdalindavo raiščius ir nurodydavo užduotis. VU įvairių kursų studentai bei dėstytojai, dažniausiai iš GMF, kaip Sąjūdžio žaliaraiščiai, aktyviai patruliavo ir budėjo reikiamose vietose ir reikiamu laiku daugelyje Sąjūdžio organizuotų renginių, aktyviai prisidėjo 1990 m. demontuojant paminklą Leninui ir Kapsukui Vilniuje, Saulėtekio g. prie VU fakultetų.

Keletas būsimų SKAT VU būrio karių savanorių Sąjūdžio kvietimu jau 1990 m. pavasarį buvo užsiregistravę Krašto apsaugos savanoriais (Simas Baskas, Rolandas Tučas). Po 1990 m. kovo mėn. 11 d., atkūrus Nepriklausomybę, kai kuriems studentams, kaip žaliaraiščiams, Šaulių Sąjungos nariams, ar šiaip savanoriškai pasisiūlius, teko saugoti strateginius objektus: Spaudos rūmus ir kt. (Vidmantas Daugirdas, R. Tučas ir kt.).

1992 m. sausio mėn. Budėjimas Vilkpėdės naftos bazėje. VU studentas-savanoris V. Mikulėnas „slapuko“ pozicijoje. Nuotrauka iš V. Mikulėno archyvo

1991 m. rugpjūčio 21 d. AT rūmai. Pirmasis VU studentų-savanorių būrio vadas R. Tučas. Nuotrauka iš R. Tučo archyvo

1993 m. sausio mėn. Vilnius, VI „Žalvaris“ teritorijos sargyboje V. Račkauskas. Nuotraukos autorius Ž. Dėnas

Per 1991 m. sausio mėnesio įvykius daugelis VU studentų ir dėstytojų, iš kurių nemaža dalis buvo tie patys žaliaraiščiai, aktyviai dalyvavo neginkluotoje pasipriešinimo kovoje saugant svarbius valstybinius objektus: Radijo ir televizijos pastatą, Televizijos bokštą, Spaudos rūmus ir kt. Kovos ginklai buvo armonika, dainos ir šokiai, optimizmą palaikė geraširdžių žmonių atneštų sumuštinių skonis ir kava. Pvz.: iš sausio 11 į 12 d., 4–5 val. ryto, Radijo ir televizijos pastatą išorėje praktiškai liko „saugoti“ tik apie 10 VU studentų. Jie garsiai dainavo, šoko, kad sudarytų įspūdį – „sargybinių yra daug“, nors miego labai norėjosi. O aktyviai sudalyvavę 1991 m. sausio 13 d. įvykiuose (budėjimai, kraujo davimas sužeistiesiems, barikadų statymas ir t. t.), studentai, ypač VU GMF, entuziastingai suskubo vasario mėnesį jungtis į besiformuojantį SKAT VU būrį.

1991 m. vasario mėnesio pabaigoje SKAT Vilniaus universiteto studentų būrys buvo faktiškai suformuotas. Pasak liudininkų, būrio steigiamasis susirinkimas įvyko vasario 26 d. studentų bendrabutyje Čiurlionio g. 27, dalyvavo maždaug 15-20 studentų (deja, tuo metu būrių steigimas nebuvo fiksuojamas dokumentais, pradėtos pildyti tik stojimo į savanorius anketos). R. Tučas, IV k. studentas geografas, tapo būrio vadu (1991 m. kovas–1992 m. gegužė), Vytautas Račkauskas, III k. studentas geologas, tapo vado pavaduotoju (1991 m. kovas–1993 m. sausis). O 1991 m. kovo mėnesį VU

būrio savanoriai jau aktyviai vykdė SKAT Vilniaus rinktinės vadų užduotis.

1991 m. kovo 11 d. iškilminga SKAT rikiuotė prie LR Aukščiausiosios tarybos rūmų, skirta LR Nepriklausomybės atkūrimo metinėms pažymėti. Iš SKAT VU būrio Savanorių rikiuotėje dalyvavo ir Priesaiką davė du uniformas gavę (tuomet tai buvo būtina sąlyga) kariai savanoriai: R. Tučas ir A. Grušeckas.

1991 m. kovo 17 d. Maskvos neteisėtai organizuoto referendumo „Dėl SSSR išsaugojimo“ priežiūra. Šią užduotį vykdė visi SKAT padaliniai. VU būriui buvo priskirti du objektai: pastatas Sierakausko g. 24/8 (dabartinė Vokietijos ambasada) ir pastatas priešais Čiurlionio troleibusų stotelę (Švitrigailos g.). Šių objektų priežiūrą vykdė apie 10 studentų-karių savanorių ir keli Gediminaičių organizacijos nariai. SKAT VU būrio užduotis buvo skaičiuoti atvykstančius rinkėjus ir fiksuoti galimus incidentus (vėliau, susumavus visų SKAT padalinių surinktus duomenis, buvo palygintas „referendume“ dalyvavusių asmenų skaičius su sovietinių struktūrų pateiktais duomenimis). Atliekant šią užduotį, neišvengta ir incidento: antroje dienos pusėje Profsąjungų rūmų takeliais vaikštinėjantys „stebėtojai“ buvo OMON-ininkų pastebėti ir netikėtai užpulti. Kaip tik tuo metu keitėsi stebėtojų pamainos. Vienam talkininkavusiam Gediminaičių jaunimo organizacijos nariui pavyko pasprukti, o karys savanoris R. Tučas ir Gediminaičių organizacijos narys Vitalis Zdanavičius buvo sulaukyti ir primušti, bet po geros valandos, iškrausčius kišenes ir bandžius nesėkmingai kvosti, paleisti. SKAT Vilniaus rinktinės vado Romualdo Katino nurodymu, R. Tučas kreipėsi į Raudonojo kryžiaus ligoninę dėl sužalojimų ir šio įvykio pagrindu iškėlė OMON-o savivaliautojams baudžiamąją bylą. Vėliau, bylai beviltiškai stringant, OMON-ininkams ignoruojant šaukimus į apklausą, ieškovo iniciatyva byla buvo nutraukta.

1991 m. kovo 17–30 d. LR Aukščiausiosios Tarybos rūmų apsauga. SKAT Vilniaus rinktinės vado įsakymu VU būriui buvo paskirtas vienas iš keturių Vilniaus rinktinei patikėtų AT rūmų apsaugos postų, esantis dešiniajame AT rūmų fligelyje (nuo Neries pusės). Šio posto viršininku buvo paskirtas R. Tučas. Šių budėjimų metu dauguma VU būrio karių savanorių turėjo duoti iškilmingą kario savanorio priesaiką „Ginti Tėvynę“. Bet kovo 21 d. Vilniuje, Pylimo gatvėje, apie 18.30 val. OMON-o kariškiai apšaudė iš Šalčininkų muitinės autobusu grįžtančius septynis Krašto apsaugos departamento darbuotojus, iš kurių tris sužeidė. AT rūmuose buvo paskelbta ypatingoji padėtis, priesaikos davimas budėjimo metu atšauktas: nuo slegiančios įtampos ir nežinios net oras atrodė „įkaitęs“. „Posto“ 40 karių būrys, į kurio sudėtį pateko VU studentai savanoriai, turėjo tik 5 karabinus ir 2 „Molotovo“ kokteilus.

LR Aukščiausiosios Tarybos rūmų apsauga per 1991 m. rugpjūčio 19–23 d. SSSR organizuotą pučą. Užduotį kartu su kitais SKAT Vilniaus rinktinės savanoriais vykdė studentas savanoris R. Tučas. Šią užduotį vykdyti kiti VU būrio savanoriai negalėjo, nes dauguma jų, ypač studentai geologai, buvo išsivažinėję į privalomąsias praktikas, kurių geografija siekė net tolimiausias Sovietų Sąjungos sritis (Šiaurės Uralas, Irkutskas, Jakutskas, Altajus, Pamyras ir kt.). Be to, kad patektum į AT rūmus, būtina sąlyga buvo turėti uniformą (1991 m. kovo mėn. budint AT rūmuose uniformos nebuvo būtinos). Deja, tuomet dauguma VU būrio savanorių jos dar neturėjo.

Iš pradžių VU būrys buvo tiesiogiai pavaldus SKAT Vilniaus rinktinei (vadas R. Katinas).

Po 1991 m. rugpjūčio pučo SKAT VU būrys buvo įtrauktas į Vilniaus m. Naujamiesčio kuopos sudėtį (vadas Česlovas Germanavičius). SKAT VU būrys 1991 m. vasario–ko-vo mėn. buvo suformuotas daugiausia vien tik iš VU GMF bendrabučiuose (Čiurlionio g.) gyvenusių studentų (biologai, geografs, geologai). Ypač aktyvūs buvo studentai geologai, sudarę būrio didumą (apie 60% kontingento). Tiesa, būrio sąrašuose buvo pora studentų medikų (iš gretimo Medicinos fak. bendrabučio), vienas Istorijos fak. studentas (gyvenęs Saulėtekio istorikų bendrabutyje) ir pora ne studentų. 1991 m. balandžio mėn. pradžioje, kai būrys buvo pasiekęs savo aktyvumo ir skaitlingumo viršūnę, jame buvo apie 35 studentus-karius savanorius. 1991 m. pavasarį, sparčiai augant būriui, buvo kilusi idėja aktyviau įjungti kitų fakultetų studentus (kabinami skelbimai, žodinė agitacija ir pan.) ir suformuoti SKAT VU kuopą (vėliau, 1991 m. rudenį, sekdami VU pavyzdžiu, tą atliko Vilniaus pedagoginio instituto studentai, įkūrę SKAT VPI kuopą). Tačiau 1991 m. pavasarį idėja žlugo, nes kituose VU fakultetuose didesnio palai-kyimo studentų ir dėstytojų bei vadovybės tarpe nesulaukta, o per vasarą ir rudenį būrys dėl objektyvių ir subjektyvių priežasčių tik mažėjo. Iš objektyvių priežasčių pa-minėtina tai, kad 1991 m. vasarą, kaip minėjome anksčiau, dauguma studentų buvo tolimosiose praktikoje. Subjektyvia priežastimi galima laikyti tai, kad rudenį, po 1991 m. rugpjūčio pučo, įtvirtinus Lietuvos Respublikos Nepriklausomybę, dalis studentų-karių savanorių paliko šį būrį, nes, anot jų, dingo pagrindinis motyvas – akivaizdi tiesioginė grėsmė Nepriklausomybei, grįžta prie mokslo studijų. Paradoksalu, bet po 1991 m. rugpjūčio pučo, sparčiai augant SKAT gretoms, SKAT VU būrys tik mažėjo, kol jame liko tik keliolika (15–20) pačių aktyviausių studentų savanorių, kurie pajėgė suderinti studijas su dalyvavimu SKAT veikloje bei manė, kad grėsmė dar nedingusi (okupacinė kariuomenė vis dar buvo Lietuvoje). 1991 m. nuo rugsėjo mėn. daliai stu-dentų grįžus iš praktikų, būrys, būdamas jau mažesnės sudėties, vėl suaktyvina savo veiklą: iškilminga priesaika Vilniaus arkikatedroje 1991 m. spalio 27 d., dalyvaujama struktūrizuojant būrį, tariamasi dėl būrio veiklos su kuopos vadu ir t. t.

1991–1992 m. žiemą atsakingas išbandymas – Lietuvos strateginių energetinių objektų apsauga. SKAT Naujamiesčio kuopos VU būriui buvo paskirta saugoti „Vilk-pėdės naftos bazę“, esančią Gerosios Vilties gatvėje (šiuo metu „bazės“ nebėra, per jos teritoriją tiesiamas Vilniaus m. pietinis aplinkkelis). Saugant šį objektą, pagaliau dauguma būrio karių gavo uniformas. Ši „misija“ labai pristabdė VU būrio „mažė-jimą“, nes atsirado pragmatinis motyvas: už strateginio objekto apsaugą studentai užsidirbo šiek tiek pinigų. Kad išorinė naftos bazės apsauga nuo diversijų buvo pa-tikima tiek, kiek tai įmanoma (pamaina: 6 kariai, ginkluotė: 2 karabinai, 2 pistoletai „Makarov“, revolveris „Nagan“, guminė policininko lazda ir dujų balionėlis), liudija kai kurie įvykiai. Pamainos narys V. Račkauskas kelis kartus buvo išleistas į VU GMF bendrabučius Čiurlionio gatvėje „sužvejoti pamainai maisto“ ir grįžęs du kartus ban-dė patikrinti, neperspėjęs budinčios karių savanorių pamainos, „išorinį perimetrą“ priešingose naftos bazės vietose (iš gatvės ir dykvietės pusių). Abiem atvejais už sienos pasigirdavo žodžiai „Stok. „Šausiu“ ir sužvangėdavo ginklo spynos užraktas. Po šių įvykių būryje buvo nutarta „daugiau laimės nemandyti“ ir apsaugos žiedą kirsti tik pro pagrindinius vartus.

Faktiškai tai buvo SKAT VU GMF studentų būrys, kurį aktyviai šefavo VU GMF

dėstytojai, Atgimimo laikų sąjūdiečiai ir kariai savanoriai Petras Musteikis, Algimantas Šveigžda, Ramutis Bonifacas Mikšys, Antanas Brazauskas ir kiti.

Studentams-kariams savanoriams baigiant studijas ir paliekant bendrabučius (absoliuti dauguma buvo ne vilniečiai), būrys palaipsniui savaime išsiformavo. 1992 m. gegužės mėn., kai VU būrį paliko R. Tučas, vadu paskiriamas III k. studentas geologas Sergejus Jeriomenko (1992 m. birželis–1993 m. sausis). 1993 m. sausio mėn. pradžioje iš VU būrio likučių (10–15 savanorių, vidinė pavaldumo struktūra dar egzistuoja) didesnė dalis karių savanorių, norėdami aktyviau dalyvauti karinėje veikloje, gauti karinių žinių (ginkluotės panaudojimo įgūdžiai, savignyos treniruotės) bei užsidirbti pinigų, paduoda prašymus pereiti į tuo metu vieną iš geriausiai paruoštą karinį dalinį SKAT struktūroje – SKAT Vilniaus rinktinės Štabo kuopą (vadas j. ltn. R. Karlas), kuri tuo metu saugojo įvairius strateginius ir komercinius objektus. 1993 m. sausio mėn. 6 d. šie studentai savanoriai buvo paskirti į minėtą kuopą šauliais. Likusi mažesnioji VU būrio dalis per pora mėnesių buvo inkorporuota į vieną iš Naujamiesčio kuopos būrių pagal teritorinės gynybos suskirstymo principą. 1993 m. kovo mėn. „pagal papierius“ SKAT VU būrio nebeliko.

Perėję į kitą SKAT struktūrą – štabo kuopą – buvę VU būrio kariai savanoriai ten tęsė tarnybą nuo pusės metų (Ž. Dėnas) iki beveik dviejų metų (D. Zemlevičius), kol baigė studijas ir palikę SKAT, pradėdavo gyventi civilinį gyvenimą arba grįždavo į teritorinio pavaldumo KASP struktūras (pvz.: V. Račkauskas, 831, vėliau 822 kuopa). Vienas iš ilgiausiai išstarnavusių SKAT, o vėliau KASP sistemoje aktyvių karių savanorių buvo V. Račkauskas, palikęs KASP aktyviają tarnybą 2003 m. kovo mėn. 22 d. (apie 12 metų tarnybos), išbandęs tiek „partizaninius“, tiek šiuolaikinius mokymo metodus, vėl išstarnavęs nuo šaulio iki būrio vado pareigų. Šiuo metu jis aktyviai dalyvauja visuomeninėje karinėje veikloje – padeda kurti Lietuvos kariuomenės savanorių draugiją (LKSD) prie Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos (LKRKA), yra LKSD pirmininko pavaduotojas, išrinktas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Vilniaus apskrities skyriaus valdybos pirmininku. VU būrio savanoris Simas Baskas, tapo kariūnu (1992 m.), išstarnavo karininku iki 2003 m. rudens, išėjo į atsargą turėdamas kapitono laipsnį.

Šiuo metu, mūsų žiniomis, patvirtintomis minėtų asmenų, dauguma buvusių VU būrio karių savanorių, kurių amžius kinta nuo 33 iki 40 metų, išlieka savo šalies patriotais ir gyvena Lietuvoje, dažnai užimdami solidžias pareigas, nemažai jų dirba mokslinį, pedagoginį darbą, yra valstybės valdininkai ir tarnautojai. Pateiksime keletą mums žinomų pavyzdžių: Rolandas Tučas yra VU GMF doktorantas; Sergejus Jeriomenko – UAB „Interaktyvių komunikacijų sistemos“ direktorius; Vytautas Račkauskas – VU GMF mokslo darbuotojas, UAB „Grota“ vyresnysis inžinierius geologas, mokslų daktaras; Vidas Mikulėnas – Lietuvos geologijos tarnybos Inžinerinės geologijos ir ekogeologijos skyriaus Inžinerinės geologijos poskyrio vedėjas; Žydrūnas Dėnas – UAB „Informacinės technologijos“ vyriausias analitikas; Rolandas Kačinskas – Lietuvos Respublikos ambasados JAV darbuotojas; Vidmantas Daugirdas – Geologijos ir geografijos instituto mokslo darbuotojas, VU GMF docentas; Vitoldas Tučas – Panevėžio raj. sav., Raguvėlės eiguvo eiguļys; Artūras Ladinskis – UAB „Tegros investicija“ direktorius; Simas Baskas – gyvenamojo namo Sapiegos g. 4 bendrijos pirmininkas ir t. t.

Apibendrinant, norisi pasakyti, kad trumpas SKAT VU būrio egzistavimas, vykstant sudėtingam Nepriklausomos Lietuvos ir jos kariuomenės atsikūrimui, buvo pagrindinė priežastis, lėmusi šio būrio istorijos „užmarštį“, bet savo veiklos metu šis karinis padalinys aktyviai dalyvavo daugelyje karinių operacijų ir atsakingai įvykdė visas pavestas užduotis. Manau, kad VU studentų karių savanorių būrio istorija garbingai papildė VU istoriją, dar kartą įrodydama, kad Vilniaus universitetas – ne tik Lietuvos mokslo šventovė, bet ir jaunų, patriotiškų žmonių „kalvė“.

Paradoksalu, kad per visą giminingų studentiškų padalinių – VU ir VPU – egzistavimo laikotarpį jie nė karto nesusitiko nei bendrose kovinėse operacijose, nei renginiuose. Iš pradžių juos skyrė tik upė Neris, vėliau skirtingos dislokavimo vietos. Galima tik pateikti keletą įdomių komentarų, „baltojo teigiamo pavydo“ pavyzdžių, ką tuo metu girdėjo vieni studentai-savanoriai apie kitus. Albertas Daugirdas, buvęs VPU kuopos vadas: „1991 m. rugpjūtį, po Pučo, išgirdome gandą, kad yra susikūrus VU studentų būrys. Susikūręs oficialiai. Sukilo pavydas, pamanėm, kuo mes blogesni. Šis faktas, pamačius skelbimą VPI lentoje, kad kuriama VPI (vėliau VPU) kuopa, buvo papildomas stimulus tai kuopai „gimti“. Džiaugėmės VU studentų būriu. Smagu buvo žinoti, kad yra kažkas oficialaus kariško ir kartu studentiško. Buvo didelis noras susipažinti, bendrauti, bet susitikti nepavyko, užduotis vijo užduotį.“ R. Tučas, buvęs VU būrio vadas: „1991 m. pamatėm, kad esam ne vieni, turime „kovos brolius ir seseris“ kitame Neries krante. Sekdami mus pasiekiančius gandus, džiaugėmės ir kartu pavydėjome VPU kuopos narių gausos. Bandėme sekti jų pavyzdžiu ir sukurti SKAT VU studentų kuopą, bet dėl mažo idėjos palaikymo tai nepavyko. Deja, susitikti taip pat nepavyko... Gal ką bendro būtume nuveikę.“

* * *

STUDENTAI-SAVANORIAI IR KARIUOMENĖ ŠIANDIEN

Jei mažiname atlyginimą mokyklos mokytojui, būsime priversti daugiau mokėti seržantui verbuotojui.

E. EVERETAS

Kai kūrėsi studentų kuopa, buvo manoma, kad, baigę aukštąją mokyklą, vyrai ir merginos išvyks į savo kraštus mokytojauti. Tačiau nemažai diplomuotų pedagogų ir kitokių specialybių specialistų pasirinko sunkų ir pavojingą kario kelią.

Net 19 buvusių kuopos studentų tapo profesinės karo tarnybos kariais. Iš jų net 15 studijavo Vilniaus pedagoginiame universitete. Visiems devyniolikai yra suteikti kariniai laipsniai. 14 buvusių studentų-savanorių nešioja ar nešiojo karininkų antpečius. Toliau pateikiu jų pavardes ir pareigas:

Eil. Nr.	Karinis laipsnis		Vardas, pavardė	Mokėsi
	1999 m.	2011 m.		
1.	Seržantas	Seržantas (po laipsnių reformos)	Aušra Ambroževičiūtė	VPU
2.	Leitenantas	Majoras	Egidijus Knieta	VPU
3.	Seržantas	Grandinis (po laipsnių reformos)	Gintaras Lapinis	VPU
4.	Leitenantas	Majoras	Darius Kidykas	VPU
5.	Leitenantas	Atsargos kapitonas	Artūras Pučinskas	VPU
6.	Leitenantas	Majoras	Gintaras Koryzna	VPU
7.	Leitenantas	Majoras	Dainius Pašvenskas	VG TU
8.	Leitenantas	Majoras	Rimvydas Adomavičius	VPU
9.	Vyr. ltn.	Majoras	Aidas Andziulis	VPU
10.	Leitenantas	Atsargos kapitonas	Darius Žičkus	VG TU
11.	Leitenantas	Kapitonas	Audrius Maleravičius	VPU
12.	Leitenantas	Majoras	Gintautas Jakštys	VPU
13.	Viršila	Majoras	Albertas Daugirdas	VPU
14.	Vyr. ltn.	Majoras	Gytautas Jundzila	VPU
15.	Viršila	Atsargos viršila	Ramūnas Kaletka	VPU
16.	Seržantas	Grandinis (po laipsnių reformos)	Mindaugas Garšva	VPU
17.	Seržantas	Atsargoje (daugiau duomenų nėra)	Tomas Paražinskas	VDA
18.	Seržantas	Majoras	Mindaugas Kazlauskas	VPU
19.	Leitenantas	Kapitonas	Edvardas Jančiulis	Kolegija

Iš šių devyniolikos kariškių aštuoni mokėsi Vilniaus pedagoginio universiteto Istorijos fakultete. Negalima nepaminėti, kad profesinės karo tarnybos kariais tapo ir keletas savanorių, kurie tarnavo studentų-savanorių kuopos tradicijas perėmusioje jaunimo kuopoje. Tai seržantas Giedrius Petkevičius, štabo seržantas Tomas Šiliauskas, kapitonas Simonas Martinaitis, kapitonas Aurelijus Braciška.

Brigados generolas Gintautas ZENKEVIČIUS (1999 m. kapitonas, Majoro Juozo Lukšos KASP vadų mokymo centro viršininkas) taip apibūdina karių-pedagogų įtaką Savanorių pajėgoms: *„Kuo daugiau žmonių, turinčių pedagoginį išsilavinimą, dirbs Savanorių pajėgose, tuo bus geriau. Tuo įdomesni bus užsiėmimai padalinuose. Kuo įdomesni bus užsiėmimai, tuo daugiau savanorių bus Pajėgose.“*

VIETOJE PABAIGOS

Studentų-savanorių kuopa – draugų ir bendraminčių sambūris, patirties kalvė, pareigos atlikimo įrankis, vertybių ir įsitikinimų išbandymo ir brandinimo poligonas... Tiesą sakant, daugiau niekuomet neteko patirti tokio pilnatvės jausmo, koks buvo tomis dienomis. Labiausiai džiugina suvokimas, kad mes gebėjome realiai dirbti, nežiūrint prasto aprūpinimo ir dažnai skeptiško ar net abejingo požiūrio iš šalies. Kartais net atrodo, kad tapome savotiškais tos praeities įkaitais, nes nebegalime leisti sau elgtis pagal žemesnius standartus... Didžiausias apdovanojimas – tai išlikę ryšiai su buvusiais kuopos nariais, jausmas, jog turi ne tik draugą, bet ir bendražygį. O ką jau kalbėti, kai tie bendražygiai patiki man savo vaikus mokyti vyriškumo stovyklose, kai jų jaunosios atžalos sušoka „Meškutę“, sušunka mūsų studentišką šūkį „Ne garsėt, o būti!“... Prabėgę metai įgavo aiškią prasmę. Ačiū, mano Draugai, Bičiuliai, Bendražygiai!

...otiskai įdomi ir turininga diena. Su Povilumi K. atbudėjom ant stogo (4-6 val.)
...su visais nuslinkom į AT vestibulą, kur 7¹⁰ val turėjo prasidėti. Taip jau
...kiekas neatėjo jos praverst... 90-
...45 min. paskaita apie naudojimąsi gis
...tacia, tiesa mes (Povilunas ir aš)
...varenius (tutelo

DARBO BIBLIOGRAFIJA

I. ŠALTINIAI:

- Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba-Atkuriamasis Seimas įstatymas Nr. 1-958 „Dėl Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos“
- SKAT Vilniaus rinktinės 1992 m. gegužės 18 d. įsakymas Nr. 8-40
- KAM 1993 m. kovo 12 d. įsakymas Nr. 211
- Lietuvos Vyriausybės 1991 m. rugpjūčio 15 d. nutarimas Nr. 16-16517
- SKAT Vilniaus rinktinės 1992 m. liepos 1 d. įsakymas Nr. 8-65
- KAM 1993 m. vasario 23 d. įsakymas Nr. 156
- SKAT 1991 m. gruodžio 20 d. įsakymas Nr. 174
- SKAT 1992 m. gegužės 13 d. įsakymas Nr. 159
- SKAT 1992 m. kovo 9 d. įsakymas Nr. 87
- SKAT Vilniaus rinktinės 1991 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. 8-23
- SKAT 1991 m. lapkričio 20 d. įsakymas Nr. 598-k
- SKAT 1992 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. 701-S
- SKAT 1994 m. kovo 15 d. įsakymas Nr. 124-k
- SKAT 1995 m. gegužės 1 d. įsakymas Nr. 177-k
- SKAT Vilniaus rinktinės 1993 m. birželio 1 d. įsakymas Nr. 8-100
- SKAT Vilniaus rinktinės 1994 m. birželio 2 d. įsakymas Nr. 134
- Studentų kuopos metraštis. 1991 – 1994 m.
- Vilniaus dujų pilstymo stoties posto žurnalas. 1991–1992 m.
- VPI kuopos užsiėmimų apžvalga. 1992–1994 m.
- Studentų kuopos archyvas.
- Vidas Švedas Sausio 13-oji ir Aukščiausios Tarybos rūmų gynimas, Diplominis darbas, VPU, Vilnius, 1994 m.

II. PUBLIKUOTI ŠALTINIAI:

Lietuva 1991.01.13. Dokumentai, liudijimai, atgarsiai., V., 1991

Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Dokumentų Rinkinys, 1 ir 2, Vilnius, 1991.

III. LITERATŪRA:

Mes – savanoriai. SKAT 1991–1995. Valstybinis leidybos centras, 1995

Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba. 1991.01.17. Valstybinis leidybos centras, 1995

SKAT Vilniaus apskrities teritorinės gynybos rinktinė (bukletas)

Gen. št. mjr. Vytautas Bulvičius. Karinis valstybės rengimas, K., 1939

Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika, V., 1997

Vytautas Landsbergis. Laisvės byla. 1990–1991., V., 1992

Druska. Išminties aforizmų rinkinys., V., 1998

Padainuokim mes sustoję, V., 1996

Tai turi žinoti savanoris (autoriai, leidimo metai ir vieta nenurodyti konspiraciniais su-
metimais)

Koviniai veiksmai mieste. SKAT Savanorio bibliotekėlė., V., 1995

Joana Petrauskaitė. SKAT Vilniaus rinktinė, bakalauro darbas, VPU, 1998, Vilnius

Albertas Daugirdas. Vilniaus pedagoginio universiteto studentų-savanorių kuopa,
bakalauro darbas, VPU, 1999, Vilnius

V. Voveris. Trečioji savanorių karta. Vilnius, 2006

IV. PERIODIKA:

A. Daugirdas. Studentas – ne piemuo // Savanoris. 1993-01-28, Nr. 6

A. Daugirdas. Sunku mokymuose – lengva kautynėse // Savanoris. 1993-03-03, Nr. 4

J. Širvinskis. Antrasis savanorių turizmo sąskrydis // Savanoris. 1993-06-17, Nr. 9

A. Vedrickas. Šaunūs studentai // Savanoris. 1994-02-10, Nr. 3

E. Jakimavičius. Lietuvos savanoriai Alpėse // Karys. 1994, Nr. 11

V. Voveris. Studentai velkasi uniformas // Karys. 1995, Nr. 12

M. Kazlauskienė. RSMC – moterys // Savanoris. 1997-04-22, Nr. 10

V. Račkauskas. Istorijos akimirkos: SKAT Vilniaus pedagoginio universiteto kuopa // Savanoris. 2006-11-30, Nr. 11; 2006-12-21, Nr. 12

V. Račkauskas. Istorijos akimirkos: jie buvo kariai savanoriai... arba SKAT Vilniaus pe-
dagoginio universiteto kuopa // Šviesa. 2007-02-23, 2007-03-09, 2007-03-23.

A. Daugirdas. Lietuviška ekipuotė: nuo sovietinio diržo iki specialios liemenės // Karys.
2011, Nr. 4

A. Daugirdas. Ar tikrai vienas lauke – ne karys? // Kariūnas. 2011, Nr. 1

A. Daugirdas. Lietuvos partizanų taktikos ypatumai // Karys. 2011, Nr. 5, Nr. 6

PRIEDAI

* * *

KUOPOJE TARNAVUSIŲ KARIŲ SĄRAŠAS (1991 M. LAPKRITIS–1994 M. SAUSIS)

(surašyta remiantis užsiėmimų lankomumo, budėjimo Vilniaus dujų pilstymo stotyje žurnalais, mobilizaciniais planais)

AMBROŽEVIČIŪTĖ (Barkauskienė) Aušra	CHMIELIAUSKAS Modestas
ALEKSANDRAVIČIUS Rolandas	CICĖNAS Albertas
ANDZIULIS Aidanas	ČIŽAKAS Audrius
ADOMAVIČIUS Rimvydas	ČIAPAS Domas
BAJORINAS Arūnas	ČIULKEVIČIUS Gintaras
BLEKAITIS Vidas	DAUGIRDAS Albertas
BLAŽONYTĖ Aušra	DAŠČIORAS Ramūnas
BAGDŽIŪNAS Romualdas	DAMBRAUSKAS Audrius
BUNDONYTĖ D.	DRANSEIKA V.
BALTRUŠAITYTĖ Jūratė	DABROVOLSKAS Robertas
BUDRECKIS Arūnas	DRŪLIA Martynas
BIRŽIETIS Paulius	DŽĖNKAITIS Danielius

GABRIELAITIS Edgaras
GUREVIČIUS Egidijus
GAINA Vygantas
GUDELIS Darius
GLUŠNEVAITĖ Lina
GARŠVA Mindaugas
GADLIAUSKAS Rimas
JAKŠTYS Gintautas
JUODAGALVYTĖ (Kidykienė) Rima
JUNDZILA Gytautas
JASKELEVIČIUS Žilvinas
JANČIULIS Edvardas
JASEVIČIUS Darius
JACIKEVIČIUS Raimondas
KALETKA Ramūnas
KIDYKAS Darius
KNIETA Egidijus
KERŠYTĖ (Repečkienė) Neringa
KAVALIAUSKAS Evaldas
KALESNYKAS Dainius
KORSAKAS Vytautas
KULITA Arūnas
KRAUJALIS Rimas
KVIETKAUSKAS Kastytis
KORYZNA Gintaras
KRUŠNAUSKAS Giedrius
KAZINEVIČIUS Algirdas
LIPINSKAS Gintaras
LAPINIS Gintaras
LUNYS Julius
LAKŠTAUSKAS Albertas
MALERAVIČIUS Audrius
MISIŪNAS Egidijus
MEŠKELEVIČIŪTĖ Rita
MICKYTĖ Rūta
MICKŪNAS Justinas
MEŠKAS U.

NASTOPKA Aidas
NAGYS N.
ORANSKIS Giedrius
PAUKŠTĖ Virgilijus
PAULAVIČIUS Arūnas
PUČINSKAS Artūras
PITUŠKA Saulius
PETRONIS G.
PARAŽINSKAS Tomas
PAŠVENSJKAS Dainius
POČOPKO Rolandas
PLEIKYTĖ Vilma
RUZGYS Virginijus
RAKICKAS Ramūnas
RAČINSKAS Liudas
SINICA Saulius
SIAURUKAS Kęstas
SVINTICKAS S.
STANKEVIČIUS Vytautas
STANKŪNAS Kęstutis
STANKEVIČIUS Edgaras
STEMPLYS P.
STEPONAVIČIUS G.
ŠAKOČIUS Algimantas
ŠVENČIONIS Darius
ŠIAUČIULIS D.
TOTORAITIS Rimvydas
TEIŠERSKIS Virginijus
URBONAS Linas
VOVERIS Artūras
VARNAS Bronislovas
VELIČKA Liutauras
VARNAS Mindaugas
VAŠKEVIČIŪTĖ Inga
VITKAUSKAS
VILKAITIS Kęstutis
ŽIČKUS Darius

* * *

ANKETA 1999 M.

1. Jūsų vardas, pavardė, gimimo data ir vieta.
2. Kokią specialybę ir kokioje mokykloje studijavote?
3. Kodėl pasirinkote būtent pedagogo specialybę? (studentų kuopos nariui)
4. Ką Jums reiškė (-ia) 1991 m. sausio įvykiai? Kur tuo metu buvote?
5. Kada ir kodėl stojote tarnauti į SKAT Vilniaus rinktinės studentų kuopos gretas?
6. Ar artimoje Jūsų aplinkoje (pvz., giminėje) buvo Nepriklausomos Lietuvos savanorių, kariškių, partizanų, visuomenės ir kultūros veikėjų, mokytojų? (studentų kuopos nariui)
7. Kas Jums labiausiai įsiminė (padarė įspūdį) tarnaujant studentų kuopoje (mokymai, tradicijos, santykiai ir pan.)? Kodėl?
8. Kokius atsiminimus Jums sukelia sutikti studentai Aukščiausioje Taryboje 1991 m įvykių metu ir SKAT Vilniaus rinktinės studentų kuopa?
9. Kokią įtaką Jūsų dabartiniam gyvenimui turėjo tarnyba studentų kuopoje – požiūriai, patirtis, karinė karjera, asmeninis gyvenimas ir pan.? (studentų kuopos nariams)
10. Ką Jūs manote apie studentų-pedagogų tarnybą Lietuvos Respublikos Savanorių pajėgose?
11. Koks linksmiausias nutikimas yra buvęs tarnaujant studentų kuopoje?

Šiekai įdomi ir turininga diena. Su Karūna H. atbuđėjom ant stogo (4-6 val)
stabe, su visais nuslinkom, į AT vestibulį, kur 7⁴⁰ val turėjo prasidėti. Taip jau
šiekas neatėjo jos praversti, ir mes vėl parodukinom atgal: kas nusvirto
vidinio ušsienimui: 4:5 min. paskaita apie saudų įvykių
priešoties racija. Šiesa mes (Karūnas ir as)
smogmenis (tutelo

ATSIMINIMAI PAGAL 1999 M. ANKETA

1. GINTAUTAS ZENKEVIČIUS (g. 1960-09-24), Navininkų km., Alytaus raj.

4. Sausio įvykių metu buvau prie Aukščiausios Tarybos rūmų. Naktį iš sausio 12 į 13 d. buvau namuose ir TV bokšto užėmimą stebėjau per televizorių. Tą naktį įvyko lūžis. Būtent tada ir nusprendžiau prisidėti prie žmonių, kurie gina Lietuvą. Taip sutapo, kad įstojau į SKAT.

8. Su studentų kuopa susidūriau tik jau dirbdamas Vilniaus rinktinėje. Tai buvo tie žmonės, kurie nuolat stengėsi padaryti kaip galima geriau ir išmokyti kiek galima daugiau. Manau, kad tai ir buvo priežastis, kodėl, tapęs bataliono vadu, o vėliau ir rinktinės vadu, stengiausi, kad studentų kuopos savanoriai taptų įvairaus lygio vadais, ypač kuopų vadais, mokymo centro dėstytojais. Jie puikiai sugebėjo ir sugeba dirbti su žmonėmis. Gal būt jiems trūksta karinių žinių ir įgūdžių, tačiau jie nori išmokyti (yra labai gerai motyvuoti).

10. Kuo daugiau žmonių, turinčių pedagoginį išsilavinimą, dirbs Savanorių pajėgose, tuo bus geriau. Tuo įdomesni užsiėmimai bus padaliniuose. Kuo įdomesni užsiėmimai bus, tuo daugiau savanorių bus Pajėgose.

1. RAMŪNAS KALETKA (g. 1971-04-22), Jaučiakių km., Vilkijos sen., Kauno raj.

1989–1994 m. mokiausi Vilniaus pedagoginiame universitete Istorijos fakultete. Pedagogu tapau, todėl, kad labai domėjausi istorija. Vaikystėje girdėti vyresnių žmonių pasakojimai nesutapo su tuo, ko mus mokė mokykloje. Man norėjosi sužinoti, kas meluoja, o kas sako tiesą. Giminėje ir tarp pažįstamų niekas to neišaiškino, teko savarankiškai mokytis istorijos iš prieškarinių laikraščių, žurnalų, knygų, kuriuos keletas klasės draugų atnešdavo kaip beverčius. Apie sužinotus praeities įvykius visada norėdavosi papasakoti kitiems. O tai visada gali padaryti mokytojas. Tai ir lėmė, kad tapau pedagogu.

1991 m. sausio 11 d., išlaikęs paskutinį sesijos egzaminą, nuėjau prie Aukščiausios Tarybos, tarp kurios gynėjų sutikau bendramokslis Albertą Daugirdą, Modestą Chmieliauską ir kt. Aš irgi pasiprašiau priimamas. Taip tapau vienu iš gynėjų. Sausio 13-os įvykių metu taip pat buvau Aukščiausioje Taryboje su savo draugais. Buvom pasiruošę sutikti okupantus su savos gamybos „Molotovo“ kokteiliais ir lazdomis. Aukščiausiąją Tarybą su kitais studentais nuolat saugojome iki vasario mėn. vidurio. Per tą laiką mes įstojome į Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą, prisiekėme Lietuvai, išmokome naudotis ginklais. Nuo vasario vidurio mes vėl ėmėme lankyti paskaitas VPU, o AT budėdavome laisvu laiku. Keletą kartų, susidarius įtemptai situacijai, buvome iškviesti iš paskaitų arba pakelti naktį vykdyti tarnybos. Rugsėjo mėn., per pučą, buvau paskirtas vykdyti žvalgybą ir perduoti informaciją iš VPU centrinių rūmų, kur buvo mūsų stebėjimo punktas.

1991 m. rudenį Modestas Chmieliauskas, Albertas Daugirdas, Gintautas Jakštys ir dar keletas savanorių įkūrėme savanorių kuopą, susidedančią iš VPU studentų. Aš buvau paskirtas antro būrio vadu. Su studentų kuopos savanoriais teko dalyvauti 1991–1992 m. vykusioje valstybinių objektų apsaugoje, 1992 m. pavasarį – blokuoti Rusijos karinius dalinius.

Įsiminė ir keletas juokingų nutikimų tarnybos metu. 1992 m. pavasarį buvome pakelti pavojaus signalo. Turėjome blokuoti Rusijos karinius dalinius, kad nebūtų įvežami naujokai, tikrinti Rusijos kariškių dokumentus. Modestas Chmieliauskas, Gintautas Jakštys ir aš, ginkluoti vienu automatu, dviem pistoletais ir dviem vienkartinio naudojimo granatsvaizdžiais „Mucha“, kurie jau buvo iššauti, blokavome Rusijos karinį dalinį Valčiūnuose. Rusijos kariškiai pradžioje nenorėjo klausyti ir rodyti dokumentų, bet pamatę, kad mes ginkluoti granatsvaizdžiais ir ryžtingai nusiteikę, pakluso mūsų reikalavimams. O juk tie granatsvaizdžiai tebuvo paprasčiausi vamzdžiai ir savo „ugnies galia“ prilygo lazdoms.

Studentai savanoriai tarnyboje pasižymėjo drausme, ištverme. Vieni kitus puikiai suprasdavome, paremdavome nelaimėje.

Tarnyba studentų kuopoje ir dalyvavimas Aukščiausios Tarybos gynyboje nulėmė tolesnį mano pasirinkimą. Šiuo metu tarnauju Krašto apsaugos savanorių pajėgų Kauno rinktinėje. Susitikę su draugais, tarnybą savanorių kuopoje prisimename tik šiltu žodžiu.

1. GINTAUTAS JAKŠTYS (g. 1971-10-13), Jakubonių km., Kriūkų apyl., Šakių raj.
2. VPU, istorijos mokytojas.
3. Nuo vaikystės svajojau būti mokytoju arba kariškiu. Mano šeima nenorėjo, kad tarnaučiau Sovietinėje kariuomenėje, todėl pasirinkau istorijos mokytojo specialybę.
4. Tai didžiausias gyvenimo košmaras, kurį esu patyręs. Tą lemtingą naktį buvau prie televizijos bokšto ir mačiau, kaip sovietinė kariuomenė šturmuo televizijos bokštą.
5. Į Parlamentą atėjau 1991 m. kovo 5 d. Nuostata buvo tokia – už laisvę reikia kovoti. Tik vergas klūpi ir kenčia, o tie, kurie nenori būti vergais, turi imti ginklą į rankas ir kovoti už savo laisvę. Varomoji mintis buvo tik viena – nuošalyje likti nenoriu ir negaliu. Jei ne dabar, tai kada?
6. Mano mamos tėtis (mano senelis) buvo Punsko valsčiaus būrio Lietuvos šaulys. Kovojo fronte su Lenkijos kariuomene, buvo patekęs į lenkų nelaisvę, iš kurios pavyko pabėgti.
7. Visų kuopos narių begalinis noras būti geriausiais ir nesavanaudiška tarnyba Tėvynės labui.
9. Pradėjęs tarnybą studentų-savanorių kuopoje eiliniu savanoriu, vėliau tapau profesinės karo tarnybos kariu. Taip prasidėjo mano – Lietuvos kariuomenės kario – kelias.
10. VPU turėjo gražią pradžią puikioms tradicijoms vystyti, SKAT turėjo puikią progą pritraukti akademinį jaunimą į tarnybą, tačiau abi pusės tuo nepasinaudojo.

1. JŪRATĖ JAKŠTIENĖ (g. 1970-11-02), Šiauliai

2. VPU, istorijos-socialinio pedagogo specialybė.

4. Visuotinę paniką, baimę. Mintyse buvo tik vienas klausimas, kas dabar bus, ar išliksim, ar pasieksim namus. Kas mūsų laukia! Dauguma buvome prie Parlamento.

8. Mano visi tikri draugai priklausė studentų kuopai. Aš visada jais didžiavausi. Labiau ir laikau juos tikrais vyrais, kurie nebijo sunkumų, išbandymų, ir tuo metu (sausio 13-ąją) – net mirties. Supratau, ką jiems reiškia Tėvynė, kokia stipri jų meilė jai. Tik tokie žmonės gali ginti savo kraštą.

10. Mano giliu įsitikinimu, tarnyba LR Savanorių pajėgose yra būtina. Tik viskas turi būti įforminta įstatymiškai, išbaigta iki galo, o ne palaida bala.

1. GYTAUTAS JUNDZILA (g. 1971-10-13), Vaitkūnų km., Kaišiadorių raj.

Studijavau Vilniaus pedagoginiame universitete biologijos-žemės ūkio pagrindų ir kūno kultūros specialybę.

Pasirinkimo neturėjau. Nuo 1987 m. priklausiau Būsimojo pedagogo fakultetui. Tai suteikė privalumų stojant į VPU. O 1989 m. bandžiau „išsisukti“ nuo sovietinės kariuomenės, tuo metu neypatingai galvojau apie ateitį, todėl ir stojau į Pedagoginį.

Sausio įvykiai mane, kaip ir kiekvieną lietuvį, sukrėtė, nors pačią naktį buvau ne Vilniuje, o namuose, kaime. Tačiau jau kitą dieną (sausio 13-ąją) atvažiavau į Vilnių. Tuo metu truputį bijojau, bet ir didžiavausi savo tauta. Labiau norėjosi nelikti nuošaly, negu „drebėti dėl savo kailio“. Dabar matau, kad tuo metu galėjau būti aktyvesnis, tačiau nesigailiu dėl to, koks buvau.

Į SKAT Vilniaus rinktinės studentų kuopos gretas įstojau 1991 m. gruodžio 22 d. (parašiau pareiškimą). Pagrindinis stojimo motyvas tuo metu buvo pinigai. Nors neslėpsiu, nuo mažų dienų mane žavėjo karinė tarnyba. Bet realių galimybių susieti savo gyvenimą su karine tarnyba tuo metu nebuvo. Todėl, pasitaikius progai užsidirbti pinigų (pradžioje mes bandėme įstoti į pasienio tarnybą) ir turėti įdomų užsiėmimą laisvalaikiu, aš ją pasinaudojau.

Mano tolimoje giminėje buvo du mokslininkai, biologai. Vienas jų net gi prisidėjo prie Vilniaus universiteto kūrimo. Artimoje giminėje buvo tik tylūs, ramūs kaimo žmonės.

Įsiminė daug ir įvairių dalykų. Sunku kažką išskirti. Daug įdomių ir naudingų dalykų tuo metu (turiu omeny, kol bent kiek funkcionavo studentų kuopa) užgožė „biednumas“. Labiausiai man įsiminė pirmieji mokymai su naktiniu šaudymu Rokantiškėse. Tada pirmą sykį teko šaudyti naktį, apšviečiant raketoms. Ir patys mokymai buvo unikalūs. Prisimenu, kaip D. Užkuraitis mokė atlikti radijo pelengą su trimis nešiojamomis stotimis pagalba – to anksčiau nebuvau net girdėjęs.

Metus studentų kuopoj atsiminsiu visą gyvenimą. Nuo čia prasidėjo mano profesinis kelias.

Studentų kuopa nesukelia nei ypatingai šiltų, nei ypatingai šaltų prisiminimų. Kuopoj sutikau daug jaunų žmonių, panašiai kaip aš galvojančių, turinčių panašius pomėgius

ir interesus, tačiau viską temdė visuomenės požiūris į mus. Kartais aš galvoju, kad mes buvome panašūs į „pankus“ ar kitos jaunimo srovės grupę (tam tikra prasme, aišku). Mums atrodė, kad tai, ką mes darom, yra kilnu, o kitiems tai kėlė juoką. Netgi pačiam SKAT-e buvo tokių žmonių, kurie, švelniai tariant, nesuprato mūsų. Gerai prisimenu, kaip 1992 m. pavasarį (ar rudenį) vedžiausi savo būrį į mokymus. M. Chmieleiauskiui pasakiau, kad reikės 13 medinių automatų (štabas buvo Ševčenkos gatvėje). Atėjau į štabą, su Modestu nuėjom į kažkokią patalpą (priešais budėtoją), kur buvo tie maketai. Ten sėdėjo rinktinės vado vairuotojas. Išgirdęs, ko mes atėjome, jis atvirai nusistebėjo: „Tai kam jums reikia?“ Modestas paaiškino, kad žmonės mokysis, dirbs. Tada jis atvirai nusišiepė į ūsą, jam pritarė kažkas iš kitų sėdėjusių. Tokie ir panašūs dalykai, kurių buvo krūvos, labai nostalgiskų prisiminimų nesukelia.

Aš manau, kad studentai privalo išmanyti karinius dalykus (net jeigu jie ir netarnautų KASP-e). Ypatingai pedagogai, kadangi tai ketvirtadalis mūsų tautos „statybininkų“. Jie formuoja jaunosios kartos sąmonę, todėl turėtų būti geriausiai informuoti apie mūsų kariuomenės, gynybos raidą ir pan.

Apie linksmiausius nutikimus galima būtų parašyti keletą gerų apsakymų. Pirmiausia linksmiausių įvykių ketvertukas.

Ketvirta vieta. Maudynės Dubysoj prie panų pirmųjų daugiadienių mokymų metu. O trumpikės tai ant kranto!

Trečia vieta. Įvykį galima pavadinti „Daščioro kepurė“. Aš ją įmyniau į pelkę antrų daugiadienių mokymų metu (žygis į Panevėžį).

Antroji vieta. Apie šį įvykį reikia papasakoti plačiau. Istorija nutiko budint Vilniaus dujų pilstymo stotyje. Apie 22.00 val. sėdim sargybinė ir lošiam kortom: aš, Liutauras Velička (Liovka) ir Romas Bagdžiūnas. Staiga per raciją I. Vaškytė praneša, kad kažkas vagia plytas prie kelio. Mes už ginklų (aš – naganą, Romas – dujinį pistoletą, o Liovka – mažo kalibro šautuvą) ir bėgam gaudyti vagį. Liovka pirmas, už 3 metrų – aš, kiek atsilikęs – Romas. Staiga (prietamsis buvo) žiūriu, kad Liovkos kojos kyla virš ausų. Taip pabėgėjęs apie tris-keturis metrus, jis išsitiesia pilnu ūgiu. Aš net pritūpiau. Viskas, galvoju, nušovė su duslintuvu. Pribėgu – Liovka keliasi. Pasirodo, šautuvą Liovka užsimetė už nugaros, o bėgant jis persivertė per petį bei vamzdžiu nėrė tarp kojų. O aš patamsy to nemačiau.

Pirma vieta. V. Pleikytės kelio perbėgimas pirmųjų daugiadienių mokymų metu. To aprašyti neįmanoma. Tą reikia pamatyti arba bent jau pamatyti, kai kas nors vaizdžiai pasakoja ir rodo.

Juokingiausi kuopos žmonės gerąja prasme: trečia vieta – Robertas Dabrovolskas, antra vieta – Ramūnas Daščioras, pirmą vieta – Vilma Pleikytė (visų laikų).

Tai kas parašyta šiuose atsiminimuose yra visiška teisybė.

1. DAINIUS PAŠVENSKAS (g. 1971-11-18), Kaišiadorių raj.

2. Vilniaus Gedimino technikos universitete, statybos inžinerijos bakalauras.

4. Buvau „užsidegęs“ I-o kurso studentas, praleidau 3 paras prie AT rūmų. Labai norėjau patekti į AT gynėjų gretas, bet neturėjau nė vieno pažįstamo iš jų tarpo. Kartais buvo išvis neaiški mano, mūsų ateitis.

5. Studijuojant II kurse, keli grupiškai stojo tarnauti į universiteto (VU) kuopą. Aš tuo metu turėjau rimtą kojos traumą. Iš tarnaujančių grupiokų išgirdavau vis mažiau entuziazmo (priežastis – pasikeitęs kuopos vadas), o vėliau jie nutraukė sutartis.

Į KASP Vilniaus rinktinės studentų kuopą įstojau 1993 m. kovo mėn. per pažįstamą (dabar ltn. G. Jundzilą). Priežastys:

- norėjau išreikšti save, vyriškai išbandyti, kadangi buvau susidaręs atitinkamą nuomonę apie šią kuopą (iš pasakojimų);
- tai dvelkė romantika, nuotykiams ir adrenalinu;
- norėjau atlikti pareigą.

6. Senelis tris kartus šauktas į Nepriklausomos Lietuvos kariuomenę, eilinis, nekariauęs, bet dažnai pasakodavo. Buvo ir tolimų giminaičių, tremtų į Sibirą arba gyvenusių Lietuvoje, bet mačiusių partizaninį pasipriešinimą.

7. Lauko pratybos. Kiek patarnavęs, pastebėjau kuopos specifiką – kuopoje buvo vien akademinis jaunimas (išsilavinimas, bendravimas, siekiai).

8. Aukščiausioje Taryboje nebuvo, o sutikti buvę kuopos draugai „gražina į senus gerus laikus“.

9. Karinė karjera, patirtis.

10. Šiuo metu dirbu mokymo centre, kuriame apmokomi, rengiami kandidatai į savanorius bei vyksta kuopų užsiėmimai. Tarp kandidatų jau iš pirmo žvilgsnio išskiriu studentus. Stebėdamas kuopų užsiėmimus, matau, kaip tie studentai kopija karjeros laiptais, kaip dirba su žmonėmis, kaip įgyja vis daugiau karinės patirties. Tokie žmonės reikalingi ir būtini Savanorių pajėgoms, ypač žemesnių vadų grandžiai.

11. 1993 m. per rinktinės (pulko) taktinius mokymus į nelaisvę buvo pakliuvęs ir visą naktį rūsyje praleidęs tik vienas karys. Tai buvau aš.

1. AUŠRA AMBROŽEVIČIŪTĖ (g. 1973-02-04), Panevėžys.

2. Baigusi Panevėžio J. Balčikonio vidurinę mokyklą, studijuoju VPU lituanistiką.

3. Įstojau į lituanistiką, nes mokykloje geriausiai sekėsi lietuvių kalba, o į Pedagoginį stojau todėl, kad ateityje galvojau, kad gal būsiu mokytoja.

4. 1991 m. įvykiai kiekvienam lietuviui turėtų daug reikšti. Tų metų įvykiai pakeitė mano planus dėl ateities. Tie metai turbūt lėmė, kad aš ateičiau į Krašto apsaugą.

Sausio 13-ąją buvau Panevėžyje. Kaip ir daugelis panevėžiečių saugojom centrinių paštą. Sausio 9, 11 d. budėjome prie Parlamento.

5. 1991 m. spalio 29 d. atėjau į studentų kuopą. Atėjau į Vilniaus rinktinę, studentų kuopą, nes nuo 1991 m. rugsėjo pradėjau studijuoti VPU. Kodėl atėjau tarnauti į SKAT? Labai sunku atsakyti. Galėčiau pasakyti, kad tai buvo pareigos jausmas, o gal paskatino 1991-ųjų metų įvykiai? Sunku atrasti tinkamus žodžius jausmams išreikšti, kurie paskatino ateiti. Turbūt taip liepė vidinis balsas, kuris perdavė tai, kas yra genuose ir kraujyje.

7. Žiūrint iš dabarties, labiausiai studentų kuopoje įsiminė santykiai. Nuoširdus bendravimas, pagalba, supratimas, vieningas požiūris, vardan kurio visi atėjo į kuopą, išugdė gerus santykius, o iš to išaugo ir kuopos tradicijos. To labai trūksta dabar. Aišku, neužmirštami ir mokymai, be kurių nebūtų likę tiek prisiminimų, juokingų istorijų. Išėjus iš kuopos, tokių santykių, įspūdžių, mokymų patirti daugiau neteko.

8. Prisiminimai apie studentų kuopą – tik patys geriausi. Nes ten buvo studentai (pedagogai), vienminčiai, geri draugai, su kuriais ir šiandien studentų kuopos laikus atsimename su nostalgija.

9. Tarnyba studentų kuopoje lėmė ir tai, jog dabar aš tarnauju Vilniaus rinktinėje. Tarnybos kuopoje metu susiformavo požiūris į daugelį dalykų, kurių civiliniame gyvenime nepastebėtum. Asmeninis gyvenimas pakrypo kita vaga, negu buvo planuotas 12-oje klasėje. Moteris kariškė – dar ir dabar neįprastas dalykas. O tai man tapo gyvenimo būdu, ne vien tarnyba.

10. Pedagogų tarnyba savanorių pajėgose yra reikalinga. Universitetuose, mokyklose turėtų būti karinis parengimas. Taip turėtų būti ugdomas patriotiškumas, tautinė savimonė.

11. Daug yra buvę linksmų nutikimų. Linksmiausių net sunku išrinkti.

1. ARTŪRAS PUČINSKAS (g. 1974-04-28), Zarasai.

2. Studijavau VPU, GMF, geografijos-kraštotyros specialybę.

3. Dar besimokydamas mokykloje Mokytojų dienos proga vesdavau pamokas, kartais mokytojus pavaduodavau. Neblogai pavykdavo sutarti su jaunesniais mokiniais, kuriems dėstydavau, jaučiau, kad ir mokiniams aš patinku. Be to, 11–12 klasėje mokiausi Utenos Būsimojo pedagogo klube (geografijos-vokiečių kalbos specialybė). Ten taip pat tekdavo „mokytojauti“.

4. 1991 m. sausio įvykiai reiškė tą patį, kaip ir daugeliui Lietuvos piliečių. Tuo metu buvau Zarasuose (ten gimiau ir gyvenau iki 1992 m. vasaros, kol baigiau vidurinę mokyklą). Prisimenu, sykį pabudęs neradau tėvuko. Jis buvo iškviestas į darbą. Mama su ašaromis kaip į karą jį išlydėjo (matė per televizorių, kaip nutrūko LTV transliacija). Aš apie įvykius sužinojau tik ryte. Norėjau važiuoti su draugais į Vilnių, bet mama neleido, motyvuodama tuo, kad užtenka ir vieno žmogaus (tėvuko), kuris neaišku, ar grįš. Teko su virpuliu širdyje sekti įvykius per CNN.

5. 1992 m. rudenį pradėjau studijas VPU. Į savanorius norėjau stoti anksčiau, dar besimokydamas mokykloje. Kai lankiau Zarasų aeroklubą, žavėjo kariškas gyvenimas, uniformuoti pareigūnai, kurie saugojo aeroklubą. Vieną kartą ten įvyko incidentas, kurio metu budėjusiam savanoriui teko panaudoti ginklą.

Nestojau (į savanorius) tuo metu, nes trūko informacijos, nuo kiek metų priima, ar aš būsiu priimtas į savanorius. O 1992 m. bendrabučio kaimynas pasiūlė mano kambariokams stoti į SKAT. Pasidomėjau, ar galiu ir aš? Sužinojęs, kad galima, pradėjau tvarkytis dokumentus. Įstojau į studentų kuopą. Sausio įvykiai taip pat įtikino, kad, jei esi Lietuvos pilietis, turi ginti savo valstybę, šeimą.

6. Ne, nežinau. Tik teta mokytoja.

7. Tarnaujant kuopoje, tarnyba nebuvo labai lengva, tačiau daug kas patiko – ir mokymų organizavimas, ir tradicijos (kuopos metinės), ir draugiški santykiai su vadais bei kitais kariais.

Didžiausią įspūdį padarė pirmieji mokymai 1992 m., po kurių kai kurie naujai atėjusieji netrukus pasitraukė iš kuopos. Nors tie mokymai nebuvo lengvi: teko per šlapdribą su civiliais rūbais, lengvais bateliais ir tik su palapinsiauste bėgti link šaudyklos ir girdėti griežtų (taip tada atrodė) instruktorių šūksnius, tačiau bendra kuopos dvasia buvo pakili. Buvo didelis noras įveikti sunkumus ir mokytis kariškų gudrybių. Šie mokymai gal kiek daugiau įsiminė, nes buvo pirmieji. Tačiau beveik kiekvienai mokymai buvo kažkuo įsimintini, ypač vasaros mokymai, kuriuos ir dabar, jau pats būdamas kuopos vadu, stengiuosi organizuoti.

Tradicijos. Be abejo, pagrindinė tradicija buvo kiekvienais metais pažymėti kuopos įkūrimo metines. Tai nebuvo tokia šventė, kaip daugelis supranta šventimą. Tai buvo linksmas pobūvis su alumi ir tradiciniu kuopos gėrimu, kurio receptą iki šiol žino tik du ar trys tos kuopos nariai. Buvo linksma, girtų nebūdavo. Nepaprastai šilta atmosfera. Galiu pasakyti, kad tai buvo pasiekta iš pradžių šios kuopos kuopininko, o vėliau kuopos vado A. Daugirdo iniciatyva.

8. Studentų kuopa – auksinės mano tarnybos krašto apsaugoje dienos. Tarnybos pagrindas – idėjinis. Jei taip būtų buvę visose SKAT kuopose, mes būtume ne ką mažesnė jėga nei čečėnų kariai. Kuopa buvo ir karinio bei pilietinio ugdymo šaltinis. Gyvenome kaip šeima.

9. Tarnybos patirtis ne kartą pravertė ir civiliniame gyvenime (žygiai, žinojimas, kad visi sunkumai gali būti įveikiami ir neverta dėl jų skūstis). Daugeliui šios kuopos savanorių tarnyba kuopoje buvo ir karinės karjeros pradžia. Man taip pat. Studentai-savanoriai sudarė Vilniaus rinktinės branduolį, be to, šiuo metu jų sutiksi ir kitose kariuomenės rūšyse bei padalinuose (LKA, GŠ, KAM, KASP štabe ir kt.).

10. Studentai-pedagogai visada buvo varančioji jėga ne tik civiliniame gyvenime, bet ir kariuomenėje. Būtų gerai, kad kuo daugiau jų ateitų į tarnybą Krašto apsaugos savanorių pajėgose.

11. Kai vasaros mokymų metu mūsų pašonėje (išsidėsčius į žiedinę gynybą) įsikūrė jauna porėlė, o po to gimė E. Jančiulio eilėraštis.

1. MINDAUGAS KAZLAUSKAS (g. 1975-08-09), Vilnius.

2. VPU, geografija-kūno kultūra.

3. Pedagogo specialybę pasirinkau gana atsitiktinai, tiesą pasakius, norėjau įgyti aukštąjį išsilavinimą.

4. Didžiulio susijaudinimo metas. Tai paskatino stoti į SKAT gretas. Tuo metu buvau Druskininkuose, mokiausi dešimtoje klasėje. Įvykiuose nedalyvavau.

5. 1994 m. (šiaip į SKAT gretas įstojau 1991 m.), pakeitęs gyvenamąją vietą ir norėdamas tęsti tarnybą SKAT, sužinojau apie studentų kuopą (iš draugų, pažįstamų, taip pat iš laikraščio „Savanoris“).

7. Labiausiai įsiminė tarpusavio santykiai. Visi, arba beveik visi, gyveno viena dvasia. Vienas kitą suprato vos ne iš pirmo žodžio. Labai gerai prisimenu kuopos metinių tradicijas, „Meškutės“ šokį, kuopos dainą.

8. Manau, kad studentai tuo metu buvo aktyviausia visuomenės dalis. Apie studentų kuopos dalyvavimą girdėjau iš nuogirdų, nes tada sausio įvykiuose nedalyvavau.

9. Tarnaujant studentų kuopoje, susiformavo požiūris į daug dalykų. Aš susiejau savo gyvenimą su Krašto apsaugos tarnyba. Įgautą studentų kuopoj patirtį panaudoju ir dabar.

10. Manau, tai labai teigiamas dalykas. Karininkas turi būti pedagogas. O jei karininkas yra baigęs civilio pedagogo mokslus, tai, galima sakyti, yra puiku.

11. Konkrečių atvejų neprisiminiau. Bet linksmiausi ir turbūt įsimintiniausi visiem yra kuopos metinių šventimai.

1. DARIUS ŽIČKUS (g. 1967), Šiauliai.

2. Vilniaus technikos universitetas, statybos ekonomika ir organizavimas.

4. 1991 m. sausį buvau tvirtai nusiteikęs ginti Lietuvos Nepriklausomybę. Sausio 13-ąją buvau prie TV bokšto.

5. Įstojau 1991 m. spalio 13 d., nes maniau, kad būdamas SKAT galėsiu ginti Nepriklausomybę.

6. Nebuvo. Tik senelis Juozas Buivydas 1940 m. pasirašė po peticija, kurioje buvo apie keturiasdešimt parašų. Joje buvo prašoma, kad Lietuva nestotų į sovietų sąjungą.

7. Rūdninkų poligonas. Žygio metu, eidami pro poligoną, pastebėjom, kad netoliese vyksta sprogdinimo darbai, todėl maždaug vieną valandą turėjom būti apmirę (stengėmės neišsiduoti, kad čia esame).

9. Tapau kariškiu.

11. Žygio metu Rūdninkų poligone, sustoję poilsiui, pastebėjome ateinančią porelę, kuri, mūsų nepastebėjusi, pradėjo mylėtis (atstumas iki mūsų buvo tik apie 10 metrų). Štai ką reiškia maskuotė!

1. AUDRIUS MALERAVIČIUS (g. 1967-04-21), Elektrėnai.

2. VPU, istorijos-pedagogikos specialybė.

3. Tiesiog patiko istorija, o galimybė studijuoti istoriją pasitaikė tik VPU.

4. 1991 m. sausio įvykių metu su žmona buvome prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų maždaug iki vidurnakčio. Man 1991 m. – tai visuotinis Tautos pasipriešinimas okupacijai ir okupantams. Tais metais visi buvo labai vieningi. Tas labiausiai ir įstrigo.

5. Tarnauti pradėjau 1993 m. vasario 15 d. Tiesiog gavau pasiūlymą ir juo pasinaudojau.

7. Studentų kuopoje, deja, buvau trumpą laiką, todėl nebuvo progos deramai susipažinti su ten buvusiomis tradicijomis. Santykiai buvo labai šilti ir, bendrai paėmus, buvo velniškai įdomus laikotarpis. Iš tų metų įsiminė Gytis Jundzila ir jo organizuoti užsiėmimai, nes buvo įdomūs, aiškūs, gerai parengti. Be to, nors ir tarnavau Tarybinėje armijoje, bet čia atradau daug naujų ir įdomių dalykų.

8. Nedaug jų tepažįstu, bet įspūdis yra vienareikšmis – tie žmonės nėra „popieriniai patriotai“.

9. Studentų kuopa man buvo tramplinas kilti aukštyn profesinėje veikloje. Ypatingai malonu prisiminti tuos laikus, kai buvau 821 kuopos vadas. Puikūs žmonės, kurie mane supo, sudarė gerą darbo klimatą, nes toje kuopoje buvo ir yra daug intelektualų, žmonių, norėjusių veikti, mokytis. Ten ir savyje atradau savybių, kurios vėliau padėjo kopti karjeros laiptais (žinoma, gerąją prasme). Be šios pradžios, nebūtų buvę studijų Bundesvere ir daug kitų dalykų.

10. Studentai pedagogai sudarė ir sudaro stiprų intelektualinį branduolį Savanorių pajėgose. Daugelis jų užima svarbias pareigas KASP. Jei kuopa būtų išlikusi, ji ir toliau būtų buvusi kadru kalvė visai mūsų struktūrai.

1. GINTARAS KORYZNA (g. 1974-06-18), Pociūnėliai, Radviliškio raj.

2. VPU, geografija-biologija.

3. Niekada per daug nesusimąstydavau, bet tikriausiai, todėl, kad buvo bendravimas su dideliu žmonių ratu bei pedagogo autoritetas visuomenėje.

4. 1991 m. sausio įvykiai paauglio (mano) mąstysenoje pakeitė daugelį požiūrių. Sausio 9–11 d. buvau Vilniuje, o sausio 13 d. ryte neprivažiavau Vilniaus, nuvykome į Kauną.

5. 1992 m. spalio 17 d. Tapti kariškiu buvo svajonė, bet į SKAT atėjau daugiau iš patriotinių paskatų.

7. Pati studentų kuopa, jos gyvenimas, mokymai, tradicijos, jos narių tarpusavio santykiai.

8. Tik pačius geriausius. Žygis į Panevėžį, Rūdninkuose, apmokymai Gariūnų Vilniaus universiteto poligone (ten vyko apmokymai su Edvardu ir Roku).

9. Aš lig šiol karininkas. Tik ši kuopa man davė bazinį parengimą, praktinės patirties.

10. Savanorių pajėgose tarnaujantys pedagogai ir studentai suteikia šioms Pajėgoms tikrąjį, bet ne „imitacinį“ šių Pajėgų veidą. Tai stipriausi protišcai, iniciatyviausi žmonės.

11. Tai visos šios kuopos metinės, jos žygiai. Žygio į Panevėžį metu ties Kopūstėliais ekonomikos studentas R. Daščioras NEAPSKAIČIAVĘS du kartus „paguldė“ priešą.

Žygio metu Pabradės poligone maistui gavome beveik „supuvusių“ lašinių. Po pirmos nakties apkasuose beveik visi lašinius užkasė. Beveik! Vienas kažkuris užmiršo. Kuopos vadas E. Knieta, radęs lašinius, atnešė juos ir paklausė „Kieno?“ Visi kažkodėl buvo labai susidomėję giedru dangumi! E. Knieta, pamatęs, kad niekas neprisipažįsta, pats paėmė. Vieningas atodūsis jį labai nustebino.

Buvo ir dar daugiau. Gaila, bet dabar ... man liūdna.

1. LINA AMBROŽEVIČIŪTĖ (g. 1975-01-07), Panevėžys.

2. Kauno aukštesnioji meno mokykla, dailisusis audimas.

5. 1991 m. rugsėjo 16 d. aš, būdama šešiolikos metų ir padedama tėvuko, įstojau į SKAT Panevėžio rinktinę. Mamai šią žinią pranešėme prie pietų stalo. Ilgai neišdrįsau pasakyti, bet negalėjau nuslėpti savo džiaugsmo ir pasididžiavimo, kad esu priimta į savanorius. Netrukus po to, spalio mėnesį, sesuo Aušra paskambino iš Vilniaus (ji mokėsi VPI) ir pasakė, kad įstojo į SKAT Vilniaus rinktinę. Prisimenu mamos žodžius: „Nors viena likite namuose“. Tėvai didžiavosi, bet tuo pačiu ir jaudinosi dėl mūsų pasirinkimo. Sausio įvykiai buvo praeityje, bet skaudžiai įsirėžę į atmintį.

Bėgant laikui teko pagelbėti besikuriančiai studentų savanorių kuopai. Sesuo prašydavo ką nors nupiešti, padaryti kvietimus ir pan. Taip netiesiogiai įsiliejau į jų kuopos gyvenimą. Vėliau buvau kviečiama į studentų-savanorių kuopos metines, kurios vykdavo spalio pabaigoje. Taip susipažinau su Vilniaus rinktinės kuopa. 1995 m. man buvo įteiktas Studento-savanorio ženklelis. Aš tapau tikru studentu-savanoriu. Man didelė garbė nešioti šį ženklelį.

1. NERINGA JUNDZILIENĖ (g. 1974), Kaunas.

2. VPU, lietuvių kalba ir literatūra.

3. Nesirinkau, tiesiog pamėginau įstoti!

4. Reikėjo išsaugoti tai, kas jau buvo pasiekta. Šiuo metu, prisiminus 1991 m. sausio įvykius, yra vilties, kad, esant reikalui, galime būti vieningi.

Tuo metu buvau Zarasuose, o sausio 12 d. Vilniuje prie AT.

5. 1991 m. lapkričio 5 d. Nebuvo garantijos, kad nepasikartos sausio 13 d. įvykiai. Norėjosi būti naudingai ir kuo tiksliau žinoti, ką ir kokių momentu turi daryti. O tam reikėjo žinių.

7. Tuo metu svarbiausia buvo mokymai, treniruotės, budėjimai, susirinkimai. Tradicijos – jos tapo svarbios paskutiniaisiais metais (beje, tada jos ir tapo tradicijomis). Santykiai? Be tarpusavio supratimo ir bendrų tikslų, mes tiek nebūtume padarę.
8. SKAT Vilniaus rinktinės studentų kuopa gali sukelti tik gerus atsiminimus. Niekada nesigailėjau į ją įstojusi.
9. Požiūris ir patirtis. Požiūris turi įtakos dabar (nekonkretizuosiu), o patirtis gali praversti ateityje.
10. Savanorių pajėgose ir turėtų tarnauti daug jaunų, perspektyvių, išsilavinusių žmonių.
11. Sunku kurį nors išskirti, neįmanoma išrinkti linksmiausią. Ir vis dėlto keletą nutikimų paminėsiu.
 - Raseiniuose smagiai virto medis nuo Vilmos „prisilietimo“ ir vos neprispaudė Liutauro.
 - Einant į Panevėžį, palei vieną griovį Gytis padavė ranką, kad saugiai pereičiau kraštu (džentelmenas), bet paslydo pats, todėl reikėjo man jį kelti.
 - Patiko „tranzuoti“ kompanijoje su Aušra netoli Panevėžio. Smagu buvo žiūrėti į veidų išraiškas tų futbolininkų, kurie tikėjosi pamatyti gausų „kamufliazinių merginų“ būrį, bet pamatė atlekiančius vien vyriškius (prabilo ne tik lietuviškai). Tur būt užteks.

1. EGIDIJUS KNIETA (g. 1972-06-24), Gargždai, Klaipėdos raj.

2. 1990–1995 m. studijavau VPU, Istorijos fakultete, istorijos, politologijos ir visuomenės mokslus.

3. 1990 m. susiklosčius tam tikroms aplinkybėms, aš padaviau dokumentus į VPI. Surinkau pakankamą pažymių vidurkį, todėl buvau priimtas studentu į Istorijos fakultetą.

4. 1991 m. sausio mėn. įvykių metu buvau prie AT. Pagal tuometinės žiniasklaidos duomenis, buvau susidaręs prieštarinę nuomonę apie įvykius, bet po pirmųjų aukų supratau, kad tai ne juokai, kad yra prasidėjusi atvira agresija prieš Lietuvą.

5. Į kuopą atėjau 1991 m. spalio 29 d. Dar 1991 m. vasarą, atlikdamas archeologinę praktiką, bendravau su M. Chmieliausku ir G. Jakščiu. Pagal jų pasakojimus buvau susidaręs nuomonę, kad būdamas savanoriu galiu kažką padaryti savo šaliai. Ne paskutinį vaidmenį suvaidino ir tai, kad pasvarstęs, nutariau, jog kariško ir pedagogo specialybės giminingos.

7. Labiausiai turbūt įsiminė mokymai. 1992–1993 m. jie buvo pagal tuometinius standartus aukšto lygio. Man, eiliniam savanoriui, tuo metu daug kas atrodė „rožinėmis“ spalvomis nuspalvinta. Kaip organizuoti ir prvesti mokymus, supratau tik vėliau, kai turėjau vienokias ar kitokias pareigas, pradėjau suprasti, kiek tai laiko, pinigų ir nervų kainuoja kažką suorganizuoti.

Santykiai tarp karių buvo draugiški, bent aš taip manau. Buvo branduolys, kuris jungė, buvo žmonės, kurie dirbo (apie 20 – 30), ir likusieji, kurie nesuprato, ko čia atėjo.

8. Reikia pripažinti, kad išsilavinimo lygis kuopoje tarp savanorių buvo nevienodas ir tai gana ryškiai matėsi. Kas mokėsi aukštojoje, kas mokėsi vidurinėje ir kas buvo baigęs devynias klases. Buvo skirtingi interesai, kurie mūsų tikrai nevienijo. Mano, kaip buvusio kuopos vado, ir buvo viena iš klaidų, kad aš nesugebėjau laviruoti tarp tokių grupių.

9. Įtaką manau padarė visam gyvenimui. Nes žinios apie karą, taktiką dabartiniame kare liko ir manau liks. Patirtis taip pat buvo sukaupta. Tai padėjo tolimesnėje karjeroje, tiek pedagoginėje, tiek karinėje.

10. Manychiau, kad Krašto apsaugos ministerija daro didelę klaidą, kad neatkreipia dėmesio į pedagogų kalvę – VPU. Nes iš ten galima gauti jau paruoštus pedagogus, reikės padaryti tik kariškiais. Nors iš kitos pusės, karys – tai gyvenimo būdas ir ne kiekvienas žmogus gali juo būti.

11. Būtų sunku kažką išskirti, bet linksmi atsitikimai įvykdavo per kiekvienes ilgalaičius mokymus. Norėčiau akcentuoti mokymus Pabradės CKP, kur 1995 m. vasarą vos neteko asmeniškai dalyvauti sulaikant įtartinus asmenis.

1. DARIUS KIDYKAS (g. 1972-04-06), Barstyčių km., Skuodo raj.

2. 1990–1995 m. VPU studijavau istorijos mokytojo specialybę.

3. Patiko perteikti žinias kitiems, išmokyti vaikus kažko naujo, nežinomo (tuo metu visa Lietuvos istorija buvo nagrinėjama iš naujo), bet šiaip istorija mane domino labiau nei pedagogika.

4. 1991 m. sausio įvykių metu buvau Vilniuje, aktyvioje veikloje nedalyvavau.

5. Į studentų kuopą atėjau 1991 m. spalio mėn. Norėjau prisidėti prie Nepriklausomybės įtvirtinimo. Taip pat buvo minčių susieti savo ateitį su tarnyba kariuomenėje.

7. Studentų kuopa visada buvo „studentų“, su savitais santykiais, bendravimu ar rūpesčiais. Tuo jaunatvišku entuziazmu studentų kuopa visą laiką išsiskyrė Vilniaus rinktinėje. Daugiausia liko įspūdžių iš antrųjų ir trečiųjų kuopos gyvavimo metų. Tuo metu jau buvo susidaręs pastovus kuopos branduolys. Kuopoje dominavo paprasti, neformalūs santykiai, nebuvo atotrūkio tarp kuopos vadų ir savanorių, visada buvo galima pasidalinti savo rūpesčiais. Labiausiai įsiminė pirmosios lauko pratybos prie Dubysos. Tai buvo pirmas išėjimas į mišką, pirmas menkų teorinių žinių pritaikymas praktikoje. Pasirodė, kad ne viskas taip paprasta, kaip anksčiau atrodė. Nemažai linksmybės atsiminimų ir iš triukšmingų kuopos metų.

9. Tarnyba studentų kuopoje, be abejo, lėmė mano pasirinkimą po studijų baigimo tarnauti kariuomenėje. Turėjo įtakos ir asmeniniam gyvenimui – kuopoje susipažinau su būsima žmona.

10. Manychiau, kad studentų tarnyba Savanorių pajėgose būtų jiems labai naudinga tiek kariniu, tiek ir patriotiniu požiūriu. Karinio rengimo problema aukštesiose mokyklose, nepaisant aukštų ambicijų, išliks dar ilgai (o ir pati karinio paruošimo idėja pacifizmo idėja užsikrėtusių studentų sutinkama su išankstine nuostata), tad studentai

savaniai galėtų labai prisidėti prie savanorių tarnybos populiarinimo. Pedagogai savaniai ypač reikalingi mokyklai, kad galėtų ugdyti vaikų karinius-patriotinius jausmus. Dabar tai labai reikalinga, nes patriotinis ugdymas mokykloje apsiriboja kokia nors nuotraukų paroda Vasario 16-iosios proga.

1. RAMŪNAS DAŠČIORAS (g. 1973-12-01), Rokiškis.

2. VU, Ekonomikos fakultetas, vadybos specialybė.

4. Sausio įvykiai man reiškė kovą už laisvę. Tuo metu buvau Rokiškyje ir kuo galėjau prisidėjau prie Rokiškio aktyvistų veiklos.

5. Į studentų kuopą įstojau atvykęs studijuoti į Vilnių, nes anksčiau priklausiau Rokiškio savaniais. Šią kuopą pasirinkau todėl, kad iš kažko išgirdau, kad Vilniuje yra aktyvi, veikli, jaunatviška savanorių-studentų kuopa. Atėjęs į Pedagoginį, pakliuvau pas Ramūną Kaletką ir tapau jo būrio nariu.

6. Mano senelis buvo Nepriklausomos Lietuvos savanoris. Vienas dėdė buvo partizanas – žuvo kovoje su rusų armija. Tėvas su visa šeima buvo išstremtas į Irkutską.

7. Labiausiai įsiminė žmonės. Geriausiai pažinti ir įvertinti žmogų leisdavo mokymai. Po jų tvirtai žinodavau, su kuo galiu eiti į žvalgybą ar šiaip alaus išgerti. Mokymai įsiminė dar ir tuo, kad galėjau pats patikrinti save, savo valią. Taip pat įsimintina buvo tai, kad ekstremaliose sąlygose valingi žmonės peržengdavo savo fizinių galimybių ribas (pvz., Vytas Stankevičius). Taip pat šaunu buvo ir tai, kad praktiškai kiekvienas kuopos narys galėjo perimti vado, lyderio vaidmenį. Aišku, mokymų metu labai stebindavo kuopos merginos – neturiu net žodžių – kiekviena jų verta dešimties nukvėšusių vyrų. Na, šį klausimą baigiu, nors turėčiau dar daug ką papasakoti.

8. Tik gerus ir šiltus prisiminimus.

9. Įgyta patirtis studentų kuopoje man padeda darbe (griežta tvarka, tikslūs ir trumpi nurodymai), santykiuose su žmonėmis (susipažinęs su nauju žmogumi, visada galvoju, ar galiu juo pasitikėti, ar imčiau jį kartu į mokymus). Visada stengiuosi perimti geriausius bruožus iš žmonių, kurie turi man vienokį ar kitokį autoritetą. Tokių žmonių studentų kuopoje sutikau nemažai ir tikrai daug ko pasimokiau.

Tarnyba studentų kuopoje didesnę įtaką padarė ne dabartiniam mano gyvenimui, o man pačiam, mano asmenybei (patirtis, požiūriai, principai, santykiai su žmonėmis).

10. Manau, kad tai duoda didelės naudos pačioms Savanorių pajėgoms:

- Išsilavinimas, žinios, intelektas pakelėse nesimėto.
- Savanorių tarnybai, manau, kaip tik reikia daugiau smegenų, o ne raumenų.
- Kaip jau parodė patirtis, studentai yra puikus rezervas įvairių lygių vadovaujančioms pareigoms užimti. Manau, kad studentų įtraukimas į savanorių veiklą turi būti skatinamas.

11. Vis tik smagiausias įvykis buvo dviejų ypatų meilės žaidimai ir Kamasutros pamokos visos kuopos akyse (Rūdinkų poligone). Iš to įvykio man labiausiai įsiminė pagalys Edvardo Jančiulio žabtuose ir tiesiog olimpinė Aušros ramybė bei šaltakraujiškumas.

KUOPOS NARIŲ BIOGRAFIJOS IR ŽVILGSNIS IŠ 20 M. PERSPEKTYVOS

.....
MODESTAS CHMIELIAUSKAS
.....

Dzūkas, gimė 1971 m. sausio 14 d. Alytuje. 1989 m. baigė Alytaus 9-ąją vid. mokyklą ir tais pačiais metais įstojo į Vilniaus pedagoginio instituto (dabar Vilniaus pedagoginis universitetas) Istorijos fakultetą. Istorija užsikrėtė nuo tada, kai atvykdavo į Seirijus (miestelis Dzūkijoje) ir klausydavosi senelio pasakojimų apie II pasaulinio karo mūšius, miesto žydus ir turtus jų kapinėse. Kadangi senelio namas stovėjo šalia senųjų lenkų kapinių su požeminiais laidojimo rūšiais, tai, be abejo, visus rūšius Modestas pažinojo mintinai. Prasidėjus atgimimui, pradėjo domėtis Nepriklausomybe, nors iki tol šeimoje niekas daug nekalbėjo apie Smetonišką Lietuvą ir Nepriklausomybę. Mokykloje jis buvo aktyvus, entuziastingas ir itin organizuotas komjaunuolis. Bet tai nesutrukdė 1989 metais su bendraminčiais švenčių proga iškelti Lietuvos trispalvę virš mokyklos.

1991 m. sausio 10 d. įvyko lūžis Modesto gyvenime, nes jis atėjo prie AT (Aukščiausia taryba – dabar Seimo rūmai), kažkokiu būdu pateko į III rūmus ir tapo jų gynėju. *„Galiu pasakyti tiek, žmonės keitėsi, vieni pasitraukdavo iš baimės, kitiems liepdavo išeiti, treči išvis nesuprasdavo, ką čia veikia. Tačiau viskas apsisvertė 1991 m. sausio 11d., kai priėmiau priesaiką ir taip tapau Lietuvos kariuomenės dalimi. Nuo tada atsirado supratimas, kad buvimas AT yra mirties ir gyvybės klausimas. Tačiau, kaip sako liaudies išmintis „vienas lauke ne karys“, ir tokių kovotojų atsirado daugiau. Dėkoju likimui, kad su manimi petyš į petį stovėjo studentai Albertas Daugirdas, Ramūnas Kaletka, Giedrius Oranskis, Vidas Švedas, mano pirmi vadai ir mokytojai Kazys Domeikis, Antanas Žilinskas, Leonas Kaladė ir kiti didžiavyriai. Ačiū Jums visiems!“*

Tačiau kovos ir įtemptos situacijos anksčiau ar vėliau baigiasi, vėliau reikėjo pasirinkti, kur traukti, ką veikti. 1991 m. lapkričio 20 d. įsakymu Nr.597-k buvau paskirtas

SKAT Vilniaus rinktinės kuopos vadu, t. y. studentų kuopos vadu. „Mano pavaduotoju tampa Albertas Daugirdas, kiti bendražygiai būrių vadais. Pasakysiu tik tiek – kurti kariuomenę nuo nulio nėra taip lengva, o ir man, jaunam idealistui, nebuvo suprantami kai kurie aukštų vadų sprendimai. Ir tik po daugelio metų supratau, visgi tarybinio žmogaus gyvenimo būdas ir mentalitetas dar ilgai mums diktavo savo tvarką ir sąlygas.“ 1992 m. gruodžio 18 d. savo noru pasitraukė iš kariuomenės, nors tuo metu jau buvo paruoštas prezidento dekretas dėl karininko laipsnio suteikimo. Tereikėjo palaukti keletą dienų, ir dvidešimt vienerių metų būtų tapęs Lietuvos kariuomenės jaunesnioju leitenantu.

Civilinis gyvenimas įnešė savo korektūras – baigęs universitetą tapo ne mokytoju, o verslininku. „Tačiau priešai žodžius „tarnauti Lietuvos valstybei ir jos žmonėms“ vykdau iki šiol. Savo lėšomis kuriu tinklalapį, garsinantį ir nešantį žinių pasauliui apie Lietuvą, dalyvaudamas liberalios partijos veikloje tobulinu įstatymus, raginu žmones nebūti pasyvius kuriant savo gyvenimą ir valstybę. O pats didžiausias mano pasididžiavimas yra trys mano sūnūs, kurie, tikiuosi, bus tokie pat mylintys laisvę ir savo šalį. Tikiu, kad, iškilus pavojams, visada atras vyrų, kurie stos kartu pety s į petį ginti Lietuvos.“

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Manau, suvokią, kad, be manęs, yra dar šimtai tokių pat idealistų kaip ir aš. Ir nors gyvenimas nuvedė mus skirtingais keliais, tačiau liko žinojimas, kad kažkur yra žmonės, bet kada galintys tau padėti, kad ir kaip pasisuktų gyvenimas, nes jie buvo ir yra tavo kovos ir ginklo draugai amžinai.

GINTAUTAS JAKŠTYS

Gimė 1971 m. balandžio 13 d. Jokubonių km., Kriūkų apylinkėje, Šakių rajone. 1978–1985 m. mokėsi Kriūkų vidurinėje mokykloje. 1986–1987 m. – Trakų internatinėje mokykloje, akademinio irklavimo klasėje. 1987–1989 m. mokėsi ir baigė Respublikinę bendro lavinimo Vilniaus miesto sporto internatinę mokyklą (RVSMI). Kandidatas į akademinio irklavimo sporto meistrus. 1994 m. baigė Vilniaus pedagoginį universitetą, Istorijos fakultetą. Įgijo istorijos mokytojo kvalifikaciją. 1991 m. kovo mėn. savanoriu stojo į Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą. Tarnavo SKAT štabo apsaugos-žvalgybos būryje. 1992 m. rugsėjo 14 d. oficialiai paskirtas 809 kuopos 1-ojo būrio vadu. 1992 m. spalio 9 d. perkeltas tarnauti į SKAT Vilniaus rinktinės štabo kuopą. 1993 m. balandžio 1 d. paskirtas į Vilniaus ATGŠ 806 kuopos vado pareigas. Po egzaminų, sėkmingai išlaikytų Respublikiniame savanorių vadų mokymo centre, 1993 m. spalio 1 d. įsakymu Nr. 305 suteiktas viršilos laipsnis. 1994 m. rugpjūčio 5 d. išleistas į atsargą pačiam prašant. 1995–1997 m. dirbo privačiose įmonėse. 1997 m. rugsėjo 8 d. KAM įsakymu 878-K pašauktas į PKT ir paskirtas į SKAT G-3 skyriaus Respublikinio savanorių vadų mokymo centrą vyresniuoju dėstytoju. 1998 m. balandžio 17 d. baigė būrio vadų kursus Lietuvos karo akademijoje. 1998 m. spalio 7 d. LR Prezidento dekretu Nr. 201 suteiktas leitenanto laipsnis. 2000 m. kovo 31 d. paskirtas KASP mjr. Juozo Lukšos Vadų mokymo centro, Ginkluotės ir karo inžinerijos poskyrio dėstytoju. 2000 m. spalio 16 d. suteiktas vyr. ltn. laipsnis. 2001 m. vasario 8 d. paskirtas KASP Juozo Lukšos VMC Vadybos ir karo pedagogikos poskyrio viršininku. 2003 m. sausio 31 d. baigė LKA kapitonų kursus (pirma laida). 2003 m. liepos 28 d. perkeltas į KASP štabo G-3 skyriaus Planavimo poskyrio vyr. specialisto pareigas. Nuo 2003 m. rugsėjo 15 d. iki 2008 m. sausio 21 d. tarnavo Antrajame operatyvinių tarnybų departamente prie KAM. 2003 m. lapkričio 17 d. suteiktas kapitono laipsnis. 2007 m. gegužės 2–lapkričio 24 d. PAG-5 sudėtyje dalyvavo tarptautinėje operacijoje Afganistane. 2008 m. sausio 17 d. suteiktas majoro laipsnis. 2008 m. sausio 21 d. paskirtas Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Bazinių karininkų kursų Taktikos sekcijos vyriausiuoju instruktoriumi. 2009 m. liepos 1 d. Krašto apsaugos ministrės įsakymu paskirtas Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Karo istorijos centro viršininku. Žmona – Jūratė Streckytė (g. 1970 m., susituokė 1994 m.), dukra – Jorūnė (g. 1997 m.). Apdovanotas: 1999 m. lapkričio 22 d. Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, dekretu Nr. 680; 2001 m. sausio 3 d. Sausio 13-osios atminimo medaliu, dekretu Nr. 1155.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Tarnyba studentų-savanorių kuopoje – tai mano, kaip lietuvio, kad ir labai, labai mažas, bet visgi indėlis atkuriant Lietuvos valstybę ir atkuriant bei stiprinant mūsų kariuomenę. Savanoriška tarnyba sunkiu mūsų Tėvynei metu man leidžia kasdieniniame gyvenime mėgautis atliktos pareigos jausmu ir teikia viltį, kad mano vaikai ir vaikaičiai galės didžiulius tave, kad jų tėvai, seneliai ir proseneliai buvo Lietuvos savanoriais.

GINTARAS LAPINIS
.....

Gimė 1973-05-15 Lazdinių km., Adučiškio apylinkėje, Švenčionių rajone. 1980–1991 m. mokėsi Švenčionėlių vidurinėje mokykloje. 1991–1994 m. mokėsi Vilniaus pedagoginiam universitete, Gamtos mokslų fakultete. 1991 m. lapkričio mėn. savanoriu stojo į Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą 809 kuopoje. Nuo 1993 m. lapkričio mėn. priimtas į PKT 821 kuopos kuopininko pareigas. Nuo 1994 m. gruodžio mėn. iki 1996 m. gruodžio mėn. tarnavo Valstybinių objektų apsaugos poskyryje. Nuo 1996 m. gruodžio mėn. iki 2002 m. sausio mėn. buvo 822 kuopos kuopininku. Nuo 2002 m. sausio mėn. iki 2004 m. spalio mėn. dirbo Vytauto Bulvičiaus mokymo centro instruktoriumi. Nuo 2004 m. spalio mėn. iki 2006 m. rugpjūčio mėn. Štabo aprūpinimo kuopos Mokymo laukų eksploatavimo specialistas ir nuo 2006 m. rugsėjo mėn. iki dabar S3 skyriaus operacijų specialistas.

Už pavyzdinę tarnybą apdovanotas pajėgų lygmens medaliu, Lietuvos Kariuomenės vado, Sausumos pajėgų vado ir KAM viceministro padėkos raštais.

Vedęs (1997 m.). Žmona Tatjana dirba Europos humanitariniame universitete. Vaikai: sūnus Mantas ir dukra Ramunė.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Noriu pasakyti, kad tarnyba studentų savanorių kuopoje tapo pagrindiniu stimulu pasirenkant pagrindinę veiklos kryptį mano gyvenime. Tokio pasirinkimo aš tikrai iki šiol nesigailiu. Ten aš sutikau tikrus draugus, kolegas, su kuriais iki šiol tarnaujame LK. Labai norėčiau, kad ir kuri nors iš mano atžalų pasirinktų panašų kelią, ginti savo kraštą.

AIDANAS ANDZIULIS

Gimė 1968 m. spalio 15 d. Vilkaviškyje. 1975–1986 m. mokėsi Kazlų Rūdos vidurinėje mokykloje. 1986 m. įstojo į tuometinį Vilniaus Pedagoginį Institutą, Istorijos fakultetą. 1987–1989 m. buvo pašauktas atlikti privalomą tarnybą sovietų kariuomenėje. Grįžęs į Lietuvą, tęsė mokslus Vilniuje ir 1993 m. baigė Vilniaus pedagoginį universitetą, įgijo istorijos mokytojo specialybę. 1993 m. gegužės mėn. įstojo į SKAT Vilniaus rinktinės 809 kuopą savanorių. 1993 m. rugpjūčio mėn. tapo SKAT Vilniaus 834 kuopos vadu. Nuo 1994-02-08 tarnavo SKAT Vilniaus rinktinėje, buvo 83 bataliono vadas. Nuo 1995 m. kovo mėn. dirbo SKAT Vilniaus rinktinės Mokymo centro viršininku. 2000 m. buvo KASP Didžiosios kovos apygardos 8-os rinktinės 2 bataliono vadu. 2001 metus praleido karinio personalo rezerve, o 2002 m. liepos 2 d. perkeltas į Motorizuotosios pėstininkų brigados „Geležinis vilkas“ Didžiosios kunigaikštienės Birutės motorizuotąjį pėstininkų batalioną S3 viršininko pareigas. Nuo 2003-08-01 iki 2007 m. liepos mėn. buvo Lauko pajėgų štabe Kovinio rengimo skyriaus viršininku. Tada buvo perkeltas tarnauti į Lietuvos karinio nacionalinio atstovo biurą prie NATO karinės vadovybės štabo. 2010 m. sausio 1 d. grįžo į Lietuvą ir buvo Lietuvos karo akademijoje jaunesniųjų štabo karininkų kursų vyriausiuoju instruktoriumi. 2011 m. rugsėjo mėn. perkeltas į tos pačios Karo akademijos sausumos pajėgų štabo karininkų kursų vyriausiojo instruktoriaus pareigas.

Dabartinis karinis laipsnis – majoras.

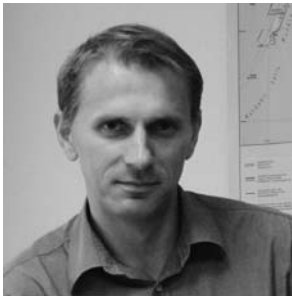
Žmona – Loreta Andziulienė, dukra Austėja Andziulytė, sūnūs Lukas ir Kipras Andziuliai.

Apdovanojimai – pajėgų lygmenis medalis ir kariuomenės lygmenis medalis.

Pagrindiniai kursai ir karinės mokslo įstaigos: 1995–1997 m. Lietuvos karo akademijoje įgyta pėstininkų būrio vado kvalifikacija, 2001 m. Baltijos gynybos koledže įgyta vyresniojo štabo karininko kvalifikacija, 2003 m. Jungtinių Tautų karinio stebėtojo kursuose įgyta JT karinio stebėtojo kvalifikacija.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Studentų savanorių kuopa paliko gilų pėdsaką ir buvo kario profesijos pasirinkimo pradžios taškas. Dar gilesnis pėdsakas bus paliktas, jei Lukas Andziulis (sūnus) įstos į Lietuvos karo akademijos karo lakūnų grupę ir taps Lietuvos kariuomenės karininku. Taip jis užtikrins trečią giminės savanorių kartą (pirmoji – senelis Jonas Gustaitis 1918 m. savanoris).

ALBERTAS LAKŠTAUSKAS

Gimė 1974 m. gegužės 10 d. Gilučių km., Žaslių apylinkėje, Kaišiadorių rajone. 1992 m. baigė Žaslių vidurinę mokyklą, 1998 m. – geografijos studijas Vilniaus pedagoginiame universitete. Studijų metais aktyviai užsiėminėjo orientavimosi sportu, buvo vienas iš Jaunųjų geografų mokyklos vadovų.

Nuo 1997 iki 2001 metų – Paparčių pagrindinės mokyklos direktorius, nuo 2001 iki 2006 metų – Vilniaus Šiuolaikinės mokyklos centro ugdymo programų vadovas, nuo 2007 iki 2008 metų – LRS vicepirmininko patarėjas, nuo 2009 metų – LR Švietimo ir mokslo ministro patarėjas.

1992 m. spalio mėn. tapo savanoriu SKAT Vilniaus rinktinės studentų-savanorių kuopoje.

Visuomeniškai aktyvus žmogus – Žaslių bendruomenės veiklos centro įkūrėjas ir narys. A. Brazausko gimnazijos tėvų komiteto pirmininkas.

Sportininkas ir sporto organizatorius. Bėgioja ilgus nuotolius, jau daugiau nei 10 metų kartu su bendraminčiais rengia bėgimą aplink Žaslių ežerą, organizuoja Žaslių krepšinio lygos turnyrą.

Šeima. Žmona Jūratė – lietuvių kalbos mokytoja, sūnus Rimantas – gimnazistas.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Studentų-savanorių kuopoje praleisti metai buvo turtingi puikių žmonių (jie buvo ir mokytojai, ir bičiuliai), naudingi ir prasmingais užsiėmimais (jų metu ne tik mokėmės karybos dalykų, bet tvirtėjo ir vertybinės nuostatos), tvirtybės išbandymais (kartais padarydavome daugiau, nei atrodė įmanoma).

AUŠRA BARKAUSKIENĖ (AMBROŽEVIČIŪTĖ)

Gimė 1973 m. vasario 4 d. Panevėžyje. 1980 m. pradėjo lankyti Panevėžio 2-ąją vidurinę mokyklą. Po dviejų metų perėjo mokytis į Juozo Balčikonio vidurinę mokyklą, kurią baigė 1991 m. 1991 metais įstojo į Vilniaus pedagoginį universitetą, Lietuvių kalbos ir literatūros fakultetą. Vėliau studijas tęsė Klaipėdos universitete, kur buvo suteiktas filologijos bakalauro kvalifikacinis laipsnis. Nuo 1991 m. lapkričio 4 d. tapo savanore Savanoriškoje krašto apsaugos tarnyboje, Vilniaus rinktinėje, studentų kuopoje. 1991 m. lapkričio 21 d. prisiekė Lietuvos Respublikai. 1995 m. birželio 7 d. suteiktas jaunesniojo seržanto laipsnis. Nuo 1995 m. lapkričio 13 d. priimta į SKAT Vilniaus rinktinės Bendrojo poskyrio vyresniosios specialistės pareigas. Nuo 1998 m. vasario 2 d. paskirta S1 skyriaus personalo apskaitos vyriausiąja specialiste. 1998 m. liepos 17 d. suteiktas seržanto laipsnis. 1997–2000 m. mokėsi KASP Vytauto Bulvičiaus mokymo centre pagal metines kovinio rengimo programas. Nuo 2000 m. sausio 1 d. – karo prievolės specialistė. Nuo 2003 m. liepos 1 d. tarnauja Karo prievolės administravimo tarnybos Vilniaus karo prievolės centre, yra karo prievolės specialistė. 2004 m. balandžio 19–rugsėjo 20 d. baigė skyrininko (pėstininko) kursus, 2006 m. lapkričio 6–gruodžio 22 d. baigė aukštesnįjį seržanto kursą Div. gen. Stasio Raštikio puskarininkių mokykloje. 2007 m. kovo 14 d. suteiktas vyresniojo seržanto laipsnis. Per tarnybos laikotarpį 11 kartų skatinta vadų padėkos ir garbės raštais.

Vyras – Algimantas Barkauskas (atsargos plk. ltn.), sūnūs: Jonas – gimęs 2001 m., Juozas – gimęs 2002 m., Nikodemas – gimęs 2009 m., Mykolas – gimęs 2011 m.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Aš įsitikinusi, kad suvokimas, koks turėtų būti Tėvynės gynėjas susiformuoja žmogui bręstant, augant. Koks jis bus, priklauso nuo aplinkos, jį supančių žmonių, moralinių vertybių. Aš džiaugiuosi, kad tarnybos kuopoje metu mane supo puikūs žmonės, studentiškas optimizmas ir entuziazmas. Noras tobulėti, daug pasiekti profesinėje srityje, tvirti moraliniai įsitikinimai – tai didelis kuopos narių nuopelnas, kuris lydės mane visą gyvenimą. Prasmingi ir produktyvūs kuopos gyvavimo metai – puikus pavyzdys mūsų vaikams, anūkams. Tai rodymas kitiems neprarasti vilties, turėti savo nuomonę, mokėti dirbti būryje, būti Tėvynės gynėju ir tokiame savo elgesyje matyti gyvenimo prasmę.

TOMAS ŠILIAUSKAS
.....

Gimė 1975 m. balandžio 14 d. Vilniaus mieste. Mokėsi Vilniaus 50-oje vidurinėje mokykloje. 2002–2005 m. Kauno kolegijoje įgijo geodezinių matavimų inžinerijos specialybę. 1993 m. lapkričio mėn. tarnybą SKAT pradėjo 831 kuopos sudėtyje. Tais pačiais metais pradėjo eiti Olandų karinio miestelio sargybinio pareigas. Apie 1994 metus buvo paskirtas į 831 kuopos kuopininko pareigas. 1996 metais buvo paskirtas KASP Vilniaus rinktinės žvalgų gr. vado pavaduotoju. Apie 2003 metus pervestas SOJ vado žinion. Tarnauja iki šiol. 2002 m. dalyvavo misijoje Bosnijoje. 2004 m. dalyvavo misijoje Afganistane. Ne vieną kartą skatintas padėkos raštais, apdovanotas NATO medaliu už tarptautines operacijas ir JAV kariuomenės medaliu. Nevedęs.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Prieš patekdamas į studentų-savanorių kuopą save laikiau „rimtu kareiviu“, tačiau ten sutikti žmonės man atvėrė akis ir parodė, kad mano žinios buvo toli gražu nuo rimto kareivio žinių. Kartu praleistas laikas išmokė mane daug karybos gudrybių. Tai buvo geriausia žmogiškumo mokykla, kurią aš linkėčiau praeiti kiekvienam save gerbiančiam Lietuvos piliečiui. Aš didžiuojuosi, kad esu studentų-savanorių kuopos dalis.

DARIUS ŽIČKUS

.....

Gimė 1967 m. kovo 28 d. Šiaulių m. 1974–1984 mokėsi Šiaulių J. Janonio vidurinėje mokykloje. 1984–1985 mokėsi Vilniaus Minties gimnazijoje. 1995 m. baigė Vilniaus Gedimino technikos universitetą. Įgijo inžinieriaus-ekonomisto kvalifikaciją. 1991 m. spalio mėn. savanoriu stojo į Savanorišką krašto apsaugos tarnybą. Tarnavo SKAT Vilniaus rinktinės studentų-savanorių kuopoje. 1995 m. kovo 29 d. paskirtas į Vilniaus ATGŠ 833 kuopos vadu. 1996 m. kovo 21 d. baigė Būrio vadų kursus prie Lietuvos karo akademijos. 1997 m. vasario 4 d. LR Prezidento dekretu Nr. 1192 suteiktas leitenanto laipsnis. 1997 m. rugsėjo 19 d. paskirtas Vilniaus oro uosto sargybos viršininku. 1998 m. vasario 2 d. paskirtas Vilniaus ATGR 82 bataliono S-2 skyriaus vyr. specialistu. 1995 m. gegužės 17 d. suteiktas vyr. ltn. laipsnis. 2001 m. birželio 18 d. paskirtas į MPB „Geležinis vilkas“ Artilerijos bataliono S-2 skyriaus viršininko pareigas. Nuo 2002 m. sausio 7 d. iki 2003 m. sausio 17 d. mokėsi Danijos kariuomenės artilerijos mokykloje.

2002 m. gegužės 8 d. suteiktas kapitono laipsnis. 2003 m. birželio 25 d. paskirtas Artilerijos bataliono III ugnies baterijos vadu. 2003 m. rugpjūčio 1 d. paskirtas Artilerijos bataliono ugnies paramos karininku. 2004 m. balandžio 4 d. paskirtas artilerijos bataliono artilerijos tarpininku. 2006 m. liepos 1 d. paskirtas į Lietuvos kariuomenės gen. A. Ramanausko kovinio rengimo centrą, taktikos treniruoklį, operacijų poskyrį, artilerijos karininku. 2010 m. balandžio 2 d. krašto apsaugos ministro įsakymu išleistas į atsargą.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Neišdildomą įspūdį paliko savaitės trukmės studentų-jaunimo kuopos mokymai Šalčininkų rajone, Rūdinkų apylinkėse, 1994 m. vasarą. Tuo metu buvau eilinis savanoris. Tai man buvo pirmi tokio lygio mokymai, prilygstantys išgyvenimui su dideliais fiziniais krūviais (žygis pėsčiomis naktį įveikiant didelius atstumus, gamtinių kliūčių įveikimas).

Pabradės kariniame poligone 1997 m. liepos mėnesį ėjau kuopos vado pareigas, tiesiogiai vadovavau būrio dydžio studentų-jaunimo kuopos padaliniiui. Teko padirbėti planuojant ir pravedant mokymus. Labai gelbėjo tai, kad buvau nesenai grįžęs iš Latvijos savanorių mokymo centro Cėsyje, kur baigiau pėstininkų būrio pratybų planavimo ir vykdymo kursą, buvau pasisėmęs įgūdžių. Viską bandžiau pritaikyti praktikoje. Jaučiau didelę atsakomybę. Ir iškart supratau, kad vadovauti daug sunkiau.

RIMA JUODAGALVYTĖ-KIDYKIENĖ

Gimė 1971 m. balandžio 8 d. Ignalinoje. 1989 m. baigė Ignalinos vidurinę mokyklą. 1995 m. baigė Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetą. 1992–1998 m. tarnavo savanore SKAT Vilniaus rinktinės studentų kuopoje. Vyras – Darius (susituokė 1994 m.), sūnus – Justas.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Studentų-savanorių kuopoje sutikau savo vyrą ir sukūriau laimingą šeimą.

DARIUS KIDYKAS

Gimė 1972 m. balandžio 6 d. Skuodo raj. Barstyčių k. 1990 m. baigė Barstyčių vidurinę mokyklą. 1995 m. baigė Vilniaus pedagoginį universitetą, Istorijos fakultetą, 2002 m. – Lietuvos teisės universitetą, Teisės ir valdymo fakultetą. 1991 m. lapkričio mėn. savanoriu įstojo į Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos Vilniaus rinktinės studentų kuopą. Nuo 1995 m. iki šiol tarnauja profesinėje karo tarnyboje. Apdovanotas: 2006-05-22 Lietuvos Respublikos Krašto apsaugos sistemos medaliu „Už tarptautines operacijas“. Žmona – Rima (susituokė 1994 m.), sūnus – Justas.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Tarnyba savanoriu nulėmė apsisprendimą pasirinkti kario profesiją.

RIMVYDAS ADOMAVIČIUS

Gimė 1974 m. liepos 22 d. Klaipėdoje. 1980–1992 m. mokėsi Rokiškio „Romuvos“ gimnazijoje, taip pat 1988–1991 m. Rokiškio vaikų muzikos mokykloje, Pučiamųjų skyriuje. Mokykloje vadovavo foto būreliui, lankė krepšinio ir karatė treniruotes. 1996 m. baigė Vilniaus pedagoginį universitetą, Istorijos fakultetą. 1993 m. vasario 16 d. po priesaikos įstojo į Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą ir tarnybą pradėjo Vilniaus rinktinės studentų-savanorių kuopoje. 1993–1996 m. tarnavo sargybiniu, budėtoju objektuose, perimtuose iš sovietinės kariuomenės, ėjo skyriaus ir būrio vado pareigas. 1995 m. lapkričio 9 d. suteiktas jaunesniojo puskarininkio laipsnis. 1996 m. rugpjūčio 5 d. pašauktas į profesinę karo tarnybą SKAT, buvo Vilniaus rinktinės Mokymo centro vyresnysis dėstytojas. 1996 m. spalio 1 d. suteiktas puskarininkio laipsnis. 1997 m. baigė Būrio vadų kursus prie Lietuvos karo akademijos ir 1997 m. kovo 8 d. buvo suteiktas leitenanto laipsnis. Tarnaujant Mokymo centre suteikti aukštesni laipsniai (vyr.ltn. – 1999 m. gegužės 17 d. ir kpt. – 2002 m. gegužės 13 d.). 2000–2002 m. KASP 8-osios rinktinės Vytauto Bulvičiaus mokymo centro viršininkas. Mokėsi įvairiuose kvalifikacijos kėlimo kursuose Lietuvoje, Danijoje, Švedijoje, Čekijos Respublikoje. 2002–2008 m. tarnavo Lietuvos karo akademijos Taktikos katedros Taktikos sekcijos instruktoriumi, vyr. instruktoriumi. 2003 m. liepos mėn. baigė LKA kapitonų kursus, suteikta kuopos vado ir štabo karininko kvalifikacija, o 2007 m. birželio 21 d. majoro laipsnis. 2007 m. gruodį baigė M. Riomerio universitete viešojo administravimo viešojo sektoriaus strateginio valdymo specialybės magistrantūros studijas. 2008–2010 m. ėjo Vilniaus karo prievolės centro, Karo prievolės ir personalo atrankos skyriaus vedėjo, Bendrojo ir aprūpinimo skyriaus vedėjo, Karo prievolės centro viršininko pareigas.

2010 m. spalio 5 d. paskirtas Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Lyderio ugdymo grupės Atrankos centro viršininku. Apdovanotas: 2007 m. kovo 5 d. Lietuvos kariuomenės medaliu „Už nuopelnus“.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Studentų-savanorių kuopa savo veiklą pradėjo gana sudėtingu mūsų valstybės laikotarpiu: Lietuva buvo ką tik atgavusi Nepriklausomybę, Krašto apsaugos sistema dar tik kūrėsi ir tvirtėjo, sovietinė kariuomenė neskubėjo pasitraukti iš mūsų šalies... Tuo metu daugelis, o ypač jaunimas, juto širdyje dvasinį pakilimą, meilę Lietuvai, norą pri-

sidėti prie šalies Nepriklausomybės įtvirtinimo. Manau, kad būtent tarnyba studentų-savanorių kuopoje dar labiau sustiprino mano patriotiškumą, nes leido įsitikinti, kaip svarbu atlikti piliečio pareigą – saugoti ir, reikalui esant, ginti. Žinoma, ši tarnyba davė man neįkainojamos praktinės patirties, kurios vien tik studijuodamas nebūčiau įgavęs net per kelerius metus. Ši įgyta patirtis ypač naudinga ir reikalinga esant profesinės karo tarnybos kariu. Be to, manau, kelias Krašto apsaugos sistemoje, kuris man prasidėjo būnant eiliniu savanoriu, o vėliau vykdant seržanto / puskarininkio pareigas, leido palaiapsniui tobulėti kaip karininkui. Toks patyrimas yra be galo svarbus ir vertingas. Taip pat, būdamas savanoriu, turėjau puikią progą išbandyti savo galimybes, nes tada vos ne kasdien tekdavo susidurti su skirtingais iššūkiiais ir išbandymais, ir tai padėjo geriau pažinti save, ugdyti atitinkamas nuostatas. Taigi, tarnyba studentų-savanorių kuopoje man buvo ir vienas svarbiausių motyvų, lėmusių karininko profesijos pasirinkimą.

NERINGA REPEČKIENĖ

Gimė 1974 m. sausio 26 d. Kaune. 1980–1991 m. mokėsi Zarasų vidurinėje mokykloje. 1996 m. baigė Vilniaus pedagoginį universitetą, Lietuvių kalbos ir literatūros fakultetą. Įgijo lietuvių kalbos ir literatūros mokytojos kvalifikaciją. 1991 m. spalio mėn. savanore stojo į Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą. Tarnavo SKAT Vilniaus rinktinės studentų-savanorių kuopoje. Nuo 1997 m. dirba knygų leidybos srityje. Vyras – Saulius Repečka (g. 1973 m., susituokė 2005 m.), sūnūs – Mantas (g. 1995 m.) ir Joringis (g. 2010 m.).

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Tarnyba studentų-savanorių kuopoje buvo man pagrindinė veikla laisvu nuo studijų metu. Tarnybą suvokiau kaip savanorišką pareigą tėvynei, tuo metu tai buvo aktuolu kiekvienam Lietuvos piliečiui, o ypač jaunam žmogui, studentui. Ypač svarbu būti kartu su tais, kuriuos sieja bendri tikslai ir norai. Kuopoje sutikau daug puikių žmonių, o tai, manau, ir yra pati didžiausia vertybė. Nors tarnyba ir netapo gyvenimo būdu, tačiau įgūdžiai ir patirtis, įgyti tarnaujant savanorių kuopoje, dažnai praverčia ir kasdieniame gyvenime. Iki šiol drauge su vyresnioju sūnumi lankome rytų kovos menų treniruotes. Džiaugiuosi ir didžiuojuosi savo tarnyba studentų-savanorių kuopoje ir galiu užtikrintai pasakyti, kad su kiekvienu žmogumi iš šios kuopos drąsiai galėčiau eiti į žvalgybą.

GYTAUTAS JUNDZILA

.....

Gimė 1971 m. spalio 13 d. Kaišiadorių raj. Vaitkūnų kaime. 1978–1981 mokėsi Kaišiadorių rajono Nemaitonių pradinėje mokykloje. 1981–1989 mokėsi Prienų raj. Užuguosčio vidurinėje mokykloje. 1989 metais, baigęs viduriniąją mokyklą, įstojo į Vilniaus pedagoginį institutą, vėliau reformuotą į Vilniaus pedagoginį universitetą, biologijos-žemės ūkio pagrindų mokytojo specialybę. 1990 metais reformuojant universitetą, prie esamos specialybės buvo prijungta ir kūno kultūros mokytojo specialybės programa. Besimokydamas universitete, domėjosi Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atkūrimo įvykiais. 1991 m. gruodžio 20 d. pasirašė kario savanorio sutartį su tuometiniu SKAT Vilniaus rinktinės vadu mjr. Romualdu Katinu bei pradėjo tarnybą SKAT Vilniaus rinktinės 809-oje studentiškoje kuopoje. 1991 m. gruodžio 24 d. pradėjo kuopos sudėtyje vykdyti vieną iš SKAT Vilniaus rinktinės iškeltų užduočių – svarbių objektų apsaugą – sargybą Vilniaus dujų pilstymo stotyje. 1992 metais buvo paskirtas į studentų kuopos skyriaus vado, vėliau į studentų kuopos 3-io būrio vado pareigas. Tais pačiais metais baigė SKAT Mokymo centro organizuotus kursus, po kurių jam buvo suteiktas Lietuvos kariuomenės viršilės laipsnis. 1993 m. vasario 1 d. buvo pašauktas į profesinę karo tarnybą ir paskirtas SKAT Vilniaus rinktinės studentų kuopos kuopininku. Šiose pareigose tarnavo iki 1993 m. rudens, vėliau buvo perkeltas į SKAT Vilniaus apskrities teritorinės gynybos rinktinės kovinio rengimo grupės vyresniojo specialisto pareigas, vėliau į SKAT Vilniaus apskrities teritorinės gynybos rinktinės Operatyvinio poskyrio vyresniojo specialisto pareigas. Atlikdamas tarnybą SKAT Vilniaus rinktinėje, toliau sėkmingai tęsė studijas ir 1994 metais baigė Vilniaus pedagoginį universitetą bei įgijo Biologijos-žemės ūkio pagrindų ir kūno kultūros mokytojo kvalifikaciją. Tais pačiais metais vedė SKAT Vilniaus rinktinės studentų kuopos savanorę Neringą Keršytę. Deja, bet judviejų santuoka nesusiklostė sėkmingai

ir 2002 metais iširo. 1995 metais Gytautas Jundzila sėkmingai baigė Lietuvos karo akademijos organizuotus Būrių vadų kursus ir tų pačių metų pabaigoje jam buvo suteiktas Lietuvos kariuomenės leitenanto laipsnis. 1997 metais buvo suteiktas vyresniojo leitenanto laipsnis. 1998 metų pavasarį, vykdant SKAT reformą, Gytautas Jundzila buvo perkeltas tolesnei tarnybai į KASP štabo G2 skyriaus žvalgybos poskyrio viršininko pareigas. 1999 metais įstojo į Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos neakivaizdinio skyriaus bakalauro studijas. 2000 metų sausio mėnesį buvo perkeltas tolesnei tarnybai į Lietuvos kariuomenės Karo policiją bei paskirtas į LK Karo policijos Štabo viršininko pareigas. 2001 metų rudenį jam buvo suteiktas kapitono laipsnis. Tų pačių metų pabaigoje, po kursų Kanados Karo policijos mokykloje, buvo paskirtas į LK Karo policijos Vilniaus įgulos viršininko pareigas, kur tarnavo iki 2003 metų pradžios. Vėliau, iki 2003 metų vasaros, tarnavo LK Karo policijos Mokyimo poskyrio viršininko pareigose. 2003 metais buvo pervestas į Antrąjį operatyvinių tarnybų departamentą prie KAM, kur tarnauja iki dabar. 2004 metais baigė Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademiją bei įgijo Viešojo administravimo bakalauro laipsnį ir Lietuvos kariuomenės moto šaulių būrio vado kvalifikaciją. 2004 metų lapkričio 20 d. jam buvo suteiktas majoro laipsnis. Mjr. Gytautas Jundzila yra mokėsis užsienyje bei dalyvavęs trijose tarptautinėse operacijose (2005 metais Irake, 2006 / 2007 ir 2010 metais Afganistane Ghowr provincijoje). Tarnybos metu yra ne kartą skatintas padėkomis, diplomais, vardinėmis dovanomis. 2007 metais apdovanotas Lietuvos kariuomenės vado lygmens medaliu „Už pasižymėjimą“. Už dalyvavimą tarptautinėse misijose apdovanotas Lietuvos kariuomenės medaliu „Už dalyvavimą TO“ ir NATO penkto straipsnio operacijų medaliu.

Vedęs. Žmona Daiva – vadybininkė. Augina tris vaikus. Sūnus Mantas, dukra Ieva. Šeimoje taip pat auga žmonos sūnus Aivaras.

GINTARAS KORYZNA

Gimė 1974 m. birželio 18 d. Pociūnėlių km., Radviliškio raj. 1981–1992 m. mokėsi Pociūnėlių vidurinėje mokykloje. 1996 m. baigė Vilniaus pedagoginį universitetą, Gamtos mokslų fakultetą. Įgijo geografijos-biologijos mokytojo kvalifikaciją. Gintaras Koryzna 1992 m. spalio 16 d. savanoriu įstojo į Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą. Tarnavo SKAT Vilniaus rinktinės 809 (vėliau 823) kuopoje, ėjo skyriaus, būrio vado pareigas. 1995 m. lapkričio 21 d. paskirtas į SKAT Vilniaus rinktinės 833 kuopos kuopininko pareigas. Nuo 1996 m. liepos mėn. paskirtas į SKAT Vilniaus rinktinės Trakų RTG 814 kuopos vado pareigas. 1997 m. vasario mėn. baigė Būrio vado kursus Lietuvos karo akademijoje, o kovo 11 d. buvo suteiktas leitenanto laipsnis. 1997 m. liepos mėn. perkeltas į SKAT Vilniaus rinktinės 83 bataliono štabo viršininko pareigas. Nuo 1998 m. kovo mėn. paskirtas į KASP Didžiosios Kovos apygardos 8-osios rinktinės Vytauto Bulvičiaus Mokymo centro dėstytojo pareigas. 1998 m. sausio–birželio mėnesiais mokėsi Vokietijoje ir sėkmingai baigė Ginklų kontrolės specialistų kursus. 1999 m. vasario mėn. baigė Šveicarijoje organizuotus Bataliono štabo karininkų kursus. 1999 m. balandžio mėn. suteiktas vyresniojo leitenanto laipsnis. Nuo 1999 m. liepos mėn. perkeltas į KASP Didžiosios Kovos apygardos 8-osios rinktinės štabo S-2 skyriaus vyriausiojo specialisto pareigas. 2001 m. spalio mėn. paskirtas į S-2 skyriaus viršininko pareigas. Nuo 2002 m., praėjęs atranką, paskirtas į Specialiųjų operacijų pajėgas. 2002 m. gegužės mėn. suteiktas kapitono, o 2006 m. birželio mėn. suteiktas majoro laipsnis. Dalyvavimas tarptautinėse operacijose: 2004 m. dalyvavo JAV vadovaujamoje tarptautinėje operacijoje „Tvirta Taika“ Afganistane. 2009 m. ISAF vadovaujamoje operacijoje Afganistane. Apdovanotas: Lietuvos kariuomenės Savanorių pajėgų medaliu „Už pasižymėjimą“ (2002), Vyčio Kryžiaus Ordino Riterio Kryžiumi (2004), Krašto apsaugos medaliu „Už tarptautines misijas“ (2004), Krašto apsaugos sistemos proginu stojimo į NATO medaliu (2004), Lietuvos kariuomenės medaliu „Už nuopelnus“ (2006), Krašto apsaugos sistemos medaliu „Už nuopelnus“ (2010).

Vedęs, žmona – Dalia Koryznienė (Janušauskaitė, g. 1975), susituokė 1999 m. Sūnus – Žygimantas, g. 2004 m.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Studentų-savanorių kuopa yra ir bus daugeliui joje pabuvojusių studentų kažkas daugiau nei patriotizmo išraiška, hobbis ar saviraiškos terpė. Man asmeniškai ši bendraminčių kuopa vis dar yra gyvenimo pradžiamokslis, kai tarnaudamas ir bendraudamas su kolegomis studentais-savanoriais pasiklojau gyvenimo pamatus. Norėčiau paminėti bent keletą svarbesnių aspektų:

Bendravimas ir iniciatyva. Nuo pirmų dienų šioje kuopoje supratau, kad joje susirinko žmonės iš didžiosios raidės „Ž“, t. y. ne gyvenimo nuskriausti, užsisiklėję ar pesimizmu dvelkiantys asmenys. Didžioji dauguma studentų buvo iniciatyvūs, komunikabilūs, draugiški bei teigiamai agresyvūs. Šios savybės ypač paveikė mane nuo pirmųjų dienų, kai, būdamas „fuksas“ (pirmo kurso studentas), buvau priimtas į „rimtą“ draugiją. Taigi, „fuksei“ buvo vienas kelias – nedaryti gėdos kolegoms ir stengtis atitikti jų lūkesčius. Nežinau, ar atitikau, bet tam tikro bendravimo ir iniciatyvos rodymo, aš manau, pramokau.

Gerbk ir elkis su kitais taip, kaip tu norėtum, kad elgtųsi su tavimi. Studentų-savanorių pratybos bei vasaros žygiai – tai nepamatuojami įspūdžiai, savitarpio pagalbos, draugiškumo mokykla. Būtent ten išmokau, kas yra atsakomybė bei kada reikia nusiimti rožinius akinius ir situaciją vertinti blaiviai.

„Jei darai – daryk gerai.“ Ši patarlė, manau, geriausiai atspindi studentų-savanorių požiūrį į darbą – karybą. Kad ir nebūdami profesionalai, visada stengėmės pasiekti tik geriausius rezultatus, gauti geriausius instruktorius bei padėti kitiems pasiekti karišių žinių minimumus. Tas labiausiai pasijautė palikus studentų kuopą, kai kito „molio“ kariškiai į viską žiūrėjo pro pirštus, kad tik atliktų pareigą. To niekada neteko matyti studentų kuopoje.

„Visi mes esame žvalgai. Vieni žvalgosi į merginas, kiti žvalgosi į automobilius, o mes turime į viską žvalgytis, o, kas svarbiausia, įsidėmėti, kas, kur, kada, ką daro ir pan.“ (Gytautas Jundzila, kuopos susirinkimas 1992 m. spalio mėn.). Kuopos užsiėmimai išmokė įžvalgumo bei veiksmų planavimo, kurie tikrai pravertė tiek tolimesnėse studijose, tiek dalyvaujant Tarptautinėse operacijose.

Sentimentalumas. Visada, peržiūrint studentų-savanorių kuopos nuotraukas, užplūsta sentimentalūs jausmai ir atsiminimai. Praktiškai visada pagalvoju: „Kokie KIETI mes buvome! Tokių jau niekad nebebus.“

Ačiū, Jums kolegos!

SIMONAS MARTINAITIS

.....

Gimė 1976 m. gruodžio 14 d. Vilniuje. 1992 m. baigė 7-ąją pagrindinę mokyklą, toliau mokėsi Vilniaus aukštesniojoje mokykloje ir įgijo techniko geodezininko diplomą. 1997–2002 m. mokėsi Lietuvos karo akademijos neakivaizdiniame skyriuje ir tapo Viešojo administravimo specialybės bakalauru, buvo suteikta būrio vado kvalifikacija. 2002 m. rugsėjo 18 d. suteiktas leitenanto laipsnis.

Savo kario tarnybą pradėjo 1994 metais tuometinėje Savanoriškoje krašto apsaugos tarnyboje, 832 kuopos kariu savanoriu. Vėliau buvo paskirtas į skyriaus vado, būrininko bei būrio vado pareigas.

Nuo 1996 m. gruodžio 20 d. iki 1998 m. vasario 1 d. tarnavo KASP Didžiosios Kovos apygardos 8-osios rinktinės 83 bataliono 833 kuopos kuopininko pareigose. Nuo 1998 m. vasario 2 d. iki 1999 m. sausio 1 d. tarnavo 833 kuopos vado pareigose. Nuo 1999 m. spalio 1 d. iki 2002 m. spalio 14 d. tarnavo Vytauto Bulvičiaus mokymo centro instruktoriaus pareigose. 2002 m. rugsėjo 18 d. suteiktas leitenanto laipsnis. Nuo 2002 m. spalio 15 d. iki 2002 m. lapkričio 30 d. tarnavo S1 skyriaus karo prievolės vyr. specialisto pareigose. Nuo 2002 m. lapkričio 30 d. iki 2007 m. vasario 1 d. tarnavo Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos Taktikos katedros Taktikos sekcijoje. 2004 m. rugsėjo 23 d. suteiktas vyresniojo leitenanto laipsnis. Nuo 2007 m. vasario 1 d. iki 2007 m. balandžio 1 d. vykdė S3 skyriaus ABC karininko ir nuo 2007 m. gegužės 24 d. iki 2008 m. gegužės 29 d. S3 skyriaus kovinio rengimo karininko pareigas Didžiosios kunigaikštienės Birutės MPB. Nuo 2008 m. gegužės 30 d. iki 2008 m. liepos 30 d. pervestas į Didžiosios kunigaikštienės Birutės MPB laikinąjį profesinės karo tarnybos personalo rezervą. 2008 m. vasario 6 d. suteiktas kapitono laipsnis. Nuo 2008 m. liepos 31 d. paskirtas į brigados „Geležinis Vilkas“ vadovybės, štabo kuopos, štabo būrio III taktinės psichologinių operacijų grupės vado pareigas. Nuo 2010 m. lapkričio iki 2011 m. gegužės mėn. tarnavo ISAF operacijoje Afganistane.

VIRGILIJUS PAUKŠTĖ

.....

Gimė 1972 m. kovo 6 d. Vilniuje. 1978–1990 m. mokėsi Vilniaus 31-ojoje vidurinėje mokykloje. Vaikystėje sirgo astminiu bronchitu, bet nuo 1982 m. pradėjo sportuoti ir ligas išaugo. Apie metus lankė orientacinį sportą, po to apie penkis metus kanojinį irklavimą. Jokių ypatingų pasiekimų neturėjo. 1996 m. baigė Vilniaus pedagoginį universitetą, Fizikos fakultetą. Įgijo darbų mokytojo kvalifikaciją. 1991 m. kovo mėn. savanoriu stojo į Savanoriškosios krašto apsaugos tarnybos Vilniaus rinktinės studentų kuopą. Intensyviai savanoriškoje veikloje dalyvavo apie 3 metus. Buvo paskirtas būrio vadu.

Nuo 1994 metų pradėjo dirbti įvairiose komercinėse įmonėse: UAB „Kuro aparatūra“, vėliau – padalinyje PC „Vilkaga“, UAB „Omnitel“ (8,5 metus), UAB „Imparat“, UAB „Eksterjero centras“. Nuo 2008 m. pradėjo statybininko karjerą. Šiuo metu stato rąstinius namus iš klijuotos medienos (UAB „Jūrės Medis Haus“) ir namus iš likutinių klojinių (UAB „Hakas“).

Žmona – Sandra Zumerytė (g. 1971 m., susituokė 1996 m.), sūnus – Rėjus Agnius (g. 1996 m.).

KOKI PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Šaunūs buvo tarnystės laikai. Tik pabandęs gali suprasti, ką reiškia naktiniai žygiai nuo visų slapstantis ir stengiantis įvykdyti užduotį. Kas yra šaltis, kai pabundi eglėšakių duobėj, esant 15 laipsnių šalčio, kai batai sušalę į ragą ir nežinai, ką gi daryt. Kas yra poilsis, kai žingsniuoji, bėgioji pusantros paros. Ką reiškia stovėti sargyboje.

Ir smagu jausti, kad tu čia esi ne vienas ir visi turi bendrą tikslą.

Deja, karinės karjeros daryti nepanorau. Kažkaip norisi daryti kažką apčiuopiamo, realaus, kad rezultatas būtų greit matomas.

Artūras PUČINSKAS

.....

Gimė 1974-04-28 Zarasuose. 1981–1984 m. mokėsi Zarasų M. Melnikaitės (dabar „Ažuolo“ gimnazija) vidurinėje mokykloje. 1984–1992 m. – Zarasų 2-joje (dabar Pauliaus Širvio) vidurinėje mokykloje, 1992–1996 m. studijavo Vilniaus pedagoginiame universitete, Gamtos mokslų fakultete. Įgijo geografijos-kraštotyros mokytojo kvalifikaciją. Suteiktas gamtos mokslų bakalauro laipsnis.

1992 m. spalio mėn. savanoriu stojo į Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą (dabar KASP).

1992 m. lapkričio 22 d. prisiekė Lietuvos Respublikai. Tarnavo kariu savanoriu studentų-savanorių kuopoje (Nr. 809, 823, 832).

1996 m. rugpjūčio 8 d. paskirtas KASP Vilniaus ATGR 832 kuopos kuopininku (puskarininkio karinis laipsnis).

1996 m. gruodžio 16 d. paskirtas KASP Vilniaus ATGR 831 kuopos vadu.

1997 m. kovo 8 d. Prezidento dekretu suteiktas pirmasis karininko laipsnis (leitenantas).

1999 m. suteiktas vyresniojo leitenanto laipsnis.

2001 m. gegužės 14 d. paskirtas KASP 8-osios rinktinės S3 skyriaus vyr. specialistu.

2001 m. birželio 18 d. perkeltas į kuriamą Lietuvos kariuomenės Artilerijos batalioną (dabar generolo Romualdo Giedraičio artilerijos batalionas) ir paskirtas į Štabo ir ap rūpinimo baterijos vado pareigas.

2002–2003 m. mokėsi Danijos Karalystės Artilerijos bei Logistikos mokyklose.

2002 m. suteiktas kapitono karinis laipsnis.

2005 m. balandžio 11 d. perkeltas į Generolo R. Giedraičio artilerijos bataliono štabą. Paskirtas į bataliono techniko pareigas.

2007 m. balandžio 3 d. paskirtas į S4 skyriaus transporto karininko pareigas.

2009 m. liepos 15 d. išleistas į atsargą.

Atsargos kapitonas.

Apdovanotas: ženkle „Tėvynės labui“. Skatintas batalionų vadų, KASP Vilniaus rinktinės vado padėkomis. 2003 m. Lietuvos kariuomenės vado padėka „Už aktyvų indėlį kuriant Artilerijos batalioną“.

Po tarnybos kariuomenėje nuo 2010 m. kovo mėn. dirba finansų konsultantu kompanijoje Compensa life Vienna insurance group SE, Lietuvos filiale.

Hobi: kelionės ir jų organizavimas, aviacija (parasparnių sportas).

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Tarnyba studentų-savanorių kuopoje paliko ryškų pėdsaką gyvenime iki dabar. Tarnyboje buvo tapusi gyvenimo būdu.

Tai buvo laikai, kai garsiai nekalbėjome apie patriotizmą, o tiesiog tokie buvome. Jei reikėdavo, vidury nakties pakelti iš miego lėkdavome į ten, kur reikdavo vykdyti užduotį. Ir tai buvo elgiamasi iš idėjos, iš tikėjimo, kad darome prasmingą darbą, o ne todėl, kad vadas davė įsakymą. Sunkumai grūdino ir dar labiau įkvėpė. Pagrindinis įkvėpėjas ir kuopos dvasia buvo Albertas Daugirdas. Didžiuojuosi, kad teko garbė tarnauti šioje kuopoje, kuri tuo metu Savanorių pajėgose buvo laikoma viena geriausių.

Kuopoje įgyta patirtis leido ir vėliau, jau būnant įvairių padalinių vadu, geriau suprasti pavaldžius karius bei kai kuriuos dalykus pritaikyti praktikoje.

Tarnyba kuopoje buvo kažkas daugiau nei telpa į žodį „tarnyba“. Mokėmės įvairiausių dalykų, kurie iki šiol naudingi gyvenime. Jie padeda nepalūžti ir rasti išeitį iš daugelio situacijų.

Kuopos šūkis „Ne garsėti, o būti“ tapo pranašišku. Nors jau taip negarsėjame kaip anksčiau, tačiau vis dar esame. Bendraujame, susitinkame. Kuopa likusi širdyje. Ji vis dar gyva.

DAINIUS PAŠVENSKAS

Gimė 1971-11-18 Žoštautų km., Nemaitonių apylinkėje, Kaišiadorių rajone. 1978–1986 m. mokėsi Mičiūnų aštuonmetėje mokykloje, 1986–1990 m. – Kauno politechnikume. Studijavo Vilniaus Gedimino technikos universitete statybos mokslus bei 1996 m. įgijo statybos inžinerijos bakalauro kvalifikacinį laipsnį. Tame pačiame universitete 2008 m. baigė statybos valdymo magistratūros studijų programą ir įgijo statybos inžinerijos magistro laipsnį.

1993 m. balandžio mėn. savanoriu stojo į Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą, tarnavo eiliniu kariu savanoriu 823 kuopoje. 1994 m. vasario 3 d. paskirtas į SKAT Vilniaus rinktinės 831 kuopos vado pareigas. Nuo 1995 m. kovo 1 d. iki 1996 m. sausio 2 d. vykdė 83 bataliono štabo viršininko pareigas. Nuo 1996 m. iki 2000 m. tarnavo KASP Vilniaus ATG rinktinės V. Bulvičiaus mokymo centre vyr. specialisto, dėstytojo pareigose, nuo 2000 m. iki 2003 m. KASP mjr. Juozo Lukšos vadų mokymo centro Vadybos ir karo pedagogikos, Taktikos poskyrių viršininko pareigose. 2003 m. vasario 24 d. buvo paskirtas į KASP štabo G3 skyriaus Planavimo poskyrio viršininko pareigas. Nuo 2004 m. sausio mėn. iki lapkričio mėn. dalyvavo NATO vadovaujamoje taikos rėmimo operacijoje SFOR Bosnijoje ir Hercegovinoje ir vykdė tarptautinės brigados štabo G3 skyriaus sinchronizavimo karininko pareigas. Nuo 2004 m. gruodžio 17 d. iki 2008 m. sausio mėn. 6 d. buvo paskirtas Lauko pajėgų vado padėjėju. 2008 m. tarnavo Sausumos pajėgų vadovybės štabe G5 koordinuojamosios dalies Operacijų planavimo skyriuje planavimo karininku, nuo 2008 m. birželio 23 d. paskirtas Veiklos planavimo skyriaus viršininku. Nuo 2011 m. lapkričio mėn. iki 2011 m. gegužės mėn. dalyvavo NATO vadovaujamoje taikos rėmimo operacijoje ISAF Afganistane ir vykdė tarptautinės brigados štabo J7 skyriaus viršininko pareigas. Kariniai laipsniai: 1993 m. – eilinis, 1994 m. – jaunesnysis puskarininkis, 1996 m. – puskarininkis, 1997 m. – leitenantas, 1999 m. – vyresnysis leitenantas, 2002 m. – kapitonas, 2007 m. – majoras. Svarbiausi baigti kursai: 2001 m. JK kariuomenės organizuojami Jaunesniųjų karininkų ir puskarininkių kursai Čekijos Respublikoje, 2002 m. Kapitonų kursai Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje.

Vedęs antrą kartą, žmona – Asta Valaitė (susituokė 2006 m.), dukros – Daina (g. 2007 m.), Viltė (g. 2010 m.) ir Skaistė (g. 1996 m., iš pirmos santuokos).

Apdovanotas: 2003 m. Kariuomenės pajėgų lygmens (KASP) medaliu „Už pasižymėjimą“, 2004 m. KAS proginio įstojimo į NATO medaliu, 2004 m. NATO medaliu už tarnybą NATO vadovaujamosiose pajėgose Balkanų operacijoje, JAV Indianos valstijos medaliu, 2007 m. Kariuomenės pajėgų (SP) medaliu „Už pasižymėjimą“, 2009 m. Kariuomenės lygmens medaliu „Už pasižymėjimą“, 2011 m. NATO medaliu už tarnybą NATO vadovaujamosiose pajėgose Afganistane.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Šioje kuopoje radau tvirtą karišką kolektyvą, suburtą iš akademinio jaunimo. Mes buvome bendraamžiai ir bendraminčiai, atsiliepę į kvietimą papildyti tėvynės gynėjų gretas, ir stojome į kariuomenę savanoriškai, nes pagal tuometinius įstatymus universitetuose studijuojančių jaunuolių nekviėtė šauktiniais į pradinę privalomąją tarnybą. Man asmeniškai, paliko labai didelį įspūdį vadų kuopoje požiūris, mūsų tarpusavio santykiai, tradicijų kūrimas ir patriotizmas. Būdamas kariu savanoriu studentų kuopoje, save realizavau per kovinio rengimo pratybas, kurios pasižymėdavo užsidegimu, gan aukštais reikalavimais, pažangiu požiūriu (pavyzdžiui, kuopos ir būrių vadai vertė ir skaitė JAV kariuomenės sausumos pajėgų taktikos statutą ir organizuodavo praktinius ugnies ir manevro užsiėmimus) ir išradingumu, kuris buvo tiesiog būtinas atsivėlgiant į tuometinę aprūpinimo ir paramos situaciją (tiksliau didžiulį jų trūkumą).

Tarnyba studentų-savanorių kuopoje ugdė charakterio, asmenybės savybes ir patriotiškumo supratimą bei buvo stimulus pasirinkti kariškio profesiją. Nors praėjo nemažai metų, bet visuomet yra malonu susitikti buvusius draugus iš šios kuopos, karininkus, puskarininkus, verslininkus, bendrovių darbuotojus ir prisiminti studentų-savanorių pratybose ar užduotyse nutikusias istorijas.

RAMŪNAS KALETKA

.....

Gimė 1971 m. balandžio 22 d. Jaučakių km., Vilkijos apyl., Kauno raj. 1978–1989 m. mokėsi Vilkijos P. Cvirkos vidurinėje mokykloje. Nuo 1989 m. rugpjūčio iki 1990 m. balandžio mėn. dirbo auklėtoju Vilkijos žemės ūkio mokykloje. 1989–1994 m. mokėsi ir baigė Vilniaus pedagoginį universitetą, Istorijos fakultetą. Įgijo istorijos mokytojo kvalifikaciją. 1991 m. sausio mėn. gynė Lietuvos Respublikos Aukščiausiąją Tarybą ir įstojo savanoriu į įsikūrusią Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą. Nuo 1991 m. lapkričio mėn. tęsė tarnybą SKAT Vilniaus rinktinėje, Studentų kuopoje. Buvo būrio vadu. Nuo 1993 m. perėjo tarnauti į SKAT Kauno rinktinę. 1994–2005 m. tarnavo profesinėje karo tarnyboje įvairiose pareigose KASP Dariaus ir Girėno 2-ojoje rinktinėje. Tarnybos metu apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, Sausio 13-osios atminimo medaliu, Pajėgų medaliu „Už nepriekaištingą tarnybą“. Nuo 2006 m. gyvena Airijoje. Žmona – Erika Kaletkienė (g. 1972 m., susituokė 1995 m.). Vaikai: Viltė (g. 1996 m.), Raminta (g. 1999 m.), Kęstutis (g. 2001 m.), Žygimantas (g. 2002 m.), Liepa (g. 2008 m.).

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

1991 m. sausio įvykiai, daugiau kaip pusę metų trukęs dalyvavimas Aukščiausios Tarnybos gynyboje ir apsaugoje, studentų kuopos kūrimas ir tarnyba joje – mano gyvenime paliko ryškų pėdsaką ir didele dalimi nulėmė tolesnį pasirinkimą. Savanorių gretose 1991 m. atsidūriau neatsitiktinai. Atkūrus Nepriklausomybę, 1990 m. kovo gale

Sąjūdžio būstinėse buvo surašomi savanoriai, kurie, reikalui esant, eitų į atkuriamą Lietuvos kariuomenę. Aš Kaune užsirašiau savanoriu, buvo pasakyta laukti. 1990 m. gruodžio mėn. mano miestelyje Vilkijoje kūrėsi Šaulių sąjungos būrys, nuėjau tenai. Kadangi tuo metu mokiausi Vilniuje, tai šauliai liepė kreiptis į Šaulių sąjungos Vilniaus skyrių. Šauliu taip ir netapau, nes, prasidėjus sovietinei agresijai, atsidūriau AT gynėjų gretose. Po kurio laiko buvo įkurta SKAT, be jokių dvejonų tapau savanoriu.

Pirmiausiai, ką gavau iš tarnybos SKAT ir studentų kuopoje ir kas išliko iki šių dienų – tai draugai. Iš įvairių Lietuvos kampelių susirinko žmonės su vienodu požiūriu į valstybę ir su stipriu atsakomybės jausmu savo tautai. Tai buvo ir tebėra mus vienijanti jėga. Vėliau, tarnaudamas įvairiuose padaliniuose, aš vis rečiau sutikdavau žmonių su tokiomis savybėmis ir su tokiu pareigos suvokimu. Iš šio periodo išliko draugai, vėliau aš tesutikdavau pažįstamus ar gerus pažįstamus.

1990–1991 m. nemaža dalis žmonių netikėjo, kad Lietuva sugebės išsikovoti laisvę, nes SSSR didžiulė, jos pusėje jėga, o Lietuva neturi jokios realios jėgos. Mes tada darėme viską, ką galėjome ir net daugiau, kad neįmanoma ir beviltiška taptų realybe. Be jokios „pompos“, žingsnis po žingsnio privertėm Rusijos armijos kariškius paklusti Lietuvos įstatymams, blokavome naujokų siuntimą į čia esančius Rusijos armijos karinius dalinius, ir 1993 m. rusų kariškiai su dūdų orkestrais buvo palydėti iš Lietuvos. Savybė neišsigąsti, atrodo, neįveikiamų ar neįmanomų įveikti darbų ateityje man labai pravertė gyvenime.

ALBERTAS DAUGIRDAS

.....

Gimė 1971 m. birželio 6 d. Raseiniuose. 1989 m. baigė tuometinę antrąją vidurinę mokyklą (dabar – prezidento Jono Žemaičio gimnazija). 1989–1999 m. studijavo Vilniaus pedagoginiame universitete (stacionare ir neakivaizdžiai). Suteikta bendrojo lavinimo mokyklos istorijos ir politologijos mokytojo kvalifikacija. 1991 m. sausio 11d. tapo Aukščiausios Tarybos rūmų Profsajungų tarybų korpuso (dabar – III Seimo rūmai) gynėju studentų skyriuje. Iki 1991 m. rugpjūčio pučo įvykių priklausė SKAT štabo apsaugos (vėliau – operatyviam / žvalgybos) būriui. 1991 m. lapkričio 19 d. priimtas etatiniu darbuotoju į SKAT Vilniaus rinktinės Vilniaus pedagoginio instituto studentų kuopos kuopininko pareigas. 1993 m. paskirtas studentų kuopos vadu. 1994–1997 m. paskirtas SKAT Vilniaus rinktinės kovinio rengimo vyriausioju specialistu. 1997–2000 m. tarnavo Krašto apsaugos savanorių pajėgų (toliau – KASP) Respublikinio savanorių vadų mokymo centre dėstytoju. 2000–2001 m. paskirtas KASP štabo Žvalgybos skyriaus vyriausioju specialistu. 2001–2006 m. tarnavo Antrajame operatyvinių tarnybų departamente prie KAM. 2006–2008 m. – Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų štabo Tarptautinių operacijų analizės ir tobulinimo skyriaus Mokymo ir lavinimo poskyrio viršininkas. 2009–2011 m. tarnavo Gen. Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje Atrankos centro vyriausioju specialistu ir Lyderio ugdymo skyriaus viršininku. Pirmas karininko laipsnis – leitenantas – suteiktas 1999 m. 2008 m. suteiktas majoro laipsnis. 1995–1998 m. mokėsi karinės pedagogikos, vadybos ir programų planavimo kursuose Danijoje. 1996 m. baigė tarptautinius išgyvenimo kursus Latvijoje. 1997 m. baigė būrio lygmens karinės pedagogikos ir taktikos kursus Lietuvoje, kuriuos vedė

Karališkojo airių reindžerių bataliono instruktoriai. 1999 m. mokėsi Gen. Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijoje būrių vadų kursuose. Tais pačiais metais baigė Žiemos karo kursus Norvegijoje. 2005 m. šešis mėnesius mokėsi žvalgybos kapi-tonų karjeros kursuose JAV. Nuo 2006 m. gruodžio iki 2007 m. birželio mėn. tarnavo Afganistane, ISAF štabo žvalgybos specialistu Vakarų regionui. Yra apdovanotas Sausio 13-osios atminimo medaliu, Lietuvos kariuomenės savanorio-kūrėjo medaliu, kariuomenės lygmens medaliu „Už pasižymėjimą“.

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Mintys pateiktos skyrelyje „Vietoje pabaigos“.

VYTAUTAS STANKEVIČIUS
.....

Gimė 1974 m. rugsėjo 24 d. Vilniuje. 1980–1992 m. mokėsi Vilniaus 12-oje vidurinėje (dabar Baltupių) mokykloje. 1992–1998 m. studijavo Vilniaus pedagoginiame universitete ir įgijo technologijos (anksčiau vadinosi „darbų“) ir informatikos mokytojo specialybę. 1993–1996 m. dirbo pastatų priežiūros darbininku Naujininkų vidurinėje mokykloje.

1997–2011 m. dirbo ryšių techniku, programuotoju, tinklų administratoriumi.

Į studentų-savanorių kuopą SKAT Vilniaus rinktinėje pakliuvo 1993 m. kartu su Giedriumi Krušnausku. Pasak Vytauto: „Buvome „išstremti“ iš Gintauto Zenkevičiaus vadovaujamos kuopos. Matyt, dėl „stokos pašaukimo“... Na, ir studentai jau buvome tuomet.“

KOKĮ PĖDSAKĄ MANO GYVENIME PALIKO TARNYBA STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPOJE?

Iš studentų kuopos laikų liko vieni geriausi atsiminimai. Tai ir draugai, kuriais visada gali pasitikėti, ir labai daug išmokytų dalykų, visokios naujos patirties (įskaitant daboklę:)), ir tvirtas įsitikinimas, kad, jei nori, gali labai daug. Kur kas daugiau, nei tau atrodo.

EKIPUOTĖ

Užduočių vykdymo kokybė labai priklauso nuo kario aprūpinimo tinkama ekipuote. Kuriantis Lietuvos kariuomenei jos labai trūko, todėl studentų-savanorių kuopos nariai parodė didelį išradingumą spręsdami šią problemą.

Šiuo metu Lietuvos kariuomenės (toliau – LK) kariai yra kaip niekad gerai aprūpinti pagrindiniais ekipuotės elementais – išduodama žygio ekipuotė ir speciali taktinė liemenė, palapinsiaustė, kilimėlis, miegmaišių sistema, sulankstomas kastuvėlis ir kita. Deja, vis dar yra nemažai problemų dėl kokybės, tačiau kokybė nėra šio aprašymo objektas. Toliau bus apžvelgta pėstininko ekipuotės – diržų, specialių liemenių ir kuprinių – idėjų vystymosi istorija Savanorių pajėgose. Dėl objektyvių ir subjektyvių priežasčių būtent savanorių aprūpinimas iki šių dienų vis dar nėra patenkinamas ir nuolat atsilieka nuo reguliarios kariuomenės lygio. Tad kaip tik ši situacija ir skatino „savaitgalio karius“, pasiryžusius atlikti pareigą Tėvynei, į problemą visuomet žvelgti kūrybingai.

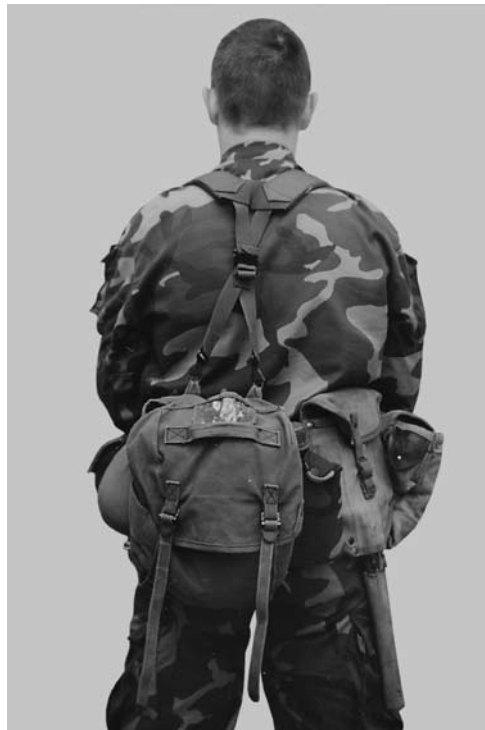
Pagal dabartinius standartus pėstininko ekipuotė susideda iš atakos, nepilnos ir pilnos kovinės bei žygio ekipuotės. Kokia ji turi būti, lemia ne vienas veiksnys. Vienas iš pagrindinių veiksnių yra turima šaulio ginkluotė ir operacinė aplinka. Nuo šių veiksnių priklauso, kokio dydžio ir formos bus dėtuvų ir kiti krepšeliai, kokios talpos ir spalvos bus kuprinė ir pan. Tačiau besikurianti LK pirmiausia susidūrė su ginkluotės trūkumu ir jos vienodumu (apie pačius pirmus ginklus buvo užsiminta 2010 m. „Kario“ pirmame numeryje straipsnyje „Kova mieste – lietuviška versija“). Dėl didžiulės ginklų įvairovės apie vienodą ekipuotę net ir kalbos negalėjo būti. Savanoriškąją krašto apsaugos tarnybą – SKAT – vienu metu buvo ketinama apginkluoti ir „MOSIN-NAGANT“ karabinais ir pistoletais-kulkosvaidžiais UZI, tačiau nuo 1992 m. pradėjo aiškėti, kad pagrindinis šaulio ginklas vis dėlto bus „Kalašnikovo“ sistemos automatinis šautuvas, kuris komplektuojamas su krepšeliu trimis ar keturioms dėtuvėms. Jau pirmos pratybos parodė, kad tas krepšelis slydinėja diržu ir jį traukia žemyn, todėl judėti mūšio lauke buvo taktiškai nepatogu. Šią problemą buvo bandoma neutralizuoti pritaikant sovietinius diržus-petnešas arba sovietines kariškas perpetes, bet, nesant reikalingo aprūpinimo, tai buvo tik atskiri atvejai. Padėtis pagerėjo, kai apie 1996 m. kariuomenei buvo pradėti tiekti amerikietiški pėstininkų diržai. Deja, jie buvo tik patenkinamos kokybės ir, kas svarbiausia, „nuogi“, be jokių papildomų krepšelių. Tad teko vėl improvizuoti. Jau 1997–1998 m. savanorių pratybose, kurias vedė Karališkojo Airijos reindžerių bataliono instruktoriai, pastarųjų padėjėjai – SKAT instruktoriai – mokė savanorius tuos diržus sukomplektuoti rimčiau (žr. nuotraukas Nr.1–2).

Buvo siekiama, kad ant pėstininkų diržų savanoris turėtų viską, ko gali prireikti iki poros trukmės veiksmuose. Be dėtuvų krepšelio, buvo kabinamas papildomas vienas ar du tokie pat krepšeliai su pašalintomis pertvarėlėmis ir / arba specialus didesnis krepšelis, į kuriuos turėjo tilpti palapinsiaustė, maisto atsarga, atsarginės kojinės, papildomi šaudmenys ir pan. Be to, ant diržo dar turėjo tilpti viena ar dvi gertuvės,

1.

Nuotraukos iš A. Daugirdo archyvo

2.

peilis-durklas, medicininių reikmenų krepšelis ar išgyvenimo paketas, kastuvėlis. Keista, bet pradėjus aprūpinti kariuomenę britiška ekipuote, pėstininkų diržų komplektavimas specialiais krepšeliais dar ilgus metus buvo sudėtinga problema. Iki šiol neaišku, ar buvome per kvaili nukopijuoti visą britišką komplektą, ar tiesiog apgailėtina neatsakingi...

Reikia priminti, kad savanoriai net ir tos, ne visai sukomplektuotos, ekipuotės negaudavo ar gaudavo tik mažais kiekiais (motyvacijai pakelti pirmiausia žygio ekipuote būdavo aprūpinami SKAT žvalgų padaliniai).

Tokia situacija ir toliau skatino ieškoti kitokių sprendimų. Dar 1994 m. SKAT Vilniaus rinktinės sudėtyje egzistavusioje studentų-savanorių kuopoje buvo sukurta speciali taktinė liemenė. Kaip pagrindas buvo panaudota kiniška žvejo liemenė, kuri iš esmės buvo patobulinta. Po ketvirto bandymų etapo UAB „Skalmantas“ buvo pasiūtos 48 skirtingų dydžių liemenės. Vienos savikaina – 85 Lt. Liemenė buvo pristatyta SKAT vadovybei, tačiau tuo viskas, deja, ir baigėsi. Liemenė turėjo padėti kariui mažiausiai tris paras išgyventi pratybose. Praktika parodė, kad savanoriai įsigudrindavo su ja išgyventi ir iki septynių parų trukmės pratybose. Didžiausias šios liemenės privalumas buvo universalumas ir patogumas, o didžiausias trūkumas – medžiagos kokybė (apie sintetines specialias medžiagas „cordura“, „goretex“ tuo metu net nebuvom girdėję), blizgančios sagtelės ir nereguliuojamas dydis (žr. nuotraukas Nr. 3–5).

3.

4.

5. Nuotraukos Giedriaus Liaudenecko ir iš A. Daugirdo archyvo

Kuriant liemenę buvo pritaikyta ir keletas originalių idėjų. Viena iš jų – kišenėlių sandarinimo iš trijų pusių lipukais sistema, užtikrinusi, kad niekas neiškris iš talpų, tačiau leidusi jas atidaryti vienu truktelėjimu. Kita idėja – nugarinėje liemenės kišenėje įsiūtas gobtuvas ir prisegama pečių apsauga nuo lietaus.

1998 m. tam pačiam KASP Vilniaus rinktinės žvalgų padaliniui (jame tarnavo ir du buvę jaunimo kuopos nariai, studento-savanorio ženklelio nešiotojai – Tomas Šiliauskas ir Giedrius Petkevičius) UAB „Tuma“ pasisiuvo savo konstrukcijos specialias taktines liemenes bei joms pritaikytas kuprinėles. Šių liemenių privalumas buvo jau naujos kartos sintetinės medžiagos, reguliuojami dydžiai, pakankamai didelis universalumas ir patogumas (žr. nuotraukas Nr. 6–8).

6. Nuotrauka iš A. Daugirdo archyvo

Vėliau kai kuriuose šaltiniuose šmėkštelėjo informacija, kad čečėnų kovotojai buvo užsisakę tokio tipo liemenes ir sau. Tačiau nei KASP, nei kariuomenės vadovybė šiuo produktu nesusidomėjo. Galiausiai po dar beveik septynerių metų vis dėlto nusprendė, kad taktinės liemenės kariuomenei yra reikalingos. Buvo pasirinktas SOP sukurtas ekipuotės variantas.

Nuotraukoje vienas iš liemenių kūrėjų Rolandas Markevičius

7.

8.

9. Nuotrauka iš studentų kuopos archyvo

Kita problema, su kuria susidūrė kariai-savanoriai nuo pat pirmų gyvavimo metų, tai – kuprinės. Labiausiai paplitę buvo rusų caro laikus menantys daiktamaišiai (vertinys iš rusų kalbos – „vėščmėšok“; tai primityvūs, bet pigūs maišai, užrišami diržais; vadinti juos kuprinėmis negalėjome, aut. past.). Sovietinio desantininko kuprinė RD buvo laikoma elitine kuprine. Ji buvo labai geidžiama savanorių. Tačiau ir vieną, ir kitą variantą studentai-savanoriai taip pat šiek tiek patobulino (žr. iliustraciją Nr. 9).

Tai sudarė galimybę savarankiškai dalyvauti net septynias paras trukusiose pratybose. Štai kas 1993 m. tilpdavo į kuprinę ir sudarė lauko uniformą.

KUPRINĖJE:

1. Pagrindiniame skyriuje: apatinių rūbų pamaina (vasarą – marškinėliai ilgomis rankovėmis ir trumpikės, žiemą – šiltų apatinių komplektas, dedami taip, kad gulėtų prie nugaros); 1 pora medvilninių ir 1–2 poros vilninių kojinių (dedama prie nugaros); jeigu imamas katiliukas, į jį dedama kuo daugiau smulkių daiktų, maisto produktų; maisto atsargų ne mažiau kaip 3 paroms (jei numatoma veikti ilgiau, atitinkamai visko imama daugiau); 3–4 dėžutės mėsos konservų, balti (juodi) džiovėšiai, sultinys, kaloringi produktai – lašiniai, riešutai, šokoladas, medus, cukrus (gabaliukais arba vietoj jų – saldainiai), viskas dedama į dugną, o vieno pavalgymo porcija – kuprinės viršuje arba dedama į RD dešinę šoninę kišenę; higienos reikmenys (RD – dešinėje šoninėje kišenėje, daiktamaišyje – ant maisto produktų, arčiau dugno); polietilenas 2x2 m (RD – pačiame viršuje arba kairėje šoninėje kišenėje, daiktamaišyje – pačiame viršuje arba šoninėje kilpoje).

2. Kišenėse: avalynės remonto reikmenys – tvirti siūlai, stambi adata, vinis arba yla, vinutės (RD – dešinėje šoninėje kišenėje, esančioje mažoje kišenėlėje, daiktamaišyje – bet kur pagrindiniame skyriuje arba išorinėje kišenėje); gertuvė (RD – kairėje šoninėje kišenėje, daiktamaišyje – išorinėje kišenėje); batų ir ginklo valymo reikmenys (RD – kairėje šoninėje kišenėje, daiktamaišyje – pagrindiniame skyriuje arba išorinėje kišenėje).

3. Tvirtinama prie kuprinės, išorėje: kastuvėlis ir kirvukas; 8–10 mm storio apie 10–20 m ilgio virvė; striukė ir palapinsiaustė.

UNIFORMA:

1. Dešinės rankovės kišenėje: paprasto sterilaus binto paketėlis mažoms žaizdoms; pleistras, baltų, žalių, juodų siūlų ir 2–3 adatos.

2. Kairės rankovės kišenėje: asmeninė vaistinė su vaistais nuo individualių ligų.

3. Kairėje švarko kišenėje ant krūtinės: pažymėjimas, užrašai, rašikliai, liniuotė.

4. Dešinėje švarko kišenėje ant krūtinės: kompasas, mažas žibintuvėlis, cigaretės rūkantiems.

5. Kairėje švarko kišenėje ant juosmens: varžtis, individualus tvarstomasis paketas (jei jie nepritvirtinti ant automatinio šautuvo buožės).

6. Kelnių vidinėse kišenėse: degtukai ar žibintuvėlis, lenktinis peilis.

7. Kairėje šoninėje išorinėje kelnų kišenėje: išgyvenimo reikmenys – kabliukai, 2–3 m žvejybinio valo, 2 švininiai svareliai, 4 cm pieštukas ir popieriaus lapelis, atsarginė žibintuvėlio lemputė ar elementai, vatos gniužulėlis, degtukų atsarga, užlydyta, pvz. 7,62x53R tūtoje; sauso kuro tabletės (ne mažiau kaip 10 vnt.); 1–3 mm storio apie 30 m ilgio virvutė; riešutų ir šokolado pakelis; gali tilpti ir trikotažinė kepuraitė bei pirštinės.

8. Dešinėje šoninėje išorinėje kelnų kišenėje: atmintinės, žemėlapiai ir kt. (pagal poreikį).

Apibendrinant norėtusi atkreipti dėmesį į tris dalykus. Kad tinkamai įvykdytum savo kario pareigą, dažnai reikia parodyti asmeninę iniciatyvą, lankstumą ir pasiaukojimą. Tai pademonstravo paprasti savanoriai. Antra, sprendžiančiųjų pozicija gali nulemti, kad pajėgumų vystymasis nebus toks greitas ir kokybiškas, kaip galėtų ir privalėtų būti. Trečia, tik efektyvus bendradarbiavimas tarp vadovujančios ir vykdančios grandies garantuoja sėkmę. Kiek dar dešimtmečių prireiks, kad išmoktumėm tokias paprastas tiesas?

Parengta pagal „Kario“ žurnalui (2011 m. Nr. 4) skirtą straipsnį „Lietuviška ekipuotė: nuo sovietinio diržo iki specialios liemenės“.

IŠTRAUKOS IŠ KUOPOS DAINYNO „PADAINUOKIM MES SUSTOJĘ“

Toliau pateikti kelių dainų tekstai. Šios dainos rečiau dainuojamos, tačiau buvo mėgiamos studentų-savanorių susibūrimuose. Daugelio dainų melodijas, kaip buvęs mokyklinio ir VPU etnografinio ansamblio „Poringė“ narys, žinojo Albertas Daugirdas, todėl, jam uždainavus, pritardavo ir kiti.

RINKTINĖS DAINA

*(dažniausiai dainuota per
jvairias rikiuotes, sporto
žaidynes, kuopos šventinius renginius)*

Sutems tamsi naktužėlė,
Sudrengs dargi dargužėlė.
Kur aš nukeliausiu
Nakvynėlę gausiu.

Ar ant bėro žirgužėlio,
Ar ant tymo balnužėlio,
Ar uošvės dvarely,
Margojoj klėtelėj.

Nei ant bėro žirgužėlio,
Nei ant tymo balnužėlio.
Tik uošvės dvarely,
Margojoj klėtelėj.

Bėki bėki žirgužėli,
Pasiskubink juodbėrėli.
Į uošvės dvarelį,
Pas jauną mergelę.

ŠOKAM ŠOKAM MES MEŠKUTĘ...

*(senovinis lietuvių karo šokis,
kurį studentai šokdavo per savo
šventes ir prieš mokomuosius žygius)*

Šokam šokam mes meškutę
Meška šoka kudlos dulka,
Kad nešoktų, nedulkėt (ų).

Uch, uch, uch, uch...

OI LUNKELA...

*(dainuota per SKAT II-ąjį
turizmo sąskrydį, šventes)*

Oi lunkela lunkela
Oi lunkela žalioji pievela.

Eisim pjauti šienelio
Eisim pjauti, berneli, šienelio.

Oi mes josim Rygužėn
Oi mes josim berneli Rygužėn.

Slaunas miestas Rygužė
Dar slaunesnis, berneli, Liškiava.

Stovi vyrai, kaip mūras
Stovi vyrai, berneli, kaip mūras.

Lek kulipkos kaip bitės
Lek kulipkos, berneli, kaip bitės.

Krenta vyrai, kaip mūras
Krenta vyrai, berneli, kaip mūras.

Teka kraujas kaip vanduo
Teko kraujas, berneli, kaip vanduo.

Laka šunes kaip levai
Laka šunes, berneli, kaip levai.

NEOFICIALUS RINKTINĖS „HIMNAS“

*(šią dainą išmokė Aidanas
Andziulis, buvo itin mėgiama per
savanorių žaidynes, kt. šventes)*

Mes išeisim basos
Į rasotą girią.
Sidabrinės rastos
Nuo šakų nusvirę.

Girios tankumyne
Rasi lūšną seną.
Girios tankumyne
Ragana gyvena.

Pried.

O girios tankumyne
Rasi lūšną seną,
O girios tankumyne
Ragana gyvena,
O girios tankumyne
Rasi savo laimę, rasi.

Pasibeldžiu tyliai,
Atsivėrė durys.
Ir laukan išėjo
Su lazda bobulė.

Mūsų dienos bėga
Lyg žirgai pašėlę.
Tu išburk mums laimę,
Laume raganėle...

Pried.

MANO TĖVAS

*(šią dainą išmokino Aidanas
Andziulis, buvo skanduojama
net gi žygiuojant)*

Mano tėvas buvo kalvis,
Padėjėjas buvau aš.
Mano tėvas kaustė arklius,
O aš kausčiau kumeles.

Mano tėvas buvo stalius,
Padėjėjas buvau aš.
Mano tėvas dirbo lopšius,
O į lopšius dirbau aš.

Mano tėvas buvo žvejas,
Padėjėjas buvau aš.
Mano tėvas gaudė žuvį,
O aš gaudžiau undines.

Šalia Simno žemaičiuoja,
Pabradėj kaip Krokuvoj.
Stovi Simas išsižiojęs –
Jam geriausia Lietuvoj.

Kiaulių kompleksas išaugęs
Nuostabiam Panemuny.
Ir dabar visi čia vaikšto,
O mėsos kaip nēr taip nēr.

Įsilipęs į berželį,
Simas laužo šakeles,
O berželis svyruonėlis
Lieja ašaras gailias.

PADAINUOSIM MES SUSTOJĘ

*(būdavo dainuojama norint
išsijudinti po ilgesnio sėdėjimo)*

Padainuosim mes sustoję,
Oi jo joi,
Kaip paukšteliai žaliai gojui,
Oi joi joi.

Padainuosim mes susėdę,
Oi jo joi,
Kai paukšteliai vienasėdy,
Oi joi joi.

Padainuosim mes sutūpę,
Oi jo joi,
Kaip paukšteliai palei upę,
Oi joi joi.

Padainuosim mes sugulę,
Oi jo joi,
Kaip paukšteliai vienam guolį,
Oi joi joi.

ĖJO ONA

*(šią dainą išmokino Aidanas Andziulis,
buvo skanduojama net žygiuojant)*

Ėjo Ona per dirvoną
Ram šta drylia – op!
Ir sutiko jinai Joną,
Ram šta drylia – op!

O iš paskos jos mamytė
Pažiūrėt, kur jos dukrytė.

Aukštas svirnas, žemos durys,
Stovi Jonas be kepurės.

Oi tu Ona leisk į klėtį,
Nusibodo čia stovėti.

Vos tėvokas tai išgirdo,
Tuoj iš lovos jis išvirto.

Išsitraukęs puštalieta
Šovė Jonui geron vieton.

Mūsų Jonui labai gėda –
Rupi druska šikną ėda.

ŠEŠIOS ŽĄSYS

*(būdavo dainuojama, kai vaikinai
norėdavo paerzinti merginas)*

Šešios žąsys, šešios žąsys,
Šešios žąsys unt keimo – jėėė!
Anei veina, anei veina,
Anei veina žūsina – uch...

Šešios bačkos...unt stala – jėėė!
Anei veina....pijoka – uch....

Šešios mergos...unt šeina – jėėė!
Anei veina....vainika – uch...

Šeši bernai...unt šeina – jėėė!
Anei veina....rozumna – uch...

Kam tas razums...unt šeina – jėėė!
Ja ne veina....vainika – uch...

KAI AŠ NUMIRSIU

*(tradiciskai būdavo dainuojama, kai tik
bokaluose suputodavo alus)*

Kai aš numirsiu mane pakaskit
Po didele alaus bačka.
Kad bačkos galą apsižiojės,
Alutį maukčiau kaip šuva.

Jūs mano kapą apsodinkit
Geriausios rūšies tabaku,
O vietoj kryžiaus pastatykit
Pypkutę riestu cibuku.

Jūs man varpais neskambaliokit
Aš jūsų šito neprašiau.
Geriau bokalais pamojuokit –
Tai šimtą kartų bus geriau.

Ant mano kapo nerašykit,
Kada gimiau, kada miriau.
Geriau ant kapo parašykit,
Kad alų lakdamas miriau!

NUORODOS

- 1 Gen. št. mjr. Vytautas Bulvičius. Karinis valstybės rengimas, K., 1939
- 2 Druska. Išminties aforizmų rinkinys. V., 1998
- 3 Ten pat.
- 4 Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos ir Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Dokumentų rinkinys (toliau – LR AT ir ATP DR) 1, Vilnius, 1991. P. 19, 31–32
- 4.1 Vytautas Landsbergis. Laisvės byla 1990–1991, V., 1992
- 5 LR AT ir ATP DR, 1, Vilnius, 1991. P. 57–58
- 6 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika, V., 1997
- 7 Ten pat.
- 8 Ten pat.
- 9 Ten pat.
- 10 Studentų kuopos archyvas
- 11 Mes – savanoriai. SKAT 1991–1995. Valstybinis leidybos skyrius, V., 1995, P. 4
- 12 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika, V., 1997, P. 235, 260
- 13 Vytautas Landsbergis Laisvės byla. 1990–1991, V., 1992, P. 170
- 14 Lietuva 1991.01.13. Dokumentai, liudijimai, atgarsiai. V., 1991, P. 17
- 15 Lietuva 1991.01.13. Dokumentai, liudijimai, atgarsiai. V., 1991, P. 17
- 16 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika, V., 1997, P. 301
- 17 Lietuva 1991.01.13. Dokumentai, liudijimai, atgarsiai, V., 1991, P. 18
- 18 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika, V., 1997, P. 301
- 19 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika, V., 1997, P. 307
- 20 Lietuva 1991.01.13. Dokumentai, liudijimai, atgarsiai, V., 1991, P. 26
- 21 Vidas Švedas. Sausio 13-oji ir Aukščiausios Tarybos rūmų gynimas, Diplominis darbas, VPU, Vilnius, 1994
- 22 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika, V., 1997, P. 312
- 23 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika, V., 1997, P. 313
- 24 Vidas Švedas. Sausio 13-oji ir Aukščiausios Tarybos rūmų gynimas, Diplominis darbas, VPU, Vilnius, 1994
- 25 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika, V., 1997, P. 344

- 26 Ten pat. P. 328.
- 27 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika., V., 1997, P. 404
- 27¹ LR AT ir ATP DR, 2, Vilnius, 1991. P. 531
- 28 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika., V., 1997, P. 450
- 29 Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę. 1990–1991 metai. Įvykių kronika., V., 1997, P. 547
- 30 Mes – savanoriai. SKAT 1991–1995. Valstybinis leidybos centras. P. 5
- 31 Mes – savanoriai. SKAT 1991–1995. Valstybinis leidybos centras. P. 5
- 32 Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba. 1991.01.17., Valstybinis leidybos centras, 1995, P. 8
- 33 Studentų kuopos metraštis.
- 34 Ten pat.
- 35 Joana Petrauskaitė. SKAT Vilniaus rinktinė, bakalauro darbas, 1998, Vilnius, P. 19
- 36 Joana Petrauskaitė. SKAT Vilniaus rinktinė, bakalauro darbas, 1998, Vilnius, P. 27
- 37 Studentų kuopos metraštis, 1993-10-29
- 38 Studentų kuopos archyvas, 1994 m., Nuveiktų darbų ataskaita
- 39 Studentų kuopos metraštis. 1993-04-06
- 40 Studentų kuopos archyvas. 1993, 1994 m., Nuveiktų darbų ataskaita
- 41 SKAT 1991 m. gruodžio 20 d. įsakymas Nr. 174
- 42 Vilniaus dujų pilstymo stoties posto žurnalas, P. 2
- 43 Mes – savanoriai. SKAT 1991–1995. Valstybinis leidybos centras, 1995, P. 7
- 44 SKAT 1992 m. gegužės 13 d. įsakymas Nr. 159
- 45 Antrasis savanorių turizmo sąskrydis. Savanoris, 1993-06-17, Nr. 9
- 45¹ SKAT Vilniaus rinktinės 1993 m. birželio 1 d. įsakymas Nr. 8-100
- 45² SKAT Vilniaus rinktinės 1994 m. birželio 2 d. įsakymas Nr. 134
- 46 Studentų kuopos metraštis. 1992-02-16
- 47 Ten pat. 1991-11-21
- 48 Ten pat. 1992-01-27–30
- 49 Studentų kuopos metraštis, 1992-09-24
- 50 Studentų kuopos metraštis, 1992-01-27–30
- 51 Sunku mokymuose – lengva kautynėse. Savanoris, 1993-03-03, Nr. 4
- 52 Šaunūs studentai. Savanoris, 1994-02-10, Nr. 3
- 53 Studentas – ne piemuo, Savanoris, 1993-01-28, Nr. 6
- 54 Studentų kuopos metraštis, 1992-07-20–27
- 55 Studentų kuopos metraštis, 1993-07-22–08-01
- 56 Studentų kuopos metraštis, 1992-12-05

- 57 Studentų kuopos metraštis, 1992-10-22
- 58 Studentų kuopos metraštis. 1994-04-16
- 59 Studentų kuopos metraštis. 1994-03
- 60 Studentų kuopos metraštis. 1993-10-22-24
- 61 Studentų kuopos metraštis. 1991-11-07
- 62 Mes – savanoriai. SKAT 1991 – 1995. Valstybinis leidybos centras, 1995
- 62.1 Savanoriškoji krašto apsaugos tarnyba. 1991-01-17. Valstybinis leidybos centras, 1995
- 62.2 SKAT Vilniaus apskrities teritorinės gynybos rinktinė
- 62.3 Laikraštyje „Savanoris“
- 62.4 Žurnale „Karys“
- 62.5 Žurnale „Kariūnas“
- 62.6 VPU laikraštyje „Šviesa“
- 63 Studentų kuopos archyvas, Ženklo „Studentas-savanoris“ nuostatai
- 64 Studentų kuopos archyvas. 1992 m., Nuveikti darbai
- 65 Studentų kuopos archyvas. 1993 m., Nuveiktų darbų ataskaita
- 66 Studentų kuopos archyvas
- 67 Studentų kuopos archyvas. „Studento-savanorio“ savišalpos fondo nuostatai

ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ

A

Ambroževičiūtė Lina 12, 80, 106
Adomavičius Rimvydas 12, 51, 53, 54,
56, 89, 94, 120
Andziulis Aidanas 46, 89, 94, 114, 143,
144
Astrauskas Juozas 59
Aleksandravičius Rolandas 94

B

Batūra Romas 7, 12, 43, 58, 59, 60
Bulvičius Vytautas 9, 15, 17, 19, 30, 41
Butkevičius Audrius 23, 33, 37
Barkauskienė (Ambroževičiūtė) Aušra
47, 50, 66, 70, 76, 80, 82, 89, 93, 94,
101, 106, 107, 116
Banys J. 60
Bugenis Rimas 71
Baskas Simas 83, 87
Brazauskas Antanas 87
Braciška Aurelijus 89
Bajorinas Arūnas 94
Blekaitis Vidas 94
Blažonytė Aušra 94
Bagdžiūnas Romualdas 94, 100
Bundonytė D. 94
Baltrušaitytė Jūratė 94
Budreckis Arūnas 94
Biržietis Paulius 94
Buivydas Juozas 104

C, Č

Cveigas S. 10
Chmieliauskas Modestas 12, 21, 23, 24,
25, 27, 31, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 40, 41,
42, 43, 44, 48, 51, 58, 59, 65, 93, 94, 97,
98, 100, 107, 110

Cicėnas Albertas 50, 94
Chodosevičius Romas 51
Čižakas Audrius 50, 94
Čiapas Domas 69, 94
Čiulkevičius Gintaras 71, 94

D

Daugirdas Albertas 6, 8, 11, 16, 17, 19, 20,
21, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 36, 37, 38,
39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51,
55, 56, 57, 58, 59, 62, 64, 65, 67, 69,
70, 71, 72, 73, 75, 76, 79, 80, 88, 89, 93,
94, 97, 98, 103, 110, 111, 129, 134, 137, 138,
139, 142
Degėsys Liutauras 14
Domeikis Kazys 31, 32, 34, 35, 36, 37,
39, 110
Dapkus Rolandas 74
Dambrauskas Tadas 77
Daugirdas Vidmantas 83, 87
Dėnas Žydrūnas 84, 87
Daščioras Ramūnas 94, 100, 106, 109
Dambrauskas Audrius 94
Dranseika V. 94
Dabrovolskas Robertas 94, 100
Drūlia Martynas 95
Dženkaitis Danielius 95

E

Everetas E. 88

G

Gedminas Liudas 7, 79
Gorbačiovas Michailas 17, 20, 30
Gečas Jonas 23, 28, 30, 31, 33, 34, 35,
39, 57, 59

Girdžiūšas Alfredas 25
Guobys Algirdas 44, 51
Garšva Mindaugas 46, 68, 69, 73, 89, 95
Guršnys Valentinas 48, 51
Guršnys Vidmantas 12
Germanavičius Česlovas 51, 86
Grabauskas D. 60
Gaina Vygantas 70, 95
Gabševičius Edgaras 71
Grušeckas A. 85
Gabrielaitis Edgaras 95
Gurevičius Egidijus 95
Gudelis Darius 95
Glušnevaitė Lina 95
Gadliauskas Rimas 95

J

Jovaiša Eugenijus 8, 17, 18, 20, 58, 59
Jakštys Gintautas 12, 19, 21, 22, 29, 37,
38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 49, 50, 51, 58,
59, 61, 66, 67, 89, 93, 95, 97, 107, 112
Jakštienė (Strečkytė) Jūratė 81, 99
Jacikevičius Raimondas 18, 47, 50, 95
Jazovas Dmitrijus 20
Juknevičius Vaclovas 43
Jundzila Gytautas 44, 46, 50, 63, 66, 68,
69, 71, 89, 93, 95, 99, 101, 105, 107, 122,
123, 125
Jaskelevičius Žilvinas 50, 95
Jonas Paulius II 57
Jankus Edvardas 67, 71, 105
Jeriomenko Sergejus 87
Jančiulis Edvardas 89, 95, 103
Jasevičius Darius 95

K

Kosciuška Tadas 9
Kudirka Vincas 10
Kalanta Romas 10
Knietienė (Petrauskaitė) Joana 12, 14
Knieta Egidijus 18, 44, 46, 49, 50, 64, 69,
70, 79, 89, 93, 95, 106, 107
Krušnauskas Giedrius 12, 52, 54, 95, 135

Kaletka Ramūnas 18, 19, 22, 23, 24, 31, 32,
36, 38, 40, 41, 42, 43, 45, 49, 50, 51, 66,
89, 93, 95, 97, 109, 110, 132
Kavaliukaitė Aleksandrina 21, 22
Kavaliukienė Dalia 21
Klidžia Antanas 22, 23
Kavoliūnas Liutauras 39
Kryževičius Vincas 43
Klapatauskas Juozas 43, 58, 60, 73
Koryzna Gintaras 46, 68, 89, 95, 105, 124
Križianovskis G. 48
Katinas Romualdas 48, 85
Kidykas Darius 50, 64, 89, 93, 95, 108, 119
Kidykienė (Juodagalvytė) Rima 95, 119
Kalesnykas Dainius 50, 95
Kavaliauskas Evaldas 50, 71, 77, 95
Kalvaitis Rokas 67, 71, 105
Kubilius A. 83
Karlas Rimantas 87
Kačinskas Rolandas 87
Kazlauskas Mindaugas 89, 104
Korsakas Vytautas 95
Kulita Arūnas 95
Kraujalis Rimas 95
Kvietkauskas Kastytis 95
Kazinevičius Algirdas 95
Kaladė Leonas 110

L

Landsbergis Vytautas 17, 20, 25, 28, 32,
33, 39, 40
Landsbergienė Ramunė 40
Lakordenas Ž. B. 21
Lapinis Gintaras 46, 89, 95, 113
Lisauskas Kęstutis 67, 68, 71
Lunys Julius 70, 71, 95
Ladinskis Artūras 87
Lipinskas Gintaras 95
Lakštauskas Albertas 95, 115
Liudeneckas Giedrius 138

M

Margiris 9
Malakauskas Algis 39
Martinaitis Simonas 44, 46, 89, 126
Maleravičius Audrius 44, 56, 89, 95, 105
Meškelevičiūtė Rita 50, 95
Mickūnas Justinas 50, 95
Mintautas Romas 51
Maskeliūnas Antanas 51
Misiūnas Jonas 67
Mo Ti 75
Mikulėnas Vidas 83, 87
Musteikis Petras 87
Mikšys Bonifacas Ramutis 87
Misiūnas Egidijus 95
Mickytė Rūta 95
Meškas U. 95
Markevičius Rolandas 139

N

Nagys N. 50, 95
Nastopka Aidas 95

S, Š

Servantesas M. 10
Sakalauskas Vaidas 23
Skrickis Mindaugas 29
Striška Irmantas 29
Sakalauskas Artūras 40
Skurvydas Vaidas 40, 71
Siaurukas Kęstas 43, 50, 95
Steponavičius G. 50, 95
Stankevičius Vytautas 52, 95, 109, 135
Samsonovas 52, 53, 56
Stanišauskas 56
Seneka 58
Sinica Saulius 95
Svintickas S. 95
Stankūnas Kęstutis 95
Stankevičius Edgaras 95
Stemplys P. 95
Švedas Vidas 12, 23, 24, 25, 29, 31, 33,
34, 35, 39, 45, 58, 93, 110

Šimaitienė Rasa 12
Šimėnas Albertas 28
Švenčionis Darius 47, 50, 95
Šakočius Algimantas 87
Šiliauskas Tomas 89, 117, 138
Šiaučiulis D. 95

O

Oranskis Giedrius 23, 31, 39, 47, 50, 58,
95, 110

P

Pašvenskas Dainius 21, 46, 69, 89, 93,
95, 101, 130
Petrylienė Irena-Mikalina 21
Paulavičius Arūnas 50, 95
Pituška Saulius 50, 95
Pleikytė Vilma 50, 66, 95, 100, 107
Paukštė Virgilijus 50, 52, 68, 69, 70, 77,
95, 127
Petronis G. 50, 95
Paltanavičius J. 60
Pučinskas Artūras 76, 89, 93, 95, 102, 128
Paražinskas Tomas 89, 95
Petkevičius Giedrius 89, 138
Počopko Rolandas 95

R

Račkauskas Vytautas 12, 14, 82, 84, 86, 87
Repečkienė (Keršytė) Neringa 12, 50, 66,
95, 106, 121
Rapnikas Gintaras 67, 71
Rupšytė A. 83
Ruzgys Virginijus 95
Rakickas Ramūnas 95
Račinskas Liudas 95

T

Teišerskis Virginijus 50, 95
Tamulevičiūtė Eglė 80
Tučas Rolandas 83, 84, 85, 87, 88
Tučas Vitoldas 87
Totoraitis Rimvydas 95

U

Uksas Egidijus 29
Užkuraitis Darius 50, 51, 52, 62, 63, 99
Urbonas Linas 95

V

Velička Liutauras 29, 50, 95, 100, 107
Vaišvila Zigmantas 35
Voveris Artūras 50, 95
Vilkaitis K. 50
Vaškevičiūtė Inga 50, 95, 100
Varnas Bronislovas 50, 95
Vuono Carl. E. 61
Vitas Valdas 68
Voveris Vytautas 82
Varnas Mindaugas 95
Vitkauskas 95
Vilkaitis Kęstutis 95

Z, Ž

Zenkevičius Gintautas 75, 89, 93, 97, 135
Zdanavičius Vitalis 85
Zemlevičius D. 87
Žygaitis Eugenijus 12, 24, 44, 57
Žilinskas Antanas 24, 110
Žičkus Darius 44, 50, 69, 74, 89, 95, 104, 118
Žiauberis Arnoldas 62, 71

Albertas Daugirdas

**VILNIAUS PEDAGOGINIO UNIVERSITETO
STUDENTŲ-SAVANORIŲ KUOPA
1991-1996 METAIS**
Istorinis leidinys

Atsakingasis redaktorius mjr. Gintautas Jakštys
Recenzavo doc. dr. Romas Batūra ir prof. dr. Eugenijus Jovaiša
Kalbos redaktorė Rasa Šimaitienė
Dizainerė Loreta Keršytė

Tiražas 200 egz.

Išleido Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija kartu su
Vilniaus pedagoginiu universitetu

Šilo g. 5A, LT-10322 Vilnius, www.lka.lt.

Spausdino Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla.

T. Ševčenkos g. 31. LT-03111 Vilnius.

El. p. leidykla@vpu.lt

2011 m.

VILNIAUS
PEDAGOGINIO UNIVERSITETO
SAVANORIŲ ŽENKLAS

SAVANORISKOS
KRASTO APSAUGOS TARNYBOS
ŽENKLAS

Dvidešimtmetį minint

